

TALOUSARVIO 2018

Taloussuunnitelma 2018–2020

Kunnanvaltuuston hyväksymä 11.12.2017

TALOUSARVIO VUODEKSI 2018

TALOUSSUUNNITELMA VUOSIKSI 2018–2020

1.	YLEISPERUSTELUT	1
1.1	KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	1
1.2	STRATEGISET TAVOITTEET	2
1.3	KANSANTALouden KEHITYS	2
2.	SIPOON KUNNAN TALOUS JA RISKIT	4
2.1	TALOUS JA TULEVAT TAPAHTUMAT	5
2.2	RISKIT	6
3.	TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2018–2020	8
3.1	VÄESTÖ, RAKENTAMINEN, YHDYSKUNTARAKENTEEN JA RAKENNETUN YMPÄRISTÖN KEHITYS SEKÄ TYÖLLISYYS	8
3.2	TULOPERUSTEET	12
3.3	TALOUSARVION MENOPERUSTEET	13
3.4	TALOUSARVIOVALMISTELU JA TALOUSARVION TASAPAINOTTAMINEN	14
3.5	ALIJÄÄMÄN KATTAMISVELVOLLISUUS	14
3.6	TALOUSARVION JA SEN PERUSTEIDEN SITOVUUS	14
3.7	TOIMINNALLISEN JA TALOUDELLISEN TULOKSEN SEURANTA	18
4.	TULOSLASKELMAOSA	19
4.1	TOIMINTATUOTOT	23
4.2	TOIMINTAKULUT	24
4.3	VEROTULOT	25
4.4	VALTIONOSUUKSET	28
4.5	RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT.....	29
4.6	POISTOT.....	30
4.7	TULOSLASKELMA, PERUSKUNTA	31
5.	KÄYTTÖTALOUSOSA, PERUSKUNTA.....	32
5.1	TOIMIALA: KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	35
5.2	TOIMIALA: TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	36
5.3	TOIMIALA: KUNNANHALLITUS.....	37
5.4	TOIMIALA: SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA.....	44
5.5	TOIMIALA: SIVISTYSVALIOKUNTA	53
5.6	TOIMIALA: TEKNINEN VALIOKUNTA, RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖVALIOKUNTA	65
5.7	KOHDERAHOITTEISTEN TEHTÄVIEN KÄYTTÖTALOUS	78
6.	HENKILÖSTÖ.....	83

7.	INVESTOINTIOSA	87
7.1	INVESTOINNIT, YHTEENVETO, PERUSKUNTA & SIPOON VESI	88
7.2	INVESTOINNIT, TEKNIikka- JA YMPÄRISTÖOSASTO ILMAN SIPOON VETTÄ, YHTEENVETO	89
7.3	INVESTOINNIT, MUUT OSASTOT JA IRTAIMEN KÄYTTÖOMAISUUDEN HANKINTA	106
8.	SIPOON VESI	107
8.1	TULOSLASKELMAOSA.....	107
8.2	INVESTOINTIOSA	111
8.3	RAHOITUSLASKELMAOSA	114
9.	KONSERNIYHTIÖT	115
9.1	ASUNTO OY SIPOON TILTALTTI – BOSTADS AB SIBBO GRANSÅNGAREN.....	115
9.2	OY SIPOON JÄÄHALLI – SIBBO ISHALL AB	115
9.3	KESKINÄINEN KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖ SIPOON JUSSAKSENTIE 14	115
9.4	KESKINÄINEN KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖ SIPOON JUSSAKSENTIE 18	116
9.5	KESKINÄINEN KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖ SIPOON TERVEYSTIE 1.....	116
9.6	PERUSKUNTA JA SIPOON VESI	117
9.7	KUNTAKONSERNIN TULOSLASKELMA, INVESTOINNIT JA RAHOITUS, YHTEENVETO 2016–2020	121
10.	RAHOITUSOSA 2018–2020.....	122

1. YLEISPERUSTELUT

1.1 KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Sipoo tulee budjettivuoteen 2018 tilanteessa, jossa Suomen talous näyttää viimein lähteneen nousuun lähes vuosikymmenen taantumien jälkeen. Kuntasektorilla on jälkisyklinen, joten tämän kehityksen positiiviset vaikutukset verotuloihin näkyvät hitaammin. Tontinmyyntituloissa noususuhdanne tosin jo näkyy.

Sipoo on nyt kolmatta vuotta Suomen nopeimmin kasvavia kuntia ja myös absoluuttisesti mitattuna olemme kahdenkymmenen nopeimmin kasvavan kunnan joukossa. Voimakas kasvu jatkuu lähivuodet, jollei mitään yllättävää tapahdu, joka murentaisi markkinakehityksen. Tämä haastaa palveluntuotantomme entisestään ja aiheuttaa myös suuria investointipaineita. Samalla kasvu tuo myös erittäin tervetulleita verotuloja sekä maanmyyntituloja. Tosin meillä ei ole vielä riittävää kokemusta palveluntuotannon tarpeista monimuotoisessa asutuksessa, koska tähän saakka uudet asukkaat ovat pääsääntöisesti löytäneet kotinsa omakotialueelta. Kasvun hallinnan hyvä suunnittelu sekä hyvä kaavatalous ovatkin nousseet keskeiseen asemaan kunnassa.

Talouden kattilankansiperiaatteella ja siihen kytketyllä Operaatio Induktioliedellä on keskeinen merkitys kuntamme tulevaisuuden kannalta. Kunnanvaltuusto on syksyllä 2014 linjannut yli viiden miljoonan euron edestä tehostamistoimenpiteitä vuoteen 2017 mennessä, ja nämä tavoitteet on nyt saavutettu. Tämän kustannuskurin kautta luomme riittävästi taloudellista liikkumatilaa, jotta palvelu-uudistukselle saadaan annettua siihen tarvittava aika.

Sipoon palvelu-uudistus, jota sisäisesti kutsutaan Operaatio Induktioliedeksi, on keskeisessä asemassa löydettyä fiksumpia ja tehokkaampia tapoja tuottaa palvelumme nykyisille ja uusille Sipoolaisille ja samalla se parantaa kunnan taloutta vähintään viiden miljoonan euron edestä tämän vuosikymmenen loppuun mennessä. Ja tässä työssä digitalisaatio on yksi merkittävä uusi työkalu. Jotta näistä uusista tavoista tuottaa palveluja tulisi mahdollisimman vaikuttavia kuntalaisille, meidän pitää paremmin ymmärtää kuntalaistemme arkea sekä osallistuttaa kuntalaisia ja muita kumppaneita palvelujen kehittämiseen. Tätä tukemaan perustettiin syksyllä 2016 verkostomainen kehitysryhmä, ns. "Liesikopla".

Kunnallisvaalit siirrettiin keväälle, ja uusi valtuusto aloitti toimintansa ennen kesälomia. Syksyn 2017 aikana luodaan uuden valtuuston kuntastrategiaa, jonka toteutukseen liittyvät tavoitteet eivät ehdi mukaan tähän budjettiin. Siksi näitä tavoitteita tullaan päivittämään heti strategian valmistuttua.

Suomessa valmistellaan maakuntauudistusta, jonka osana koko kunnallinen sosiaali- ja terveydenhuolto siirretään maakunnan alaisuuteen aikaisintaan vuoden 2020 alusta. Budjettivuoden aikana on tärkeä huomioida tämän muutoksen vaikutukset kunnan talouteen.

Tarvitsemme jokaisen hyvää työpanosta uuden strategian toteuttamiseksi, jotta sipoolaisilla olisi hyvät peruspalvelut myös tulevaisuudessa.

Mikael Grannas
kunnanjohtaja

1.2 STRATEGISET TAVOITTEET

Valtuustokauden vaihduttua 1.6.2017, uusi kunnanvaltuusto on aloittanut kuntastrategiatyön, jonka on tarkoitus valmistua syksyn aikana ja päätetään vuoden 2018 alussa. Tämän strategiatyön osana määritellään myös uuden strategian mukaiset koko kunnan strategiset ja sitovat tavoitteet sekä valiokuntien sitovat tavoitteet, jotka vuorostaan tulevat kunnanvaltuuston päätöksentekoon kevään aikana osana tämän dokumentin päivitystä.

Avainluvut 2016–2020:

	TOT 2016	TA 2017	TPE 2017	TA 2018	TA 2019	TA 2020
Toimintakate, m€	-93,6	-97,3	-97,4	-100,9	-103,4	-103,6
Verotuotot yhteensä, m€	92,7	92,7	93,5	98,8	101,8	102,5
Tilikauden tulos, m€	7,2	0,7	1,6	2,6	2,6	3,5
Investoinnit brutto m€	-21,0	-22,1	-14,7	-25,5	-31,0	-27,7
Toiminnan & investointien rahavirta M€	-5,3	-12,5	-3,5	-13,4	-18,9	-14,7
Lainamäärä, M€	46,8	60,3	50,3	63,2	82,1	96,8
Ulkoiset toimintakulut €/asukas	5 883	5 961	5 902	5 932	5 712	5 640
HTV	1 103	1 117	1 129	1 175	1 193	1 204

Konserniyhteisöille asetetut sitovat tavoitteet

Kuntalain 110 §:n 1 momentin mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Kuntalain 110 §:n 2 momentin mukaan talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain taloutta koskevia säännöksiä on muutettu 1.5.2015 voimaan tullessa uudessa kuntalaissa. Konserninäkökulmaa on korostettu kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa ja raportoinnissa. Säännösmuutoksilla on pyritty korostamaan kunnan vastuunkantoa ja turvaamaan toiminnan taloudellinen kestävyys pitkällä aikavälillä. Konserninäkökulmaa korostetaan sillä, että talousarviossa on huomioitava kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet entistä selkeämmin. Tarkoituksena on, että talousarviossa ja –suunnitelmassa esitettäisiin omana kokonaisuutena kuntakonsernin kannalta olennaisia tulevia tapahtumia.

Vuoden 2018 talousarviossa asetetaan valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnan tärkeimmille tytäryhteisöille. Asetetuilla tavoitteilla pyritään tukemaan kunnan strategisten tavoitteiden toteuttamista ja niillä pyritään vaikuttamaan konsernin talouden tasapainoon, konsernin tuottamien palveluiden laatuun ja palvelutuotannon tehokkuuteen sekä konsernin omaisuuden arvon säilymiseen.

Tytäryhteisöt ovat velvollisia raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta sekä toiminnastaan ja taloudestaan osavuositarkastusten ja tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta ja kunnan tilintarkastajat arvioivat tavoitteiden toteuttamista kuntalain edellyttämällä tavalla.

1.3 KANSANTALouden KEHITYS

Kansantalouden kehitys

Euroopan keskuspankki arvioi syyskuun alussa euroalueen kasvun voimistuvan tänä vuonna 2,2 prosenttiin. Ensi vuonna euroalueen talous kasvaa EKP:n ennusteen mukaan 1,8 % ja 1,7 % vuonna 2019.

Talousskasvu nopeutui vuoden 2017 alkupuoliskolla odotettua enemmän ja jatkuu edelleen vahvana ja ulottuu tasaisesti eri maihin ja toimialoille. Taloudellisten resurssien vajaakäytön odotetaan asteittain supistuvan, ja myös maailmantalouden suotuista kehityksestä tukee euroalueen elpymistä. Nämä tekijät

vahvistavat myös odotuksia, että vaimeana jatkunut inflaatiiovauhti palautuu vähitellen tavoitteen mukaiseksi. Edelleen tarvitaan rahapolitiikkaa, joka tukee vahvasti kasvua, jotta pohjainflaation nopeutuspaineet voivat asteittain lisääntyä ja tukea kokonaisinflaation kehitystä keskipitkällä aikavälillä. EKP:n neuvosto päättää syksyn 2017 kuluessa rahapoliittisten toimien mitoituksesta vuodenvaihteesta eteenpäin. Päätöksessä otetaan huomioon odotettu inflaatiokehitys sekä se, millaisia rahoitusoloja inflaatiiovauhdin kestävä palautuminen hieman alle 2 prosenttiin edellyttää.

Euroalueen kevyt rahapolitiikka on tukenut myös Suomen talouden elpymistä. Lainakorot ovat pysyneet matalina, ja talouskasvu on jatkunut Suomen viennin kannalta tärkeällä euroalueella. Suomen vientiä tukevat nyt kansainvälisen talouden kehitys laajemminkin sekä vuodenvaihteessa voimaan tullut kilpailukyky sopimus. Kun vienti sekä yritysten kone- ja laiteinvestoinnit ovat kääntyneet kasvuun, Suomen talouden elpyminen on aiempaa laaja-alaisempaa ja vahvempaa. Elpyminen ja viime vuosien toimet julkisen talouden vahvistamiseksi ovat pienentäneet julkisen talouden alijäämää, ja kehityksen odotetaan jatkuvan. Julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä ei kuitenkaan ole varmistettu, kun tulevana vuosina väestön ikääntyminen kasvattaa eläke- ja hoivamenoja sekä pienentää työikäisen väestön määrää.

Suomen Pankki 28.9.2017

Kuntatalouden kehitys ja hallituksen linjaukset talousarviovuodelle.

Suomen talouskasvu oli viime vuonna odotettua vahvempaa, sillä Tilastokeskus tarkisti bruttokansantuotteen määrän kasvuksi 1,9 prosenttia vuonna 2016. Arvonlisäyksen volyymi kasvoi eniten rakentamisessa, maa-, metsä- ja kalataloudessa sekä liike-elämän palveluissa. Kysyntäeristä kansantuotetta kasvattivat erityisesti kotitalouksien kulutus sekä yksityiset investoinnit, muun muassa vahva rakentaminen. Myös vientikysyntä ylsi pieneen kasvuun.

Työpanos pysyi viime vuonna kuitenkin lähes ennallaan, mikä merkitsi koko kansantalouden työn tuottavuuden (kiinteähintainen bruttoarvonlisäys jaettuna tehdyillä työtunneilla) parantumista 1,2 prosentilla. Matalahkosta muutosprosentista huolimatta työn tuottavuus kehittyi siten nopeammin kuin monena aikaisempana vuotena.

Yleisen taloudellisen aktiviteetin viriämisen ohella kotimaista kysyntää vahvisti viime vuonna kuluttajien luottamus tulevaisuuden näkymiin, matalana pysytellyt inflaatio sekä tuloverokevennykset. Velallisten ostovoimaa tukivat myös kotitalouksien säästämisasteen lasku ja matala korkotas. Kotitalouksien velkaantumisaste nousi viime vuonna 126 prosenttiin suhteessa kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin.

Kuluvan vuoden talouskasvusta on tullut ulos jo monia ennakkollisia tilastotietoja. Niiden mukaan talouskasvu on alkuvuonna vahvistunut yhä viime vuoden lukemista. Esimerkiksi tuotannon työpäiväkorjattu suhdannekuvaaja oli kuluvan vuoden heinäkuussa 3,1 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuosi sitten. Myös teollisuuden uudet tilaukset ja kasvukeskusten rakennustoiminta lisääntyivät alkuvuonna vahvasti. Lähes poikkeuksetta ennustelaitokset olettavatkin kuluvan vuoden bruttokansantuotteen kasvun nousevan kolmen prosentin tuntumaan. Ks. liite 1 (Kansantalouden ennustelukuja vuodelle 2017).

Talouden kasvulukujen kiihtyminen perustuu pitkälti siihen, että Suomen vienti on lähtenyt kauan odotettuun kasvuun maailmantalouden imussa ja kasvun odotetaan jatkuvan myös lähivuosina. Maailmantaloudessa voimakkainta kasvua ylläpitävät perinteiseen tapaan nousevat taloudet, mutta kehitys on piristynyt myös jo teollistuneissa länsimaissa. Myös euroalueella kasvu on ollut odotettua vahvempaa.

Valtiovarainministeriön mukaan BKT kasvaa tänä vuonna 2,9 prosenttia. Ensi vuodelle kasvun odotetaan hiipuvan hieman, sillä bruttokansantuotteen kasvuksi ennustetaan 2,1 prosenttia. Kuluva vuosi lienee siis suhdannehuippuvuosi, jolloin talouskasvu tukeutuu voimakkaasti paitsi kotimaiseen kulutukseen ja investointeihin niin myös piristyvään vientikysyntään.

Ensi vuonna kasvuvauhdin ennakkoidaan hidastuvan yksityisessä kulutuksessa ja investoinneissa, mutta vastaavasti nopeutuvan viennissä. Viennin kasvuedellytyksiä tukee maailmantalouden hyvä vire ja yritysten kustannuskilpailukykyyn kohentuminen kiky-sopimuksen ansiosta. VM olettaakin, että Suomen pitkään vallinnut markkinaosuuksien menetys vientimarkkinoilla päättyy vihdoinkin. Tämä vaikuttaa myös yksityisiin investointeihin, joissa kasvun painopiste siirtyy rakentamisesta, erityisesti asuinrakentamisesta, teollisuuden tuotannollisiin investointeihin.

Vuonna 2017 sopimuspalkkoja ei koroteta ja julkisen sektorin lomarahoja leikataan 30 %. Tämän yhteisvaikutuksena sopimuspalkkojen arvioidaan laskevan keskimäärin 0,3 %. Ansiotasoa nostavat kuitenkin liukumukset ja muut rakenteelliset tekijät, joiden myötä ansiotasoindeksi nousee kuluvana vuonna 0,3 %. Työllisyyden paranemisen vuoksi koko talouden palkkasumma kehittyi kuluvana vuonna huomattavasti tätä nopeammin. VM olettaa, että koko talouden palkkasumman kasvaa

kuluvana vuonna 1,8 % ja ensi vuonna 2,2 %. Työnantajien sosiaaliturvamaksut laskevat vuonna 2017 ja 2018 selvästi.

Ansiokehityksen ohella kotimaista kysyntää vahvistaa hiljalleen koheneva työllisyys. Yksityinen kulutus kasvaa valtiovarainministeriön mukaan tänä vuonna 2,4 prosenttia ja ensi vuonna 1,4 prosenttia. Kulutuksen kasvua leikkaa ensi vuonna erityisesti inflaation nousu lähivuosina noin 1,5 prosentin tuntumaan.

Valtiovarainministeriön mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,8 prosenttia vuonna 2019. Ennusteessa Suomen talouskasvun moottorina jatkaa edelleen neljän prosentin kasvuvauhtiin yltävä vienti.

Yksityisen kulutuksen kasvun ennakoidaan sen sijaan painuvan 1,2 prosentin pintaan, sillä työllisyys kohenee enää hitaasti ja kotitalouksien negatiivinen säästämisaste rajoittaa kulutusmahdollisuuksia.

Lähde: Kunnat.net 28.9.2017

2. SIPOON KUNNAN TALOUS JA RISKIT

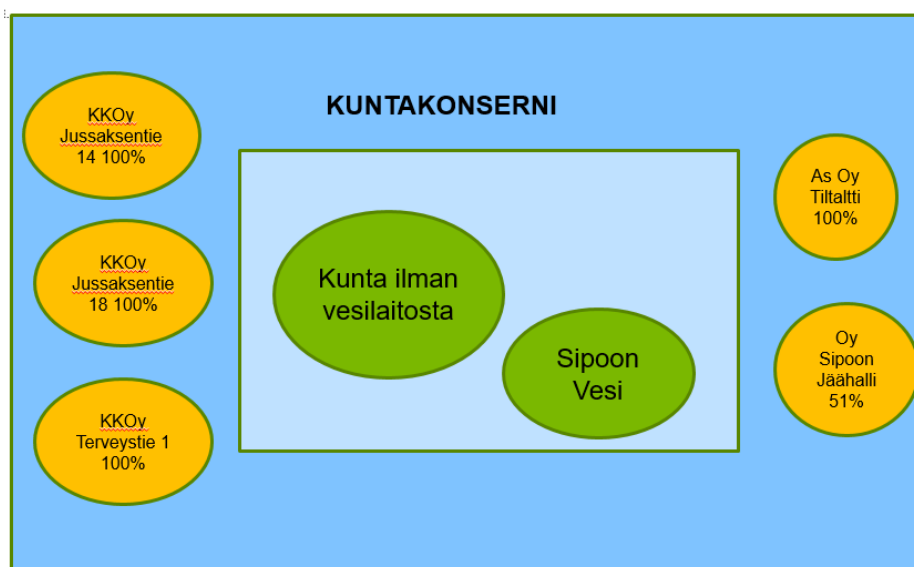
Konsernirakenne ja yleistä talousarvion rakenteesta

Sote- ja maakuntauudistusta on suunniteltu toteutettavaksi vuodesta 2020 lähtien. Muutokseen liittyviä lakeja ei kuitenkaan ole vielä hyväksytty eikä niitä ehdittäne hyväksyä vuoden 2017 aikana. Lakia valmistelevien tietojen perusteella ei voida tehdä päätöksiä, vaan on tukeuduttava olemassa olevaan lainsäädäntöön. Siksi Kuntaliitto suosittelee nykyisten ohjeiden perusteella, että kunnat ja kuntayhtymät laativat vuoden 2020 taloussuunnitelmansa siten, että sen luvuissa ei huomioida mahdollista tulevaa uudistusta. Kuntia koskeva uusi lainsäädäntö tai lainsäädäntömuutokset eli arvio tulevaisuudesta ovat kuitenkin tärkeitä taloussuunnitelman sanallisissa yleisperusteluissa esiintuvia seikkoja. Yleisiä perusteita tarkastellaan kansantalouden, kuntatalouden sekä alueellisen ja oman kunnan kehityksen näkökulmista. Suositeltavaa on lisäksi laatia vaihtoehtoislaskelmia ainakin kunnan omaan käyttöön johtamisen apuvälineeksi.

Hallitus päätti neuvottelussaan 5.7.2017, että sote- ja maakuntauudistus tulee voimaan 1.1.2020 alkaen. Tällöin sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy maakunnille. Maakuntavaalit järjestetään lokakuussa 2018.

Jos Pääministeri Sipilän hallituksen esitysluonnos eduskunnalle maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi lakiesitykset tulevat voimaan esitetyssä muodossa 1.1.2020 lukien niin esitetyllä muutoksella on toteutuessaan olennainen vaikutus Sipoon kuntakonsernin kokonaisuuteen ja taloudellisiin tunnuslukuihin. Muutoksen taloudellisia tai muitakaan vaikutuksia ei kuitenkaan ole tällä hetkellä tiedossa, ja kunnan talousarviovalmistelun aikatauluista johtuen ei ole niitä pystytty arvioimaan riittävällä tavalla. Näiden seikkojen vuoksi kunnan talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma kausille 2019–2020 on laadittu suunniteltua Sote- ja maakuntauudistusta huomioimatta. Muutoin Sipoon kuntakonsernissa ei talousarviovuonna 2018 tai taloussuunnitelmakaudella 2019–2020 ole suunnitteilla konsernijärjestelyjä ja/tai konsernirakenteen muutoksia, määräämisvallan hankkimista konsernin ulkopuolisista yhtiöistä, merkittäviä muutoksia tytäryhteisöjen liiketoiminnassa tai toimialassa. Tytäryhteisöt eivät myöskään suunnittele muita merkittäviä investointeja tai lainanottoja eikä tytäryhteisöillä ole tarvetta kunnan lainatakauksille. Konserniyhteisöissä ei myöskään ole suunnitteilla merkittäviä leasing- tms. sopimusvastuita, jotka liittyvät esimerkiksi investointeihin Kunnan johdon mielestä annettuihin takauksiin ei sisälly riskiä takausvastuiden realisoitumiseen.

Sipoon kunnan konsernirakenne vuonna 2018:

Sipoon kuntakonserniin kuuluvat kunta mukaan lukien Sipoo Vesi -liikelaitos (jäljempänä Sipoo Vesi), Keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt (jäljempänä kiinteistöyhtiö(t)). Jussaksentie 14, Jussaksentie 18 ja Terveystie 1 sekä As Oy Tiltalti ja Sipoo Jäähalli Oy. Tässä talousarviossa konsolidoiduissa luvuissa ovat mukana peruskunta, Sipoo Vesi ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt.

2.1 TALOUS JA TULEVAT TAPAHTUMAT

Sipoon taloudelliset näkymät

Sipoon taloudellinen tulos on onnistuttu pitämään viime vuosina positiivisena ja lainamäärän kehitys on ollut suunniteltua, vaihdellen 40 ja 50 miljoonan euron välissä. Tulevana kolmivuotiskautena toiminnan tulos ennen maanmyynnistä aiheutuvia tuottoja on kuitenkin 2–4 milj. euroa negatiivinen. Tasapainoinen talous edellyttäisi tämän tuloksen olevan vähintään nollassa, toisin sanoen ettemme rahoittaisi käyttötaloutta maanmyyntituotoilla.

Kustannusten kehitys on hieman nopeampaa tulevalla suunnittelukaudella kuin kuntasektorilla keskimäärin. Sipoon kuntakonsernin kustannustason nousu on noin 1,9 % vuonna 2018, sen jälkeen noin 1,5 % vuosittain.

Kilpailukykysovimuksen osalta Sipoo teki oman ratkaisunsa ja päätti lomarahojen leikkausten olevan hieman pienemmät kuin valtakunnan normaali taso, 30 %:n leikkaus. Lomarahoja Sipoossa leikataan 25 % vuonna 2017, 20 % vuonna 2018 ja 15 % vuonna 2019.

Voimakas, jo päätetty seuraavan kolmen vuoden investointiohjelma tulee aiheuttamaan velkaantumisen voimakkaan kasvun lähestulkoon 100 miljoonaan euroon asti. Tuleekin harkita rahoituksen keventämistä, mahdollisuuksina mm. käyttöomaisuuden myynti (kiinteistöt ja huoneistot) tai tiettyjen investointikohteiden ulkopuolinen rahoitus.

Vuonna 2020 tapahtuva sosiaali- ja terveystoimen siirto maakunnalle vaikuttaa voimakkaasti kunnan talouteen. Tulopohjasta häviää sekä toimintatuottoja että verotuottoja. Kunnallisverotuotoista katoaa noin 2/3 ja kiinteistöveron suhteellinen merkitys tulee kasvamaan. Kulupuoella Soten irtaantumisen myötä toiminnantuotot laskevat noin 30 % ja kustannukset noin 47 %, kunnan "taloudellinen" koko siis lähes puolittuu. Tasapainoinen talous edellyttää jatkossakin vähintään maltillista kulukehitystä. Erityishuomio tulee kohdistaa tukitoimintojen oikeaan kokoon.

Nyt suunnitellut investoinnit kaudelle 2018–2020 ja siitä eteenpäinkin mahdollistavat asukasluvun kasvun noin 1 000 hengellä vuosittain (Investointiohjelma INTO on tehty tällaisella oletuksella).

Talousarvioon 2018–2020 sisältyy edelleen sosiaali- ja terveystoimi Kuntaliiton suosituksen mukaisesti.

Talousarvion 2018 laadinnan lähtökohdat ja laadinnan eteneminen

Kunnanhallitus hyväksyi 20.6.2017 talousarvion 2018 laadinnan lähtökohdat huomioitavaksi valmistelussa. Talousarvion laadinnan lähtötasoksi määriteltiin, että ulkoiset toimintakulut per asukas eivät saa ylittää 5 900 euroa vuodelle 2018. Kuntakonsernitasolla tämä tavoite täyttyy, ulkoisten toimintakulujen ollessa vuonna 2018 5 909 euroa/asukas .

Lainakanta asukasta kohti on onnistuttu viimeisten vuosien aikana pitämään alle tavoitteeksi asetetun tason 3 000 euroa/asukas. Tähän ovat vaikuttaneet niin Östersundomista kuin Bastukärin alueesta saadut myyntituotot. Nyt on kuitenkin näköpiirissä laajasta investointiohjelmasta johtuen voimakas kasvu lainamäärässä.

Ehdotuksen lähtökohtana on vuoden 2016 tilinpäätös, vuoden 2017 talousarvio sekä vuoden 2017 tuore tulosenuste osastoittain, myös Operaatiot Kattilankansi ja Induktioliesi on huomioitu. Tuotto- ja kustannusarviot vuosille 2018–2020 on pyritty arvioimaan kyseisinä vuosina tapahtuvien toiminnallisten muutosten ja tavoitteiden kautta.

Kilpailukyky sopimuksen ja erikseen sen paikallisen sopimisen vaikutus on huomioitu tässä esityksessä.

Kunnanhallitus hyväksyi kehystalousarvion kesäkuussa. Alla on talousarvion vertailu kesäkuussa 2017 hyväksyttyyn kehykseen:

	Toimintakate M€		Tilikauden tulos M€	
	Kehys	Talousarvio	Kehys	Talousarvio
2018	-100,9	-100,9	1,4	2,6
2019	-103,4	-103,4	1,1	2,6
2020	-103,8	-103,6	2,5	3,5

2.2 RISKIT

Sipoossa tehtiin keväällä 2017 johtoryhmätyöskentelynä riskikartoitus; työtä fasilitoi BDO Oy.

Selvityksen mukaan strategisena riskinä pidettiin elinvoiman heikkenemistä. Tämä tyrehdyttäisi väestönkasvua sekä Sipoon kiinnostavuutta yrityksille ja vastaavasti tällä olisi vaikutus kunnan saamiin verotuloihin. Kunnan tulee pystyä vastaamaan riittävästi asukkaiden ja yritysten odotuksiin.

Taloudellisina riskeinä tunnistettiin mahdollinen epätasapaino suunnitellun investointiohjelman ja väestönkasvun välillä. Väestönkasvun ollessa suunniteltua pienempää, tehtyjen investointien osalta käyttöasteet voisivat jäädä vajavaisiksi.

Myös kustannuskehityksen hallitseminen koettiin riskiksi. Soten irtaantuessa maakuntaan ja veropohjan pienentyessä on kustannusten hallinta ja kontrollointi erityisen tärkeää.

Nuoren väestönosan osalta kasvava pahoinvointi ja siitä seuraavat vaikutukset voivat lisätä kunnan kustannuksia. Tähän tulee varautua riittävällä tavalla.

Pidemmällä tähtäimellä velkaantumisen voimakas kasvu tuo mukanaan aiempaa suuremman korkoriskin.

Maakuntauudistus voi väliaikaisesti vaarantaa palvelutuotannon johtuen yksityisen puolen työmarkkinaimusta.

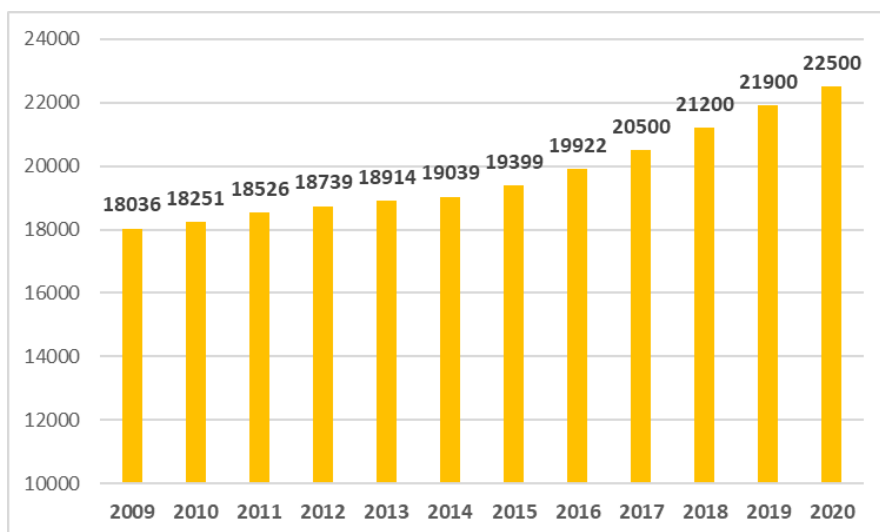
3. TALOUSARVIO 2018 JA TALOUSSUUNNITELMA 2018–2020

3.1 VÄESTÖ, RAKENTAMINEN, YHDYSKUNTARAKENTEEN JA RAKENNETUN YMPÄRISTÖN KEHITYS SEKÄ TYÖLLISYYS

Väestö

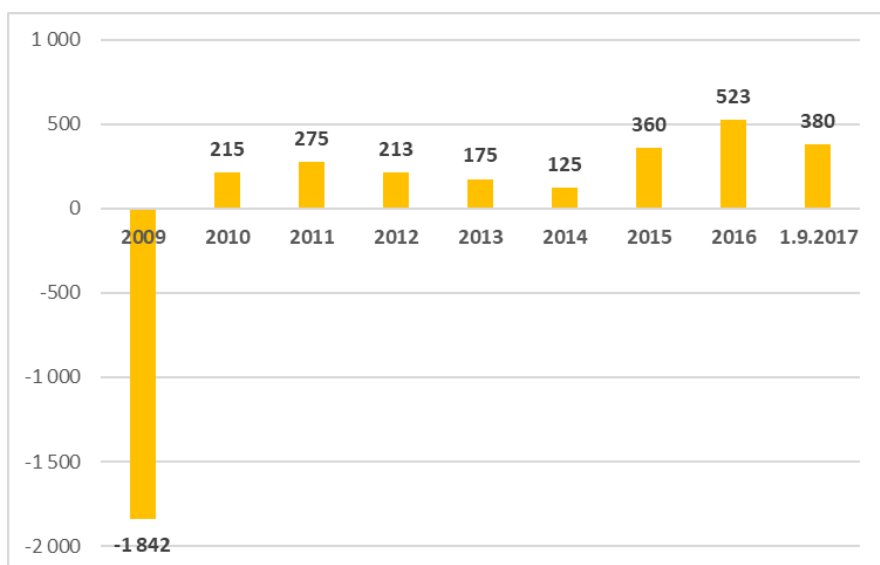
Kuntastrategian mukaisen väestönkasvun tavoitteena on, että asukasluku kasvaisi suunnittelukaudella keskimäärin noin 3 % vuodessa.

Sipoon vuosittainen väestönkasvu vuosina 2009–2020

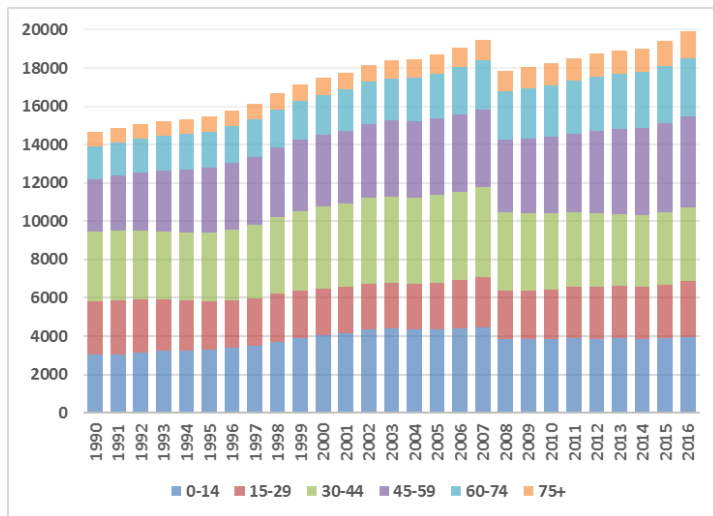

Sipoon vuosittainen väestönkasvu vuosina 2009–2017

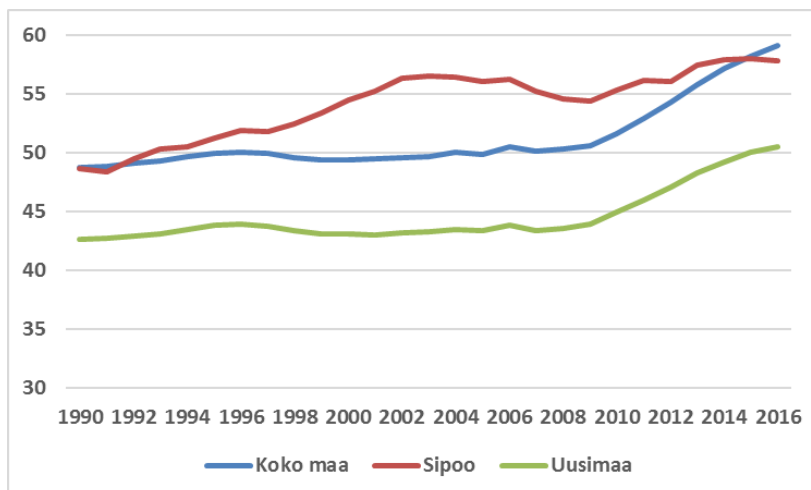
Väestömuutokset (väestönkasvu vuositasolla kpl)

Sipoon väestön ikärakenteen kehitys 1990–2016

Väestöllinen huoltosuhteen kehitys 1990–2016

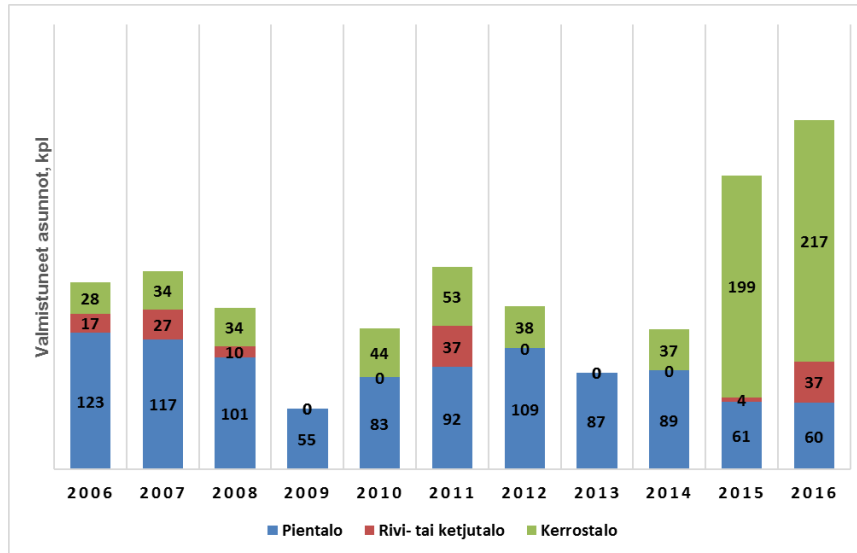

Väestönkasvu lähitulevaisuudessa ikäryhmittäin 2015–2022

Ikäryhmä	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0-14 vuotiaat	3 878	3 930	4 094	4 233	4 373	4 493	4 593	4 713
15-29 vuotiaat	2 792	2 928	2 962	3 063	3 164	3 251	3 323	3 410
30-44 vuotiaat	3 791	3 850	4 000	4 136	4 273	4 390	4 487	4 605
45-59 vuotiaat	4 654	4 752	4 910	5 078	5 245	5 389	5 509	5 652
60-74 vuotiaat	2 972	3 067	3 145	3 253	3 360	3 452	3 529	3 621
Yli 75 vuotiaat	1 312	1 395	1 389	1 437	1 484	1 525	1 559	1 600
Väestö yhteensä	19 399	19 922	20 500	21 200	21 900	22 500	23 000	23 600

Rakentaminen

Uudisrakentamisen asuntotuotanto Sipoossa talotyypeittäin 2006–2016

Yhdyskuntarakenteen ja rakennetun ympäristön kehitys

Sipoon kunta on kasvanut viimeiset kaksi vuotta nopeimmin Suomessa. Viime vuonna kasvuprosentti oli noin 2,7 %. Kasvu on suurelta osin perustunut uusiin kerrostalovaltaisiin asuinalueisiin. Suurin osa kasvusta on tapahtunut Söderkullan alueella.

Lähivuosien aikana myös Nikkilä ja myöhemmin Talma tulee kasvamaan. Tavoitteena on monipuolinen ympäristö, jossa on monentyyppistä asumista sekä liiketoimintaa. Kunnan taajamakeskuksia, Nikkilää, Söderkullaa ja Talmaa kehitetään erilaisina, monipuolisina ja pikkukaupunkimaisina. Myöhemmässä vaiheessa myös Majvikista muodostuu tiivistä kaupunkiympäristöä osana Östersundomin aluetta.

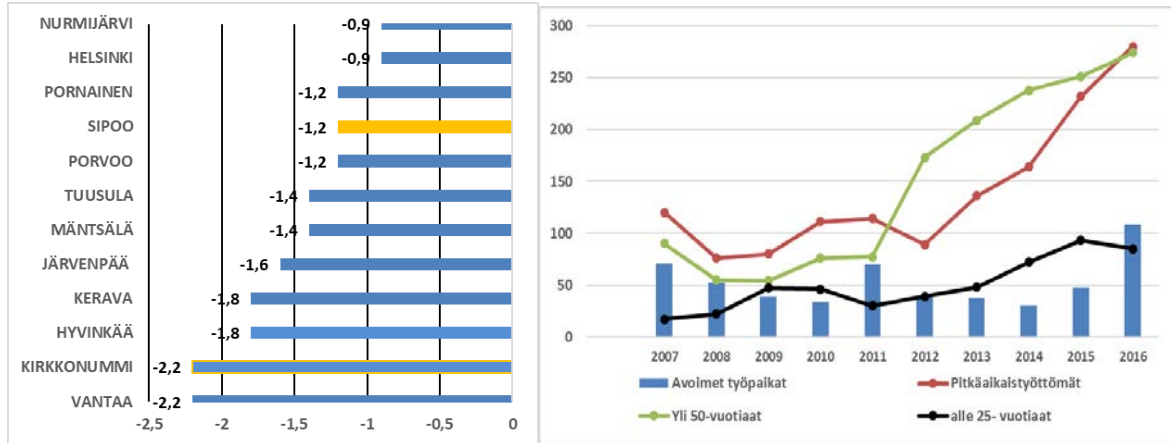
Tavoitteena on täydentää, uudistaa ja luoda yhdyskuntarakennetta niin, että keskuksiin voidaan järjestää julkiset palvelut ja tehokas joukkoliikenne (ensin bussiliikenteenä ja myöhemmin myös raideliikenteenä) ja niissä on houkuttelevia sijainteja kaupallisille palveluille.

Kyliä kehitetään niiden omista lähtökohdista ja maisemallisiin vahvuuksiin tukeutuen.

Työllisyys

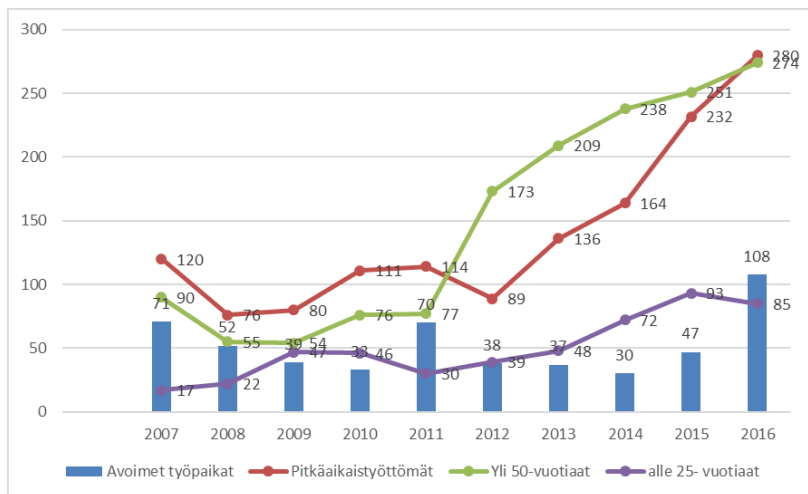
Työttömyysasteen muutos (prosenttiyksikköä)
Sipooissa elokuussa 8/2016 -> 8/2017

Avoimet työpaikat sekä työttömät eri ryhmissä
vuosina 2007–2016

	2015	2016	04.2017	08.2017
Työttömät työnhakijat, kpl	693	710	616	599

Työttömyys	30.4.2016	31.12.2016	30.4.2017
Työttömyysaste %, koko maa	9,8	8,2	9,6
Työttömyysaste %, Sipoo	6,8	7,4	6,2
Nuorisotyöttömät	102	113	84
Pitkäaikaistyöttömät	236	270	251
Avoimet työpaikat	74	31	182

3.2 TULOPERUSTEET

Myyntituotot

Ulkoiset myyntituotot konsernitasolla vuonna 2018 nousevat noin 0,8 milj. eurolla verrattuna vuoden 2017 ennusteeseen.

Maanmyyntituotot ovat vuonna 2018 noin 1,5 milj. euroa vuoden 2017 ennustetta parempi (joka tosin jäänee selvästi talousarviosta 2017). Maanmyynnistä aiheutuvat myyntivoitot on arvioitu välille 4,5–5,9 milj. euroa vuosittain.

Kehitys- ja kaavoitusyksikössä ei ole suunniteltu taksankorotuksia.

Sosiaali- ja terveystalveluiden myyntituotot laskevat vuonna 2018 noin 0,6 milj. eurolla johtuen kotouttamiseen liittyvistä muutoksista verrattuna ennusteeseen 2017. Vastuualueen suunnitelmissa on mukana hyvin vaatimattomat taksankorotukset vuodelle 2018. Taksoja korotetaan aina lainsäädännön mahdollistaessa sen. Suunnitelmissa ei ole mukana taksankorotuksia.

Sivistysvaliokunnan tuotot laskevat noin 0,3 milj. eurolla verrattuna v 2017 ennusteeseen, johtuen lähinnä varhaiskasvatusmaksujen pienenemisestä. Tuleville vuosille suunnitelmiin ei sisälly taksankorotuksia.

Teniiikka- ja ympäristöosaston tuotot kasvavat hiukan volyymin suhteessa, vuodelle 2018 ei ole kuitenkaan suunniteltu taksankorotuksia.

Sipoon Veden vesitaksoja korotettiin 8 % vuonna 2017. Vuodelle 2018 ei ole suunniteltu taksankorotuksia. Tuottojen kasvu johtuu volyymimuutoksista.

Verotulot ja valtionosuudet

Sipoon kunnan verotulojen ennustetaan kuluvaan vuonna nousevan noin 1 milj. eurolla edellisen vuoden tasosta ja vuonna 2018 noin 4,9 milj. eurolla.

Vero-oletukset talousarviossa

	Tot. 2017	TA 2018	TS 2019–2020
Kunnallisvero	19,25 %	19,25 %	19,25 %
Kiinteistöveroprosentit			
- yleinen kiinteistövero	1,0 %	1,03 %	1,03 %
- vakituiset asuinrakennukset	0,5 %	0,5 %	0,5 %
- muut asuinrakennukset	1,1 %	1,1 %	1,1 %
- rakentamattomat rakennuspaikat	4,0 %	5,0 %	6,0 %

Kuntaliitto 19.9.2017:

Vuodelle 2018 maan hallitus on talousarvioehdotuksessaan linjannut, että yleisen kiinteistöveroprosentin ja muun kuin vakituisen asuinrakennuksen ala- ja ylärajoja korotetaan. Uudet vaihteluvälit ovat hallituksen esityksen perusteella 1,03 - 2,00 %. Tämän seurauksena pääkaupunkiseudun kuntien rakentamattoman rakennusmaan veroprosentiksi tulee määrätä vähintään 4,03 %. Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan ennen kuin kuntien tulee ilmoittaa veroprosenttinsa Verohallinnolle. Vuodelle 2019 esitetään muutoksia asuinrakennusten ala- ja ylärajan korotusta siten, että uudet rajat olisivat 0,45–1,00 %. Lisäksi esitetään voimalaitosten veroprosentin ylärajan korotusta 3,5 %:iin. 0,03 % nosto tarkoittaa n 180 k€/vuosi lisäystä kiinteistöveroon.

Vero-oletukset

Kunnallisvero

Vuonna 2017 kunnallisveron arvioidaan toteutuvan noin 0,7 milj. euroa talousarvion suurempana. Suunnittelukaudelle 2018–2020 lähtökohtana on nykyinen kunnallisveroprosentti 19,25 %, koko maan tuloverokertymän arvioitu kasvu sekä väestönkasvun vaikutus. Vuoden 2018 kasvun ennakoitaan olevan yli 5 % ja sen jälkeen keskimäärin noin 2,6 %.

Kunnallisverotulon euroa/asukas ennakoitaan kuitenkin laskevan suunnittelukaudella aavistuksen, ollen kuitenkin lähellä 4 000 euroa/asukas.

Yhteisövero

Yhteisöveron osalta on lähdetty vuoden 2017 ennusteesta joka perustuu Kuntaliitolta saatuu arvioon. Vuonna 2018 ja 2019 yhteisöveron ennustetaan nousevan ja kääntyvän vuonna 2020 laskuun.

Kiinteistövero

Vuoden 2017 ennuste perustuu verohallinnolta saatuihin ennakkotietoihin. Sen jälkeen kasvu vuosittain (n. 0,2–0,3 milj. euroa/vuosi) perustuu Bastukärin alueen rakennusten suunniteltuihin valmistumisaikatauluihin.

Valtionosuusoletukset

Valtionosuuksien osalta v 2017 ennuste perustuu VM:n päätökseen. Talousarviossa lähtökohtana ovat vuodelle 2018 kansalliset ennakkolaskelmat, kasvu vuosina 2019–2020 perustuu väkiluvun kasvuun.

Valtionosuusarvio on laadittu alkusyksyllä 2017 saatujen valtionhallinnon ennakkolaskelmien perusteella ja Kuntaliiton valtionosuuslaskurilla.

3.3 TALOUSARVION MENOPERUSTEET

Talousarviota ja taloussuunnitelmaa laadittaessa on noudatettu mm. seuraavia periaatteita:

- Lakisääteiset peruspalvelut tulee järjestää kunnan omasta tai muiden toimesta.
- Valtuusto hyväksyi 8.9.2014 linjauksen, jonka mukaan Operaatio Kattilankannen kokonaistavoite on saada aikaan vähintään 10 milj. euron edestä tuloslaskelman rakenteen parantamista vuosien 2014–2020 aikana. Toimenpiteet jakautuvat ajallisesti kahteen jaksoon. Osa toteutetaan kuluvan valtuustokauden aikana. Vuoden 2017 loppuun mennessä arvioidaan tavoitteesta saavutetun noin 6 milj. euroa ja loppu 4 milj. euroa jää kaudelle 2018–2020.
- Edellä olevaan liittyen kunnan kokonaishenkilöstömäärä (htv) tulee pitää enintään vuoden 2013 tasolla.
- Kunnan omia tiloja tulee käyttää tehokkaammin ja tarpeettomiksi käyvistä tiloista luovutaan.
- Tulevia investointitarpeita ja niiden toteuttamista harkitaan tarkkaan. Investointiohjelma sopeutetaan tavoitteeseen, jonka mukaan kunnan lainakannan kasvu tulee pidemmällä tähtäimellä pitää maltillisena ja investointien tulorahoituksen osuutta tulee kasvattaa.
- Maksuja tarkistetaan kaikin lainsäädännön mahdollistamin tavoin.
- Talousarvio 2018 on laadittu vuoden 2018 rahanarvolla, inflaatio-oletuksena vuonna 2018 on 1,0 %, sitten 0 %.

3.4 TALOUSARVIOVALMISTELU JA TALOUSARVION TASAPAINOTTAMINEN

Talousarviokehysten antamisen jälkeen erityisesti valtionosuuksista ja verotuloista on saatu tarkennettuja ennusteita. Talousarviovalmistelun aikana on tehty seuraavat muutokset suhteessa kesäkuussa 2017 käsiteltyyn kehukseen 2018:

- Toimintakate on noin 1 milj. euroa kehystä parempi.
- Yhteisöverotuloja kokonaisuudessaan on tarkistettu ylöspäin 0,8 milj. euroa.
- Valtionosuuksia on tarkistettu alaspäin 0,1 milj. euroa
- Valiokuntien esityksiin on kunnanjohtaja tehnyt muutoksia yhteensä 0,35 milj. euroa, kuluja pienemmiksi.
- Kilpailukyky sopimus vaikuttaa vuoden 2018 talousarvioon useampaan kohtaan
 - o lomarahojen leikkaus
 - o työajan pidentäminen
 - o työnantajan sairausvakuutusmaksun alennus
- o verotuloihin ansiotuloihin tehtävien lisävähennysten kautta.

3.5 ALIJÄÄMÄN KATTAMISVELVOLLISUUS

Kuntalain 110 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään seuraavaa:

- Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.
- Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntalain uudistuksen myötä alijäämän kattamisvelvoite koskee myös kuntayhtymiä.

Kunnan vuoden 2016 tase osoittaa 10,2 miljoonan euron kumulatiivista ylijäämää, joten kuntalain edellä mainittu säännös ei ole ajankohtainen.

3.6 TALOUSARVION JA SEN PERUSTEIDEN SITOVUUS

Talousarvion ja taloussuunnitelman sitovuus

Yleistä

Talousarvio sisältää kunnan strategian ja siitä johdetut toimialoitteiset valtuuston hyväksymät sitovat tavoitteet sekä euromääräiset resurssit eri toimialoille.

Kuntalain 110 § säätelee talousarvion käsittelyä, hyväksymistä, velvoittavuutta, sisältöä ja rakennetta sekä talousarvioperiaatteita.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio sitoo kunnan toimielimiä ja henkilöstöä ja on samalla näiden valvonnan väline. Talousarvion muutoksista päättää valtuusto.

Talousarvion tuloslaskelmaosa ja rahoitusosa toimivat kunnan kokonaistalouden ohjausvälineinä. Tuloslaskelmassa esitetään kokonaistalous jaettuna varsinaisen toiminnan menoihin ja tuloihin, verotuloihin, valtionosuuksiin, rahoituseriin ja suunnitelman mukaisiin poistoihin. Toiminnan menokehitys tulee sopeuttaa keskeisten tuloerien kehitykseen. Rahoitusosassa osoitetaan, miten kunnan menot varsinaisen toiminnan ja investointien osalta rahoitetaan.

Talousarvion käyttötalousosa ja investointiosa toimivat toiminnan ohjauksen välineinä.

Liikelaitoksen tulosbudjetin valtuustoon nähden sitovat erät määritellään kuntalain 87e.3 §:ssä. Niitä ovat korvaukset kunnan sijoittamasta oman ja vieraanpääomanehtoisesta pääomasta sekä kunnan toiminta-avustus liikelaitokselle.

Määräraha, tuloarvio, sisäiset erät, laskennalliset erät

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Määräraha on valtuuston toimielimelle/tulosalueelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Tuloarvio on valtuuston toimielimelle/tulosalueelle asettama tulotavoite. Näiden erotus on toimintakate (nettomeno tai -tulo).

Määrärahaan ja tuloarvioon sisältyvät ns. sisäisen laskituksen kautta kirjattavat sisäiset ostot ostajapuolelle ja myynnit myyjälle puolelle. Merkittävimmät sisäisen palvelun yksiköt ovat Sipoossa toimitilapalvelu, ruokahuolto ja it-palvelujen yksiköt. Näiden yksikköjen osalta on talousarviokirjassa erikseen esitetty yhdistetty tuloslaskelma erotettuna budjettirahoitteisista yksiköistä.

Määrärahan ulkopuolella ovat suunnitelman mukaiset poistot ja vyörytyserät.

Investointiosassa käsitellään vain poistonalaiset eli aktivoitavat hankintamenot. Aktivoinnin raja on 10 000 euroa, jota suuremmat käyttöomaisuushankinnat, ensikertainen kalustaminen ja osakkeiden ja osuuksien hankinta, käsitellään investointiosassa. Sipoon kunnassa vyörytyserät eivät ole käytössä.

Talousarvion 2018 sitovuudet

Talousarvion valtuustoon nähden sitovat tavoitteet on esitetty talousarviokirjan alussa. Valtuuston hyväksymä sitova tavoite sitoo myös toimielimiä ja henkilöstöä samoin kuin määräraha.

Tulosalue- ja vastuualuekohtaisesti on talousarviossa lisäksi määrärahojen muutoksiin liittyvää perustelutekstiä.

Tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa noudatetaan.

Tavoitteisto tulee pitää ajan tasalla myös määrärahojen ja tuloarvioiden mahdollisesti muuttuessa.

Käyttötaloulososan määrärahojen ja tuloarvioiden yleissitovuutena kunnanvaltuustoon nähden on tulosalueen toimintakate eli määrärahan ja tuloarvion erotus.

Käyttötaloulososiossa on kolme kohderahoitteista yksikköä, Toimitilapalvelut, Ruokapalvelut ja IT-palvelut. Näiden sitovuustasona on toimintakate.

Tuloslaskelmaosassa sitovia eriä kunnanvaltuustoon nähden ovat verotulot, valtionosuudet ja rahoitustuottojen ja -kulujen nettomääräraha.

Investointiosan sitovuutena on investointimenojen ja -tulojen välinen erotus investointityypeittäin.

Investoinnit ovat sitovia hankkeina (eli jokainen investointiosassa mainittu kohde tulee toteuttaa), mutta määrärahat ovat sitovia hankeryhmäkohtaisesti kunkin toimielimen/toimialan sisällä. Valiokunnalla on siis oikeus siirtää määrärahaa investointikohteelta toiselle hankeryhmän ja toimielimen sisällä, mikäli kaikki investointikohteet toteutuvat. Uusia hankkeita ei ole oikeus aloittaa ilman valtuuston päätöstä. Kustannusarviot tarkistetaan ja hankkeille varattavat määrärahat päätetään vuosittain taloussuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Rahoitusosassa ovat sitovia eriä kunnanvaltuustoon nähden antolainauksen muutokset ja pitkäaikaisten lainojen muutokset. Kunnan tuloslaskelma ja rahoituslaskelma ovat sitovia ilman liikelaitosta. Liikelaitoksen laskelmat esitetään erillisinä. Laskelmat sisältävät sekä ulkoiset että sisäiset erät. Sipoon Veden sidotun oman pääoman korko kunnalle on 12,0 %. Ns. sosiaaliseen luototukseen saa olla sidottuna kunnan varoja enintään 100 000 euroa.

Lainanottoa koskevat rajoitukset

Voimassa olevan hallinto- ja toimintasäännön V luvun 23 §:ssä määritellään kunnanhallituksen päätösvalta. Kunnanhallitus päättää kunnanvaltuuston hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamista, lainojen takaisinmaksua ja lainaehtojen muuttamista koskevat asiat.

Taloudellisen tilanteen sen salliessa talousarvioon merkitty pitkäaikaisten lainojen muutos voidaan alittaa tai korvata markkinatilanteesta riippuen lyhytaikaisella luotolla. Vuonna 2018 lyhytaikaista

luottoa saa olla enimmillään 25 000 000 euroa, joka voi olla kuntatodistuksia, shekkilimiittiä tai muuta lyhytaikaista luottoa.

Käyttösuunnitelmat

Talousarviokirjassa tavoitteet, määrärahat, tuloarviot ja toimintakatteet on esitetty sitovina tulosaluetasolla. Lisäksi toimintamäärärahat on esitetty vastuualueittain lisäinformaationa.

Toimielin, valiokunnat ja kunnanhallitus keskushallinnon osalta, päättää talousarvion käyttösuunnitelmasta sekä investointien käyttösuunnitelmasta vastuualuetasolla. Tässä yhteydessä toimielimet myös hyväksyvät sitovista tavoitteista johdetut alemman tason tavoitteet eri vastuualueiden noudatettaviksi.

Vastuualuetta alemman tason tavoitteet ja käyttösuunnitelmat hyväksyy viranhaltija toimielimen hyväksymien valtuuksien mukaisesti.

Käyttösuunnitelman tulosaluekohtaisen toimintakatteen tulee vastata tuhannen euron tarkkuudella valtuuston hyväksymää toimintakatetta.

Tilivelvolliset kuntalain 75 §:n mukaan vuonna 2018

Tilivelvollisella tarkoitetaan ao. toimialan ja toimielimen tehtäväalueen johtavaa viranhaltijaa, jolle myönnetään vastuuvapaus. Tilivelvollisten määrittäminen liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Vaikka päätöksentekovaltaa delegoidaan organisaation alemmille tasoille, tilivelvolliset viranhaltijat eivät vapaudu alaistensa toimintaa koskevasta valvontavastuusta. Valvontavastuu koskee sekä toimintaa että taloutta.

Koska tarkastuslautakunnalla toimielimenä ei ole johtavaa viranhaltijaa, jää tilivelvollisen johtavan viranhaltijan nimi tästä kohdasta pois.

Tilivelvolliset 1.1.2018 päiväyksen mukaan koskien johtavaa viranhaltijaa tai hänen sijaistaan:

TOIMIALA toimielin	Tulosalue	johtava viranhaltija	1.1.2018 nimi
Keskusvaalilautakunta Kunnanhallitus	Kunnanhallitus ja -johto Talous- ja hallintokeskus Kehitys- ja kaavoituskeskus	Kunnansihteeri Kunnanjohtaja Talous- ja hallintojohtaja Kehitysjohtaja	Peter Stenvall Mikael Grannas Pekka Laitasalo Pekka Söyrilä
Sosiaali- ja terveysosasto	Hallinto- ja talous Lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukeminen sekä lapsiperheiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen (LNP) Työikäisen väestön toimintaedellytysten vahvistaminen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Ikäihmisten ja vammaisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistäminen Ruokapalvelut	Sosiaali- ja terveysjohtaja Sosiaali- ja terveysjohtaja Palvelujohtaja Johtava lääkäri Palvelujohtaja Ruokapalvelupäällikkö	Leena Kokko Leena Kokko Bodil Grön Anders Mickos Helena Räsänen Marianne Putus
Sivistys osasto	Hallintopalvelut Varhaiskasvatuspalvelut Koulutuspalvelut Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	Sivistysjohtaja Sivistysjohtaja Varhaiskasvatuspäällikkö Sivistysjohtaja Kulttuuritoimenjohtaja	Kurt Torsell Kurt Torsell Merja Keski-Ojala Kurt Torsell Anne Laitinen
Tekniikka ja ympäristösosasto	Kehittäminen ja tuki Rakennusvalvonta Ympäristönsuojelu Katu- ja viheralueet Toimitilat	Toimialan kehittämis-päällikkö Rakennusvalvontapäällikkö Ympäristönsuojelupäällikkö Kuntatekniikan päällikkö Tilapalvelupäällikkö	Lari Sirén Ulla-Maija Upola Christel Kyttälä Heidi Saarenpää Juho Pohjonen

Talousarviomuutokset

Sitoviin eriin talousarviovuoden aikana tulevista muutoksista päättää kunnanvaltuusto. Muutokset voivat koskea määrärahaa, tuloarviota tai tavoitteita. Muutosta haetaan osavuosisikatsausten yhteydessä muutostarpeen tultua tietoon tai vuoden lopulla niin, että se voidaan käsitellä joulukuun kunnanvaltuustossa. Toimielimen, jossa on useita tulosalueita, tulee etsiä ensin mahdollisuudet kattaa ylitystarve toimialan sisällä määrärahasiirtoina.

Määrärahasiirroista sitovien tulosalueiden välillä päättää niin ikään valtuusto. Esityksissä määräraha/tuloarviosiirroista tulee riittävän selkeästi mainita tulosalueet ja vastuualue, josta siirretään ja minne siirretään. Kunnanvaltuuston päätöksen jälkeen tulee lisäksi toimittaa talouspalvelut-yksikköön yksityiskohtainen, meno/tulotilikohtainen erittely siirrettävästä summasta muutoksen kirjaamista varten. Määrärahasiirtoja ei enää tilikauden jälkeen voi tehdä. Mikäli vastuualue- tai tätä alemmalla tasolla halutaan tehdä määrärahasiirtoja talousarviossa talousarviovuoden aikana, näistä päättää käyttösuunnitelman hyväksynyt toimielin/viranhaltija. Siirtojen kirjaamista varten talousarvioon tulee päätös sekä yksityiskohtainen meno/tulotilikohtainen erittely toimittaa talouspalvelut-yksikköön. Mahdolliset muutokset toteutetaan Talouspalveluissa.

Taloutta koskevat säännöt ja ohjeet

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt hallintosäännön 30.1.2017. Hyväksytyssä hallinto ja toimintasäännössä on myös kunnan taloudenhoitoa säätelevä luku IX, jota noudatetaan. Tämän säännön lisäksi kunnanhallitus on hyväksynyt hankintaohjeen (2017).

Arvonlisävero

Arvonlisäveron verokannat ovat 24 %, 14 % ja 10 %. Lisäksi kunta saa laskennallisen 5 %:n palautuksen verottomista terveyden- ja sairaanhoitoon sekä sosiaalihuoltoon liittyvistä hankinnoista sekä tällaisen toiminnan harjoittajalle myönnetystä avustuksesta.

Kunnan toiminnot jakautuvat verolliseen ja verottomaan toimintaan. Merkittävä osa kuuluu verottomiin palveluihin. Arvonlisävero saadaan palautuksena verottomassa toiminnassa ja verollisessa toiminnassa arvonlisävero saadaan vähentää ja toisaalta myyntihintaan tulee lisätä verokannan mukainen arvonlisävero, joka tilitetään valtiolle. Toimialojen määrärahat ja tuloarviot ovat talousarviossa ilman arvonlisäveroa. Poikkeuksena verottomuuteen on henkilökunnan lahjat ja edustusmenojen käsittely.

Valtionosuuksien hakeminen

Rahoitusosan valtionosuudet jaetaan peruspalvelujen valtionosuuteen ja opetus- ja kulttuuritoimen muuhun valtionosuuteen. Ne ovat yleiskatteisia tuloja varsinaisen toiminnan menojen kattamiseen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden laskemisen perusteina (valtionosuusperusteet) käytetään:

- yleisen osan määräytymisperusteita;
- sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisia kustannuksia;
- esi- ja perusopetuksen sekä yleisten kirjastojen laskennallisia kustannuksia;
- taiteen perusopetuksen ja yleisen kulttuuritoimen määräytymisperusteita; sekä
- erityisen harvan asutuksen, saaristokunnan sekä saamelaiden kotiseutualueen kunnan lisäosien määräytymisperusteita.

Osana kunnan peruspalvelujen valtionosuutta otetaan huomioon myös laskennallisiin verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus sisältää mm. lukiodien, ammatillisten koulujen sekä liikunnan, kulttuuritoimen ja nuorisotyön valtionosuudet.

Valtionosuuden tarkastaminen ja oikaisuvaatimuksen tekeminen opetus- ja kulttuuritoimen muun valtionosuuden osalta kuuluu sivistysvaliokunnalle ja peruspalveluiden valtionosuuden tarkastaminen eri osatekijöiden osalta sivistysvaliokunnalle ja sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ja esityksen tekeminen kunnanhallitukselle.

Erilliset valtionavustukset toimialoilla erilaisiin hankkeisiin ja projekteihin kirjataan ko. toimialan tuloksi, jolloin tuloja voidaan käyttää toimintamenojen katteeksi.

Investointien perustamiskustannusten valtionavustusten hakemisesta ja selvityksistä vastaa se toimiala, jonka alaisesta hankkeesta on kysymys. Valtionavustus kirjataan ko. hankkeen rahoitusosuudeksi jakotettuna investoinnin toteutumisen mukaan. Toimitilat valvoo rakennushankkeiden valtionlainojen ja -avustusten hakemista.

Sisäiset veloitukset – kustannusten kohdentaminen

Sisäisten veloitusten tavoitteena on kustannusten kohdentaminen aiheuttamisperiaatteen mukaan. Veloituksen kohteena olevan palvelutoiminnan tulee olla säännöllistä ja toistuvaa.

3.7 TOIMINNALLISEN JA TALOUDELLISEN TULOKSEN SEURANTA

Talousarvion seuranta ja raportointi

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion ja tunnuslukujen seuranta tulee olla jatkuvaa ja se on osa toiminnan ja talouden ohjausta johtamisessa.

Valiokuntien ja kuntakonserniin kuuluvien tytäryhtiöiden tulee raportoida toiminnastaan ja talouden kehitymisestä kolmannesvuosittain kunnanhallitukselle ja -valtuustolle. Näissä osavuosikatsauksissa informoidaan toimialan olennaisista tapahtumista sekä selvitetään tavoitteiden, tunnuslukujen ja talousarvion toteutumista. Merkittävistä poikkeamista tulee erikseen tehdä selkoa ja raportoida niistä korjaustoimenpiteistä, joihin ryhdytään talousarviossa pysymiseksi ja erityisesti selvittää ylitysuhan kohteena olevat toiminnot, ylitysten syyt ja mahdollisuudet päästä talousarvioon tai vähentää ylityksen määrää.

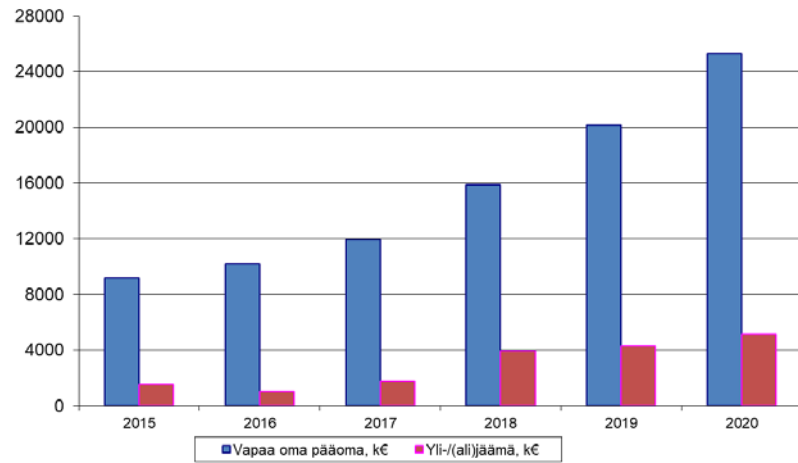
Sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuosikatsauksissa.

Ensimmäinen osavuosikatsaus on ajalta 1.1 - 30.4, toinen 1.1 - 31.8 ja viimeinen osavuosikatsaus on yhtä kuin toimintakertomus koko vuoden toiminnasta.

Osavuosikatsausten lisäksi kunnanhallitukselle ja kunnan johdolle toimitetaan ennalta sovitun aikataulun mukaan standardimuotoiset kk-raportit koskien talouden toteutumista ja olennaisia tapahtumia. Välitilinpäätöskuukausina mukana ovat myös osastokohtaiset tunnusluvut.

4. TULOSLASKELMAOSA

SIPOON KUNNAN YLI-/ALIJÄÄMÄT JA KUMULATIIVINEN VAPAA OMA PÄÄOMA

Tuloslaskelma 2018–2020

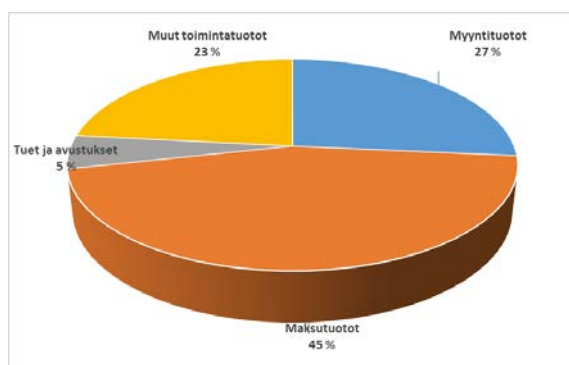
Tuloslaskelmaosan vertailutiedot

Talousarvio ja -suunnitelmavuosia koskevien saraketietojen lisäksi tuloslaskelmaosan asetelmassa (asetelma 3) esitetään kuluvaan vuoteen talousarvion ja sitä edeltävän vuoden vastaavat tuloslaskelmaosat. Kaikkien vuosien osalta tiedot esitetään talousarvion sitovuustarkastelun mukaisesti mukaan lukien sisäiset tulot ja menot.

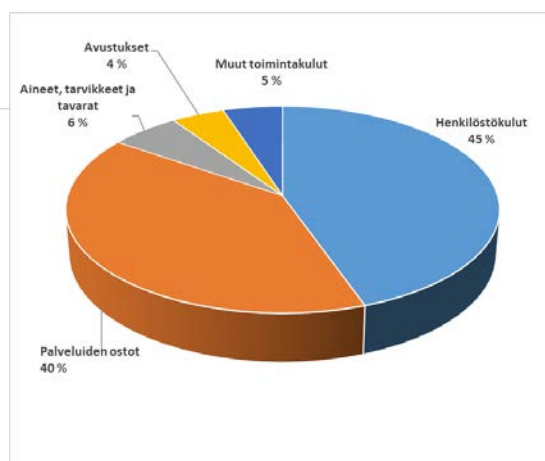
Kunnan liikelaitoksia ei yhdistellä talousarvion sitovuustarkastelussa tuloslaskelmaosan tietoihin, vaan liikelaitoksia käsitellään tuloslaskelmaosaan nähden erillisenä talousyksikkönä.

Kunnat, joilla on liikelaitoksia, laativat erilliset laskelmat liikelaitosten vaikutuksesta kunnan talousarviovuoden tuloksen muodostumiseen. Laskelmassa esitetään sitovuustarkastelun mukaisen tuloslaskelmaosan lisäksi liikelaitosten tuloslaskelmayhdistelmä ja kunnan kokonaistuloslaskelmaosa, jossa liikelaitokset yhdistellään tilinpäätöksen tapaan peruskunnan tuloslaskelmaosaan sisäiset erät eliminoiden.

Toimintatuotot lajeittain 2018, ilman maanmyyntiä

Toimintakulut lajeittain 2018

VASTUUHENKILÖ (toimintakatteen jälkeiset erät): Kunnanjohtaja

Tuloslaskelmaosa osoittaa, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkokuluihin ja muihin rahoituskuluihin sekä pitkävaikutteisiin omaisuuden jaksottamisesta aiheutuviin poistoihin ja arvonalentumisiin sekä tarvittaviin uusinvestointeihin.

Tulorahoituksen riittävyyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla. Talousarvion tuloslaskelmaosa sisältää kaikki toiminnan menot ja tulot. Tämä tarkoittaa, että sisäiset suoritukset, ostot ja myynnit sekä sisäiset vuokrat sisältyvät tuloslaskelmaosan menoihin ja tuloihin.

Tuloslaskelmassa esitetään myös valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot toimintakatteen jälkeisistä eristä, jotka ovat verotulot, valtionosuudet, korkotuotot ja korkokulut sekä rahoitustuotot ja rahoituskulut. Talousarvion tuloslaskelmaan sisällytetään myös suunnitelmat tilikauden tuloksen käsittelystä.

Toimintakate osoittaa, paljonko toimintakuluista jää katettavaksi verotuloilla, käyttötalouden valtionosuuksilla ja rahoitustuotoilla.

Vuosikate kuvaa kunnan rahoitustulosta ja se osoittaa mm., riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot, eli käyttöomaisuuden poistot.

Kun vuosikatteesta vähennetään **poistot** ja satunnaiset menot ja lisätään satunnaiset tulot, saadaan tilikauden budjetoitujen menojen ja tulojen erotus, eli **tilikauden tulos**, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat tuloksenkäsittelyeriä.

VUODEN 2018 TULOSLASKELMA peruskunta ilman Sipoon Vesi

	m€	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot		24,3	20,9	21,0	21,4	18,7	20,1
Toimintakulut		-111,9	-117,9	-119,6	-125,6	-125,3	-127,1
Toimintakate		-87,6	-97	-98,6	-104,2	-106,6	-107
Verotulot		87,2	92,7	92,7	98,8	101,8	102,5
Valtionosuudet		14,6	15,8	14,1	13,3	13,5	13,9
Rahoitustuotot ja -kulut		0,2	0,4	0,3	0,3	0,1	-0,2
Vuosikate		14,3	11,8	8,5	8,2	8,7	9,1
Poistot ja arvonalentumiset		-7,0	-5,3	-7,2	-5,9	-6,1	-5,9
Tilikauden tulos		7,3	13,0	1,3	2,3	2,6	3,2
Asukkaat 31.12.		19 399	19 922	20 500	21 200	21 900	22 500
Toimintakulut, €/asukas		5 768	5 918	5 834	5 925	5 721	5 649

Vuoden 2018 talousarvion mukaan toimintatuottojen ja -kulujen erotuksena muodostuva **toimintakate** on -104,2 miljoonaa euroa. Kunnan toimintakate on negatiivinen, koska kunnan toimintakulujen kattamiseen tarkoitetuilla verotuloilla ja käyttötalouden valtionosuuksilla on merkittävä osuus toiminnan rahoituksessa.

Vuoden 2017 tilinpäätösennusteeseen verrattuna toimialojen bruttomenot (ulkoiset ja sisäiset) muuttuvat vuonna 2018 yhteensä +4,2 % (6 milj. euroa) seuraavasti:

sosiaali- ja terveystoimi +4,2 % (2,6 milj. euroa), sivistystoimi +4 % (2,1 milj. euroa), tekniikka- ja ympäristötoimi +8 % (+1,3 milj. euroa) ja kunnanhallitus -0,2% (0,03 milj. euroa)

Kunnan vuoden 2017 tilinpäätösennusteeseen verrattuna vuoden 2018 ulkoiset toimintatuotot pienentyvät 1,8 % (0,4 milj. euroa) ja ulkoiset toimintakulut lisääntyvät 1,9 % (2,4 milj. euroa).

Henkilöstökulut ovat noin 44 % kaikista toimintakuluista. Palvelujen ostojen osuus on 41 %, aineiden ja tarvikkeiden osuus 6 % ja avustusten 4 % kaikista ulkoisista toimintakuluista.

Vuosikatteen muodostuu 8,2 miljoonaa euroa vuonna 2018 8,7 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja 9,1 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Vuosikate riittää vuonna 2018 suunnitelman mukaisiin poistoihin. Vuosina 2019 ja 2020 vuosikate riittää poistoihin, mutta ei edelleenkään riitä pysäyttämään velkaantumista. Kunnan kustannusrakennetta pitää edelleen pystyä parantamaan vähintään tontinmyyntitulojen verran, jotta nämä tulot voidaan täysimääräisesti käyttää investointien rahoittamiseksi.

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistot on laskettu hyväksytyn poistosuunnitelman mukaisesti. Poistot on arvioitu käyttöomaisuuden jäännösarvon 31.12.2017 mukaan. Vuoden 2018 poistot on arvioitu 5,9 miljoonaksi euroksi.

Vuoden 2018 talousarvio osoittaa +2,3 miljoonan euron **tulosta** ennen tilinpäätössiirtoja.

Toteutunut ylijäämä kasvattaa kunnan taseen omaa pääomaa. Taloussuunnitelmakaudella tilikauden tuloksen arvioidaan pysyvän positiivisena.

4.1 TOIMINTATUOTOT

Peruskunnan ulkoiset tuotot

	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €							
Keskusvaalilautakunta							
Ulkoiset tuotot	29				87	65	
Kunnanhallitus							
Muut toimintatuotot	-19			615	737	598	993
Maanmyynti, myyntivoitto	11 632	6 452	6 549	4 100	5 600	4 600	5 600
Sosiaali- ja terveystoimialue							
Ulkoiset tuotot	5 728	6 723	8 701	8 791	8 138	6 685	6 722
Sivistystoimialue							
Ulkoiset tuotot	5 012	4 630	4 267	4 385	4 095	4 094	4 134
Tekniikka- ja ympäristötoimialue							
Ulkoiset tuotot	1 925	3 073	2 525	2 653	2 778	2 615	2 615
Yhteensä							
Ulkoiset tuotot	24 308	20 878	22 042	20 544	21 435	18 657	20 064
Kehitys, %		-14,1	5,6	-6,8	4,3	-13,0	7,5

Käyttöomaisuuden myyntivoitot koostuvat pääosin tonttien hankintamenon ylittävästä myyntitulosta. Myyntituloksi arvioidaan talousarviovuonna 2018 6,2 milj. euroa ja suunnitteluvuosina 2019–2020 4,9 ja 6,6 milj. euroa/vuosi. Myyntiä vastaavat myyntivoitot näkyvät kirjanpidossa osana muita toimintatuottoja. Ne on esitetty erikseen tuloslaskelmaosassa, koska ne ovat merkittävä osa kunnan vuosikatteesta.

Sivistysosastolla varhaiskasvatusmaksutuottojen odotetaan laskevan vuonna 2018 noin 200 k€ johtuen lainsäädäntömuutoksista. Toisaalta vuonna 2017 odotetaan myyntituottojen olevan noin 100 k€ talousarviota korkeammat johtuen arvioitua suuremmista hankeavustuksista opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

4.2 TOIMINTAKULUT

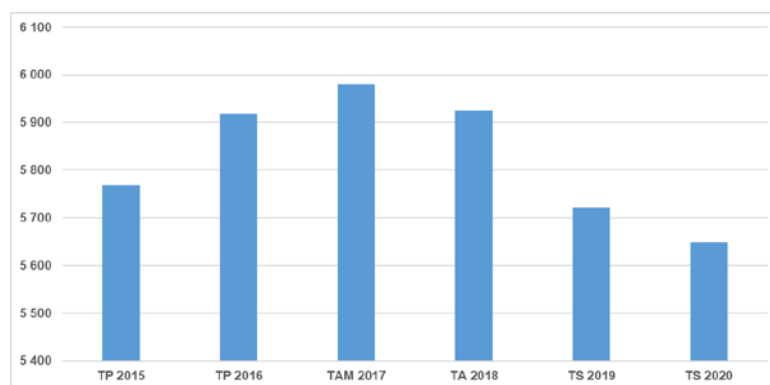
Vuoden 2018 **ulkoiset** toimintakulut nousevat talousarvioesityksen mukaan 125,6 miljoonaan euroon vuoden 2017 tilinpäätösennusteen mukaisesta 121,1 miljoonasta eurosta.

Operaatio Kattilankannen toimenpiteiden toteutumisen seuranta päättyy tilinpäätökseen 2017. Ohjelma on ollut voimassa vuodet 2014–2017.

Peruskunnan ulkoiset kulut

	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €							
Keskusvaalilautakunta							
Ulkoiset kulut	-25		-38	-31	-86	-71	
Tarkastuslautakunta							
Ulkoiset kulut	-39	-37	-50	-51	-45	-44	-44
Kunnanhallitus							
Ulkoiset kulut	-11 021	-13 091	-13 800	-13 919	-13 697	-13 168	-13 089
Sosiaali- ja terveystoimialue							
Ulkoiset kulut	-53 403	-55 087	-58 199	-56 840	-58 915	-58 675	-59 181
Sivistystoimialue							
Ulkoiset kulut	-34 632	-34 906	-35 402	-35 518	-36 700	-37 926	-39 168
Tekniikka- ja ympäristötoimialue							
Ulkoiset kulut	-12 813	-14 797	-15 156	-14 778	-16 171	-15 440	-15 643
Yhteensä							
Ulkoiset kulut	-111 932	-117 918	-122 645	-121 137	-125 614	-125 324	-127 125
Kehitys, %		-14,1	5,6	-6,8	4,3	-12,9	7,5

Peruskunnan ulkoiset toimintakulut €/asukas kehittyvät seuraavasti:

Sosiaalivakuutusmaksut on laskettu seuraavilla prosenteilla budjetointijärjestelmässä kaudelle 2017–2020:

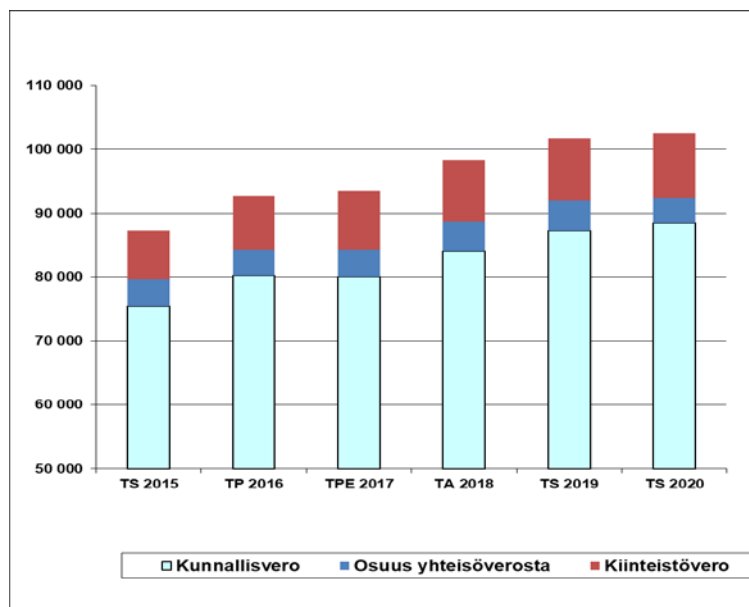
Käytetyt sosiaalivakuutusmaksuprosentit 2017-2020	2017	2018	2019	2020
Työnantajan Kuel-maksu %	17,05	16,85	16,85	16,85
Työnantajan Vael-maksu %	16,85	16,75	16,75	16,75
Työttömyysvakuutusmaksu %	3,18	2,63	2,63	2,63
Sosiaaliturvamaksu (sairausvakuutusmaksu) %	1,08	0,87	0,87	0,87
Tapaturmavakuutusmaksu %	0,28	0,28	0,28	0,28
Yhteensä Vael-maksun kanssa %	21,39	20,53	20,53	20,53
Yhteensä Kuel-maksun kanssa %	21,59	20,63	20,63	20,63

Kuntatyönantajien mukaan työnantajamaksut kuitenkin laskevat vuonna 2019 keskimäärin 0,3 % ja vuonna 2020 1,4 %. Jos nämä muutokset huomioitaisiin niin Sipoon työnantajamaksuissa vaikutus olisi tulosta parantava vuonna 2019 noin 0,13 milj. euroa ja vuonna 2020 noin 0,6 milj. euroa.

4.3 VEROTULOT

Sipoon kunnan verorahoitus vuosina 2015–2020:

1 000 euroa	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Verot yhteensä	87 201	92 698	92 650	93 500	98 800	101 800	102 500
muutos-%	10,8	6,3	-0,1	0,9	5,7	3,0	0,7
Kunnallisvero	75 499	80 235	79 350	80 000	84 500	87 200	88 500
muutos-%	-0,9	6,3	-1,1	-0,3	6,5	3,2	1,5
Osuus yhteisöverosta	4 104	4 073	4 100	4 300	4 600	4 800	3 900
muutos-%	28,4	-0,8	0,7	5,6	7,0	4,3	-18,8
Kiinteistövero	7 598	8 390	9 200	9 200	9 700	9 800	10 100
muutos-%	22,7	10,4	9,7	27,2	5,4	1,0	3,1
Valtionosuudet yhteensä	14 572	15 815	14 100	14 100	13 300	13 500	13 900
muutos-%	-6,8	8,5	-10,8	-10,8	-5,7	1,5	3,0
Verorahoitus yhteensä	101 773	108 513	106 750	107 600	112 100	115 300	116 400
muutos-%	4,6	6,6	-1,6	-0,8	5,0	2,9	1,0

Kuntalain 111 §:n mukaan viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista. Kunnalle suoritettavat verot muodostuvat kunnan tuloverosta, osuudesta yhteisöveron tuottoon ja kiinteistöverosta.

Kunnan verotulot kasvoivat vuonna 2015 10,8 % ja vuonna 2016 6,3 %. Vuoden 2018 talousarvio perustuu verotulojen 6,5 %:n lisäykseen vuoden 2017 talousarviosta. Vuoden 2017 ennakkoarvioiden mukaan Sipoon kokonaisverotulot ylittävät vuoden 2017 alkuperäisen talousarvion noin 0,8 miljoonalla eurolla.

Sipoon kunnan verorahoituksen, eli valtionosuuksien ja verotulojen yhteismäärän, arvioidaan vähentyvän vuonna 2017 0,8 % ja vuonna 2018 lisääntyvän 4,2 %.

Kunnan tulovero

Veronalaisten ansio- ja pääomatulojen arvioidaan vuonna 2017 kasvavan koko maan osalta noin 1,9 %. Veronalaisista tuloista palkkatulojen osuus on yli 66 %, joten palkkojen ja työllisyyden kehityksellä on etenkin pidemmällä aikavälillä ratkaiseva merkitys verotulojen kannalta. Palkkatulojen ennustetaan vuonna 2017 kasvavan noin 2,2 %.

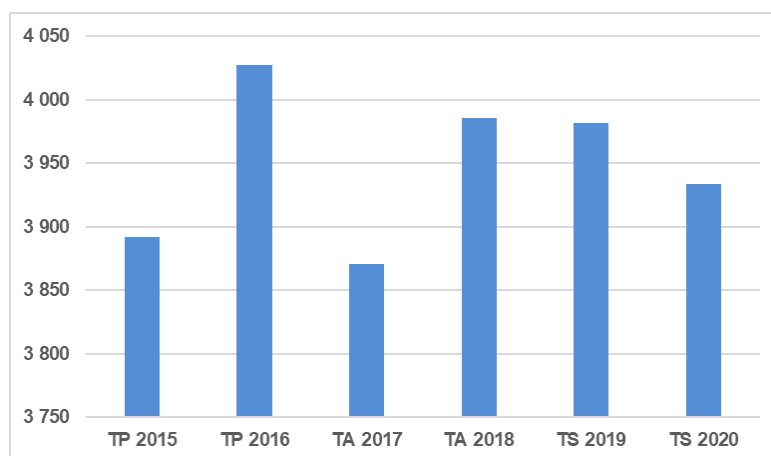
Kunnallisverotuksen perusvähennyksen määrä nousee vuonna 2017 noin 7,7 %, mikä merkitsee, että varsinainen verotettava tulo nousee noin 0,3 %.

Sipoon vuoden 2018 talousarvion lähtökohtina ovat muuttumaton veroprosentti (19,25), koko maan tuloverokertymän noin 0,2 %:n arvioitu kasvu ja väestönkasvun 3,4 %:n vaikutus. Kunnan jako-osuudeksi vuoden 2018 veroennakoille arvioidaan noin 0,004262781. Vuoden 2017 verotuloarvioita tehtäessä on ollut käytettävissä ennakotieto vuoden 2016 verotuksesta, jonka mukaan verotettavat ansiotulot nousivat Sipoossa noin 4,5 % ja koko maassa 1,9 %. Vuonna 2017 tuloveron kumulatiivinen kasvu on syyskuun tilityksen jälkeen 1,7 %.

Kunta sai vuonna 2016 kunnallisveroa 80,2 milj. euroa. Vuoden 2017 talousarviossa arvioitiin kunnallisverokertymäksi 79,4 miljoonaa euroa, minkä ennakoitaan toteutuvan 0,6 miljoonaa euroa suurempana.

Vuonna 2018 Sipoon ennakonpidätyksen alaisten tulojen arvioidaan kasvavan 4,5 %. Jäännösverojen määrä pienenee jonkin verran vuoteen 2017 verrattuna. Kunnallisverotilitysten arvioidaan nousevan noin 1,9 % ja kunnallisverokertymän olevan 84,1 milj. euroa. Suunnittelukaudella kunnallisverotulojen arvioidaan kasvavan vuosina 2019 ja 2020 keskimäärin noin 2,1 %.

Kunnallisverotulot euroa/asukas

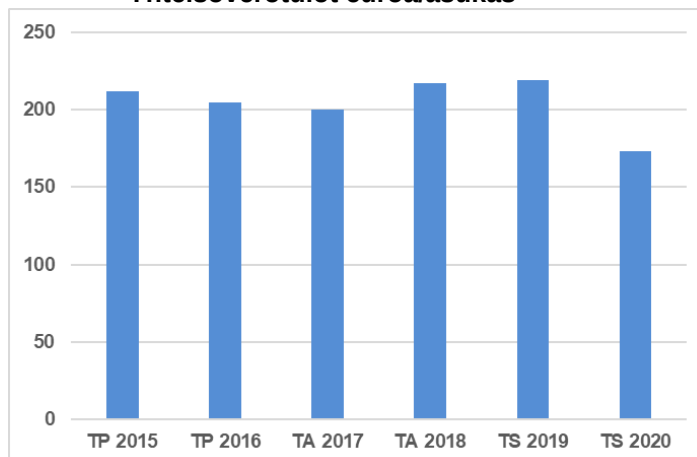

Yhteisövero

Kuntien yhteisöverokertymä laski vuonna 2016 noin 0,3 %. Kuntien yhteisöverotulot kasvanevat vuonna 2017 24,2 % vuodesta 2016 ja niiden arvioidaan olevan 1,9 miljardia euroa. Yhteisöverotulojen kertymiseen liittyy edelleen huomattavia epävarmuustekijöitä.

Sipoon kunta sai yhteisöveroa 4,1 milj. euroa vuonna 2015 ja 4,1 milj. euroa vuonna 2016. Yhteisöveroa arvioidaan kertyvän vuonna 2017 noin 4,3 milj. euroa, lisäystä edellisvuoteen noin 5,6 %. Yhteisöverokertymän arvioidaan 2017 ylittävän budjetoidun tason noin 0,2 milj. eurolla yksittäisen satunnaisen erän vuoksi. Yhteisöveron kertymäarvio vuodelle 2018 on noin 4,6 milj. euroa. Suunnittelukaudella yhteisöverotulojen arvioidaan pysyvän keskimäärin noin 4,3 miljoonan tasolla.

Yhteisöverotulot euroa/asukas

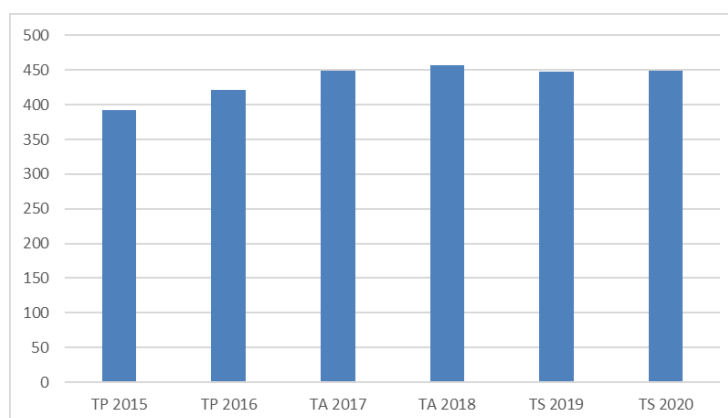
Kiinteistövero

Kiinteistövero on laskettu seuraavien kiinteistöveroprosenttien pohjalta seuraavasti (voimassa oleva vähimmäis- ja enimmäismäärä suluissa):

– yleinen kiinteistöveroprosentti	1,03 %	(1,03–2,00)
– vakituisen asuinrakennuksen prosentti	0,50 %	(0,39–0,90)
– muiden asuinrakennusten prosentti	1,10 %	(1,03–2,00)
– rakentamattoman rakennuspaikan prosentti	5,00 %	(2,00–6,00).

Kiinteistövero tuottaa Sipoon kunnalle noin 2,1 kunnallisveroprosentin verran tuloja. Vuonna 2016 kiinteistöveroja kertyi 8,4 milj. euroa ja maksuunpanon ennakkotiedon mukaan noin 9,2 milj. euroa vuonna 2017. Vuonna 2018 kiinteistöveron tuoton arvioidaan olevan 9,7 milj. euroa, lisäystä vuodesta 2017 noin 4,3 %. Vuosina 2019–2020 kiinteistöverotulojen vuotuisen kasvun arvioidaan olevan noin 2,9 %.

Kiinteistöverotulo euroa/asukas

4.4 VALTIONOSUUDET

Alustaviin valtionosuuksiin on huomioitu muun muassa kilpailukykysojimuksen tuomat vähennykset kustannustenjaon tarkistus sekä veromenetyksen kompensatio. Verovuoden 2016 tietoihin perustuvan verotulontasauksen arvioidaan olevan Sipoon osalta 5,3 miljoonaa euroa, eli noin 0,5 miljoonaa euroa alempi kuin vuonna 2017. Laskennallisina valtionosuuksina arvioidaan vuonna 2018 saatavan 13,3 miljoonaa euroa, eli 0,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

Taloussuunnitelmakaudella valtionosuuksien määrä riippuu myös väestönkasvusta, valtion toimenpiteistä ja mahdollisista indeksitarkistuksista. Valtionosuuksien määrän arvioidaan olevan noin 13,7 miljoonaa euroa sekä vuonna 2019 että vuonna 2020.

Kuntakohtaiset valtionosuusperusteet tarkistetaan vielä loppusyksyn aikana ja lopulliset päätökset kuntien valtionosuuksista saadaan vasta loppuvuodesta. Tämä johtaa siihen, että kuntakohtainen ennustetaulukko saadaan vasta joulukuussa.

Ennakkotiedon mukaan valtionosuuksiin ei tehdä vuonna 2018 indeksitarkistusta.

Valtionosuuslaskelmat perustuvat alkusyksystä 2017 saatuihin alustaviin tietoihin. Sipoon kunnan käyttötalouden valtionosuudet ovat olleet noin 3,1 kunnallisveroprosentin tuoton suuruisia ja noin 10,2 % kokonaistuloista.

Sipoo sai valtionosuuksia 14,6 miljoonaa euroa vuonna 2015 ja 15,8 miljoonaa euroa vuonna 2016. Vuoden 2017 talousarviossa valtionosuuksien määräksi arvioitiin 14,1 miljoonaa euroa. Ennusteen 31.8. mukaan vuoden 2017 valtionosuudet tulevat pysymään budjetoidussa määrässä, mikä merkitsee noin 10,8 %:n vähennystä vuodesta 2016.

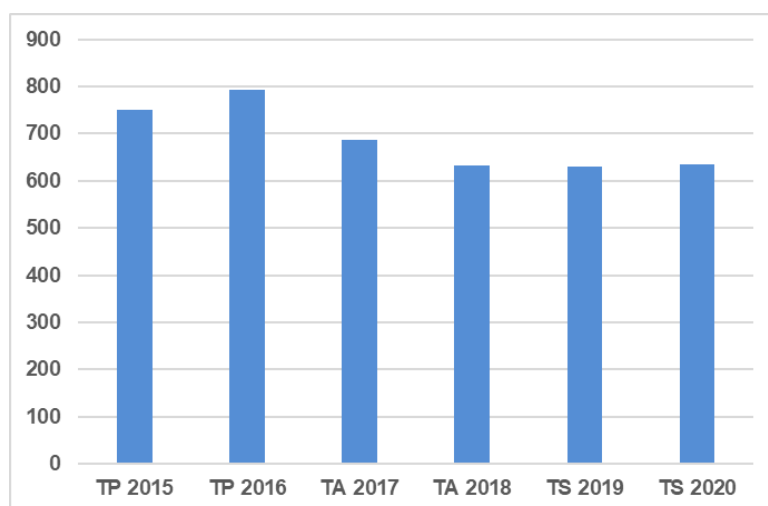
Valtionosuuksien osalta talousarviossa ovat lähtökohtina alustavat kuntakohtaiset arviot sekä verontasauksen negatiivinen vaikutus.

Vuoden 2018 valtionosuudet lasketaan väestön 31.12.2016, eli 19 922 asukkaan, mukaisena. Verotulontasaus perustuu viimeksi valmistuneen verotuksen tietoihin, eli kaksi vuotta aiempiin tietoihin, ja se lasketaan näin ollen verovuoden 2016 asukaskohtaisten verotulojen pohjalta.

Taloussuunnitelma 2019–2020

Tulevan suunnittelukauden verotulontasauksista on erityisen vaikea arvioida, koska kuntien väliset verotulosuhteet muuttuvat. Suunnittelukaudella valtionosuuksien määrä riippuu väestönkasvusta, valtion toimenpiteistä ja mahdollisista indeksitarkistuksista. Valtionosuuksia arvioitaessa ovat lähtökohtina olleet kansalliset ennusteet, väestönkasvun muutos ja verontasauksen vaikutus sekä tämän lisäksi epätietoisuus uudistuvasta valtionosuusjärjestelmästä. Tällä pohjalla on arvioitu, että valtionosuuksien määrät vuosina 2019 ja 2020 nousisivat keskimäärin noin 1,5 % vuositasolla.

Käyttötalouden valtionosuudet euroa/asukas

4.5 RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Maksuvalmiustilanne, lainakanta ja korkotaso vaikuttavat rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Korkotuotot ja -kulut on arvioitu kunnan anto- ja ottolainakannan, maksuvalmiusarvioiden ja nähtävissä olevan korkokehityksen mukaan.

Lainakannan lisääntymisestä huolimatta korkomenojen nettomenot ovat matalampien korkojen ansiosta vähentyneet kahden viime vuoden aikana. Kunnan lainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2017 lopussa noin 52 miljoonaa euroa (oletuksena kassavarat 4,5 milj. euroa).

Korkomenoihin on talousarviossa varattu yhteensä 0,7 miljoonaa euroa, josta ottolainojen korkomenoja on 0,68 miljoonaa euroa. Vanhojen velkojen korot on laskettu velkakirjaehtojen mukaan. Uusien lainojen määrän arvioidaan olevan 18 miljoonaa euroa vuonna 2018. Näiden uusien lainojen koroksi arvioidaan 1 %. Vaihtuvien korkojen lainojen painotettu keskikorko (9/2017) on 0,45 %.

Rahoitustuottoihin on kirjattu osingot ja osuuspääoman korot, verotilitysten korkotuotot, viivästyskorkotulot sekä kuntayhtymien peruspääoman korot.

Kotimaisten talletusten osalta ei ole laskettu kertyvän tuottoa lainkaan.

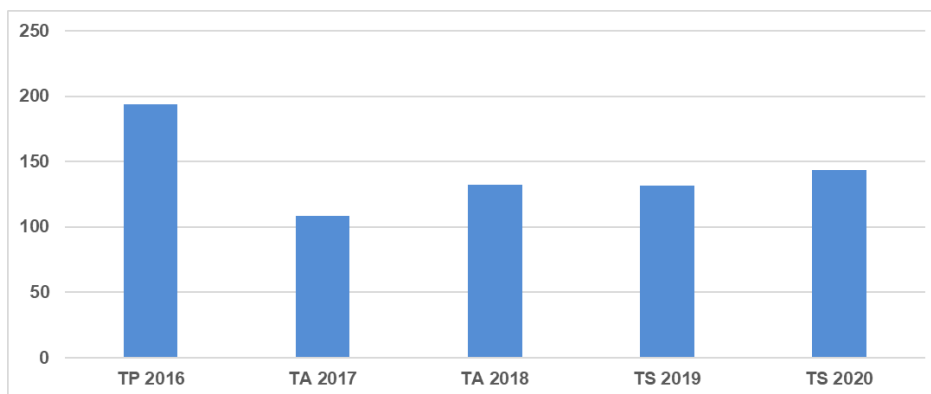
Rahoitustuotot/-kulut peruskunnassa:

Korot, 1 000 euroa	TS 2015	TP 2016	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Korkokulut	-673	-518	-710	-700	-900	-1200
Rahoituskulut	-17	-30		-5	-5	-5
Rahoitustuotot	860	177	200	160	160	160
Korvaus peruspääomasta *)		735	735	735	735	735
Korkotuotot	0	2	0	14	14	14
Korkotuotot Sipoon Vedeltä *)			95	95	95	95
NETTO	170	366	320	299	99	-201

Rahoitusmenoihin on kirjattu kurssitappiot, provisiot ja lainakustannukset, verotilitysten korkomenot, viivästyskorkomenot sekä muut rahoitusmenot.

4.6 POISTOT

Vuosikate/Konsernipoistot, %

4.7 TULOSLASKELMA, PERUSKUNTA

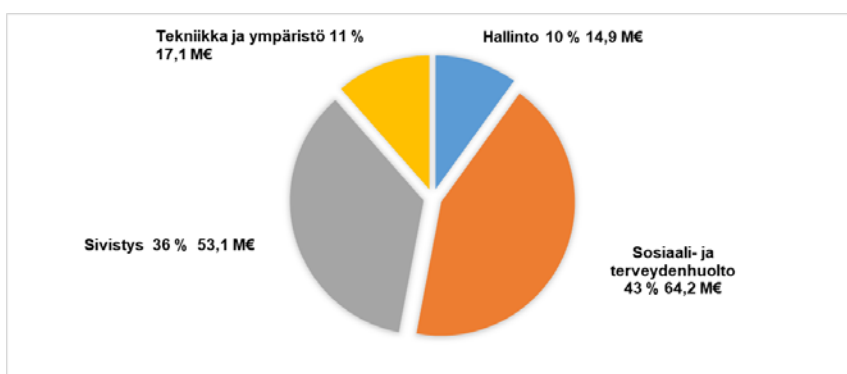
	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Toimintatuotot								
Myyntituotot, ulkoiset		1 628	1 787	5 142	5 238	4 096	2 827	2 795
Maksutuotot		7 083	7 093	6 836	6 917	6 973	6 851	6 880
Tuet ja avustukset		1 926	2 329	655	936	791	803	813
Muut toimintatuotot, ulkoiset		13 670	9 669	8 348	7 454	9 559	8 176	9 576
Muut toimintatuotot, sisäiset		14 689	22 474	22 885	22 385	23 790	23 290	23 289
Toimintatuotot yhteensä		46 678	43 352	43 866	42 930	45 208	41 947	43 353
Toimintakulut								
Palkat ja palkkiot		-39 233	-39 404	-42 114	-42 117	-45 092	-45 463	-46 366
Henkilösivukulut		-11 493	-11 499	-10 696	-10 646	-10 900	-10 783	-10 971
Henkilöstökulut		-50 726	-50 903	-52 810	-52 763	-55 992	-56 246	-57 337
Palveluiden ostot, ulkoiset		-46 225	-49 167	-51 756	-50 832	-50 249	-50 533	-51 080
Palveluiden ostot, sisäiset		-5 840	-5 662	-6 013	-6 036	-6 769	-6 769	-6 769
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-6 152	-6 502	-7 128	-6 764	-7 379	-7 635	-7 763
Avustukset		-6 281	-6 364	-5 279	-5 476	-5 660	-5 701	-5 713
Muut toimintakulut, ulkoiset		-2 547	-4 979	-2 541	-5 302	-6 335	-5 210	-5 233
Muut toimintakulut, sisäiset		-16 620	-16 811	-16 653	-16 216	-17 021	-16 463	-16 463
Toimintakulut yhteensä		-134 391	-140 388	-142 178	-143 389	-149 404	-148 557	-150 358
Toimintakate		-87 713	-97 037	-98 312	-100 459	-104 196	-106 610	-107 005
Verotulot		87 201	92 698	92 650	93 500	98 838	101 800	102 500
Kunnallisvero		75 499	80 235	79 350	80 000	84 500	87 200	88 500
Yhteisövero		4 104	4 073	4 100	4 300	4 600	4 800	3 900
Kiinteistövero		7 598	8 390	9 200	9 200	9 738	9 800	10 100
Valtionosuudet		14 572	15 815	14 100	14 100	13 300	13 500	13 900
Rahoitustuotot ja -kulut		342	362	-518	-520	299	99	-201
Vuosikate		14 403	11 838	7 920	6 621	8 242	8 889	9 194
Poistot ja arvonalentumiset								
Suunnitelman mukaiset poistot		-6 983	-5 280	-6 800	-5 820	-5 900	-6 100	-5 900
Tilikauden tulos		7 419	12 992	1 120	801	2 342	2 789	3 294
Varausten lis (-) tai väh (+)		-5 623	7 716		1 026	1 490	1 490	1 662
Tilikauden yli-/alijäämä		1 405	1 065	1 120	1 827	3 832	4 279	4 956

5. KÄYTTÖTALOUSOSA, PERUSKUNTA

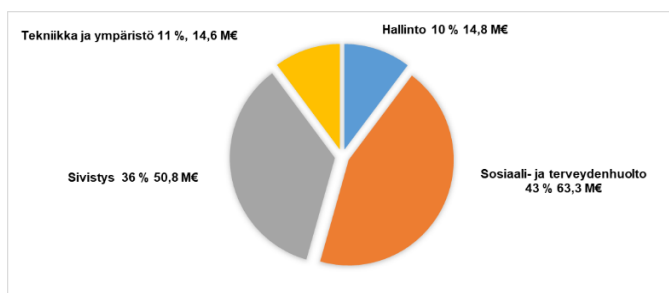
2018–2020

Toiminnan sektorikohtaiset bruttomenot vuonna 2016–2018, sisältää sekä ulkoiset että sisäiset kulut yhteenlaskettuna

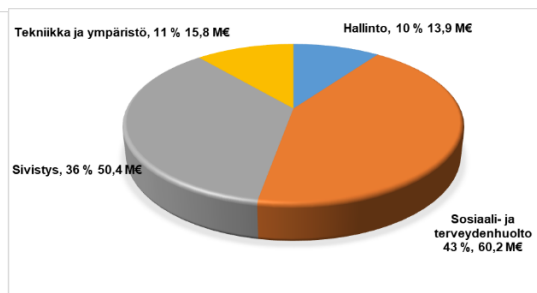
2018 / 149,4 milj. euroa

2017 / 145,3 milj. euroa

2016 / 140,4 milj. euroa

Hallinnolla tarkoitetaan keskusvaalilautakuntaa, tarkastuslautakuntaa ja kunnanhallitusta. Kunnanhallitus koostuu kunnan johdosta, Talous- ja hallintokeskuksesta ja Kehitys- ja kaavoituskeskuksesta.

KÄYTTÖTALOUSOSA 2018–2020

Sivujen lukuohje

Lyhenteiden selitykset

TP	= Tilinpäätös
TPE	= Tilinpäätösennuste
TAE	= Valiokuntien talousarvioesitys
TA	= Kunnanhallituksen talousarvioesitys 2018
TS	= Taloussuunnitelma 2019–2020

Valtuustoon nähden **sitovat tavoitteet** on laadittu **lihavoidulla tekstityypillä**. Muut tavoitteet ja perustelut ovat luonteeltaan toimintaa ohjaavia tai informatiivisia.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Koko kuntaa koskevat sitovat tavoitteet 2018–2020

Kunnan yleiset tavoitteet sekä sitovia tavoitteita ohjaavat periaatteet

Kunnan yhteiset tavoitteet tulevat kuntastrategiasta sekä hallitusohjelman keskeisistä linjauksista ja ne on lyhyesti listattu seuraavasti:

- Kunnan pitää saavuttaa vähintään 10 milj. euroa parempi tuottavuus (tulojen ja menojen välinen ero) vuoteen 2020 mennessä verrattuna tilinpäätökseen 2013. Tässä keskeisessä asemassa on Operaatio Kattilakannen tuottavuuslukujen saavuttaminen sekä Operaatio Induktiolieden kehitysprojektit. Operaatio Kattilankannen päätyttyä tavoiteltua tuottavuuskehitystä on jäljellä noin 3 milj. euroa.
- Siirrymme perinteisestä hallinto-organisaatiosta itseoppivaksi asiantuntijaorganisaatioksi vuoteen 2020 mennessä. Tämä edellyttää kunnan arvoihin perustuvaa uuden johtajuuden ja toimintakulttuurin luomista, jonka kautta pystymme järjestämään palvelumme tehokkaimmin ja vaikuttavimmin myymättä arvojamme
- Pistämme kuntalaisen toimintamme keskiöön ja teemme aitoa kuntalaislähtöistä kehitystyötä perustuen vuorovaikutukseen kuntalaisten kanssa.
- Vapautamme työaikaa kuntalaisen palvelemiseksi.
 - Yksinkertaistamme ja automatisoimme kaiken mahdollisen rutiinityön.
 - Valtion suositukset otamme suosituksina, emmekä normeina ja harkitsemme tarvelähtöisesti mitä toteutamme ja miten.
 - Normien toteuttamisen teemme mahdollisimman tehokkaasti ja joustavasti.
- Palvelujen digitalisointia edistämme kaikkialla missä mahdollista ja niin, että ratkaisut ovat testatusti helppokäyttöisiä ja intuitiivisia ("certified by mummo"). Kuntalaiset pitää mahdollisimman pian ohjata digitaalisten palveluiden piiriin.

Sitovien tavoitteiden suhteen seuraamme koko kunnassa näitä periaatteita:

- Sitovien tavoitteiden pitää tukea yllä mainittujen kunnan yleisten tavoitteiden saavuttamista.
- Sitovat tavoitteet eivät saa olla este kokeilukulttuurin luomisessa kuntaorganisaatioon.
- Sitovan tavoitteen toimenpiteeseen kytketyn mittarin pitää olla kunnan yhteisiä tavoitteita tukeva.
- Mitattavan tavoitearvon pitää olla selkeä ja eri tulkintoja pois sulkeva.
- Käytämme jokaisella osastolla samaa rakennetta, joka pohjautuu valtuustokauden strategiaan tavoitteisiin.

Kuntaa koskevat Sitovat tavoitteet vuodeksi 2018

1. Kunkin osaston sitovat tavoitteet vuoden 2018 talousarvioon liittyen määritellään mahdollisimman nopeasti uuden kuntastrategian valmistumisen jälkeen niin, että ne saadaan valtuuston päätettäväksi kevättalven 2018 aikana.

Muita tavoitteita vuodeksi 2018

Budjettivuonna on tarpeen myös asettaa koko kuntaa koskevia tavoitteita, jotka huomioivat tulevia muutoksia sekä edelleen kehittävät kunnan johtamisjärjestelmää. Täksi budjettivuodeksi asetetaan seuraavat toiminnalliset tavoitteet:

1. Vuoden 2018 talousarviota korjataan niin, että tavoitetulos ennen maanmyyntituottoja on 1 milj. euroa parempi kuin valtuuston joulukuussa hyväksymässä talousarviossa. Talousarviomuutos viedään valtuuston hyväksyttäväksi samaan aikaan kuin osastokohtaiset sitovat tavoitteet. Tämä talousarviomuutos on tarpeellinen, koska vaikka tavoitetulos on 3,2 milj. euroa positiivinen, niin tulos ennen maanmyyntituottoja on kuitenkin 2,4 milj. euroa negatiivinen. Vuoden 2019 tavoitetulos on oltava 5 milj. euroa. Nopeasti kasvavan kunnan kaavatalouden pitää olla tasapainossa, joka mm tarkoittaa sitä, että maanmyyntituotot pitää pystyä täysimääräisesti käyttämään kasvun rahoittamiseksi.
2. Uuden kuntastrategian tunnetuksi tekeminen. Henkilöstön on tärkeä ymmärtää uusi strategia sekä sen merkitys heille ja heidän merkityksensä sen toteutumiselle. Kuntalaisille pitää tehdä strategiaa tunnetuksi ihmisläheisellä tavalla.
3. Tavoitteiden kirkastaminen. Uuden kuntastrategian yhteydessä kehitetään tavoiteasettelun selkeyttä sekä läpinäkyvyyttä kaikilla organisaation tasoilla.
4. Maakunta- ja sote-uudistukseen varautuminen. Maan hallitus suunnittelee maakuntauudistusta, jonka yhteydessä kuntien sosiaali- ja terveyssektori siirtyy maakunnan alaiseen palveluyhtiöön aikaisintaan vuoden 2020 alusta. Tämän yhteydessä noin 40 % Sipoon henkilöstöstä siirtyy maakunnan alaisuuteen.
5. Liesikoplan toiminnan kehittäminen. Operaatio Induktioliesi -muutosprojektin tehostamiseksi kunnassa käynnistettiin syksyllä 2016 matriisimaisen kehitystiimin, Liesikoplan, toiminta. Budjettivuoden aikana Liesikoplan pitää löytää optimaalisen roolinsa kunnan palvelutoiminnan kehittymisen tukena.
6. Vuoden 2018 - 2019 aikana toteutetaan pilottiprojekti osallistuvasta budjetoinnista, minkä puitteissa kuntalaiset voivat osallistua talouden suunnitteluun. Määritellään erikseen kohde, jonka valintaan ja/tai toteutukseen kuntalaiset voivat osallistua.

5.1 TOIMIALA: KESKUSVAALILAUTAKUNTA

VASTUUALUE: VAALIT

VASTUUHENKILÖ: Kunnansihteeri

Keskusvaalilautakunnan toiminta-ajatus ja keskeiset tehtävät:

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalilain tarkoittamista kunnan keskusvaalilautakunnalle määrätyistä vaalien ja eri laeilla säädettyjen kansanäänestysten järjestelyihin liittyvistä tehtävistä. Keskusvaalilautakunta järjestää vaalien ja kansanäänestysten ennakkoäänestyksen sekä varsinaisen vaalipäivän äänestyksen kunnassa kunnanhallituksen asettamien vaalilautakuntien ja -toimikunnan sekä keskusvaalilautakunnan nimeämien ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoiden avulla. Vuonna 2018 järjestetään presidentinvaalit. On myös kaavailtu, että maakuntavaltuustovaaleja pidettäisiin vuonna 2018. Eduskuntavaalit ja Europarlamenttivaalit pidetään vuonna 2019. Vuonna 2020 ei pidetä säännönmukaisia vaaleja.

sis.+ulk.erät	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TPE 2017, elokuu	TAE 2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarvio		29,4		0,0	0,0	87,0	65,0	0,0
Määräraha		-26,6		-38,0	-31,0	-86,0	-71,0	0,0
Toimintakate		2,8		-38,0	-31,0	1,0	-6,0	0,0
Määrärahan muutos %					-18,42	177,42	-18,4	
Määrärahan muutos euroina					7	55	16	
Toimintakateen muutos %					-18,42	-103,23	-700,0	
Toimintakateen muutos euroina					7	32	7	
Invånare	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettoutgifter	euro/inv.	0,14	0,00	-1,85	-1,51	0,05	-0,27	0,00

Toimintamenot	-71,6	-38	-31	-86	-71	0
Palkat ja palkkiot	-19,1	-22	-20	-60	-49	
Henkilösivukulut	-4,5	-5	-3	-13	-10	
Henkilöstökulut	-23,6	-27	-23	-73	-59	0
Muiden palvelujen ostot	-45,0			-9	-9	
Palveluiden ostot, ulkoiset	-45,0	-7	-4	-9	-9	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1,0	-5	-4	-3	-1	
Muut toimintakulut	-2	0		-1	-2	
Toimintatulot	0,0	0		87	65	0
Myyntituotot				87	65	0

5.2

TOIMIALA: TARKASTUSLAUTAKUNTA

VASTUUALUE: TILINTARKASTUS

VASTUUHENKILÖ: Lautakunnan puheenjohtaja

sis.+ulk.erät		1 000 €	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TPE 2017, elokuu	TAE 2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarvio	Tuotot								
Määräraha	Kulut		-39	-37	-50	-51	-45	-45	-45
Toimintakate	Netto		-39	-37	-50	-51	-45	-45	-45
Määrärahan muutos %			1,57	-4,64	29,12	37,84	-11,76	0,0	0,0
Määrärahan muutos euroina			1	-2	-13	-14	-6	0	0
Toimintakatteen muutos %			1,57	-4,64	35,41	37,84	-11,76	0,0	0,0
Toimintakatteen muutos euroina			1	-2	-13	-14	6	0	0
Asukkaat	31.12.		19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas		-2,0	-1,9	-2,4	-2,5	-2,1	-2,1	-2,0
Tarkastuspäiviä					35	35			

Toimintakulut		-39	-37	-50	-51	-45	-44	-44
Palkat ja palkkiot		-7	-8	-8	-10	-9	-9	-9
Henkilösivukulut		-1	-1	-2	-1	-2	-2	-2
Henkilöstökulut		-9	-9	-10	-11	-11	-11	-11
Muiden palvelujen ostot		-30	-27		-38	-33	-33	-33
Palveluiden ostot, ulkoiset		-30	-27	-38	-38	-33	-32	-32
Palveluiden ostot, sisäiset		-0,5						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-2	-2	-1	-1	-1
Muut toimintakulut			-1	-1				

Toiminta-ajatus ja keskeiset tehtävät:

Tulosalue sisältää tarkastuslautakunnan ja lakisääteisen tilintarkastuksen (ostopalvelu) asioiden valmistelijana.

Talousarvion perustelut:

Lakisääteisen tilintarkastuksen suoritti vuonna 2016 osalta PwC. Vuoden 2018 tilintarkastuksesta vastaa KPMG. Suoritetun tarjouskilpailun mukaiset kustannukset huomioitu ylläolevissa kuluissa

Kunnan vuoden 2018 hallinto ja talous tarkastetaan kuntalain ja kunnan hallintosäännön mukaisesti. Lakisääteisten tilintarkastuspäivien lukumäärä on arviolta 37 tarkastuspäivää. Sen lisäksi tulevat lautakunnan sihteerintehtävät ja mahdollisesti ostettavat asiantuntijapalvelut. Tilintarkastusyhteisö antaa lautakunnalle kirjallisia ja suullisia raportteja tarpeen mukaan. Tilintarkastuskertomus annetaan tilinpäätöksen tarkastamisen jälkeen valtuustolle. Tarkastuslautakunta valmistelee ja tekee valtuustolle ehdotuksen tilintarkastusyhteisön valinnasta.

Tarkastuslautakunnan kokoontumistavoite on 10 kertaa vuodessa. Tarkastuslautakunnan työn tuloksena laaditaan valtuustolle annettava arviointikertomus.

5.3 TOIMIALA: KUNNANHALLITUS

VASTUUALUE: YLEISHALLINTO JA KUNNAN JOHTO (kunnanhallitus ja kunnanjohto)

VASTUUKENKILÖ: Kunnanjohtaja

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		22 361	17 428	18 457	16 616	18 698	17 559	18 953
Määräraha		-11 820	-13 907	-14 667	-14 788	-14 763	-14 234	-14 155
Toimintakate	Netto	10 541	3 521	3 790	1 828	3 935	3 325	4 798
Määrärahan muutos %		6,4	17,7	5,5	6,3	-0,2	-3,6	-0,6
Määrärahan muutos euroina		-708	-2 087	-760	-881	25	529	79
Toimintakateen muutos %		149,1	-66,6	7,6	-48,1	115,3	-15,5	44,3
Toimintakateen muutos euroina		-6 309	7 020	-269	-1 693	-2 107	610	-1 473
Suunn.muk. poistot		-25,9	-25,9					
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	543	177	185	89	186	152	213
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	65,8	65,5	68,4	70,60	71,3	72,8	72,8
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-179 635	-212 318	-214 430	-209 462	-207 055	-195 522	-194 437
Toimintakulut		-11 819	-13 907	-14 667	-14 788	-14 763	-14 234	-14 155
Palkat ja palkkiot		-3 133	-3 088	-3 414	-3 426	-3 633	-3 629	-3 706
Henkilösivukulut		-855	-853	-859	-896	-920	-687	-675
Henk.korvaukset								
Henkilöstökulut		-3 988	-3 941	-4 273	-4 322	-4 553	-4 316	-4 381
Palveluiden ostot, ulkoiset		-6 078	-6 773	-7 103	-6 979	-6 653	-6 375	-6 233
Palveluiden ostot, sisäiset		-497	-475	-528	-533	-680	-680	-680
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-309	-420	-513	-542	-550	-541	-539
Avustukset		-46	-47	-60	-105	-87	-87	-87
Muut toimintakulut, ulkoiset		-600	-1 910	-1 851	-1 971	-1 854	-1 849	-1 849
Muut toimintakulut, sisäiset		-301	-341	-339	-336	-386	-386	-386
Toimintatuotot		22 361	17 428	18 457	16 616	18 698	17 559	18 953
Myyntituotot, ulkoiset		16	19	35	34	26	26	26
Myyntituotot, sisäiset		2 382	0					
Maksutuotot		114	64	41	41	51	51	51
Tuet ja avustukset		216	236	182	222	242	242	242
Muut toimintatuotot, ulkoiset		11 286	6 133	6 291	4 418	6 018	4 879	6 274
Muut toimintatuotot, sisäiset		8 347	10 976	11 909	11 901	12 361	12 361	12 360

	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tulosyksikkö							
1 000 €							
Ulkoiset tulot	11 632	6 452	6 549	4 715	6 337	5 198	6 593
Sisäiset tulot	10 729	10 976	11 909	11 901	12 361	12 361	12 360
Toimintatulot, yhteensä	22 361	17 428	18 458	16 616	18 698	17 559	18 953
Ulkoiset menot	-11 021	-13 091	-13 800	-13 919	-13 697	-13 168	-13 089
Sisäiset menot	-798	-816	-867	-869	-1 066	-1 066	-1 066
Toimintamenot, yhteensä	-11 819	-13 907	-14 667	-14 788	-14 763	-14 234	-14 155
Toimintakate	10 542	3 521	3 791	1 828	3 935	3 325	4 798

Tulosyksikkö	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €							
sis.+ ulk.erät							
Kunnan johto							
Tuloarvio	19 084	13 947	14 595	12 745	14 248	13 148	14 548
Määräraha	-1 080	-2 317	-2 397	-2 544	-2 816	-2 769	-2 769
Toimintakate	18 004	11 630	12 198	10 201	11 432	10 379	11 779
Talous- ja hallintokeskus							
Tuloarvio	2 691	2 827	3 337	3 364	3 876	3 842	3 837
Määräraha	-6 211	-6 401	-7 242	-7 218	-7 741	-7 882	-7 861
Toimintakate	-3 520	-3 575	-3 905	-3 854	-3 865	-4 040	-4 024
Kehitys- ja kaavoituskeskus							
Tuloarvio	586	654	525	507	574	569	569
Määräraha	-4 529	-5 188	-5 027	-5 026	-4 206	-3 582	-3 525
Toimintakate	-3 943	-4 534	-4 502	-4 519	-3 632	-3 013	-2 956
Yhteensä							
Tuloarvio	22 361	17 428	18 457	16 616	18 698	17 559	18 954
Määräraha	-11 820	-13 907	-14 665	-14 788	-14 763	-14 232	-14 154
Toimintakate	10 541	3 521	3 792	1 828	3 935	3 327	4 800

Toiminnan kuvaus

Kunnanjohtaja johtaa kunnan organisaatiota valtuuston ja kunnanhallituksen vahvistamien ohjeiden mukaisesti.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Tämä yksikön toiminnassa keskitytään vuoden 2018 aikana kunnan digitalisaation eteenpäinviemiseen. Tätä varten Sipoon kunta on aloittamassa kattavan "Kunta-älyksi" nimetyn projektin palveluiden aidon sähköisen asiointin mahdollistamiseksi. Projekti on mittava koko Suomenkin mittakaavassa ja se edellyttää koko organisaatiolta sitoutumista ja muutosvalmiutta. Se mahdollistaa kuntalaisen itsepalvelun monissa asioissa ja poistaa päällekkäisten järjestelmien tarvetta. Se tehostaa myös organisaation prosesseja ja toimintatapoja sekä uudistaa työntekijöiden toimenkuvia enemmän asiantuntijatyön suuntaan. Projekti on suunnitteluvaiheessa.

Toimintatuotoissa on mukana sisäisiä pääomavuokria noin 8,8 milj. euroa vuosittain. Maanmyynnin myyntivoittojen arvioidaan olevan 5,6 milj. euroa/2018; 4,5 milj. euroa/2019 ja 5,9 milj. euroa/2020.

Kunnan Chief Digital Officer, henkilöstöpäällikkö ja kehittämisasiantuntija on siirretty Talous- ja hallintokeskuksesta Kunnanjohtoon kustannuspaikalle, tästä aiheutuu henkilöstökustannusten nousu Kunnanjohtossa, vaikutus noin 240 k€/v. Vastaavasti Talous- ja hallintokeskuksessa kustannukset ovat pienemmät. Kunnanjohtoon HTV-vahvuus on nyt 4 HTV.

IT-palvelut ja Henkilöstöpalvelut-yksikkö raportoivat operatiivisesti edelleen talous- ja hallintojohtajalle.

Kokouspalkkiot ovat nousemassa uuden hyväksytyn palkkiosäännön mukaisesti. Asiantuntijapalkkioissa on vuonna 2018 30 %:n lisäys verrattuna TA 2017. Koulutuksessa 33 %:n nousu.

Riskiarvio

Maanmyyntituottojen jälkeen jääminen talousarvioon verrattuna muodostaa riskin koko kunnan talousarvion toteutumiselle.

Henkilöstökustannusten skaalautumiseen tulee valmistautua hyvin ennen kuin Sote-toiminnot siirtyvät maakuntaan, riskinä ylisuhteiset tukitoimintojen kustannukset suhteessa toiminnan volyymiin.

Koko osastoa koskevat sitovat tavoitteet 2018–2020

Uusi kuntastrategia on valmistumassa suunnitelmien mukaan vuodenvaihteeseen 2017/2018 mennessä. Osastoa koskevat sitovat tavoitteet määritellään kunnan strategian valmistuttua maaliskuun 2018 loppuun mennessä.

Uuden Kuntalain mukaan uusi konserniohje tulee hyväksyttäväksi valtuustolla:

- 47 §:ssä konserniohjeen vähimmäissisältö
 - kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus
 - konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen
 - tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen (huom. 83 § 2 mom.!)
 - velvollisuus hankkia kunnan kanta ennen päätöksentekoa
 - konsernin sisäisten palvelujen käyttö
 - kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen
 - kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa.
- Ohje koskee erityisesti konsernia (= tytäryhteisöt), mutta soveltuvin osin sovelletaan myös osakkuusyhteisöihin (erityisesti hallituksissa toimimista)

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2018

Sitovat tavoitteet määritellään vuodenvaihteessa valmistuvan uuden kuntastrategian perusteella maaliskuun 2018 loppuun mennessä.

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		19 084	13 947	14 595	12 745	14 248	13 148	14 548
Määräraha		-1 080	-2 317	-2 397	-2 544	-2 816	-2 769	-2 769
Toimintakate	Netto	18 004	11 630	12 198	10 201	11 432	10 379	11 779
Määrärahan muutos %		4,0	114,6	3,4	9,8	17,5	-1,7	0,0
Määrärahan muutos euroina		-42	-1237	-80	-227	-272	47	0
Asukkaat								
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	928	584	595	498	539	474	524
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0	4,0	4,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-1 080 000	-2 317 370	-2 397 000	-2 544 000	-704 000	-692 250	-692 250

TULOSYKSIKKÖ: TALOUS- JA HALLINTOKESKUS

VASTUUHENKILÖ: Talous- ja hallintojohtaja

Toiminnan kuvaus

Talous- ja hallintokeskus tukee valtuustoa, kunnanhallitusta ja kuntalaisille palveluja tuottavia osastoja näiden tehtävissä. Talous- ja hallintokeskus tuottaa toimisto-, taloushallinto-, henkilöstöhallinto- ja it-palveluja ja vastaa kunnan hallintoa ja taloudenhoitoa koskevista yhteisistä linjauksista ja ohjauksesta. Lisäksi keskus vastaa kuntalaisille, yrityksille ja viranomaisille suunnatusta ulkoisesta viestinnästä ja kunnan ulkoisten asiakkaiden yhteisestä asiakaspalvelusta.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Hallintopalveluissa EU:n tietosuojadirektiivin mukainen toiminnan suunnittelu ja henkilöstön koulutus tulee viemään aikaa, takaraja direktiivin mukaiselle toiminnalle on 25.5.2018.

2018 alussa toimeenpannaan presidentinvaalien I ja II kierrokset, maakuntavaalit syksyllä. Vuoden 2019 aikana ovat eduskuntavaalit ja eurovaalit

Tietoturvaohjeet tullaan uudistamaan v 2018 aikana vastaamaan direktiivejä.

Talouspalvelut keskittyy kehittämään toimintaansa pienin askelin, fokus on edelleen e-laskujen määrän kasvattamisessa erityisesti myyntilaskupuolella. Maksuliikenteen osalta tavoite on yksinkertaistaa nykyistä toimintamallia ja saada aikaan pienehköt kustannussäästöt.

Asiakaspalveluissa toiminta muuttuu 2018 loppuvuonna, kun kirjaston remontti valmistuu ja asiakaspalvelutoiminto siirtyy Kuntalasta kirjastoon. Kuntalaan jää edelleen asiakaspalveluihin liittyviä hallintotoimintoja. Kilpailutuksia on tulossa teleoperaattoripalveluista ja toimistopaperihankinnoista (2018) sekä toimistotarvikkeista (2020).

IT:n tärkeimmät tavoitteet liittyvät toiminnan kehittämiseen, tavoitteena yhtenäiset ja sujuvat toimintatavat asiakaspalvelussa, laitehallinnassa ja sisäisissä prosesseissa. Parannamme myös asiakaskokemusta yhtenäisten toimintatapojen ja palveluasenteen korjaamisen kautta. Osaamisen kehittämisessä painopisteinä oman toiminnan kehittäminen ITIL-koulutuksen kautta sekä projektiosaamisen kehittäminen vähintään Prince2-kurssituksen kautta. Isoimmat hankkeet ovat asiakkaan sähköinen asiointi automaattioratkaisuineen sekä IT:n omien työkalujen käyttöönotto; Effecte-tiketöintijärjestelmä ja Mobile Iron mobiililaittehallinta-järjestelmä. Oman toiminnan kehittämisellä pyritään siihen, että pystymme ylläpitämään ja kehittämään kunnan laajenevaa IT:tä laitteineen ilman merkittäviä henkilölisäyksiä.

Painopisteet henkilöstöpalveluille ovat perustehtävien lisäksi esimiesten osaamisen vahvistaminen palvelussuhdeasioihin ja johtamiseen uudessa toimintakulttuurissa (CHEF i Sibbo), nykyisten tietojärjestelmien elvyttäminen optimaaliselle tasolle sote-muutoksen yli sekä sote- ja maakuntauudistuksen toteuttaminen hallitusti, mikä koskee koko talous- ja hallintokeskusta.

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2018

Sitovat tavoitteet määritellään uuden kuntastrategian valmistuttua.

Riskiarviot

Kunnan IT-toimintojen henkilöstöresurssit ovat olleet kovilla kuluneen vuoden aikana, johtuen mm pitkistä sairaspissaoloista. Henkilöstön jaksaminen ja osaaminen tunnistettu riskitekijöiksi..

Meneillään on koko kunnan tasolla liikaa kehittämiskohteita ja hankkeita, jolloin niiden keskinäinen koordinointi ja priorisointi ovat vaikeaa.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
<u>Määrätavoitteet</u>				
E-myyntilaskujen osuus	9,8	11,1	30,0	37 %
E-ostolaskujen osuus	66,1	71,2	78,0	82 %

sis.+ulk.erät	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarvio		2 691	2 827	3 337	3 364	3 876	3 842	3 837
Määräraha		-6 211	-6 401	-7 242	-7 218	-7 741	-7 882	-7 861
Toimintakate	Netto	-3 520	-3 575	-3 905	-3 854	-3 865	-4 040	-4 024
Määrärahan muutos %		0,1	3,1	13,1	12,8	6,9	1,8	-0,3
Määrärahan muutos euroina		-4	-190	-841	-817	-523	-141	21
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-181	-179	-190	-188	-182	-184	-179
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	45,9	46,4	48,1	49,3	47,6	49,5	49,5
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-135 316	-137 962	-150 561	-146 410	-162 626	-159 232	-158 808
IT-toiminta								
		TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarvio		2 381	2 449	3 028	3 044	3 544	3 574	3 574
Määräraha		-2 513	-2 673	-3 157	-3 154	-3 544	-3 567	-3 567
Toimintakate	Netto	-132	-225	-129	-110	0	7	7
Määrärahan muutos %		1,8	6,4	18,1	18,0	12,3	0,6	0,0
Määrärahan muutos euroina		-45	-161	-484	-481	-390	-23	0

TULOSYKSIKKÖ: KEHITYS- JA KAAVOITUSKESKUS

VASTUUHENKILÖ: Kehitysjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kehitys- ja kaavoituskeskus toimii suoraan kunnan johdon alaisuudessa maankäytön ja liikenteen suunnitteluyksikkönä. Keskukseen tehtäviin kuuluvat myös maapolitiikan hoito, kiinteistönmuodostus ja mittaus- ja paikkatietotehtävät sekä elinkeinopolitiikkaa ja matkailua koskevat asiat. Keskus seuraa aktiivisesti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja pystyy reagoimaan niihin tehokkaasti.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Sipoon yleiskaava 2025:een liittyvä, valtuuston hyväksymä strategia perustuu kunnan voimakkaaseen kasvuun. Tämä asettaa merkittäviä haasteita maapolitiikan hoidolle, strategiselle suunnittelulle ja maankäytön suunnittelulle sekä joukkoliikenteen järjestämiselle. Vuonna 2017 uusi valtuusto aloittaa uuden strategian valmistelun, strategia hyväksytään näillä näkymin vuoden 2018 alkupuolella. Tällä tulee olemaan vaikutuksia myös kehitys- ja kaavoituskeskuksen toimintaan. Kunnan työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen on myös keskeinen haaste koko kunnalle. Hyvällä suunnittelulla varmistetaan, että strategian toimeenpano etenee tasapainoisesti ja hallitusti kunnan rajalliset, taloudelliset ja henkilöstöresurssit huomioon ottaen.

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2018

Määritellään kuntastrategian määrittelyn jälkeen maaliskuun 2018 loppuun mennessä.

Strategiset tavoitteet vuosiksi 2018–2020

Kaavoitetaan asuin- ja liiketontteja taajama-alueille.

Suunnitteluprosessissa keskus kuuntelee aktiivisesti asukkaita, yrittäjiä, yhdistyksiä ja muita osallisia hyödyntäen erilaisia vuorovaikutusmenetelmiä.

Kehitetään sähköisiä palveluja, kuten karttapalvelut ja asukaskyselyt.

Yritysohjelma laaditaan vuonna 2018–2020.

Elinkeinoelämän tarpeita otetaan paremmin huomioon mm. ottamalla yritysvaikutusten arviointi käyttöön kunnan päätöksenteossa.

Parannetaan kaupallisten palvelujen määrää ja monipuolisuutta Söderkullassa ja Nikkilässä. Kehitys- ja kaavoituskeskus edistää uusien yritysten muodostamista, tavoitteena on saada työpaikkaomavaraisuus nousemaan. Vuositasolla noin 100 uutta yritystä syntyy Sipooseen.

Monipuolista asuntotuotantoa edistetään tukemalla erilaisia asumismuotoja. Asemakaavoitetaan uusia pientaloalueita Nikkilään, Söderkullaan ja Talmaan, siten että kussakin kuntakeskuksessa on jatkuvasti tarjoilla omakotitontteja. Tavoite on myös lisätä 4 000 uutta asukasta kyliin ja haja-asutusalueille Sipoon 2025 yleiskaavan mukaisesti.

Tarkoituksenmukainen osuus suurempia perheasuntoja turvataan tarvittaessa esimerkiksi tontinmyyntiehdolla.

Toimivan liikennejärjestelmän turvaaminen ja kestävien liikkumismuotojen edistäminen.

Riskiarvio

Sipoon kunnan kehittyminen pitkällä aikavälillä on erittäin riippuvaista naapurikuntien toiminnasta ja maakuntatason suunnittelusta. Seudulliset raideyhteydet sekä muut seudulliset liikennejärjestelmätason ratkaisut, jotka toteutuessaan mahdollistavat voimakkaan aluekehittämisen sekä Söderkulla - Eriksnäs - Majvikin että Nikkilä - Talman alueilla, eivät toteudu, ellei hankkeita edistetä seututason suunnittelussa ja muussa yhteistyössä. Maakuntakaavoituksen eteneminen 2. vaihekaavan osalta Etelä-Sipoossa on epävarmaa. Riskinä on, että maakunnalliset ratkaisut maankäytön ja liikenteen osalta ovat edelleen auki, kun kunnan omia strategisia kaavoja viedään eteenpäin.

Kaavoissa ei voida etukäteen tietää valitetaanko kaavoista, valitukset lykkäävät suunniteltua toimintaa. Kaavoituksen edetessä voi myös tulla selvityksissä esille sellaisia asioita, jotka eivät ole olleet tiedossa ja jotka viivästyttävät hanketta.

Strategisten tavoitteiden uskottavuuden ja toteuttamisen kannalta keskeisten alueiden hankinta kunnan haltuun on olennaista. Maanhankinta voi olla useassa kaavoitushankkeessa pullonkaulana, mikäli maanomistajat eivät myy maitaan järkevään hintaan eikä kunnalla ole lunastusvalmiutta. Maankäyttösopimuksissa riskinä on, etteivät asemakaavat toteudu maanomistajien odottaessa maan arvon nousua.

Tonttien myynnissä on useita riskejä, kunta ei voi vaikuttaa esim. yleiseen talous- ja markkinatilanteeseen. Asemakaavan mukaiset tontit eivät käy kaupaksi (isot omakotitontit).

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Määrätavoitteet				
Asemakaavoja, k-m ²	98 551	134 100	80 000	190 000
- työpaikka-alueet		134 100	50 000	60 000
- asuinalueet		0	30 000	130 000
Kyläosayleiskaavoja, kpl	1	1	1	1
Strategisia osayleiskaavoja, kpl	1	0	1	2
Tonttien myyntipäätöksiä, kpl	21	25	22	30
Maanhankinta, ha	51	31	20	30
Maanmyynti, ha	5	68	20	30
Myytävät yritystontit, k-m ²				20 000
Myytävät asuintontit, k-m ²				15 000

Kaavoituksen määrätavoite tarkastettava vuosittain toteutuneen tonttimyynnin ja todetun kysynnän mukaisesti.

Investointiosiossa on todettu kaavavarannosta seuraavasti:

Sipoon kasvaessa 500 - 700 asukasta vuodessa, tulisi asuinrakentamisen kaavavaranto olla noin 70 000 - 130 000 kerrosneliömetriä jakautuen erityyppisille kiinteistöille monipuolisen rakentamisen mahdollistamiseksi.

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ ulk.erät								
Tuloarvio		586	654	525	507	574	569	569,0
Määräraha		-4 529	-5 188	-5 027	-5 026	-4 206	-3 582	-3 525
Toimintakate	Netto	-3 943	-4 534	-4 502	-4 519	-3 632	-3 013	-2 956
Määrärahan muutos %		17,1	14,6	-3,1	-3,1	-16,3	-14,8	-1,6
Määrärahan muutos euroina		-662	-659	161	162	820	624	57
Asukkaat								
31.12.		19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-203	-228	-220	-220	-171	-138	-131
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	18,9	18,1	19,3	20,3	19,7	19,3	19,3
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-239 630	-286 630	-260 466	-247 586	-213 503	-185 596	-182 642

5.4 TOIMIALA: SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNTA

VASTUUALUE: SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO

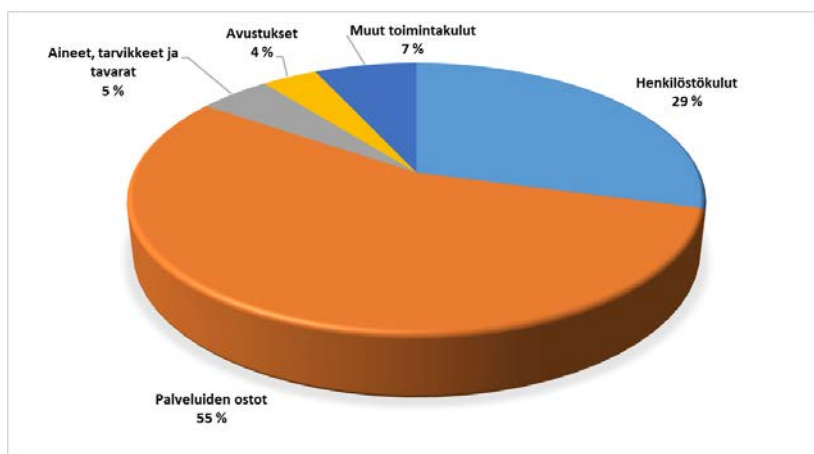
VASTUUKHILÖ: Sosiaali- ja terveysjohtaja

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		9 036	10 088	11 947	11 866	11 474	10 023	10 058
Määräraha		-58 512	-60 220	-63 302	-61 607	-64 223	-63 982	-64 490
Toimintakate	Netto	-49 476	-50 132	-51 355	-49 741	-52 749	-53 959	-54 432
Määrärahan muutos %		0,6	2,9	8,2	-2,7	10,5	-0,4	0,8
Määrärahan muutos euroina		-375	-1 708	-4 790	1 695	-6 086	241	-508
Toimintakateen muutos %		0,7	1,3	3,8	-3,1	7,4	2,3	0,9
Toimintakateen muutos euroina		351	656	1 879	1 614	3 624	1 210	473
Suunn.muk. poistot		-70,8	-70,8					
Asukkaat	31.12	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-2 550	-2 516	-2 505	-2 426	-2 488	-2 464	-2 419
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	321,5	332,4	345,8	345,5	352,0	356,0	356,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-181 997	-181 167	-183 060	-178 313	-182 452	-179 725	-181 152
Toimintakulut		-58 513	-60 220	-63 302	-61 607	-64 223	-63 983	-64 489
Palkat ja palkkiot		-12 187	-12 310	-13 485	-13 281	-14 837	-14 553	-14 748
Henkilösivukulut		-4 138	-4 151	-3 725	-3 669	-3 922	-3 875	-3 921
Henk.korvaukset								
Henkilöstökulut		-16 325	-16 461	-17 210	-16 950	-18 759	-18 428	-18 669
Palveluiden ostot, ulkoiset		-31 426	-32 350	-35 390	-34 198	-33 840	-34 059	-34 301
Palveluiden ostot, sisäiset		-1 427	-1 426	-1 487	-1 467	-1 706	-1 706	-1 706
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 173	-2 397	-2 752	-2 624	-3 095	-3 012	-3 024
Avustukset		-3 055	-3 457	-2 329	-2 481	-2 405	-2 484	-2 492
Muut toimintakulut, ulkoiset		-424	-422	-518	-587	-816	-692	-695
Muut toimintakulut, sisäiset		-3 683	-3 708	-3 617	-3 300	-3 602	-3 602	-3 602
Toimintatuotot		9 036	10 088	11 947	11 866	11 474	10 021	10 058
Myyntituotot, ulkoiset		419	671	4 125	4 227	3 035	1 690	1 704
Myyntituotot, sisäiset		3 265		3 246				
Maksutuotot		3 582	3 743	3 451	3 547	3 832	3 714	3 732
Tuet ja avustukset		951	1 519	208	214	156	163	165
Muut toimintatuotot, ulkoiset		776	790	917	803	1 115	1 118	1 121
Muut toimintatuotot, sisäiset		43	3 365		3 075	3 336	3 336	3 336

Ulkoiset ja sisäiset erät, yhteenveto:

	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tulosyksikkö							
1 000 €							
Ulkoiset tulot	5 728	6 723	8 701	8 791	8 138	6 685	6 722
Sisäiset tulot	3 308	3 365	3 246	3 075	3 336	3 336	3 336
Toimintatulot, yhteensä	9 036	10 088	11 947	11 866	11 474	10 021	10 058
Ulkoiset menot	-53 403	-55 087	-58 199	-56 840	-58 915	-58 675	-59 181
Sisäiset menot	-5 110	-5 134	-5 104	-4 767	-5 308	-5 308	-5 308
Toimintamenot, yhteensä	-58 513	-60 221	-63 303	-61 607	-64 223	-63 983	-64 489
Toimintakate	-49 477	-50 133	-51 356	-49 741	-52 749	-53 962	-54 431

Toimintakulut lajeittain 2018

Tulosyksikkö	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €							
sis.+ ulk.erät							
Hallinto ja talous							
Tuloarvio	325	7	1	0	0	0	0
Määräraha	-833	-600	-595	-592	-670	-636	-636
Toimintakate	-508	-592	-594	-592	-670	-636	-636
Lapset ja nuoret							
Tuloarvio	110	726	2 954	2 838	1 587	264	264
Määräraha	-3 977	-4 548	-7 480	-6 547	-6 384	-5 355	-5 388
Toimintakate	-3 867	-3 822	-4 526	-3 709	-4 797	-5 091	-5 124
Työikäiset							
Tuloarvio	2 506	3 225	3 035	3 053	3 776	3 721	3 756
Määräraha	-34 638	-35 755	-35 418	-35 274	-36 804	-37 388	-37 822
Toimintakate	-32 132	-32 530	-32 383	-32 221	-33 028	-33 667	-34 066
Ikääntyneet							
Tuloarvio	2 374	2 525	2 453	2 639	2 562	2 506	2 506
Määräraha	-15 675	-15 963	-16 414	-16 219	-17 029	-17 251	-17 291
Toimintakate	-13 301	-13 438	-13 961	-13 580	-14 467	-14 745	-14 785
Ruokapalvelu							
Tuloarvio	3 721	3 605	3 504	3 336	3 550	3 532	3 532
Määräraha	-3 389	-3 355	-3 395	-2 975	-3 338	-3 352	-3 353
Toimintakate	332	250	109	361	212	180	179
Yhteensä							
Tuloarvio	9 036	10 088	11 947	11 866	11 475	10 023	10 058
Määräraha	-58 512	-60 221	-63 302	-61 607	-64 224	-63 981	-64 489
Toimintakate	-49 476	-50 133	-51 355	-49 741	-52 749	-53 958	-54 431

Toiminnan kuvaus

Sosiaali- ja terveystalouden tehtävänä on yhdessä muiden hallintokuntien kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen ja väestöryhmien välisen terveyserojen kaventaminen.

Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti, kokonaistaloudellisuutta ja peruspalveluja painottaen.

Palveluntarjonta on laajaa sisältäen myös muita kuin perinteisiä sosiaali- ja terveyspalveluja. Käytämme moniammatillista asiantuntijuutta ja innovointia asiakkaalle räätälöityjen palveluiden järjestämisessä.

Hyödynnämme teknologian mahdollisuuksia oikea-aikaisten, joustavien ja asiakkaalle lisäarvoa tuottavien palveluiden järjestämisessä.

Panostamme tietoisesti hyvinvoinnin edistämiseen ja ennaltaehkäiseviin palveluihin, suurempien ongelmien ja syrjäytymisen välttämiseksi. Toteutamme tämän vaikuttamalla yksilöihin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan.

Kuntouttavalla asenteella tuemme asiakkaan toimintakykyä, aktiivisuutta ja kykyä ottaa vastuuta omasta hyvinvoinnistaan.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Sote-uudistuksen valmistelu etenee vuosina 2018–2020, tavoitteena sote-palveluiden ja rahoituksen siirtyminen Uudenmaan maakunnalle vuoden 2020 alusta.

Huolehditaan ”välitilassa” toiminnan kehittämisestä ja soten henkilöstön osaamisesta ja hyvinvoinnista.

Vuonna 2018 kaikissa elämänkaarissa:

- käyttöön otetaan ja pilotoidaan ennakkoluulottomasti digitaalisia ja muita teknologisia ratkaisuja
- kehitetään edelleen uusia tapoja auttaa asiakkaita, joilla on monia samanaikaisia palvelutarpeita ja tehostetaan palveluiden yhteen sovittamista
- Hyödynnetään ryhmätoimintaa palvelujen tehostamisessa, voimavarojen tarkoituksenmukaisemmassa kohdentamisessa, vertaistuen kehittämisessä ja yhteisöllisyyden tukemisessa.
- Panostetaan kuntouttavaan ja valmentavaan työotteeseen.

Vuodesta 2017 vuoteen 2018 tuottoja vähentää Ely:ltä saatavan korvauksen väheneminen 1,9 M€ nuorten siirryttyä tukiasumiseen ja osan muutettua pois kunnasta. Vastaava vähennys on myös soten toimintakuluissa. Muutos on huomioitu myös vuosille 2019–2020.

Kunnan voimakas väestönkasvu edellyttää henkilöstön ja ostopalveluiden lisäämistä digitalisoinnista, teknologian hyödyntämisestä ja omahoito-/itsepalveluvaihtoehtojen kehittämisestä huolimatta.

Riskiarvio

Suunnitelmaan liittyviä riskejä:

- Onko varauduttu riittävästi voimakkaassa kasvussa palveluiden järjestämiseen uusille asukkaille
- Henkilöstön työhyvinvointi soten epävarmassa tilanteessa.
- Kaksikielisen kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilöstön rekrytointi
- Erikoissairaanhoidon, lastensuojelun ja vammaispalveluiden kustannusten heikko ennustettavuus vuotuisista vaihteluista johtuen.
- Työttömyyden voimakkaampi kasvu tämän hetken positiivisista signaaleista huolimatta.
- Ruokapalveluiden valmistuskapasiteetin niukkuus ja haavoittuvuus

Koko osastoa koskevat sitovat tavoitteet 2018–2020

Strategian toteuttamista tukevat tavoitteet määritellään strategian hyväksymisen jälkeen.

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2018

Strategian toteuttamista tukevat tavoitteet määritellään strategian hyväksymisen jälkeen.

TULOSYKSIKKÖ: HALLINTO JA TALOUS

VASTUUHENKILÖ: Sosiaali- ja terveysjohtaja

Toiminnan kuvaus

Kehittää ja uudistaa sosiaali- ja terveyspalveluita strategia- ja tavoitelähtöisesti. Seurata ja arvioida sosiaali- ja terveyspalveluiden vaikuttavuutta, jotta ne mahdollisimman hyvin vastaavat kuntalaisten muuttuvia tarpeita. Johtaa toimintaa ennakoivasti tietoon perustuen ja huolehtia palveluiden kustannustehokkuudesta.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018 - 2020

Sosiaali- ja terveysosasto osallistuu hallinto- ja talouspalveluiden kehittämiseen kunnan talous- ja hallintopalveluille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Vuosien 2018–2019 aikana valmistaudutaan sote- ja tukipalveluhenkilöstön hallittuun luovutukseen maakunnalle.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Ikävakioitunut sosiaali- ja terveystoimen toimintakulut, euroa/asukas	3 026	3027	3 090	3034

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		325	7	1				
Määräraha		-833	-600	-595	-592	-670	-636	-636
Toimintakate	Netto	-508	-592	-594	-592	-670	-636	-636
Määrärahan muutos %		1,5	-28,0	-0,8	-1,3	12,6	-5,1	0,0
Määrärahan muutos euroina		-12	233	5	8	-78	34	0
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-26	-30	-29	-29	-32	-29	-28
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	10,0	9,7	10,0	9,0	10,0	10,0	10,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-83 300	-61 856	-59 500	-65 778	-67 000	-63 600	-63 600

TULOSYKSIKKÖ: LASTEN JA NUORTEN KASVUN JA KEHITYKSEN TUKEMINEN SEKÄ LAPSIPERHEIDEN TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN (LNP)

VASTUUHENKILÖ: Palvelujohtaja

Toiminnan kuvaus

Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden toiminta-ajatuksena on edistää kunnan lasten, nuorten ja lapsiperheiden terveyttä ja hyvinvointia tarjoten oikea-aikaisia ja vaikuttavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja painottaen ennaltaehkäisyä ja varhaista tukea.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut osallistuvat sivistystoimen hallinnoimaan Sosiaali- ja terveysministeriön kärkihankkeeseen (Lape). Työskentelyn pääpainopisteet ovat oppilashuollon- ja LNP:n yhteisessä kehittämisessä sekä uusissa tavoissa auttaa asiakkaita, joilla on monia

samanaikaisia palvelutarpeita ja jossa palvelujen yhteensovittaminen ja johtaminen yli sektorirajojen on ratkaisevaa. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorisoikäisten hyvinvoinnin lisäämiseen.

Perheryhmäkotitoiminnan päättyessä 35 maahanmuuttajanuorta siirtyy tukiasumispalveluihin työikäisten elämäkaareen lasten nuorten ja perheiden palveluista. Maahanmuuttajanuoria autetaan ja tuetaan prosessimuutoksesta huolimatta tarvittaessa sosiaaliohjauksen ja lastensuojelun keinoin.

Vuonna 2017 alkanutta lapsiperheiden sosiaalityötä markkinoidaan kunnan organisaatiossa ja kuntalaisille palveluiden juurruttamiseksi ja asiakasohjauksen helpottamiseksi. Ammattilaisille ja heidän asiakkailleen tarjotaan matalan kynnyksen konsultaatiofoorumi, josta voi saada apua, tukea ja neuvontaa.

Etsitään ja vahvistetaan toimintatapoja, jotka auttavat lasten, nuorten ja perheiden palvelujen henkilöstöä selviytymään väestönkasvun myötä lisääntyneestä palveluntarpeesta erityisesti koulu- ja neuvolaterveydenhuollossa sekä puheterapiassa.

Lastenvalvonnassa ja perheneuvonnassa lisätään perhesovittelua ja kehitetään tukea vanhemmille parisuhdeongelmissa ja eron jälkeisen arjen tasapainon löytämisessä.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, lkm vuositason	42	20	25	25
Vuoden aikana tulleet lastensuojelu-ilmoitukset ja SHL:n mukaiset yhteydenotot *	432	412	490	690
Vuoden aikana päättyneet avo- ja jälkihuollon asiakkuudet (lasten ja nuorten määrä) **		57	50	30
SHL:n tuen perhetyötä saavien perheiden määrä ***				120
SHL:n perhetyössä päättyneiden perheiden määrä				100
Neuvolan perhetyön perheiden määrä	162	159	270	290
Neuvolan perhetyössä päättyneet asiakkuudet	97	118	235	250

*Uuden sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot

**Luvut ovat huomattavasti pienempiä, koska uuden sosiaalihuoltolain myötä lapset eivät ole ls-asiakkaana silloin, kun heidän tilannettaan selvitetään ls-ilmoituksen perusteella

***Toiminta alkanut vuonna 2017

Lastensuojelun ikävakioidut kustannukset, euroa/asukas	90	75	78	83
Kodin ulkopuolelle sijoitettavat 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	0,85 %	0,40 %	0,50 %	0,71%

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		110	726	2 954	2 838	1 587	264	264
Määräraha		-3 977	-4 548	-7 480	-6 547	-6 384	-5 355	-5 388
Toimintakate	Netto	-3 867	-3 822	-4 526	-3 709	-4 797	-5 091	-5 124
Määrärahan muutos %		-0,4	14,4	64,5	44,0	-14,7	-16,1	0,6
Määrärahan muutos euroina		16	-571	-2 932	-1 999	163	1 029	-33
Asukkaat	31.12	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-199	-192	-221	-181	-226	-232	-228
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	38,3	39,5	44,2	43,5	45,0	45,0	45,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-103 838	-115 139	-169 231	-150 506	-141 867	-119 000	-119 733

TULOSYKSIKKÖ: TYÖIKÄISEN VÄESTÖN TOIMINTAEDELLYTYSTEN VAHVISTAMINEN SEKÄ HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

VASTUUHENKILÖ: Johtava lääkäri

Toiminnan kuvaus

Työikäisten palveluiden toiminta-ajatuksena on edistää työiässä olevien kuntalaisten, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, ennaltaehkäistä sairauksia ja syrjäytymistä sekä vastata kaikkien ikäryhmien sairaanhoidosta. Maahanmuuttajien yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta ja kotoutumista tuetaan, monialaista yhteistyötä edistetään ja kehitetään. Kaikissa palveluissa aktivoidaan kuntalaisten omia voimavaroja oman terveytensä ja hyvinvointinsa hoitoon ja tuetaan heitä oman elämänsä hallinnassa. Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, joustavasti ja vaikuttavasti, moniammatillista työtettä ja ennaltaehkäisyä painottaen.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri on viime vuosina tehostanut toimintaansa ja on sen perusteella alustavissa laskelmissaan ehdottanut Sipon palvelusuunnitelmaan reilua pienennystä verrattuna kuluvan vuoden suunnitelmaan. HUS:n laskelmissa ei ole kuitenkaan huomioitu Sipoon tämänhetkistä väestönkasvua ja sen takia talousarvioesityksessä ehdotetaan hieman HUS:n laskelmia suurempaa lukua. Erikoissairaanhoidon kustannuksissa esiintyy kohtalaisesti satunnaisvaihtelua, joten tiukalle vedetty talousarvio sisältää aina potentiaalisen riskin ylityksille.

Mielenterveysongelmat muodostavat tänä päivänä keskeisen uhkan kansanterveydelle ja väestön työkyvylle. Suuri osa ongelmista on hoidettavissa kunnan päihde- ja mielenterveysyksikössä yhteistyössä avosairaanhoidon kanssa, jos hoito voidaan aloittaa ajoissa. Kunnassa on kuitenkin vain yksi psykiatrinen sairaanhoitaja, mikä on osoittautunut riittämättömäksi. Tämä ollut omiaan lisäämään psykiatrisen erikoissairaanhoidon tarvetta. Tilanteen korjaamiseksi talousarvioesityksessä on huomioitu toisen psykiatrisen sairaanhoitajan palkkaaminen.

Sipoon voimakas väestönkasvu ja Sipooseen terveydenhuoltovastuun siirtäneet ulkokuntalaiset ovat aiheuttaneet selvän kasvun suun terveydenhuollon palveluiden kysynnässä. Tilanteeseen on vaikuttanut myös yksityisen hammaslääkäritoiminnan väheneminen Sipoossa. Jotta kuntalaiset jatkossakin saisivat suun terveydenhuoltopalveluita kohtuujassa, on talousarvioesitykseen sisällytetty uuden hammaslääkärin ja hammashoitajan palkkaaminen.

Useamman vuoden jatkunut työttömyyden kasvu on vuonna 2017 kääntynyt lievään laskuun. Pitkäaikaistyöttömyys on kuitenkin jatkunut merkittävänä ja pitkäaikaistyöttömien aktivointi on keskeinen tehtävä myös tulevana vuosina. Pitkäaikaistyöttömien aktivoinnin tehostamiseksi aloitettu induktioliesihanke jatkuu ja sen tavoitteena on pienentää työmarkkinatuen kuntaosuutta vuoden 2018 aikana.

Syksyllä 2017 alaikäisten maahanmuuttajien perheryhmäkotitoiminta lakkaa Sipoossa ja valtaosa näiden yksiköiden nuorista siirtyy kunnan tukiasuntoihin. Muutos lisää maahanmuuttopalveluiden henkilöstöresurssia määräaikaaisesti vuosille 2017–2018, mutta siitä syntyneet lisäkustannukset korvataan ELY-keskuksesta.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Perusterveydenhuollon ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	643	596	623	611
Erikoissairaanhoidon ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	1 211	1 146	1 188	1 157
Toimeentuloturvan ja työllistämisen ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	89	127	87	119

sis.+ulk.erät	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarvio		2 506	3 225	3 035	3 053	3 776	3 721	3 756
Määräraha		-34 638	-35 755	-35 418	-35 274	-36 804	-37 388	-37 822
Toimintakate	Netto	-32 132	-32 530	-32 383	-32 221	-33 028	-33 667	-34 066
Määrärahan muutos %		0,9	3,2	-0,9	-1,3	3,9	1,6	1,2
Määrärahan muutos euroina		-312	-1117	337	481	-1 530	-584	-434
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-1 656	-1 633	-1 580	-1 572	-1 558	-1 537	-1 514
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	111,1	120,6	123,7	128,0	131,0	135,0	135,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-311 773	-296 476	-286 322	-275 578	-280 947	-276 948	-280 163
Erikoissairaanhoito		TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarvio		2						
Määräraha		-20 098	-20 223	-20 767	-20 687	-20 474	-21 101	-21 312
Toimintakate	Netto	-20 096	-20 223	-20 767	-20 687	-20 474	-21 101	-21 312
Määrärahan muutos %		1,3	0,6	2,7	2,3	-1,4	3,1	1,0
Määrärahan muutos euroina		-267	-125	-544	-464	213	-627	-211

TULOSYKSIKKÖ: IKÄIHMISTEN JA VAMMAISTEN HYVINVOINNIN JA ELÄMÄNLAADUN EDISTÄMINEN

VASTUUHENKILÖ: palvelujohtaja

Toiminnan kuvaus

Neuvoa, tarjota ja tuottaa ikääntyneiden ja vammaisten kuntalaisten yksilöllisiin tarpeisiin monipuolisia ja vaikuttavia palveluita hyvän ja omannäköisen elämän tueksi. Palveluiden toimintaperiaatteina ovat ikäihmisen ja vammaisen henkilön osallisuus häntä itseään koskevissa asioissa sekä omien voimavarojen hyödyntäminen.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Asiakkaiden kotiutusta ja kuntoutusta kehitetään edelleen yhteistyössä fysioterapian sekä akuutti- ja kuntoutusosaston kanssa mm. Lean-ajattelun avulla

Laajennetaan digitaalisten ja teknologisten ratkaisujen käyttöä kaikissa ikääntyneiden palveluissa mm. asukkaiden turvallisuuden ja järkevän henkilöstön käytön tueksi mm. Rose-hankkeen, virtuaalikuntoutus-pilotin ja kulunvalvontarannekkeiden avulla.

Ikäihmisten perhehoidon kehittämistä ja perhehoitajien koulutusta jatketaan, tavoitteen toiminnan juurruttaminen vaihtoehdoksi vakiintuneiden palveluiden rinnalle.

Sipooseen valmistuu yksityisten palveluntuottajien rakentamana palveluasuntoja sekä vanhuksille että kehitysvammaisille vuonna 2018.

Suunnitelmaan ei sisälly ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen ostopalveluiden lisääminen lievästä tarpeen lisääntymisestä huolimatta. Vuoden 2018 talousarviossa mahdollistetaan tehostettuun palveluasumiseen tarvittavien lisäpaikkojen ostaminen. Määrärahan lisätarpeeseen otetaan kantaa vuonna 2018 kokonaistuloksen kehitystä seuraten.

Kehitysvammaisten asumispalveluissa palveluseteli otetaan käyttöön vuonna 2018 yksityisen kehitysvammaisten asumisyksikön valmistuttua. Sipoon kunta ottaa käyttöön palvelusetelin omaishoitajille omaishoitajien lakisääteisten vapaapäivien lomitukseen tai kodinhoitoon.

Vammaispalvelulain velvoitteet ovat viime vuosina asteittain lisääntyneet ja asiakasmäärät sekä kustannukset kasvaneet merkittävästi

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Vanhuspalveluiden ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	731	665	718	697
Vammaisten ikävakioidut toimintakulut, euroa/asukas	232	286	291	294

sis.+ulk.erät	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarvio		2 374	2 525	2 453	2 639	2 562	2 506	2 506
Määräraha		-15 675	-15 963	-16 414	-16 219	-17 029	-17 251	-17 291
Toimintakate	Netto	-13 301	-13 438	-13 961	-13 580	-14 467	-14 745	-14 785
Määrärahan muutos %		0,4	1,8	2,8	1,6	3,7	1,3	0,2
Määrärahan muutos euroina		-55	-288	-451	-256	-810	-222	-40
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-686	-675	-681	-662	-682	-673	-657
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	127,3	127,9	130,9	130,4	132,0	132,0	132,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-123 134	-124 808	-125 393	-124 379	-129 008	-130 689	-130 992

TULOSYKSIKKÖ: RUOKAPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Ruokapalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Ruokapalvelujen tehtävänä on tukea eri hallintokuntien ydintehtävän onnistumista tuottamalla ruokapalveluita Sivistysosastolle sekä Sosiaali- ja terveystieteiden osastolle. Tavoitteena ja lähtökohtana on tuottaa laadukkaita ateriapalveluita kaikille asiakasryhmille. Ruokapalvelu palvelee asiakkaita kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Ruokaa tulee olla maukasta ja laadukasta. Ruokapalvelut edistävät kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia noudattamalla eri asiakasryhmien ravintosuosituksia ja ohjaamalla terveellisten valintojen tekemiseen arjessa, elämänkaarimallin mukaisin valmistuskeittöin.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Lisäaterioiden tuottaminen Etelä-Sipoon alueelle ja Cook & Chill -toimintaan siirtyminen Keski- ja Pohjois-Sipoon alueella edellyttävät Nikkilän koulukeskuksen keittiön saneerausta Cook & Chill -keittiöksi.

Sipoonlahden koulun lisärakentaminen alkaa. Uusi kuumennuskeittiö, jossa on mahdollista kuumentaa ruokaa 1 500 asiakkaalle, valmistuu syksyllä 2019.

Jatkamme kasvis- ja lihattoman ruoan lisäämistä tarjonnassa, kestävä kehityksen ja hyvinvointihyötyjen edistämiseksi. Myös kasvis- ja vegaaniruokien osalta ruokaohjeiden kehittäminen jatkuu.

Aromi-ruokalista nettiin -ohjelman käyttöönotto. Ohjelmalla saadaan ruokalistasta sisällön lisäksi ruoan sisältämät raaka-aineet sekä ravintoarvot näkymään kunnan nettisivuilla.

Suunnittelukauden aikana selvitetään ruokapalveluiden järjestäminen sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen.

Ruokapalvelut siirtyvät koulujen ja päiväkotien osalta Portaat luomuun ohjelmassa portaalle kolme.

Valtioneuvoston julkisiin hankintoihin 29.6. hyväksytyn periaatepäätöksen mukaisesti Sipoon ruokapalvelussa lisätään edelleen tarjottavan ruuan kotimaisuusastetta ottaen huomioon ympäristön kannalta hyvät viljelymenetelmät, eläinten hyvinvointi ja terveys sekä elintarviketurvallisuus.

Tunnusluvut

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Keittiöiden lkm, valmistus, jakelu	5+27	5+27	3+29	3+32
Kouluruokailuun osallistuvien toteutunut lkm vuositasolla	550 000	591 307	550 000	566 500
Suoritteet lkm, vuositasolla	1040 420	1057 634	1058 100	1 089 843
Kustannus/suorite koulussa, Lukkari	3,09	2,73	2,87	2,64
Kouluruokailuun osallistuvien keskimääräinen lkm, päivä	2 750	3 128	2 750	3013
Koululunaan sisäinen hinta, euroa	2,93	2,93	2,93	2,84
Päiväkotilunaan sisäinen hinta, euroa	2,60	2,60	2,60	2,52

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		3 721	3 605	3 504	3 336	3 550	3 532	3 532
Määräraha		-3 389	-3 355	-3 395	-2 975	-3 338	-3 352	-3 353
Toimintakate	Netto	332	250	109	361	212	180	179
Määrärahan muutos %		0,4	-1,0	1,2	-11,3	-1,7	0,4	0,0
Määrärahan muutos euroina		-12	34	-40	380	-363	-14	-1
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-17	-13	-5	-18	-10	-8	-8
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	34,8	34,7	37,0	34,6	34,0	34	34
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-97 385	-96 686	-91 757	-85 983	-98 176	-98 588	-98 618

5.5 TOIMIALA: SIVISTYSVALIOKUNTA

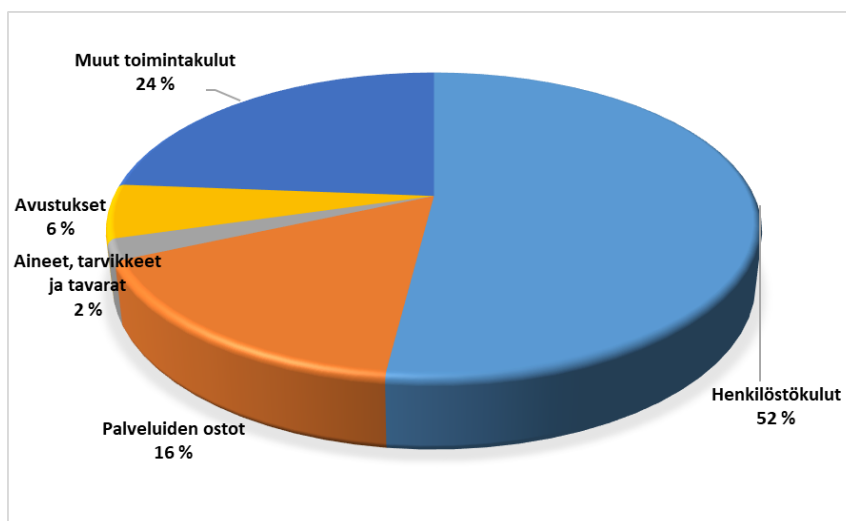
VASTUUALUE: KOULUTUS, VARHAISKASVATUS JA VAPAA-AJANTOIMINTA

VASTUUHENKILÖ: Sivistysjohtaja

sis.+ulk.erät	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tuloarvio		5 028	4 638	4 272	4 394	4 079	4 095	4 134
Määräraha		-50 115	-50 403	-50 846	-51 061	-53 099	-53 825	-55 066
Toimintakate	Netto	-45 086	-45 765	-46 574	-46 667	-49 020	-49 730	-50 932
Määrärahan muutos %		-0,6	0,6	1,5	0,4	4,0	1,4	2,3
Määrärahan muutos euroina		295	-288	-731	-215	-2 038	-726	-1 241
Toimintakatteen muutos %		-1,3	1,5	3,3	0,2	5,3	1,4	2,4
Toimintakatteen muutos euroina		-607	679	1 488	93	2 353	710	1 202
Suunn.muk. poistot		-399,5	-399,5					
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-2 324	-2 297	-2 272	-2 276	-2 312	-2 271	-2 264
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	584,4	593,7	576,0	599,4	626,0	638,0	649,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-85 755	-84 896	-88 274	-85 187	-84 823	-84 365	-84 847
Toimintakulut		-50 114	-50 403	-50 845	-51 061	-53 098	-53 824	-55 066
Palkat ja palkkiot		-20 426	-20 424	-21 414	-21 600	-22 543	-23 105	-23 708
Henkilösivukulut		-5 509	-5 480	-5 124	-5 055	-5 069	-5 239	-5 387
Henk.korvaukset								
Henkilöstökulut		-25 935	-25 904	-26 538	-26 655	-27 612	-28 344	-29 095
Palveluiden ostot, ulkoiset		-4 314	-4 893	-4 817	-4 817	-4 706	-5 154	-5 560
Palveluiden ostot, sisäiset		-3 472	-3 482	-3 676	-3 676	-3 986	-3 986	-3 986
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1 027	-1 045	-1 029	-1 029	-1 095	-1 176	-1 255
Avustukset		-3 101	-2 788	-2 809	-2 808	-3 087	-3 049	-3 053
Muut toimintakulut, ulkoiset		-255	-276	-209	-209	-201	-203	-205
Muut toimintakulut, sisäiset		-12 010	-12 016	-11 767	-11 867	-12 412	-11 912	-11 912
Toimintatuotot		5 028	4 638	4 271	4 394	4 078	4 094	4 134
Myyntituotot, ulkoiset		1 119,0	1 037,0	927	927	948	944	963
Myyntituotot, sisäiset		4						
Maksutuotot		2 877	2 807	2 778	2 778	2 566	2 562	2 573
Tuet ja avustukset		731	562	257	480	393	398	406
Muut toimintatuotot, ulkoiset		285	224	305	200	172	190	192
Muut toimintatuotot, sisäiset		12	8	4	9			

Tulosyksikkö	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €							
Ulkoiset tulot	5 012	4 630	4 267	4 385	4 078	4 094	4 134
Sisäiset tulot	16	8	4	9	0	0	0
Toimintatulot, yhteensä	5 028	4 638	4 271	4 394	4 078	4 094	4 134
Ulkoiset menot	-34 632	-34 906	-35 402	-35 518	-36 700	-37 926	-39 168
Sisäiset menot	-15 482	-15 498	-15 443	-15 543	-16 398	-15 898	-15 898
Toimintamenot, yhteensä	-50 114	-50 404	-50 845	-51 061	-53 098	-53 824	-55 066
Toimintakate	-45 086	-45 766	-46 574	-46 667	-49 020	-49 730	-50 932

Toimintakulut lajeittain 2018

Tulosyksikkö	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €							
sis.+ ulk.erät							
Hallintopalvelut							
Tuloarvio	37	0	0	0	0	0	0
Määräraha	-622	-362	-358	-358	-364	-413	-449
Toimintakate	-585	-362	-358	-358	-364	-413	-449
Varhaiskasvatuspalvelut							
Tuloarvio	2 079	2 078	2 045	2 045	1 845	1 845	1 845
Määräraha	-16 154	-16 476	-16 612	-16 612	-16 784	-17 149	-17 519
Toimintakate	-14 075	-14 398	-14 567	-14 567	-14 939	-15 304	-15 674
Koulutuspalvelut							
Tuloarvio	2 231	1 962	1 650	1 772	1 720	1 716	1 750
Määräraha	-27 590	-27 912	-28 079	-28 294	-29 807	-30 084	-30 879
Toimintakate	-25 359	-25 950	-26 429	-26 522	-28 087	-28 368	-29 129
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut							
Tuloarvio	681	599	577	577	512	534	539
Määräraha	-5 749	-5 652	-5 797	-5 797	-6 144	-6 179	-6 219
Toimintakate	-5 068	-5 053	-5 220	-5 220	-5 632	-5 645	-5 680
Yhteensä							
Tuloarvio	5 028	4 638	4 272	4 394	4 077	4 095	4 134
Määräraha	-50 115	-50 403	-50 846	-51 061	-53 099	-53 826	-55 067
Toimintakate	-45 087	-45 765	-46 574	-46 667	-49 022	-49 731	-50 933

Toiminnan kuvaus

Sivistysosasto tarjoaa monipuolisia ja korkeatasoisia eri kohderyhmien saavutettavissa olevia varhaiskasvatus-, koulutus-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluita omina palveluina, ostopalveluina tai tuettuina toimintoina. Kuntalainen voi olla itse mukana vaikuttamassa palveluita suunniteltaessa. Lasten ja nuorten kasvun, kehityksen, oppimisen ja viihtymisen kautta annamme eväät hyvään elämään.

Strategian toteuttaminen

Osana kunnanvaltuuston strategiatyötä sivistystoimi tulee valmistelevaan oman strategiansa valtuustokaudelle. Osana tätä valmistellaan mm. ”Sivistyksen palveluverkkosuunnitelma”.

Sivistysosaston yhteisiä sitovia tavoitteita vuodelle 2018

Tilakäytön tehostaminen: Tavoitteena on käynnistää nykyisen tilankäytön kartoittaminen sekä luoda periaatteet yksikkörajojen ylittävälle tehokkaammalle tilankäytölle (vapaa-aika / koulu / varhaiskasvatus).

Yksikkökohtaiset tarkemmat sitovat tavoitteet tullaan käsittelemään sivistysvaliokunnassa kunnan strategian valmistuttua keväällä 2018.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Sivistysosaston yksi suurimmista haasteista suunnittelukauden aikana tulee edelleen olemaan vastaaminen lisääntyvään palvelutarpeeseen. Tavoitteena on kasvattaa kunnan ja Sivistysosaston toimintaa siten, että kustannukset asukasta kohden eivät nousisi. Tästä syystä osaston määrärahan lisäykset johtuvat pääosin lapsi- ja oppilasmäärän noususta.

Sekä uusia varhaiskasvatusryhmiä että uusia perusopetusryhmiä tullaan tarvitsemaan. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrän nousu on maltillisempi kuin koulutuksen, joten varhaiskasvatuksen lisätarpeen on arvioitu olevan yksi lapsiryhmä (n. 30 lasta vuosittain), mikä käytännössä voi tarkoittaa joko yksityistä tai kunnallista varhaiskasvatusta, riippuen kuntalaisten valinnoista.

Sivistysosasto panostaa vahvasti toimitiloihin ja -ympäristöihin sekä niiden riittävyyden varmistamiseksi. Varhaiskasvatukselle rakennetaan Nikkilän Sydämen päiväkotia, koulutuksella on Nikkilän Sydämen ja Sipoonlahden koulun laajennushankkeet sekä Wessman-talon muutoshanke. Kulttuuri- ja vapaa-aikayksikön toimitilahankkeita ovat mm. pääkirjaston korjaus Nikkilässä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen tuotannon kasvattaminen palvelusetelipäiväkotien avulla jatkuu. Söderkullassa on avattu syksyllä 2017 uusi päiväkotia ja Nikkilään/Jokilaaksoon rakennetaan ja avataan kolmas palvelusetelipäiväkotia syksyllä 2018.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettiin 1.3.2017 alkaen. Hallitus on päättänyt edelleen alentaa maksuja 1.1.2018 alkaen. Sipoossa arvioidaan asiakasmaksutulojen vähennyksen vuodelle 2018 olevan 10 % = 200 000 euroa. (Kuntaliiton arvion mukaan vaikutus on jopa 20 %.)

Perusopetuksen oppilaslisäyksen on arvioitu olevan n. 100 oppilasta vuosittain, jonka johdosta kulut nousevat n. 600 000 eurolla. Tähän sisältyy pedagogisen ja avustavan henkilöstön lisäksi yksi kuraattorin virka.

Sivistysosasto ei ota käyttöön uusia varsinaisia tiloja vuonna 2018. Sisäilmaongelmien takia Talman koululla sekä Söderkullassa otetaan käyttöön vuonna 2018 väistötiloina paviljongit. Söderkullan koulukeskuksen tiloja korvaavien paviljonkien hankinta käynnistetään alkuvuonna 2018; lisäksi käytetään mahdollisuuksien mukaan muita, olemassa olevia tiloja. Talman väistötilojen sisäisen vuokran arvioidaan olevan noin 300 000 euroa vuodessa ja Söderkullan koulukeskuksen väistötilojen sisäisen vuokran arvioidaan olevan noin 1 000 000 euroa vuodessa. Opintiellä sijaitsevien Söderkulla skolan ja Sipoolahden koulun yksikön pitää saada turvalliset ja terveelliset koulutilat 2018

Lapsi- ja oppilasmäärien lisäys aiheuttaa n. 100 000 euron kustannusnousun. Digitalisointia kiihdytetään ja vahvistetaan kunnassa, jonka seurauksena sivistyksen IT-kulut nousevat yhteensä n. 300 000 eurolla.

Kulttuuri- ja vapaa-aikayksikön talousarvio pysyy TA 2017 tasolla, mikä tarkoittaa kustannusten laskemista asukasta kohden.

Jokaisen tulosityksikön osioissa on yksityiskohtaisemmin avattu kunkin yksikön toimintaa ja taloutta koskevia erityispiirteitä.

Riskiarvio

Pienet varhaiskasvatus- ja kouluyksiköt ovat taloudellisesti haavoittuvaisempia tilanteissa, joissa oppilasmäärät muuttuvat tai ryhmissä on lapsia/oppilaita, joilla on erityisen tuen tarpeita. Sivistysosaston riskit liittyvät myös tilojen riittävyyteen ja kuntoon. Talousarviossa ei myöskään ole huomioitu mahdollisia äkillisiä tilatarve- tai henkilöstömuutoksia esim. toimiminen väistötiloissa. On tärkeää, että kaikki tilaratkaisut vastaavat kasvua, jotta kalliilta tilapäisratkaisuilta välttyttäisiin.

Talousarviossa ei ole huomioitu mahdollisten koulutuskuntayhtymien tappion tasapainottamisvelvoitetta vaativia varoja koska tässä vaiheessa ei ole tietoa sellaisesta tarpeesta.

TULOSYKSIKKÖ: HALLINTOPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Sivistysjohtaja

Sivistyksen hallintopalveluja kehitetään yhteistyössä kuntatasolla Talous- ja hallintokeskuksen johdolla.

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		37						
Määräraha		-622	-362	-358	-358	-364	-413	-449
Toimintakate	Netto	-585	-362	-358	-358	-364	-413	-449
Määrärahan muutos %		16,3	-41,8	-1,1	-1,1	1,7	13,5	8,7
Määrärahan muutos euroina		-87	260	4	4	-6	-49	-36
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-30	-18	-17	-17	-17	-19	-20
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	6,6	2,2	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-94 242	-164 545	-89 500	-91 795	-91 000	-103 250	-112 250

TULOSYKSIKKÖ: VARHAISKASVATUSPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Varhaiskasvatuspäällikkö

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuspalvelut-tulosityksikkö tarjoaa sekä lakisääteistä, laadukasta ja monipuolista varhaiskasvatusta ja esiopetusta että avointa leikki- ja kerhotoimintaa. Vanhemmat saavat valita joko suomen- tai ruotsinkielisen päivähoidon. Palveluvalikkoon laajentavat kotihoidon ja yksityisen hoidon tuet ja kuntalisät sekä palveluseteli. Toiminnan tarkoituksena on turvata lasten hyvinvointi tarjoamalla laadukasta varhaiskasvatusta sipoolaislapsille.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

- Varhaiskasvatuksen tarve lisääntyy Sipoossa, mutta maltillisemmin kuin koulutuspalvelujen puolella. Kasvuvauhdiksi arvioidaan 1,5 ryhmän verran vuodessa (n. 30 lasta). Varhaiskasvatuksen kasvutarpeeseen vastataan sekä lisäämällä kunnan omaa palvelutuotantoa että tarjoamalla palvelusetelitä laadukkaiden ja monipuolisten varhaiskasvatuspalveluiden takaamiseksi. Palveluverkon yhteydessä on mahdollista uudelleen arvioida linjausta. Palvelusetelitoiminta lisääntyy siis edelleen kunnassa: Syksyllä 2018 aloittaa Jokilaaksossa uusi yksityinen päiväkotitoiminta jo käytössä olevien Söderkullan ja Talman lisäksi.
- Nikkilän sydämen päiväkodin suunnittelu jatkuu edelleen aktiivisessa yhteistyössä varhaiskasvatuspalveluiden kanssa. Myös henkilökunta aktivoidaan suunnitteluprosessiin. Uusi kunnallinen päiväkotitoiminta otetaan käyttöön syksyllä 2019.
- Sipoon paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) otettiin käyttöön 1.8.2017. Suunnitelmassa panostetaan vuoden 2018 aikana liikkumisen lisäämiseen Valtakunnallisten varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaisesti. Jokaiseen päiväkotiin valitaan liikuntavastaavat organisoimaan liikunnan lisäämistä ja lisäksi kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä panostetaan liikuntaan innostavien välineiden hankintaan.
- Tulevana vuonna koko kasvatus- ja hoitohenkilöstölle järjestetään monenlaista koulutusta esim. pedagoginen dokumentointi, lapsen Vasu, sekä konsultatiiviset pedagogiset tapaamiset.
- Kielikyllyn aloitusikä 4-vuotiaana otetaan käyttöön syksyllä 2018 sivistysvaliokunnan päätöksellä.
- Västerskogin alueen varhaiskasvatuspalvelujen pitkántähtäimen suunnitelmaa valmistellaan. Ratkaisu selvitetään kevään 2018 aikana.
- Varhaiskasvatuspalvelut osallistuvat seuraaviin kehittämishankkeisiin vuonna 2018: "Kehittävä palaute"- hanke yhdessä Helsingin yliopiston ja 12 muun kunnan kanssa sekä "Kieli- ja kulttuuritietoinen oppiminen varhaiskasvatuksessa" Kielellisen kehittämisen hankkeeseen osallistuu kaksi päiväkotia; Nikkilän päiväkotitoiminta ja päiväkotitoiminta Miili sekä esiopetuksesta Södra Paipis förskola ja Sipoonlahden esiopetus.
- Sähköisten palveluiden uudistaminen jatkuu: Varhaiskasvatuksen hakulomake uudistui 1.9.2017 alkaen ja prosessi uuden sähköisen palvelun toimittajaksi jatkuu. Sähköisen järjestelmän valinnassa kiinnitetään huomiota hoitoaikaperusteisen laskutuksen mahdollistumiseen, vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön vaivattomuuteen valokuvien ja videoiden kera sekä mahdollisesti sähköisen välineen hankintaan asiakkaiden omatoimisen päivähoitoyksikköön hakeutumiseen mahdollistamiseksi.
- Esiopetuksen ja siihen liittyvän täydentävän varhaiskasvatuksen järjestämistä Sipoon kunnassa kehitetään. Tavoitteena on vahvistaa esioppilaiden yhtenäistä oppimispolkua varhaiskasvatuksesta kouluun. Päätösten kohteena mm. esiopetuksen hallinnointi, esimiehisyys ja täydentävän varhaiskasvatuksen järjestäminen sekä henkilöstöön liittyvät kysymykset.
- Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuottoihin arvioidaan vähennystä n. 10 % asiakasmaksujen valtakunnallisella alennuksilla 1.1.2018 alkaen.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP 2016	TA 2017	TPE 2017	TA 2018
0–6-vuotiaat kunnassa	1 663	1 626	1 600	1 620
esikouluikäisiä kunnassa	298	290	290	290
lapsipaikkojen määrä kunnallisessa päivähoitossa	1 161	1 108	1 100**	1 100**
lapsipaikkojen määrä ostopalvelupäiväkodeissa	149	154	154	154
kustannukset/paikka/vuosi, kunta*	10 535	11 600	11 300	11 300
kustannukset/paikka/vuosi, ostopalvelu*	10 881	10 500	10 200	10 200

* vuositasolla

** Päiväkotipaikat kunta 1 068, ostopalvelu 154 (päättynyt 07/2018)

*** kunnan kustannuksiin lasketaan varhaiskasvatuspalvelun kulut, joista vähennetään avustukset ja ostopalvelukustannukset. Esiopetuksen kulut sisältyvät.

*ostopalvelun kustannuksiin lasketaan varhaiskasvatuksen kulut. Ostopalvelu-päiväkotien hinnassa ei näy ruokailukustannukset eikä varhaiserityiskasvatuksen ja hallinnon kulut.

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		2 079	2 078	2 045	2 045	1 845	1 845	1 845
Määräraha		-16 154	-16 476	-16 612	-16 612	-16 784	-17 149	-17 519
Toimintakate	Netto	-14 075	-14 398	-14 567	-14 567	-14 939	-15 304	-15 674
Määrärahan muutos %		-1,5	2,0	0,8	0,8	1,0	2,2	2,2
Määrärahan muutos euroina		248	-322	-136	-136	-172	-365	-370
Asukkaat								
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-726	-723	-711	-711	-705	-699	-697
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	229,9	238,3	236,7	233,8	250,0	257,0	260,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-70 265	-69 140	-70 182	-71 052	-67 136	-66 728	-67 381

TULOSYKSIKKÖ: KOULUTUSPALVELUT

TULOSYKSIKKÖ: KOULUTUSPALVELUT

SUOMENKIELISET KOULUTUSPALVELUT - VASTUUHENKILÖ: Sivistysjohtaja

RUOTSINKIELISET KOULUTUSPALVELUT - VASTUUHENKILÖ: Opetuspäällikkö

Toiminnan kuvaus

Tulosityksikön tarkoituksena on antaa kuntalaisille korkeatasoista opetusta kouluissa, joissa on osaavat opettajat, ylläpitää viihtyisiä ja turvallisia kouluja, tarjota mahdollisuuksia ammatilliseen koulutukseen myös rinnakkain lukiokoulutuksen kanssa ja vahvistaa nuorten tulevaisuudenuskoa. Toisin sanoen lapsille, nuorille ja aikuisille tarjotaan eväät hyvään elämään. Toimintaa tarjotaan sekä keskeisesti sijaitsevilla alueilla että kylissä ja pyritään siten vaikuttamaan monipuolisen yhdyskunnan rakentamiseen.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Kunnan strategiatyö

Osana kunnan valtuuston strategiatyötä sivistystoimi ja koulutuspalvelut tulevat luomaan oman strategiansa valtuustokaudelle. Osana tätä tulee myös "Sivistyksen palveluverkkosuunnitelma", jota opetustoimi omalta osaltaan käsittelee ja valmistelee päätöksentekoa varten.

Laadunarviointi ja kehittäminen käynnistetään laatimalla pitkäjänteinen laadunhallintasuunnitelma sekä yhdenmukaistamalla koulujen arviointi-, kehittämis- ja kyselykäytänteet ja -lomakkeet.

Yleissivistävässä koulutuksessa keskitytään Opetussuunnitelman 2016 mukaisen oppimisen ja opetuksen toteuttamiseen. Pääpaino on toimintakulttuurin kehittämisessä ja oppimisympäristöjen monipuolistamisessa. Kouluissa otetaan käyttöön sähköisessä järjestelmässä toimiva oppilaiden itsearviointimenetelmä, jota kehitetään edelleen. Tutor-opettaja toiminnalla ja eri kehittämissankkeilla toteutettavilla projekteilla tuetaan opetussuunnitelman mukaisen toiminnan kehittymistä kaikissa kouluissa. Rehtoreille ja opettajille tarjotaan uudistamista tukevaa koulutusta VESO, KiKy (kilpailukykysovimuksen yhteydessä sovitut) ja muissa koulutuksissa.

Tieto- ja viestintätekniikan käyttöä kouluissa ja oppilaitoksissa kehitetään edelleen ja digitaalisten oppimateriaalien ja palveluiden käyttöä edistetään yhtenäisesti kaikissa kouluissa. TVT:n käytön kehittäminen kouluissa perustuu opetussuunnitelman perusteisiin sekä kunnan pedagogiseen tv-strategiaan.

Lukiossa sähköiset ylioppilaskirjoitukset laajennevat seuraavasti:

Syksy 2017: Toinen kotimainen (suomi/ruotsi), uskonto(evl./ort.), elämäkatsomustieto, terveystieto, historia

Kevät 2018: Englanti, espanja, italia, portugali, latina, biologia

Syksy 2018: Äidinkieli, suomi/ruotsi toisena kielenä, venäjä, fysiikka, kemia, saame

Kevät 2019: Matematiikka

Sipoon lukio ja Sibbo Gymnasiumin ylioppilaskirjoitukset tapahtuvat Sipoon juhlatilassa ja tekniikasta ja toteutuksesta opetustoimi ja lukiot vastaavat yhdessä IT-yksikön kanssa.

Oppilaiden osallisuutta lisätään ja kaikissa kouluissa on nollatoleranssi kiusaamiselle. Kouluyhteisön hyvinvointiin, yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon kiinnitetään erityistä huomiota, kehittämällä toimintakulttuuria ja toimintatapoja. Lukuvuonna 2017–2018 tullaan arvioimaan ja tarpeen mukaan uudistamaan koulujen kiusaamisen ehkäisemisenohjelmaa. Tällä hetkellä on käytössä ns. "KivaKoulu-ohjelma".

Oppilas ja opiskelijahuollon yhteinen vuositeema lukuvuodelle 2017–2018 on: "Mielen hyvinvointi ja tunnetaidot". Vuositeema on otettu kunnanvaltuuston hyväksymästä Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta. Jokainen koulu ja oppilaitos määrittelevät lukuvuosisuunnitelmassa tarkemmin, miten tämä toteutetaan koulukohtaisesti. Lisäksi oppilashuollolle tullaan hankkimaan sähköinen järjestelmä, jolla voidaan oppilashuoltolain vaatimusten mukaisesti hoitaa oppilashuollon dokumentaatiota.

Koulujen toimintatapoja ja opetusta kehitetään niin, että liikettä ja liikkumista voidaan integroida monien eri oppiaineiden opetukseen. Kehittämistyötä toteutetaan hankerahoituksella ja koulujen välisellä yhteistyöllä vuosina 2017–2019. Toiminnalle luodaan hyviä käytänteitä, joita toteutetaan kaikissa kouluissa.

A1-kielen opetus aloitetaan ensimmäisellä vuosiluokalla lukuvuosina 2018–2019 alkaen.

Kielikylpykoulun toimintaa kehitetään edelleen ja tarkastellaan toiminnan laajentamisen mahdollisuuksia kunnassa. Kaikissa kouluissa toteutetaan kieli- ja kulttuuritietoista oppimista ja opetusta.

Kehittämishankkeet

Molemmat kielet, yksin, yhdessä ja yhteistyössä - Tandem - Sipoonjoen koulu ja Kungsvägens skola. Hankkeessa toteutetaan kaksikielistä opetusta Nyfi-finskan ja A2-ruotsin opetuksen oppilaiden kanssa.

Kieltenopetuksen varhentaminen. Kaikissa kouluissa A1-kielen opetus aloitetaan ensimmäisellä vuosiluokalla.

Yhtenäisen kielikylpykoulun jatkokehittäminen - Leppätien koulu. Toiminnan edelleen kehittäminen ja opettajien tietotason ylläpitäminen koulutuksella.

Lukkarin koulu - erityisopetuksen laadun kehittämiseen, siihen liittyvään koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen ja opetusryhmäkoon pienentämiseen. Oppilaiden koulunkäynnin tukemiseksi ja uusien toimintamallien integroimiseksi kuntaan, kouluun sekä opetuksen kehittämiseen haetaan avustusta, jonka turvin voidaan palkata osittainen resurssiopettaja ja osa-aikainen koulunkäynninohjaaja Lukkarin koululle.

Kerhoja kaikille. Toteutetaan erilaisia kerhoja koulupäivän yhteydessä, ennen ja jälkeen.

PopUp Sipoo - Lastenkulttuurin saatavuuden parantaminen Sipoossa. Selvitetään valmius tarjota jokaiselle oppilaalle mahdollisuutta osallistua kulttuuri- ja liikuntaharrastuksiin kouluissa. Toimintaa kehitetään yhteistyössä koulujen ja kulttuuri-, liikunta- ja taidetoimijoiden kanssa.

Liikkuva koulu - Susi Liikkeessä – Terveyttä ja oppimista edistävää liikkumista lisätään kaikissa peruskouluissa, opetuksessa, välitunneilla ja vapaa-ajalla.

Turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien integrointi / Opin tiesi

Tavoitteena on luoda maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille suunniteltu yhtenäinen koulutuspolku, jossa kohderyhmä ja opetuksen ammatillaiset ovat kussakin vaiheessa tietoisia opetuksen saatavuudesta, järjestämisen mahdollisuuksista ja tarjolla olevista tukitoimista.

Unelmien Oppimaisemaa rakentamassa – Kehitetään kuntakohtaista pedagogista suunnitelmaa tuleviin rakennushankkeisiin, uudenlaisia ajattelutapoja ja näkemyksiä

Toimitilahankkeet

Opetustoimi osallistuu Sipoonlahden koulun, Nikkilän Sydämen sekä Wessman-talon hankkeiden suunnitteluun, Wessman-talo on tarkoitus ottaa esiopetuksen/alaluokkien käyttöön kevään 2018 aikana.

Henkilöstömuutokset

Oppilasmäärän kasvun takia opetushenkilöstön määrä kasvaa arviolta 5–7 henkilöllä, joista yksi kuraattori sekä erityis-, aineen- ja luokanopettajia. Nämä muutokset on huomioitu ulkoisissa menoissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtion toimilla ja päätöksillä on merkittävä vaikutus myös Sipoon opetustoimeen. Valtio ohjaa toimintaa eri hankerahoituksilla, kehittämishankkeilla sekä norminuudistuksilla. Vuositasolla opetustoimi saa n. 400 000–500 000 euroa erilaisia hankeavustuksia valtiolta. Sipoon koulutoimi arvioi ja päättää hankekohtaisesti, millä tavalla Sipoo osallistuu kehittämishankkeisiin.

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2018 on todettu seuraavasti:

Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet varhaiskasvatukselle, yleissivistävälle koulutukselle ja vapaalle sivistystyölle ovat:

- Koulutuksen laatu ja tasa-arvo vahvistuvat ja erot oppimisessa ja hyvinvoinnissa kaventuvat
- Varhaiskasvatuksen, yleissivistävän koulutuksen ja vapaan sivistystyön perusta on vahva ja toimintakykyinen
- Toimintakulttuuri ja oppimisympäristöt modernisoituvat ja monipuolistuvat.

Osaamista ja koulutusta koskevilla kärkihankkeilla kehitetään ministeriön toimialojen rakenteita, ohjausta, sisältöjä ja toimintatapoja niin, että suomalaisten koulutus- ja osaamistaso nousevat. Kärkihankkeilla modernisoidaan oppimisympäristöjä, hyödynnetään digitalisaatiota osaamisessa ja oppimisessa. Tulevina vuosina panostetaan osaamiseen sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin. Peruskouluille suunnattu tasa-arvorahoitus kaksinkertaistetaan.

Toiminnalliset tavoitteet

- Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus toteutetaan laadukkaasti ja tuloksellisesti siten, että oppilaat ja opiskelijat saavuttavat jatko-opintojen edellyttämät valmiudet ja koulutuksen läpäisy laadullisesti ja määrällisesti entisestään paranee
- Käynnistetään lukiokoulutuksen uudistaminen tavoitteena lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona sekä vahvistaa koulutuksen laatua, oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkeasteelle
- Varmistetaan uusimuotoisen aikuisten perusopetuksen ja siihen sisältyvän luku- ja kirjoitustaidon opetuksen käynnistyminen vuoden 2018 alusta. Toteutetaan maahanmuuttajien koulutuspolkuja kehittäviä toimenpiteitä
- Luonnontieteiden ja matematiikan osaamista sekä lasten monilukutaitoa vahvistetaan valtakunnallisella kehittämisohjelmalla.
- Jatketaan kielitaidon vahvistamista tukemalla kielikylpytoimintaa ja kielikokeiluilla
- Vahvistetaan lasten ja nuorten emotionaalisia ja psykososiaalisia taitoja sekä jatketaan toimia koulukiusaamisen vähentämiseksi
- Edistetään koulutuksen tasa-arvoa, mm. valtionavustuksin
- Osana hallituksen taiteen ja kulttuurin kärkihanketta parannetaan epätasaisesti jakautunutta taiteen perusopetuksen saavutettavuutta taiteenaloittain maan eri osissa.
- Oppimisympäristöjen turvallisuutta edistetään käynnistämällä valtakunnallinen ohjelma oppimisyhteisöjen turvallisuuskulttuurin edistämiseksi.
- Toimeenpannaan Uusi Peruskoulu -ohjelmaa. Hankkeessa uudistetaan peruskoulua, oppimisympäristöjä ja opetuksen digitalisaatiota
- Toteutetaan Uusi lukio — uskalla kokeilla -kehittämisohjelmaa jatkamalla tuntijakokokeilua ja lukion kehittämisverkoston toimintaa
- Laajennetaan oppimistapoja sekä uudistetaan pedagogiikkaa edistämällä yleissivistävässä koulutuksessa siirtymistä kohti oppijalähtöisiä digitaalisia oppimistuotteita. Luodaan tapoja tukea avoimen oppimateriaalin tuotantoa ja levitystä. Kehitetään digitaalisen oppimisen ekosysteemi sekä

vahvistetaan digitaalisten oppimistuotteiden yhteentoimivuuden edellytyksiä. Voimistetaan digitaalisiin oppimistuotteisiin keskittyvän avoimen ja kokeilevan kehittäjäkulttuurin toimintaedellytyksiä

— Ylioppilastutkintoa kehitetään tukemaan koulutuksen yleissivistäviä tavoitteita ja mahdollistamaan tutkinnon laajempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Tutkinnon uudistamisessa otetaan huomioon sitä koskevat työryhmäehdotukset. Toteutetaan tieto- ja viestintätekniikan käyttöönotto tutkinnossa asteittain vuoteen 2019 mennessä

— Valtion rahoittamalla opetus- ja kasvatustoimen henkilöstökoulutuksella tuetaan hallituksen koulutuspoliittisten uudistusten toimeenpanoa ja kehitetään toimintaympäristön muutoksiin sopeutumisessa tarvittavaa osaamista. Painopisteinä ovat pedagogiikan, oppimisympäristöjen ja toimintakulttuurin uudistaminen ja kokeilut, kasvatuksen ja opetuksen tuki sekä kulttuurinen moninaisuus

— Edistetään oppilaiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut (koskee sekä suomen- että ruotsinkielisiä koulutuspalveluita)

	TP 2016	TA 2017	TPE 2017	TA2018
koulujen lkm, peruskoulu + lukio*	15+2	15+2	15+2	15+2
oppilasmäärä, peruskoulu	2 518	2 551	2 633	2 740
opiskelijamäärä, lukiot 313	322	330**	335	335
kustannus €/lukio-opiskelija*	10 575	9 660	9 746	9 746
kustannus €/peruskouluoppilas*	9 016	9 490	9 769	9 272
kokonaisviikkotuntimäärä peruskoulu*		4 514	4 514	4 757
kokonaisviikkotuntimäärä lukiot*	613	613	613	615
kokonaisvuosiviikkotuntimäärä/ oppilas (20.9.)	1,84	1,84	1,84	1,84
kurssia/opiskelija	1,53	1,53	1,53	1,53
opettajien sijaisten palkkakustannus t€***	588	575	600	630
aamu- ja iltapäivätoim. lasten lkm****	456	500	500	

* vuositasolla sekä ulkoiset että sisäiset erät

**oppilasmäärät per 09/17.

*** opettajien sijaiset

Lukion ja peruskoulun kustannuksiin lasketaan niille kohdistetut kustannukset. Yhteiselle koulutoimelle kirjatut kustannukset jaetaan lukion ja peruskoulun kesken samassa suhteessa kuin kaikki muut kulut.

**** 04/ ja 08/ arvio

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		2 231	1 962	1 650	1 772	1 720	1 716	1 750
Määräraha		-27 590	-27 912	-28 079	-28 294	-29 807	-30 084	-30 879
Toimintakate	Netto	-25 359	-25 951	-26 429	-26 522	-28 087	-28 368	-29 129
Määrärahan muutos %		-0,5	1,2	0,6	1,4	6,2	0,9	2,6
Määrärahan muutos euroina		137	-322	-167	-382	-1 513	-277	-795
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-1 307	-1 303	-1 289	-1 294	-1 325	-1 295	-1 295
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	303,2	309,6	298,9	316,9	326,0	330,0	338,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-90 996	-90 155	-93 941	-89 284	-91 433	-91 164	-91 358

TULOSYKSIKKÖ: KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

VASTUUHENKILÖ: Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Anne Laitinen

Toiminnan kuvaus

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden yksikköön kuuluvat kansalaisopisto, kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut.

Yksikön toiminnan kautta kuntalainen voi kehittää itseään, lisätä osaamistaan, edistää hyvinvointiaan ja kokea yhteenkuuluvuutta.

Kuntalaisten toiveet palveluiden kehittämiseksi otetaan huomioon ja tavoitteena on hyvä yhteistyö kunnassa toimivien yhdistysten ja muiden tahojen kanssa.

Tilat, tapahtumat ja toiminta mahdollistavat eri-ikäisten kuntalaisten kohtaamisia. Viihtyisä ympäristö ja mahdollisuus aktiiviseen elämäntapaan ja elinikäiseen oppimiseen lisäävät hyvinvointia ja kunnan vetovoimaisuutta.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Kunnan asukasmäärän voimakas kasvu on haaste kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluille, Palvelujen kysyntä kasvaa ja ennaltaehkäisevän toiminnan merkitys myös taloudellisessa mielessä lisääntyy, kun asukastiheys kasvaa. Harrastamismahdollisuuksien lisääminen ja monipuolistaminen on siksi kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen yhteinen ja keskeinen tavoite.

Harrastustoiminnan koordinoimiseksi ja siitä tiedottamiseksi esitetään palkattavaksi Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen alaisuuteen kahdeksi seuraavaksi vuodeksi tiedottaja/koordinaattori.

Sipoossa on useita yhdistyksiä, jotka vielä toistaiseksi ovat kyetneet ylläpitämään toimintaa kunnan eri osa-alueilla. Yhteistyön ja avustusten kautta kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut tukee kolmatta sektoria, jotta heidän toimintansa jatkossakin olisi vireää. Osapuolten työn helpottamiseksi uudistetaan ja yksinkertaistetaan avustusten hakukäytänteitä ja hakuprosessia.

Kunnan uusinvestoinnit tulevina vuosina keskittyvät päivähoito- ja kouluinvestointeihin. Sipoon pääkirjasto peruskorjataan ja korjaus valmistunee syyskuu 2018. Tarkoituksena on sisällyttää myös muita toimijoita, kuten kunnan Info ja Risteyksen kahvilatoiminta, kirjaston tiloihin. Myöhemmässä vaiheessa on erikseen tarkoitettu korjata Topeliussali, joka sijaitsee samassa kiinteistössä kuin kirjasto. Määrärahat eivät tässä vaiheessa riittäneet koko kiinteistön ja sen ympäristön peruskorjaukseen.

Kansalaisopiston sekä kulttuuri- ja nuorisopalvelujen toimintaan osoitettujen tilojen suhteen ei ole näköpiirissä investointeja. Nikkilän nuorisotalo, on peruskorjauksen tarpeessa ja Söderkullassa sijaitseva nuorisotila Pleissi on tilana ahdas ja epäkäytännöllinen. Nuorten kokoontumispaikkojen puute tulee ratkaista tavalla tai toisella. Kansalaisopistoryhmille tulee päiväkäyttöä varten löytää Etelä-Sipoosta toimitiloja.

Yläkoulujen läheisyyteen suunnitellut koulu- ja päiväkotilaajennukset edellyttävät samanaikaista panostamista liikuntapaikkoihin ja -kenttiin, ulkoilualueisiin, toimivaan ja turvalliseen arkiliikuntaan, ja virkistykseen.

Kansalaisopisto

Sipoon kansalaisopiston tilatarve Söderkullassa on akuutti. Päivätoiminnan kysyntä lisääntyy vuosittain ja tilanpuutteen takia Söderkullassa ei ole juurikaan mahdollista järjestää päiväkursseja. Tilatarve koskee sekä opetusta että hallintoa.

Viestintä ja markkinointi ovat yhä tärkeämpi osa opiston toimintaa. Viestintä ja markkinointi tulee olla oikea-aikaista ja relevanttia ja kiinnostavaa. Opistolle laaditaan viestintäsuunnitelma lukuvuoden 2017–2018 aikana.

Teatteritaiteen opetussuunnitelman perusteet ovat uudistettu ja vahvistettu Opetushallituksessa. Lukuvuoden 2017–2018 aikana Sipoon kansalaisopistolle laaditaan paikallinen teatteritaiteen opetussuunnitelma.

Sipoon kansalaisopisto täyttää 50 vuotta ja tapahtumaa juhlistetaan syksyllä 2018, koska Sibbo svenska medborgarinstitut aloitti toimintansa syksyllä 1968.

Kirjastopalvelut

Sipoon kirjasto tiivistää vuonna 2018 yhteistyötään 11 muun uusmaalaisen kunnan kirjastojen kanssa uudessa Helle-kirjastoverkostossa. Kaikki Helle-kirjastot ottivat vuonna 2017 käyttöön uuden Koha-nimisen kirjastojärjestelmän, joka mahdollistaa monenlaista yhteistyötä. Asiakkaat voivat muun muassa varata kirjoja maksutta koko Helle-alueelta yhteisen verkkokirjaston kautta ja sama kirjastokortti käy kaikissa kirjastoissa. Kirjastot tulevat myös tekemään yhteistyötä kokoelmiin, tapahtumiin ja markkinointiin liittyen

Sipoon pääkirjaston korjaustyöt valmistuvat kesällä 2018. Uuden ulkokuoren lisäksi myös kirjaston sisätilat muutetaan vastaamaan paremmin tämän päivän kirjastoasiakkaiden tarpeisiin. Uudistetussa kirjastossa nuoret saavat oman tilan, lapset ison satu- ja leikkihuoneen ja aikuiset oman lukuparven. Yhteistyö yli yksikkörajojen tiivistyy, kun taloon muuttavat kunnan asiakaspalvelu sekä toimintakeskus Risteyksen ylläpitämä kahvila

Kulttuuripalvelut

Nikkilän taideohjelman kautta toteutetaan taidehankintoja sitä mukaa kun Jokilaakson ja Nikkilän keskustan eri rakennushankkeet etenevät. Nikkilän Taideohjelma sisältää hallitusohjelmassa määriteltyä taiteen prosenttiperiaatetta ja ohjelman täytäntöönpanossa kulttuuripalvelujen työtä tukee yhteiskuntataiteilija, joka on palkattu yhteistyöhankkeen kautta johon osallistuu kasvukäytäväkuntia.

Kulttuuripalvelut pyrkii yhteistyön kautta aktivoimaan asukkaat ja toimijat Söderkullassa, jotta kulttuuritapahtumien tarjonta siellä lisääntyisi.

Liikuntapalvelut

Vuoden 2018 alusta on Sipoollla oma liikuntapalvelusuunnitelma, joka sisältää tarkemmat toimenpide-ehdotukset ja linjaukset liikkumisen edistämiseksi kunnassa. Liikuntapalvelusuunnitelma antaa työkaluja liikuntaverkoston suunnittelulle ja tuleville liikuntapaikkainvestoinneille. Liikuntapaikat pidetään käyttökelpoiseena kunnassa.

Nuorisopalvelut

Erityisnuorisotyö aloitettiin vuonna 2017. Työn tehtävänä on kohdata ja tukea nuoria (12–17 -vuotiaat) erilaisissa elämään liittyvissä ongelmatilanteissa. Erityisnuorisotyö tehdään edelleen tutuksi nuorille ja nuorten kanssa työskenteleville. Työ keskittyy ihmissuhteiden vahvistamiseen, päihteiden käytön vähentämiseen ja nuorten elämänhallinnan tukemiseen. Erityisnuorisotyö toteutetaan pääasiassa nuorten vapaa-ajalla mutta työtä tehdään yhteistyössä koulujen ja muiden toimijoiden kanssa. Erityisnuorisotyö osallistuu yläkoulujen vanhempain-iltoihin koulujen tarpeen mukaan.

Nuorisotalotoimintaa kehitetään asiakaslähtöisemmäksi, nuorten ehdoilla ja nuoria kuunnellen.

Etelä-Sipoon mopopaja toiminnan vaikutuksia arvioidaan yhdessä nuorten ja mopopajan järjestäjien kanssa. Niistä lähtökohdista pohdimme mahdollisen mopopajatoiminnan aloittamista myös Nikkilässä.

Vuoden 2018 lopussa valitaan uusi nuorisovaltuusto kaudelle 2019–2021.

Toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP2016	TA 2017	TPE 2017	TA 2018
Kansalaisopiston opetustuntien määrä	11 300	10 200	13 736	13 750
Kansalaisopiston toimintakate				
€/asukas	-28	-29	-29	-31
Kirjaston kävijämäärät	193 126	110 000	175 000	185 000
Kirjaston lainausten määrä/asukas	14,2	14	*	14
Kulttuuripalvelujen toimintakate €/asukas	-27	-28	-28	-30
Taiteen perusopetuksen piirissä olevat lapset	761	685	750	765
Liikuntapalvelujen toimintakate				
€/asukas	-91	-90	-89	-97
Liikunta-avustukset €/asukas	12	12	12	12
Nuorisopalvelujen toimintakate				
€/asukas	-29	-29	-29	-30

*tietoja ei saada tältä ajanjaksolta koska järjestelmä vaihtunut

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		681	599	577	577	512	534	539
Määräraha		-5 749	-5 652	-5 797	-5 797	-6 144	-6 179	-6 219
Toimintakate	Netto	-5 068	-5 053	-5 220	-5 220	-5 632	-5 645	-5 680
Määrärahan muutos %		0,1	-1,7	2,6	2,6	6,0	0,6	0,6
Määrärahan muutos euroina		-3	97	-145	-145	-347	-35	-40
Asukkaat								
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-261	-254	-255	-255	-266	0	0
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	44,7	43,6	36,4	44,8	46,0	47,0	47,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-113 378	-115 894	-143 407	-116 518	-122 435	-120 106	-120 851

5.6 TOIMIALA: TEKNINEN VALIOKUNTA, RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖVALIOKUNTA

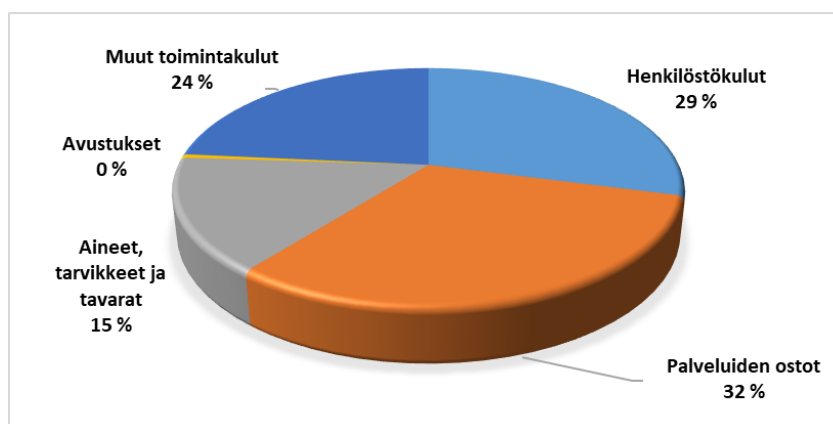
VASTUUALUE: TEKNIikka JA YMPÄRISTÖ

VASTUUHENKILÖ: Tekninen johtaja

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio		10 225	11 198	10 185	10 053	10 871	10 182	10 182
Määräraha		-13 879	-15 822	-16 310	-15 850	-17 131	-16 373	-16 576
Toimintakate	Netto	-3 654	-4 624	-6 125	-5 797	-6 260	-6 191	-6 394
Määrärahan muutos %		-11,1	14,0	17,5	-2,8	9,8	-4,4	1,2
Määrärahan muutos euroina		1 727	-1 943	-2 431	460	-1 525	758	-203
Toimintakatteen muutos %		-32,0	26,5	67,6	-5,4	16,5	-1,1	3,3
Toimintakatteen muutos euroina		-1 721	970	2 471	328	885	-69	203
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-188	-232	-299	-283	-295	-283	-284
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	110,4	102,8	107,0	104,4	105,5	106,0	106,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-125 716	-153 911	-152 430	-151 820	-162 379	-154 462	-156 377
Toimintakulut		-13 880	-15 822	-16 406	-15 850	-17 131	-16 400	-16 603
Palkat ja palkkiot		-3 534	-3 575	-3 772	-3 780	-4 010	-4 118	-4 195
Henkilösivukulut		-987	-1 014	-980	-1 022	-974	-970	-986
Henkilöstökulut		-4 448	-4 589	-4 752	-4 802	-4 984	-5 088	-5 181
Palveluiden ostot, ulkoiset		-4 374	-5 123	-4 828	-4 796	-5 008	-4 903	-4 953
Palveluiden ostot, sisäiset		-446	-279	-322	-322	-397	-397	-397
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 643	-2 641	-2 823	-2 565	-2 635	-2 904	-2 944
Avustukset		-80	-73	-81	-80	-81	-81	-81
Muut toimintakulut, ulkoiset		-1 268	-2 371	-2 672	-2 535	-3 463	-2 464	-2 484
Muut toimintakulut, sisäiset		-621	-746	-929	-750	-563	-563	-563
Toimintatuotot		10 225	11 198	10 206	10 053	10 871	10 208	10 208
Myyntituotot, ulkoiset		44	60	55	50		102	102
Myyntituotot, sisäiset		2 032						
Maksutuotot		530	479	565	550	524	524	524
Tuet ja avustukset		29	12	9	20	0	0	0
Muut toimintatuotot, ulkoiset		1 324	2 522	1 896	2 033	2 254	1 989	1 989
Muut toimintatuotot, sisäiset		6 267	8 125	7 681	7 400	8 093	7 593	7 593

Tulosyksikkö	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €							
Ulkoiset tulot	1 925	3 073	2 525	2 653	2 778	2 615	2 615
Sisäiset tulot	8 300	8 125	7 681	7 400	8 093	7 593	7 593
Toimintatulot, yhteensä	10 225	11 198	10 206	10 053	10 871	10 208	10 208
Ulkoiset menot	-12 813	-14 797	-15 156	-14 778	-16 171	-15 440	-15 643
Sisäiset menot	-1 067	-1 025	-1 251	-1 072	-960	-960	-960
Toimintamenot, yhteensä	-13 880	-15 822	-16 407	-15 850	-17 131	-16 400	-16 603
Toimintakate	-3 655	-4 624	-6 201	-5 797	-6 260	-6 192	-6 395

Toimintakulut lajeittain 2018

Tulosyksikkö	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät	1 000 €						
Kehittäminen ja tuki							
Tuloarvio	39	103	629	663	629	629	629
Määräraha	-2 644	-2 696	-3 272	-3 300	-3 378	-3 379	-3 472
Toimintakate	-2 605	-2 593	-2 643	-2 637	-2 749	-2 750	-2 843
Rakennusvalvonta							
Tuloarvio	525	481	559	550	519	494	494
Määräraha	-776	-785	-728	-770	-875	-867	-875
Toimintakate	-251	-304	-169	-220	-356	-373	-381
Ympäristönsuojelu							
Tuloarvio	16	19	40	40	30	30	30
Määräraha	-436	-434	-491	-480	-573	-553	-553
Toimintakate	-420	-415	-451	-440	-543	-523	-523
Katu- ja viheralueet							
Tuloarvio	118	235	151	150	160	265	265
Määräraha	-1 586	-1 776	-2 043	-1 900	-2 068	-2 146	-2 248
Toimintakate	-1 468	-1 541	-1 892	-1 750	-1 908	-1 881	-1 983
Toimitilat							
Tuloarvio	9 527	10 361	8 806	8 650	9 533	8 764	8 764
Määräraha	-8 437	-10 131	-9 776	-9 400	-10 237	-9 428	-9 428
Toimintakate	1 090	230	-970	-750	-704	-664	-664
Yhteensä							
Tuloarvio	10 225	11 198	10 185	10 053	10 871	10 182	10 182
Määräraha	-13 879	-15 822	-16 310	-15 850	-17 131	-16 373	-16 576
Toimintakate	-3 654	-4 624	-6 125	-5 797	-6 260	-6 191	-6 394

Toiminnan kuvaus

Osasto tarjoaa kuntalaisille viihtyisän, turvallisen ja toimivan elinympäristön johtamalla ja toteuttamalla kunnan investoinnit, ohjaamalla ja valvomalla kunnassa tapahtuvaa rakentamista sekä ylläpitämällä Sipoon infran palveluja ja toimitiloja.

Strategian toteuttaminen

Osana kunnan valtuuston strategiatyötä Tekninen ja Rakennus- ja ympäristövaliokunnat tulevat luomaan oman strategiansa valtuustokaudelle. Valiokuntien strategiat tukevat kunnan strategiaa kaikilta sen osa-alueilta siten että strategiset päämäärät saavutetaan mahdollisimman hyvin.

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2018

Sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2018 Sipoon kunnassa esitetään, että strategian valmistuttua kukin valiokunta määrittää strategian toteuttamiseksi oman valiokunnan tarkennetut sitovat tavoitteet vuodelle 2018.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Tekniikka- ja ympäristöosaston toiminta jakautuu seuraaviin kokonaisuuksiin: 1) kunnan investointien kokonaishallinta ja toteuttaminen sisältäen yhdyskuntarakenteen ja palveluiden kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi tarvittavat investoinnit, 2) viranomaistoiminta ja 3) infrastruktuurin ja kunnan kiinteistöjen käyttö ja ylläpito.

Sipoon Vesi on osa Tekniikka- ja ympäristöosastoa, mutta esitetään erikseen itsenäisenä liikelaitoksena. Sipoon Vesi kattaa oman toimintansa kustannukset sisältäen investoinnit omilla tuloillaan. Sipoon Vettä veloitetaan sen kunnalta ostamista sisäisistä palveluista.

Sipoon kunnan asukasluku on kasvanut ja kasvaa edelleen ripeästi. Tällöin kasvun hallinta on yksi keskeinen talouden ja toiminnan kehittämisen elementti ja liittyy yhdyskuntarakenteen kehittämisen kokonaisprosessiin. Kasvun kokonaisprosessi käsittää kaavoituksen, infran suunnittelun ja toteuttamisen, tontinmyynnin, rakennuslupaprosessin sekä palveluiden (koulu, päiväkotit jne.) kapasiteetin lisäämisen. Lisäksi kasvun yhteydessä eri tehtävien toiminta tulee turvata ja niitä tulee kehittää entistä sujuvimiksi ja paremmin asukasta palveleviksi. Investointikokonaisuuden lähtökohtana ovat mm.:

1. Tasapainoinen kaavatalous, jossa kaava-alueiden infran ja lisäpalveluiden investoinnit katetaan tontinmyyntituloilla pitkällä tähtäimellä. Tämä edellyttää kaavoitusvaiheessa infran ja lisäpalveluiden toteuttamisen suunnittelua ja ratkaisemista. Kasvun kokonaisprosessin sujuva ja kustannustehokas hallinta on tulevaisuudessa Sipoon kunnalle elintärkeää talouden ja palveluiden tasapainon ylläpitämiseksi.
2. Jokainen investointikohde nähdään toimintaa uudistavana kehittämistoimenpiteenä. Investoinnin suunnittelun yhteydessä toiminnon tai yksikön, johon investointi kohdistuu, toimintatavan kehittämisen tavoitteena on parantaa työprosessia ja pienentää investointi- ja käyttökustannuksia.

Myös viranomaistoiminta liittyy kasvuun ja sen toteutumiseen. Viranomaistoiminnassa tavoitteena on sujuva lupaprosessi ja toiminta sekä säätelyn vähentäminen aina kun se on tarkoituksenmukaista. Muutokset toimintaympäristössä hyödynnetään edellä mainitun tavoitteen saavuttamiseksi.

Toiminnan tuottojen ja käyttömenojen kehittyminen vuosina 2017–2019

Taulukossa on esitetty Tekniikka- ja ympäristöosaston talousarvio vuodeksi 2018 ja taloussuunnitelma vuosiksi 2019 ja 2020. Toimintatulot ja -menot on arvioitu vuoden 2018 kustannustasossa.

Vuoden 2017 budjetissa ja vuoden 2018 raamissa ei ole otettu huomioon kiinteistöyhtiöiden perustamista toimintatulojen tai toimintamenojen osalta. Kiinteistöyhtiöt lisäävät sekä toimintatuloja että toimintamenoja saman verran aikaisempiin vuosiin nähden. Kiinteistöyhtiöt eivät näin ollen vaikuta Tekyn tai kunnan katteeseen. Lisäksi Tekyn toimintatuloja ja menoja lisää uusien kiinteistöjen käyttöönotto. Uusia käyttöönotettavia kiinteistöjä ovat mm. Talman koulun väistötilat, Wessman-rakennuksen ja pelastuslaitoksen uusi sosiaalitalan tilaelementtirakennus. Ko. vuokraukset tai investoinnit lisäävät ulkoisia kuluja lukuun ottamatta pelastuslaitoksen tilaelementtirakennuksen vuokria.

Kunnan kasvustrategian tukeminen

Investointikohteiden kohdistamisen apuvälineinä ovat kymmenen vuoden investointiohjelma ja INTO-työkalu. Investointihankkeen lähtökohtana ja perustana on hyvä toiminnallinen ja tekninen suunnittelu, koska investointikustannukset sidotaan hankkeiden suunnitteluun.

INTO-ohjelmisto jakautuu yhdyskuntakehityksen infra- ja rakennukset-osiin. Yhdyskuntakehityksen infra-osa käsittää prosessin "kaavoitus–infran rakentaminen–tontinmyynti–asukasluvun kasvu". Työkalulla saadaan realistinen kuva uusien alueiden ja kaavamuuotosalueiden asukaslisäyksestä ja alueiden toteutuksen vaikutuksesta talouteen.

Laadittu investointiohjelma on infra-investointien osalta lähtenyt kaavoituksen aikataulusta. Työkalu mahdollistaa myös tonttien myynnistä ja markkinoinnista lähtevän suunnitteluprosessin. INTO-ohjelmiston rakennukset-osan lähtökohtana ovat asukasmäärä ja sen kehittyminen sekä toimintojen palveluverkkosuunnitelmat. Osiossa määritellään investointikustannusten lisäksi rakennusten rakentamisen tehokkuuden tunnusluvut. INTO-työkalua on käytetty hyväksi investointisuunnitelman laadinnassa.

Strategiset tavoitteet

Strategiset tavoitteet voidaan jakaa

- 1) uudistavaan ja rakenteita muuttavaan strategiaan, joka tavoitteena on pidemmän tähtäimen kehittäminen ja
- 2) jatkuvaan kehittämiseen esim. moderniin kekseliääseen digitekniikkaan tai tehostamiseen benchmarkingin avulla.

Tekniikka- ja ympäristöosastolla molemmat strategisten tavoitteiden muodot nähdään tärkeinä ja toisiaan tukevin.

Uudistavan ja rakenteita muuttavan strategian keskiössä on investointitoiminta, jossa jokainen investointikohde tulee nähdä uudistavana kehittämistoimenpiteenä. Uuden investoinnin suunnittelun yhteydessä toimintatavan, johon investointi kohdistuu, kehittämisen tavoitteena on parantaa toimintatapaa ja samalla laskea operatiivisen toiminnan kustannuksia sekä pienentää investointi- ja ylläpitokustannuksia. Ko. toimintatapa on tärkeä sekä yhdyskunnan kehittämisen, että palveluiden investoinneissa. Tavoitteena tulee olla investointien tasapaino sekä toiminnassa että taloudessa jolloin toiminnan laatu paranee ja kustannukset laskevat.

Jatkuvan kehittämiseen keskiössä on modernin kekseliään digitekniikan hyödyntäminen unohtamatta uusien, hyväksi koettujen käytäntöjen benchmarkkausta tukien selkeästi kunnan tavoitetta siirtyä itseoppivaan asiantuntijaorganisaatioon. Ko. kehittämistä on tehty viimeiset vuodet. Keskeisimmät uudet, tehostetut prosessit ja toimintatavat, joiden käyttöön ottoa viimeistellään, ovat: 1) Sipoo-talo-hanke, 2) Rakennusvalvonnan sähköinen lupa-asiointi, 3) Rakennus- ja huoneistorekisterin kehittäminen, 4) Katu- ja puistorekisterin luominen, 5) Kiinteistöjen ylläpidon toiminnanohjausjärjestelmä ja 6) Siivouksen kustannustehokkuuden lisääminen.

Oheisessa luettelossa on esitetty käynnissä olevat kehittämishankkeet:

Rakennusvalvonnan sähköinen arkistointi

Rakennusvalvonnassa sähköistetään lupien arkistointi, jonka avulla Rakennusvalvonnan toimintaa voidaan edelleen tehostaa ja palvelua parantaa.

Sähköinen ympäristölupapalvelu

Ympäristönsuojeluyksikkö laatii ympäristöluvan hakemiseksi sähköisen ympäristölupa.fi-palvelun, jonka avulla ympäristölupaa voidaan hakea ja luvan käsittelyä seurata.

Kiinteistön hallintajärjestelmä

Toimitilat-yksikkö hankkii, määrittää ja ottaa käyttöön kiinteistön hallintajärjestelmän joka on yhteensopiva kiinteistön toiminnanohjausjärjestelmän kanssa. Järjestelmässä hallitaan kiinteistön piirustukset, asiakirjat, sisäinen vuokra, peruskorjaukset jne.

Kiinteistöautomaatiojärjestelmien toiminnan ja käyttöliittymien yhtenäistäminen

Kiinteistöautomaatiota kehitetään helpommaksi ja yhtenäisemmäksi työkaluksi palvelemaan tarkoitustaan, eli kiinteistön seurantaan ja talotekniikan ohjausta. Projektia jatketaan.

Lukituksen, kulunvalvonnan ja turvajärjestelmien toiminnan ja käyttöliittymien yhtenäistäminen

Yhtenäistetään ja kehitetään järjestelmiä käytännön työssä toimivammaksi kokonaisuudeksi siten, että työ voidaan tehdä sujuvammin ja joustavammin. Projektin myötä myös kiinteistöjen käyttömahdollisuudet laajenevat.

Riskiarvio

Teknisen toimialan riskit voidaan jakaa toiminnallisiin, taloudellisiin sekä ympäristöön ja terveyteen liittyviin riskeihin. Vesihuollon riskit on käsitelty erikseen Sipoon Veden talousarviossa.

Taloudellisena ja myös terveyteen liittyvänä riskinä on poikkeukselliset luonnonilmiöiden kuten rankkasateiden tai tuulten aiheuttamat vahingot tai haitat kuten teiden muuttumien kulkukelvottomaksi tai kiinteistöille aiheuttamat vahingot Tilateen hoitamiseksi Sipoossa on varallaolojärjestelmä, jonka avulla pienennetään mm. erityistilanteissa syntyvien lisävahinkojen syntymistä ja edistetään asiakkaille syntyvien haittojen nopeaa korjaamista.

Taloudellisena ja myös terveyteen liittyvänä riskinä ovat rakennusten sisäilmaperusteiset äkillisesti ilmenevät tilanteet. Toimitilat yksiköllä on valmiiksi suunniteltu prosessi sisäilmaperusteisissa tilanteissa käsittäen sekä tutkimukset että nopeat toimenpiteet. Mikäli pienehkö kohde esimerkiksi yksisarjainen koulu joudutaan sulkemaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä seikoista johtuen, voivat kustannukset kasvaa useisiin miljooniin euroihin.

Investointihankkeet käsittävät sekä taloudellisia että terveyteen liittyviä riskejä. Riskejä vältetään huolellisella suunnittelulla, että investointihankkeisiin liittyvällä turvallisuuskoordinoinnilla. Hyvällä suunnittelulla pyritään pitämään hanke kustannusarviossa. Kustannusarvion ylitys voi olla isoissa kohteissa merkittävä.

Ympäristöön liittyvät riskit liittyvät olemassa oleviin rakenteisiin kuten lakkautettuihin kaatopaikkoihin ja riskitoimijoihin. Ympäristönsuojeluyksikkö antaa suurimman riskin omaavalle toiminnalle luvan ja lupaehtot.

Koko osastoa koskevat sitovat tavoitteet 2018–2020

Täytetään valiokuntien päätösten mukaisesti strategian valmistumisen jälkeen

Sitovat tavoitteet vuodeksi 2018

Täytetään valiokuntien päätösten mukaisesti strategian valmistumisen jälkeen

TULOSYKSIKKÖ: KEHITTÄMINEN JA TUKI

VASTUUHENKILÖ: Toimialan kehittämisspäälikkö

Toiminnan kuvaus

Tulosyksikkö huolehtii osaston tukipalveluista ja kehittämisen & strategiatyön koordinoinnista. Yksikkö vastaa kunnan lyhytaikaisesta tilanvuokrauksesta ja teknisestä tapahtumajärjestämisestä (Sipoo-talo -toiminto) sekä kunnan henkilökunta-asunnoista. Yksikön määrärahaan sisältyvät myös pelastustoimintaan varatut määrärahat.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Alkanut valtuustokausi, tuleva uusi strategiakausi ja Sipoon vahva kasvu lisäävät tarvetta strategia- ja kehittämistyön johtamiselle ja koordinoinnille. Tämä tulee olemaan yksikön lähivuosien keskeisin tehtävä.

Kunnan kasvu ja siihen liittyvät merkittävät rakennus- ja kehityshankkeet vaativat avointa, luotettavaa ja oikea-aikaista viestintää sekä aitoa vuoropuhelua asukkaiden kanssa. Viihtyisää, toimivaa ja turvallista lähiympäristöä ei voida rakentaa ilman toimivaa vuorovaikutusta. Yksiköllä on keskeinen rooli tämän vuoropuhelun rakentamisessa osana yhdyskuntaan ja ympäristöön kohdistuvia hankkeita.

Uuden strategiakauden myötä myös kestävä kehitys ja energiaratkaisujen strategiset suuntaviivat kootaan yhteen kunnan tavoitteiden entistä vaikuttavammaksi edistämiseksi. Tämän työn koordinointi on yksikön vastuulla. Hankintojen ja niihin liittyvän toiminnan määrätietoinen kehittäminen jatkuu tulevina vuosina.

Vuonna 2016 avatun sähköisen tilavarausportaali Sipoo-talon ja siihen liittyvän tukipalvelutoiminnan aloitus on tuonut kuntaan täysin uudenlaisen digitaalisen foorumin, jossa tilantarjoajat, kuntalaiset ja muut toimijat kohtaavat. Sipoo-talon kehitystyö jatkuu ja kuntalaisten saamaa palvelua rakennetaan entistäkin paremmaksi. Sipoo-talo on osa kunnan digitalisaatioon liittyviä toimenpiteitä. Toimiva ja laadukas asiakaspalvelu niin kuntalaisille kuin kuntaorganisaation sisäisillekin toimijoille on yksi toiminnan peruspilareista. Asiakaspalvelun jatkuvassa parantamisessa myös digitaalisilla työkaluilla ja sähköisillä asiointikanavilla on merkittävä rooli kun toiminnan prosesseja uudistetaan.

Yksikössä on käynnissä kunnan omistamien henkilökunta-asuntojen tarkoitusta, roolia ja hallinnointikäytäntöjä täsmentävä kehitystyö, jonka myötä on määrä muodostaa periaatteet asuntojen tarkoituksenmukaiseen omistamiseen ja hoitoon.

Yksikön rooli on toimia osaston työtä ja toimintoja yhteen kokoavalla tavalla ja vahvistaa yhdessä tekemistä toimialalla. Samaan aikaan on myös tärkeää sujuvoittaa työskentelyä osastojen välisissä rajapinnoissa ja vahvistaa yhteistyötä tavoitteena kokonaisuuden optimointi osaoptimoinnin sijaan. Yksiköllä on myös tärkeä rooli uusien ajatusten fasilitoijana, kekseliäiden toimintatapojen edistäjänä ja yksiköiden kehittämistyön tukijana. Yhteistyö ja keskustelu muiden toimijoiden kanssa ja hyvien käytäntöjen luotaaminen myös kuntaorganisaation ulkopuolelta tukee uutta ajattelua ja haastaa kehittämään omaa toimintaa. Tämä rooli korostuu entisestään Sipoon pyrkiessä kustannustehokkuuden parantamiseen toimintaa uudistavilla tavoilla.

Tunnusluvut

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
Pelastustoimi, käyttökustannukset, euroa/asukas	112	105	104	95
- vuokratut asuin- huoneistojen lkm	103	x	89	89

1 000 € TP 2015 TP 2016				TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio	Tuotot	39	103	629	663	629	629	629
Määräraha	Kulut	-2 644	-2 696	-3 272	-3 300	-3 378	-3 379	-3 472
Toimintakate	Netto	-2 605	-2 593	-2 643	-2 637	-2 749	-2 750	-2 843
Määrärahan muutos %		6,2	2,0	21,4	22,4	3,2	0,0	2,8
Määrärahan muutos euroina		-154	-52	-576	-604	-78	-1	-93
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-134	-130	-129	-129	-130	-126	-126
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	8,9	10,5	10,1	10,8	10,5	10,0	10,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-297 079	-256 762	-323 960	-305 556	-321 714	-337 900	-347 200

TULOSYKSIKKÖ: RAKENNUSVALVONTA

VASTUUHENKILÖ: Rakennusvalvontapäällikkö

Toiminnan kuvaus

Rakennusvalvonta toimii Sipoon kunnan rakennus- ja ympäristövaliokunnan alaisena rakennusvalvontaviranomaisena.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on tuottaa terveellistä ja turvallista rakentamista ja hyvää kuntakuvaa sekä viihtyisää elinympäristöä. Rakennusvalvonnan tehtäviin kuuluvat rakennetun ympäristön valvonta, rakentamista ja muita toimenpiteitä koskeva ohjaus, neuvonta ja lupakäsittely sekä rakentamisaikainen valvonta.

Rakennusvalvonnan toimintaa ohjaavat mm. maankäyttö- ja rakennuslaki, maankäyttö- ja rakennusasetus, Sipoon kunnan rakennusjärjestys, Suomen rakentamismääräyskokoelma, kuntastrategia sekä kaavat ja niiden määräykset.

Rakennusvalvonnan toiminta on asiakaslähtöistä ja myönteistä.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Viranomaistehtävien hoitamisen ohella rakennusvalvonta kehittää toimintaansa kohti nopeampaa, laadukkaampaa, myönteisempää ja asiakaslähtöisempää lupaprosessia. Rakennusvalvonnan henkilöstö käyttää aktiivisesti sähköisen lupa-asioinnin välinettä (Lupapiste.fi): Lupapisteessä mahdollistuu neuvonta, luvan hakeminen, rakentamisaikainen valvonta sekä sähköinen arkistointi. Uudistettu rakennusjärjestys saadaan käyttöön; rakennusjärjestyksen tavoitteena on keventää rakentamista koskevia määräyksiä ja sillä tuetaan kunnan maankäytön strategian toteuttamista.

Rakennusvalvonnan toiminnan tuoton määrä syntyy väestönkasvusta ja sen mahdollistavasta lisääntyvästä rakentamisesta. Rakentamisen määrä pientalojen osalta on säilynyt suhteellisen vakaana; merkittävät muutokset rakennusvalvonnan tuottoihin syntyvät kerrostalohankkeista sekä yritysten toimitilojen tai tuotantorakennusten hankkeista neliöperusteisen taksan kautta. Em. luvittavien toimitilojen ja tuotantorakennusten määrää on vaikea ennustaa, minkä vuoksi tuloarvio on varovainen.

Lupaprosessia kehittämällä ja sähköisen asioinnin avulla pyritään kasvun vuosinakin säilyttämään palvelun laatu nykyisen vakituisen henkilöstön turvin. Ruuhkajaksoilla määräaikaisten, lupakäsittelyä tukevien ja avustavien henkilöiden palkkaaminen on kuitenkin välttämätöntä lupakäsittelyn keston pitämiseksi kohtuullisena. Rakennuslupien käsittelykelpoisuuden parantamiseksi tullaan tehostamaan asiakkaiden perusopastusta kotisivuja kehittämällä. Yhteistyössä yhdyskuntamuotoilijan kanssa laatimamme visuaalinen "Rakentamisen lupapolku" on julkaistu kotisivuillemme; Lupapolku opastaa

rakennuslupan hakemisessa yksityiskohtaisemmin vaihe vaiheelta, minkä tavoitteena on vähentää yhteydenottoja rakennusvalvontaan perusasioiden ja -neuvonnan osalta. Käsittelykelpoisten hakemusten käsittelystä on mahdollista suoriutua tavoitellussa kahden kuukauden määräajassa.

Suunnittelutarveratkaisujen ja poikkeamispäätösten osalta hakemusruuhkan purkamiseksi tullaan käyttämään avustavaa ostopalvelua; toimivaa ostopalvelua on mahdollista myös jatkossa käyttää poikkeuksellisen suurien hakemuskäytösten purkamiseen - tavoitteena käsittelykelpoisten hakemusten käsittely vuoden loppuun mennessä neljän kuukauden määräajassa. Mikäli edellä mainitun järjestelyn perusteella ei sada tavoitteita täytettyä, tulee ryhtyä toimiin esimerkiksi palkkaamalla uusi henkilö.

Rakennusrekisterin laadunparannusprojekti etenee ja puuttuvien rakennusten osalta täydennetään rekisteriä kohdennettujen kyselyjen ja maastotarkastuksien kautta. Maastossa tapahtuvien tarkastusten osalta varaudutaan määräaikaisen henkilön palkkaamiseen.

Lisäksi yhteistyön kehittämiseen sekä yhtenäisten käytäntöjen ja tulkintojen kirjaamiseen tullaan panostamaan edelleen. Paperiarkiston sähköistäminen laitetaan liikkeelle ostopalveluna; tämä auttaa osaltaan yhteistyötä, lupakäsittelyä sekä parantaa asiakaspalvelua.

Kunnan yleisen palvelulupauksen hyväksymisen ja käyttöönoton yhteydessä rakennusvalvonnassa otetaan käyttöön lupien käsittelyaikoihin liittyvä palvelulupaus.

Tunnusluvut

(tunnusluvut lukuun ottamatta käsittelyaikoja ovat ennusteita ja riippuvat suurelta osin suhdanteista)

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
- rakennusluvut, lkm	322	225	280	200
- toimenpideluvat, lkm	109	69	100	80
- poikkeamisluvat, lkm	96	ei määritetty	70	70
- poikkeamislupien keskimääräinen käsittelyaika, kk	9	ei määritetty	7	6*
- rakennuslupien keskimääräinen käsittelyaika, kk	2,9	3,7	2,0	2,0
- käyttöönnotetut tai valmistuneet				
- asunnot (uudisrakennukset), lkm	333	427	450	600
- asuinrakentamiseen myönnettyt luvat (uudisrakennukset), lkm	116	74	125	100
- asuinrakentamiseen myönnettyjen lupien sisältämä asuntomäärä (uudisrakennukset), lkm	312	558	450	500

* vaihteluväli 9 - 4 kuukautta siten että loppuvuodesta tavoiteaika on 4 kuukautta

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio	Tuotot	525	481	559	550	519	494	494
Määräraha	Kulut	-776	-785	-728	-770	-875	-867	-875
Toimintakate	Netto	-251	-305	-169	-220	-356	-373	-381
Määrärahan muutos %		0,0	1,2	-7,3	-1,9	20,2	-0,9	0,9
Määrärahan muutos euroina		0	-9	57	15	-105	8	-8
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-13	-15	-8	-11	-17	-17	-17
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	10,4	10,3	10,5	8,8	11,0	11,0	11,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-74 615	-76 214	-69 333	-87 500	-79 545	-78 818	-79 545

TULOSYKSIKKÖ: YMPÄRISTÖNSUOJELU

VASTUUHENKILÖ: Ympäristönsuojelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Ympäristönsuojelu toimii Sipoon kunnan rakennus- ja ympäristövaliokunnan alaisena ympäristönsuojeluviranomaisena. Lisäksi yksikölle on annettu hoidettavaksi leirintäalueviranomaisen tehtävät.

Ympäristönsuojelun tulee ohjauksen, neuvonnan, lupakäsittelyn ja valvonnan kautta huolehtia siitä, että ympäristönsuojelusta annettua lainsäädäntöä ja määräyksiä noudatetaan.

Ympäristönsuojelun toimintaa ohjaavat mm. ympäristönsuojelulaki, maa-aineslaki, vesilaki, jätelaki, maastoliikennelaki, vesiliikennelaki, vesihuoltolaki, luonnonsuojelulaki, merenkulun ympäristönsuojelulaki, ulkoilulaki, ns. naapurussuhdelaki, maankäyttö- ja rakennuslaki ja edellä mainittujen lakien nojalla annetut lukuisat asetukset sekä kunnan antamat määräykset, kuten ympäristönsuojelumääräykset, jätehuoltomääräykset ja määräykset kaavoissa.

Yksikön määrärahaan sisältyy alueellisesti hoidetun maaseutuhallinnon tehtäviä varten varattu määräraha.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Sijaisuuksista johtuvat järjestelyt rasittavat toimintaa vielä alkuvuonna 2018, jonka jälkeen virkoja hoitaa vakituinen henkilöstö.

Ympäristönsuojeluyksikkö kehittää edelleen sähköistä asiointia, niin sisäisesti kuin ulkoisesti. Sähköisen tiedonohjausjärjestelmän käyttöönoton tavoitteena on tiedon saavutettavuuden parantaminen ja helpottaminen. Tiedonohjausjärjestelmän käytettävyyttä parannetaan viemällä olemassa olevia tietoja järjestelmään sekä sähköistämällä paperilla olevaa tietoa. Ensimmäisessä ko. asia pyritään hoitamaan vakituisen henkilöstön ja ostopalvelun avulla ja tarvittaessa käyttäen määräaikaista henkilöstöä.

Lupapiste.fi ympäristöosion osalta yksikkö on aktiivisesti mukana kehittämässä palvelua jatkossakin. Sähköinen lupa-asiointi on vielä vähäistä ja sitä pyritään lisäämään.

Ympäristönsuojelulain muutoksen myötä ovat sekä ympäristönsuojeluviranomainen että kunta velvoitettuja 1.9.2017 alkaen toimittaa ympäristönsuojeluun liittyvät päätökset, rekisteröinnit, suunnitelmat ja valvontatiedot valtion ylläpitämään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Tällä hetkellä tietoja ei ole mahdollista helposti automaattisesti siirtää, joten asia aiheuttaa manuaalisesti tehtynä jonkin verran lisätyötä yksikölle.

Suunnitteilla on rakennus- ja ympäristövaliokunnan alaisten viranomaisten tukipalveluiden sujuvoittaminen. Tukipalveluihin suunnitellaan järjestettävän asiantuntijoita helpottavia avustavien tehtävien lisäämistä sekä toimistotehtävien järkeistämistä. Tavoitteena on, että rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun sihteeri ja assistentit muodostavat yhteisen ryhmän, joka kykenee hoitamaan joustavasti avustavat tehtävät sekä rakennusvalvonnalle että ympäristönsuojelulle. Ympäristönsuojelulle tulee lisäksi vesihuollon toiminta-alueen laajentuessa selvästi lisää työtä mm. vapautushakemuksien käsittely ja siihen liittyvät toimenpiteet, jossa ko. sihteeri- ja assistentti-ryhmän työpanosta tarvittaisiin. Edellä mainituista syistä esitetään yhden tekniikka- ja ympäristöosastolla olevan toimen nimikkeen muuttamista assistentiksi.

Vesistöjen seuranta- ja kehittämishankkeita jatketaan Taasjärvellä, Savijärvellä ja Sipoon joessa.

Kunnan yleisen palvelulupauksen hyväksymisen ja käyttöönoton yhteydessä ympäristönsuojelussa otetaan käyttöön lupien käsittelyaikoihin liittyvä palvelulupaus.

Tunnusluvut

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
- luvat ja päätökset, lkm	11	34	25	30
- häirtäilmoitukset, lkm	*	110	100	100
- lausunnot, lkm	98	50	50	60

* tietoja ei ole aikaisemmin laskettu

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio	Tuotot	16	19	40	40	30	30	30
Määräraha	Kulut	-436	-434	-491	-480	-573	-553	-553
Toimintakate	Netto	-420	-415	-451	-440	-543	-523	-523
Määrärahan muutos %		-3,8	-0,5	13,1	10,6	16,7	-3,5	0,0
Määrärahan muutos euroina		17	2	-57	-46	-93	20	0
Asukkaat								
31.12.		19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-22	-21	-22	-21	-26	-24	-23
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	5,0	5,3	4,9	5,1	6,0	6,0	6,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-87 200	-81 887	-100 204	-94 118	-95 500	-92 167	-92 167

TULOSYKSIKKÖ: KATU- JA VIHERALUEET

VASTUUHENKILÖ: Kuntatekniikan päällikkö

Toiminnan kuvaus

Tulosityksikkö huolehtii katujen, puistojen ja muiden kunnan yleisten alueiden rakentamisesta ja kunnossapidosta. Lisäksi yksikkö huolehtii kunnan metsien hoidosta sekä jätelain, romuajoneuvolain ja yksityisistä teistä annetun lain mukaisten kunnan tehtävien hoidosta.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Katu- ja viheralueet yksikössä jatketaan kuten edellisenä valtuustokautena oman toiminnan tehostamista. Tasapainoinen kaavatalous, jossa kaava-alueiden infran ja lisäpalveluiden investoinnit saadaan katettua pitkällä tähtäimellä tontinmyyntituloilla. Tämä edellyttää kaavoitusvaiheessa infran ja lisäpalveluiden toteuttamisen suunnittelua ja ratkaisemista ja kasvun kokonaisprosessin sujuvaa ja kustannustehokasta hallintaa.

Tämän syksyn aikana kehitetään liikenteen turvallisuuden toimenpiteitä koskien esim. liikennemerkkien tai hidasteiden sijoittamista käsittelymenetelmä. Siitä asukas, yhteisö jne. voivat esittää toteutettavaksi liikenneturvallisuustoimenpiteitä Tekninen valiokunta käsittelee asetettuun ajankohtaa jätetyt toimenpide-ehdotukset kerran vuodessa ja päättää valmistelun pohjalta niiden mahdollisesta toteutuksesta. Ensimmäinen liikenteen turvallisuuden toimenpide-ehdotuksia koskeva käsittely pidetään keväällä 2018.

Päivittäisen toiminnan tehostamiseksi Katu- ja viheralueet yksikössä on otettu käyttöön uudet sähköiset lupakäytännöt vuoden 2017 alussa. Käytäntöjä on tarkistettu vuoden aikana, sekä lisätty yhteistyötä eri yksiköiden välillä. Uuden toimintatavan käyttöönotossa asiakaspalvelu tehostuu ja lupakäsittelyprosessi nopeutuu ja selkeytyy huomattavasti verrattuna aiempaan toimintatapaan.

Suunnitelmakauden 2018–2020 aikana selvitetään hulevesimaksun tarkoituksenmukaisuus ja vaikutukset. Hulevesimaksulla on tarkoitus kattaa HV-viemäreiden ja niihin liittyvien viivytys- ja

selkeytysaltaiden käyttö- ja rakentamiskustannuksia maankäyttö- ja rakennuslain sekä vesihuoltolain tarkoittamalla tavalla.

Uusien asuinalueiden määrä kasvaa vuosien 2018–2020 aikana. Tämä tarkoittaa useiden uusien liikenneväylien ja viheralueiden suunnitteluttamista ja rakennuttamista, kunnossapidon lisäksi. Uutta kunnan vastuulle tulevaa tiealuetta rakennetaan vuoden 2018 noin 2,5 km ja uusia Led-valaisinpisteitä noin 150 kpl. Puisto- ja viheralueita valmistuu noin 0,5 ha. Tähän kasvuun varaudumme henkilöstömäärän lisäämisellä Katu- ja viheralueet-yksikössä vuoden 2018 aikana.

Tunnusluvut

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
- Kunnan kunnossapitämiä teitä (km)	63,9	67,5	67,5	69
- Katuvalaistuspisteitä (lkm)	3 600	3 750	3 750	3 900
- Rakennettuja ja hoidettuja puistoja (ha)	55,2	56,0	57,5	59

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio	Tuotot	118	235	151	150	160	265	265
Määräraha	Kulut	-1 586	-1 776	-2 043	-1 900	-2 068	-2 146	-2 248
Toimintakate	Netto	-1 468	-1 541	-1 892	-1 750	-1 908	-1 881	-1 983
Määrärahan muutos %		-36,6	12,0	15,0	7,0	1,2	3,8	4,8
Määrärahan muutos euroina		916	-190	-267	-124	-168	-78	-102
Asukkaat								
Asukkaat	31.12.	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	-76	-77	-92	-85	-90	-86	-88
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	14,8	14,0	15,0	15,7	15,0	16,0	16,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-107 162	-126 857	-136 200	-121 019	-137 867	-134 125	-140 500

TULOSYKSIKKÖ: TOIMITILAT

VASTUUHENKILÖ: Tilapalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Tulosityksikkö suunnittelee, rakennuttaa, kunnossapitää ja vuokraa toimitiloja kunnan omien yksiköiden tarpeisiin sekä turvaa rakennuskannan arvon säilymistä ennakoivalla ja kestäväällä kiinteistönpidolla.

Keskeiset muutokset toiminnassa vuosina 2018–2020

Toimitilat yksikössä jatketaan kuten edellisenä valtuustokautena oman toiminnan tehostamista. Suunnitteluttamisessa ja rakennuttamisessa jokainen investointikohde nähdään toimintaa uudistavana kehittämistoimenpiteenä. Toimitilayksikössä operatiivisen toiminnan tavoitteet on jaettu kolmeen sateenvarjokohteeseen: palvelujen tehostaminen, kiinteistökannan tehostaminen sekä omaisuuden hallinnan optimointi.

Palvelujen tehostaminen on suora jatko vuonna 2013 aloitettuun suunniteltujen toimintatapojen sisäänajo. Työ jatkuu toimitilojen operatiivisen työn suunnitelmallisuuden lisäämisellä sekä hankintojen optimoinnilla. Operatiivisen työn suunnitelmallisuus näkyy erityisesti huollon- ja siivouksen toiminnoissa, työ on pitkäjänteistä, jossa automaation määrä lisääntyy asteittain. Vuoden 2017 aikana aloitettu lukituksen-, kulunvalvonnan sekä turvatekniikan kehittämishanke jatkuu vuonna 2018. Uutena kehittämishankkeena on toimintakäsikirja, jossa käydään läpi ja yhdenmukaistetaan perustoimintaprosesseja kuten esimerkiksi uuden- tai peruskorjatun kiinteistön luovuttamismenettelyt rakentamisen jälkeen huoltotoimelle sekä siitä eteenpäin käyttäjille.

Sisäiset vuokrat ovat vuonna 2018 aikana ylläpidon osalta samalla tasolla kuin vuonna 2017, mutta pieni inflaation mukainen nousu on pääomakustannusten puolella. Sisäisten vuokrien käsittelyssä ja laskennassa on siirrytty vuoden 2017 aikana CGI:n Koki-järjestelmään.

Omaisuuksien hallinnan optimointi käsittää kiinteistöjen käytön tehostumisen kautta turhiksi jäävien kiinteistöjen myynnin, joka hallinnoidaan kiinteistöstrategian ja erikseen hyväksytyjen toimenpiteiden mukaisesti. Vuosina 2016 ja 2017 omaisuuden järjestelyt ja kiinteistöjen käytön tehostuminen on ollut ripeätä ja vuosittain on noin 20 kiinteistön kohdalla tapahtunut pienempiä tai isompia muutoksia. Lisäksi tarpeettomia kiinteistöjä on myyty. Esimerkiksi vuonna 2017 myytiin Nikkilän Sairaalamäen uusi hallintorakennus ja purettiin huonokuntoisina entiset Kungsvägens skolan B2- ja B3- rakennukset sekä peruskorjattiin H-rakennus esiopetuksen ja alakoulun käyttöön. Tällä hetkellä kaikki suunnitellut toimenpiteet on tehty tai tekeillä. Suunnittelukaudella 2018 - 2020 omaisuuden hallintaa liittyvät toimenpiteiden toimitilojen osalta liittyvät pääsääntöisesti uusiin investointihankkeisiin, josta vapautuu kiinteistöjä ja jolle tulee määrittää uusi käyttötapa kuten esim. myynti, uudelleen käyttö tai purku.

Talousraamin mukainen budjetti on kasvanut 397 000 eurolla verrattuna vuoden 2017 budjettiin, tärkeimpinä syinä kasvuun on paviljonkien hankkiminen niin Talman koulun väistötiloiksi kuin pelastuslaitoksen ensihoidon tiloiksi. Kummatkin tilat valmistuivat vuoden 2017 lopulla. Toimitilojen budjettiin vuodelle 2018 on sisällytetty keskinäisten SOTE:n kiinteistöosakeyhtiöiden vaikutus yksikölle eli yhteensä 896 000 euroa on lisätty niin tulo kuin menopuolelle, jotka maksetaan vastikkeina ja puolestaan peritään palvelusopimuksen mukaisina laskuina.

Henkilöstörakennetta ja toimintatapaa on uudistettu edellisten vuosien aikana ja vuoden 2018 aikana henkilöstömäärässä ei odoteta muutoksia.

Investointien toteuttaminen

Toimitilojen investointikohteet perustuvat talousarvion investointisuunnitelmaan. Investointisuunnitelman kohteen määritetään hallintokuntien yhteistyönä perustuen kunnan kasvuun ja käytön tarpeisiin sekä niiden keskinäiseen priorisointiin. Keskeisenä työkaluna on 10-vuoden investointiohjelma ja sitä tukeva työkalu INTO.

Investointisuunnitelmassa määritetään kaikki laajennus- ja uudelleeninvestoinnit, joilla kasvatetaan palveluiden kapasiteettia tai rakennetaan uusi rakennus korvaamaan nykyistä kapasiteettia. Myös merkittävimmät peruskorjausinvestointihakkeet määritellään investointisuunnitelmassa. Sen sijaan rakennusten ylläpitämiseksi tehtävät pienet investointihakkeet (investointi suurempi kuin aktivointiraja 10 000 euroa) määrittää tekninen valiokunta investointiohjelmassa esitettyjen periaatteiden ja määrärahan puitteissa.

Uusinvestointikohteiden (laajennus- ja uudelleeninvestoinnit) osalta keskeisimmät rakennutettavat kohteet ovat Sipoonlahden koulun laajennus ja muutostyöt, Nikkilän sydämen päiväkodin toteutus sekä Nikkilän sydämen laajennus jatkuvat koko vuoden 2018 ja edelleen 2019 sekä 2020.

Peruskorjausinvestoinneissa kohdennettuina hakkeina jatkuu edelleen Nikkilän kirjaston peruskorjaus. Vuosina 2018 ja 2019 peruskorjausten kohdennettuna kohteena on myös Sipoonlahden koulun hiekkakentän laajennuksen ja huoltorakennusten toteutus. Lisäksi suunnittelukaudella käynnistetään Soten ruokapalveluiden kanssa Cook&Chill keittiön toinen vaihe.

Tunnusluvut

	TP2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018
- osastojen käytössä olevat toimitilat htm ² (ei asunnot)	87 556	84 700	85 000	80 000
- vuokratut muut kiinteistöt, lkm	21	15	21	21
- ei- käytössä olevat toimitilat htm ² (passiiviset)	1 435	3 900	3 800	1400

1 000 € TP 2015 TP 2016				TAM 2017	TPE 2017, elokuu	TA 2018	TS 2019	TS 2020
sis.+ulk.erät								
Tuloarvio	Tuotot	9 527	10 361	8 806	8 650	9 533	8 764	8 764
Määräraha	Kulut	-8 437	-10 131	-9 776	-9 400	-10 237	-9 428	-9 428
Toimintakate	Netto	1 090	230	-970	-750	-704	-664	-664
Määrärahan muutos %		-10,1	20,1	-3,5	-7,2	4,7	-7,9	0,0
Määrärahan muutos euroina		948	-1694	355	731	-837	809	0
Asukkaat								
31.12.		19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Nettomenot	euroa/asukas	56	12	-47	-37	-33	-30	-30
Henkilöstö 31.12.								
Työpanos laskennallisina virkoina	htv	71,3	62,7	76,0	64,0	73,0	73,0	73,0
Toimintakulut yhteensä	euroa/htv	-118 331	-161 579	-128 632	-146 875	-140 233	-129 151	-129 151

5.7 KOHDERAHOITTEISTEN TEHTÄVIEN KÄYTTÖTALOUS

Kuntaliiton julkaiseman talousarviosuosituksen mukaan kohderahoitteisten tehtäväalueiden käyttötalous tulee erottaa budjettirahoitteisista tehtävistä. Kohderahoitteisella tehtävällä tarkoitetaan palvelun tuottajia, jotka rahoittavat toimintansa kokonaan tai osittain korvauksista palvelun tilaajilta. Organisointimuotona voi olla nettoyksikkö, muu taseyksikkö tai liikelaitos.

Seuraavassa on esitetty toimitilapalvelun, ruokapalvelun ja it-palvelun tehtäväalueet erillisinä. Yksiköt sisältyvät myös ao. toimialojen talousarvioesityksiin. Liikelaitoksena toimivan Sipoon Veden talousarvio on esitetty kokonaan erillään kunnan talousarviosta, koska liikelaitoksen johtokunta päättää itsenäisesti omasta talousarviostaan

Kohderahoituksella tarkoitetaan tehtävän rahoittamista pääosin tulo-rahoituksella, joka muodostuu luovutettujen palvelujen ja muiden hyödykkeiden vastikkeena saaduista myynti- ja maksutuloista taikka avustuksena, tukena tai korvauksena määrättyjen tehtävien suorittamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Palvelujen luovuttaminen voi olla markkinaperusteista tai sopimusperusteista.

Kohderahoitteiset tehtävät ovat tuottajatehtäviä, jotka on sidottu käyttötalouden osalta ensisijaisesti tuloarvioin kunnan talousarvioon tai tehtäviä, jotka ovat kokonaan erillään kunnan talousarviosta. Talousarviosidonnaisia kohderahoitteisia tehtäviä ovat muu taseyksikkö, sisäisen palvelun nettoyksikkö ja muut nettoyksiköt. Kunnan talousarviosta erillään olevia tuottajayksiköitä ovat kunnan liikelaitokset.

Kohderahoitteiset ja budjettirahoitteiset tehtävät yhteensä 2018–2020

1 000 € sis.+ ulk.erät	Kunta yhteensä	Kohde- rahoitteiset yhteensä	Budjetti- rahoitteiset tehtävät	Budjetti- rahoitteiset tehtävät	Budjetti- rahoitteiset tehtävät
Toimintatuotot					
Myyntituotot, ulkoiset	4 096	215	3 881	2 630	2 597
Maksutuotot	6 973	3	6 970	6 848	6 876
Tuet ja avustukset	791	6	785	798	806
Muut toimintatuotot, ulkoiset	9 559	1 509	8 050	6 936	8 337
Muut toimintatuotot, sisäiset	23 790	14 894	8 896	8 896	8 895
Toimintatuotot yhteensä	45 208	16 627	28 582	26 108	27 512
Toimintakulut					
Palkat ja palkkiot	-45 092	-3 575	-41 517	-41 874	-42 777
Henkilösivukulut	-10 900	-837	-10 063	-9 968	-10 157
Eläkekulut	-9 036	-697	-8 339	-8 382	-8 532
Muut henkilösivukulut	-1 717	-140	-1 577	-1 586	-1 625
Henkilöstökulut	-55 992	-4 412	-51 580	-51 842	-52 934
Palveluiden ostot, ulkoiset	-50 249	-4 147	-46 102	-46 422	-46 969
Palveluiden ostot, sisäiset	-6 769	-210	-6 559	-6 559	-6 559
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 379	-4 000	-3 379	-3 321	-3 449
Avustukset	-5 660	-40	-5 620	-5 661	-5 673
Muut toimintakulut, ulkoiset	-6 335	-3 556	-2 779	-2 669	-2 692
Muut toimintakulut, sisäiset	-17 021	-754	-16 267	-15 709	-15 709
Toimintakulut yhteensä	-149 404	-17 119	-132 286	-132 183	-133 985
Toimintakate	-104 196	-492	-103 704	-106 075	-106 473

IT-palvelut	1 000 €	TP 2016	TA 2017	TA 2018
sis.+ ulk.erät				
Toimintatuotot				
Myyntituotot, ulkoiset		8	17	8
Tuet ja avustukset		3		3
Muut toimintatuotot, ulkoiset		43		44
Muut toimintatuotot, sisäiset		2 394	3 011	3 490
Toimintatuotot yhteensä		2 448	3 028	3 545
Toimintakulut				
Palkat ja palkkiot		-386	-404	-395
Henkilösivukulut		-92	-86	-81
Eläkekulut		-69	-68	-66
Muut henkilösivukulut		-23	-18	-15
Henkilöstökulut		-478	-490	-476
Palveluiden ostot, ulkoiset		-1 340	-1 735	-2 122
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-307	-391	-369
Avustukset		-26	-15	-40
Muut toimintakulut, ulkoiset		-488	-491	-498
Muut toimintakulut, sisäiset		-35	-34	-39
Toimintakulut yhteensä		-2 674	-3 156	-3 544
Toimintakate		-226	-128	1

Ruokapalvelut	1 000 €	TP 2016	TA 2017	TA 2018
sis.+ ulk.erät				
Toimintatuotot				
Myyntituotot, ulkoiset		137	125	207
Maksutuotot		154	56	3
Tuet ja avustukset				3
Muut toimintatuotot, ulkoiset			85	
Muut toimintatuotot, sisäiset		3 314	3 238	3 336
Toimintatuotot yhteensä		3 605	3 504	3 549
Toimintakulut				
Palkat ja palkkiot		-870	-996	-992
Henkilösivukulut		-239	-245	-228
Eläkekulut		-185	-200	-190
Muut henkilösivukulut		-53	-45	-38
Henkilöstökulut		-1 109	-1 241	-1 220
Palveluiden ostot, ulkoiset		-482	-171	-205
Palveluiden ostot, sisäiset		-19	-25	-30
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-1 232	-1 454	-1 454
Muut toimintakulut, ulkoiset				-1
Muut toimintakulut, sisäiset		-513	-505	-427
Toimintakulut yhteensä		-3 355	-3 396	-3 337
Toimintakate		250	108	212

Toimitilapalvelut	1 000 €	TP 2016	TAM 2017	TA 2018
sis.+ulk.erät				
Toimintatuotot				
Myyntituotot, ulkoiset		13		
Tuet ja avustukset		3		
Muut toimintatuotot, ulkoiset		2 332	1 348	1 465
Muut toimintatuotot, sisäiset		8 013	7 494	8 068
Toimintatuotot yhteensä		10 361	8 842	9 533
Toimintakulut				
Palkat ja palkkiot		-2 054	-2 162	-2 188
Henkilösivukulut		-544	-528	-528
Eläkekulut		-421	-427	-441
Muut henkilösivukulut		-123	-101	-87
Henkilöstökulut		-2 598	-2 690	-2 716
Palveluiden ostot, ulkoiset		-2 401	-518	-1 820
Palveluiden ostot, sisäiset		-125	-143	-180
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2 315	-2 445	-2 177
Avustukset		7		
Muut toimintakulut, ulkoiset		-2 337	-2 365	-3 057
Muut toimintakulut, sisäiset		-363	-350	-288
Toimintakulut yhteensä		-10 132	-8 511	-10 238
Toimintakate		229	331	-704

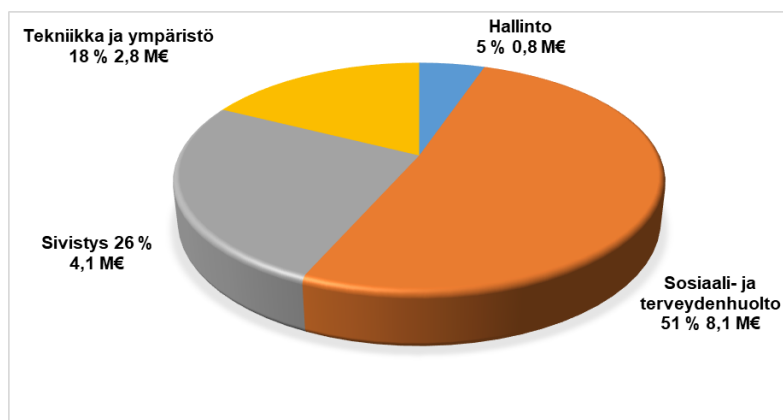
KÄYTTÖTALOUS TOIMIELIMITTÄIN, YHTEENVETO

Peruskunnan toimintatuotot ja –menot

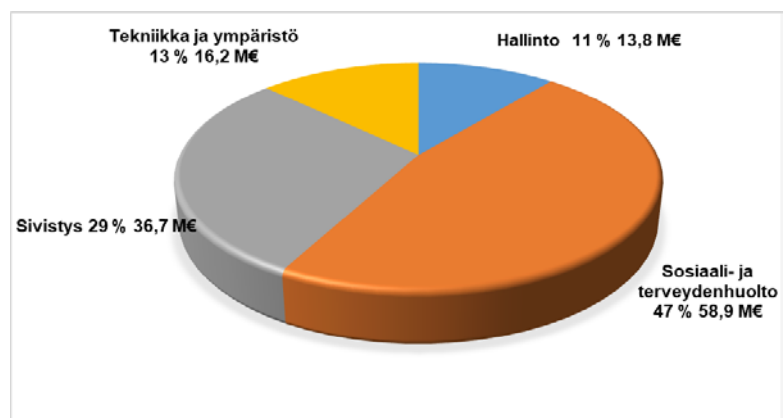
Vuoden 2018 talousarvion käyttömenot ovat 149,4 miljoonaa euroa ja käyttötuotot 45,2 miljoonaa euroa. Toimintakate on – 104,2 miljoonaa euroa, mikä on - 4 915 euroa/asukas, kun se vuonna 2017 näyttää muodostuvan noin - 4 739 euroksi/asukas.

	TP 2015	TP 2016	TAM 2017	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €							
Keskusvaalilautakunta							
Tuotot	29				87	65	
Kulut	-27		-38	-31	-86	-71	
Netto	3		-38	-31	1	-6	
Tarkastuslautakunta							
Kulut	-39	-37	-50	-51	-45	-44	-44
Netto	-39	-37	-50	-51	-45	-44	-44
Kunnanhallitus							
Tuotot	22 342	17 428	18 457	16 616	18 698	17 559	18 953
Kulut	-11 819	-13 907	-14 665	-14 788	-14 763	-14 234	-14 155
Netto	10 523	3 521	3 792	1 828	3 935	3 325	4 798
Kunnan johto							
Tuotot	19 084	13 947	14 595	12 745	14 351	13 251	14 651
Kulut	-1 080	-2 317	-2 397	-2 544	-2 815	-2 769	-2 769
Netto	18 004	11 630	12 198	10 201	11 536	10 482	11 882
Talous- ja hallintokeskus							
Tuotot	2 690	2 827	3 337	3 364	3 876	3 883	3 878
Kulut	-6 211	-6 401	-7 242	-7 218	-7 740	-7 882	-7 861
Netto	-3 521	-3 574	-3 905	-3 854	-3 864	-3 999	-3 983
Kehitys- ja kaavoituskeskus							
Tuotot	586	654	525	507	576	571	571
Kulut	-4 529	-5 188	-5 027	-5 026	-4 205	-3 582	-3 525
Netto	-3 943	-4 534	-4 502	-4 519	-3 629	-3 011	-2 954
Sosiaali- ja terveystoimialue							
Tuotot	9 036	10 088	11 948	11 866	11 474	10 021	10 058
Kulut	-58 513	-60 221	-63 302	-61 607	-64 223	-63 983	-64 489
Netto	-49 477	-50 133	-51 354	-49 741	-52 749	-53 962	-54 431
Sivistystoimialue							
Tuotot	5 028	4 638	4 272	4 394	4 078	4 094	4 134
Kulut	-50 114	-50 404	-50 846	-51 061	-53 098	-53 824	-55 066
Netto	-45 086	-45 766	-46 574	-46 667	-49 020	-49 730	-50 932
Tekniikka- ja ympäristötoimialue							
Tuotot	10 225	11 198	9 230	10 053	10 871	10 208	10 208
Kulut	-13 880	-15 822	-14 630	-15 850	-17 131	-16 400	-16 603
Netto	-3 655	-4 624	-5 400	-5 797	-6 260	-6 192	-6 395
Yhteensä							
Tuotot	46 660	43 352	44 882	42 929	45 208	41 882	43 353
Kulut	-134 392	-140 391	-145 310	-143 388	-149 404	-148 556	-150 357
Netto	-87 731	-97 039	-100 428	-100 459	-104 196	-106 674	-107 004

Ulkoisten toimintatuottojen jakautuminen toimialoittain 2018, ilman maanmyyntituottoja

Ulkoisten toimintakulujen jakautuminen toimialoittain 2018

Ulkoisen toiminnan nettomenojen jakautuminen toimialoittain 2018, ilman maanmyyntiä

6. HENKILÖSTÖ

Tavoitteet

Kunnan strategian mukaan palvelutuotannon tehokkuus ja monipuolisuus varmistetaan kehittämällä henkilöstön osaamista ja turvaamalla henkilöstön saatavuus. Erityistä huomiota kiinnitetään henkilöstön tehtävien ajanmukaisuuden ja ammatillisen osaamisen lisäksi itseoppivaan asiantuntijaorganisaatioon siirtymiseen liittyviin tarpeisiin.

Osaamisen kehittämisessä panostetaan ammatillisen osaamisen varmistamisen lisäksi koko kunnan tasolla mm. uusien digitaalisten teknologioiden haltuun ottamiseen ja sen edellyttämien taitojen varmistamiseen. Toimintakulttuurin muuttaminen itseohjautuvaksi asiantuntijaorganisaatioksi edellyttää osaamisen kehittämisessä ammatillisen ja digitaalisen osaamisen lisäksi valmentautumista uudenlaiseen toimintatapaan sekä työntekijöiltä että esimiehiltä.

Henkilöstömenot

Nykyiset kunnalliset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 31.1.2018 asti. Neuvottelut uudesta työehtosopimuskaudesta on käynnissä. Kuntatyönantajien tavoitteena on mahdollisimman kustannusneutraali ratkaisu, mutta käytännössä muiden sopimusalojen (mm. Teknologiateollisuuden) ratkaisut tullevat määrittämään myös kunta-alan neuvottelutulosta.

Kilpailukykysovimuksen mukaisia palkkaan liittyviä vaikutuksia tälle talouden suunnittelujaksolle 2017–2019 on lomarahojen leikkaus (2017 -25 %, 2018 -20 % ja 2019 -15 %). Sipoossa on paikallisesti sovittu lomarahojen leikkauksista eri tavalla kuin valtakunnan tasolla.

Operaatio Kattilankannen henkilöstösäästöjä koskeva ohjelma päättyi vuoteen 2016. Tavoite henkilöstötoimenpiteiden säästöissä oli saavuttaa noin 800 000 euron säästöt vuosina 2014–16. Kattilankannen henkilöstösäästöjä arvioidaan toteutuneen suunnitellun mukaisina (n. 812 000 euroa). Toteutumaa tarkasteltaessa voidaan todeta, että suurin osa säästökohteista oli luonteeltaan sellaisia, että ne eivät tuoneet suoraa säästöä, vaan palkkakustannukselle työpanosta (vrt. esim. sairauspoissaolojen pienentäminen). Erityisesti Varhe-maksuissa saavutetut säästöt ovat olleet merkittävä toimenpide henkilöstökulusäästöjen kokonaisuudessa.

Kunnan kasvaessa on tarkoituksenmukaista hyväksyä orgaaninen kasvu henkilöstömäärässä niissä tehtävissä, joissa kunnan kasvun vaikutus tuntuu. Kaikki tarvittavat muutokset pyritään tekemään mahdollisimman kustannusneutraalisti ja siten, että htv/1 000 asukasta pysyy maltillisena.

Henkilöstömäärä, HTV/henkilötyövuodet

Asukasluvun kasvu asettaa resurssipaineita myös henkilöstömäärälle. Tämä näkyy alla olevasta HTV-taulukosta. Henkilöstömäärän kasvu keskittyy sivistysosastoon ja siellä erityisesti varhaiskasvatukseen ja koulutuspalveluihin sekä jonkin verran sosiaali- ja terveystieteiden työikäisten palveluihin. Asukaslukuun suhteutettu htv-määrä laskee kolmivuotiskaudella ja asukkaita/ htv tunnusluku nousee, mikä kertoo henkilöstömäärän kasvun maltillisuudesta suhteessa asukasmäärän kasvuun.

Varhaiskasvatuksen htv-luvun kasvu 2017–2020 on periaatteessa linjattu toteutettavaksi palvelusetelitoiminnalla. Palvelusetelipäiväkoteihin hakeutuminen on kuitenkin vapaaehtoista ja arvio on, että koska kaikki eivät hakeudu palvelusetelipäiväkoteihin, tulee osa kasvusta edelleen kunnan omaan toimintaan eikä pelkästään yksityiseen palveluun. HTV-taulukossa esitetty kasvu on varautumista kunnalliseen päivähoitoon hakeutuvien lapsiin ja siihen perustuvaan henkilöstötarpeeseen

Toimitilojen HTV -kasvu vuonna 2018 suhteessa ennusteeseen 2017 johtuu yhden uuden henkilön palkkaamisesta sekä siivoukseen liittyvästä sijaistamisesta.

HTV-luvut 2013–2020:

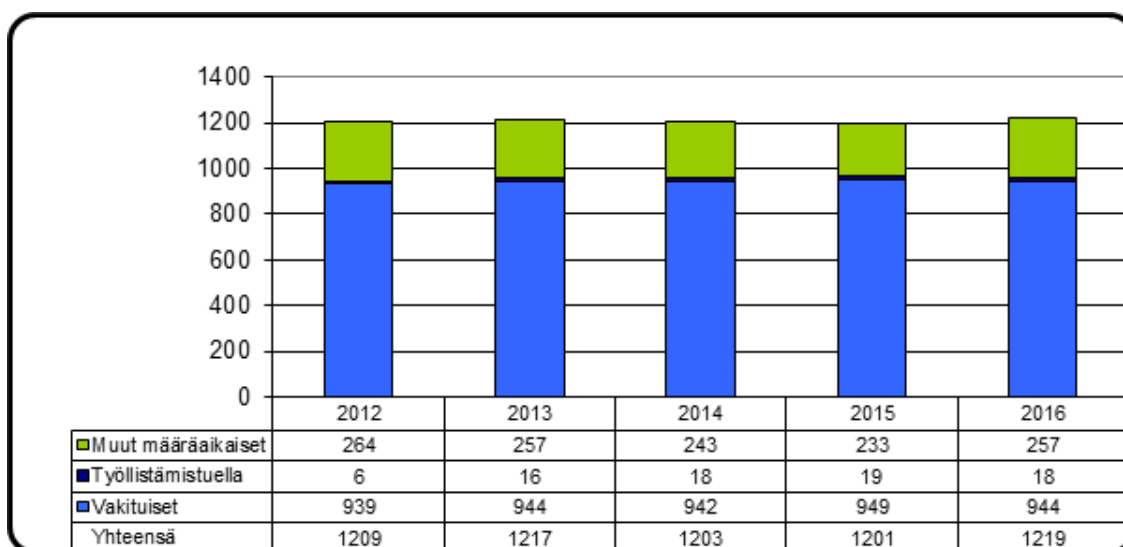
	TP 2013	TP2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	Ennuste 2017	TA2018	TA2019	TA2020
KH	64	65	66	66	68	71	71	73	73
Johto	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0	4,0	4,0
Talous- ja hallintokeskus *1)	41,9	44,9	45,9	46,4	48,1	49,3	47,6	49,5	49,5
Kehitys- ja kaavoituskeskus	21,0	19,0	18,9	18,1	19,3	20,3	19,7	19,3	19,3
Sote	326,3	328,0	321,5	332,1	345,8	345,8	351,9	355,8	355,8
Hallinto	10,1	9,9	10,0	9,7	10,0	9,1	10,1	10,1	10,1
Lapset ja nuoret	34,4	34,3	38,3	39,5	44,2	43,5	44,6	44,6	44,6
Työikäiset	112,4	115,6	111,1	120,5	123,7	128,2	131,0	135,0	135,0
Ikäihmiset ja vammaiset	131,6	131,8	127,3	127,7	130,9	130,4	132,1	132,1	132,1
Ruokapalvelu	37,8	36,4	34,8	34,7	37,0	34,6	34,1	34,0	34,0
Sivi	604,8	599,4	584,4	593,8	576,0	599,4	626,0	638,0	649,0
Hallinto	7,4	6,7	6,6	2,2	4,0	3,9	4,0	4,0	4,0
Varhaiskasvatus	244,2	236,2	229,9	238,3	236,7	233,8	250,0	257,0	260,0
Koulutuspalvelut	302,8	307,0	303,2	309,7	298,9	316,9	326,0	330,0	338,0
Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut *2)	50,4	49,5	44,7	43,6	36,4	44,8	46,0	47,0	47,0
Teky	117,5	112,9	110,4	102,6	116,5	104,4	115,5	116,0	116,0
Kehittäminen ja tuki	4,9	5,2	8,9	10,5	10,1	10,8	10,5	10,0	10,0
Rakennusvalvonta	10,3	9,6	10,4	10,3	10,5	8,8	11,0	11,0	11,0
Ympäristönsuojelu	4,5	5,5	5,0	5,2	4,9	5,1	6,0	6,0	6,0
Katu- ja viheralueet	14,6	13,3	14,8	13,9	15,0	15,7	15,0	16,0	16,0
Toimitilapalvelut	83,2	79,3	71,3	62,7	76,0	64,0	73,0	73,0	73,0
KUNTA	1 112,5	1 105,2	1 082,1	1 094,0	1 106,7	1 120,2	1 164,7	1 182,6	1 193,6
Sipoon vesi- Sibbo vatten	9,6	9,0	7,9	8,7	10,0	8,3	10,0	10,0	10,0
KUNTA YHTEENSÄ	1122	1114	1090	1103	1117	1129	1175	1193	1204
erotus vuosi/ed.vuosi		-7,9	-24,2	12,7	14,0	25,8	46,2	17,9	11,0
erotus vuosi/tp2013		-7,9	-32,1	-19,4	-5,4	6,4	60,5	102,6	92,3
Kunnan asukasluku	18 914	19 034	19 399	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
HTV/1000 asukasta									
KH	3,4	3,4	3,4	3,3	3,3	3,4	3,4	3,3	3,2
SOTE	17,3	17,2	16,6	16,7	16,9	16,9	16,6	16,2	15,8
SIVI	32,0	31,5	30,1	29,8	28,1	29,2	29,5	29,1	28,8
TEKY	6,2	5,9	5,7	5,2	5,7	5,1	5,4	5,3	5,2
Yhteensä HTV/1000 asukasta	59,3	58,5	56,2	55,4	54,5	55,0	55,4	54,5	53,5
Yhteensä Asukasta/HTV	16,9	17,1	17,8	18,1	18,4	18,2	18,0	18,4	18,7

* 1) Tahan HTV ilman eläköitymistä v 2018 on 46,9 HTV

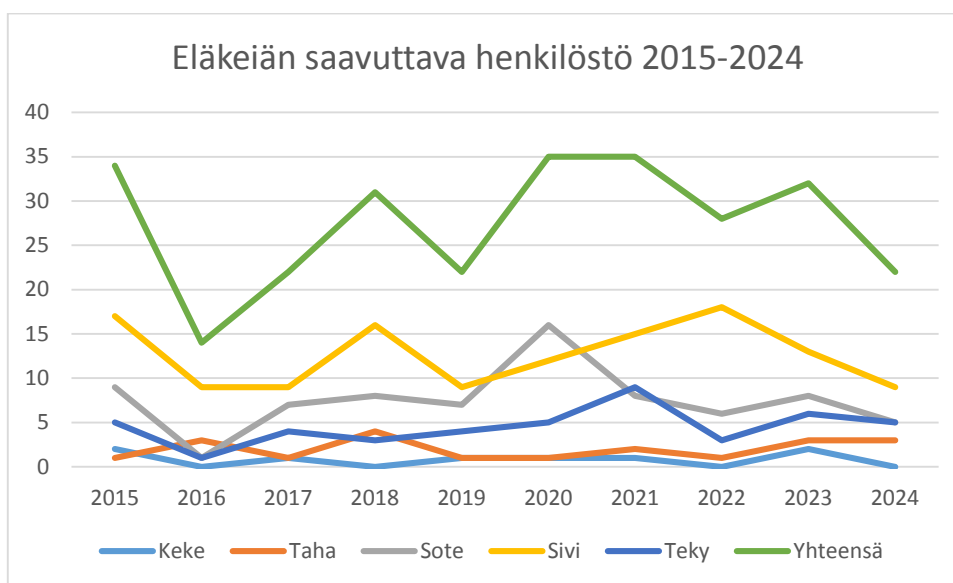
* 2) TA 2017:n kohdalla budjetointivirhe

Henkilöstömäärän kehitys vuosina 2012–2016

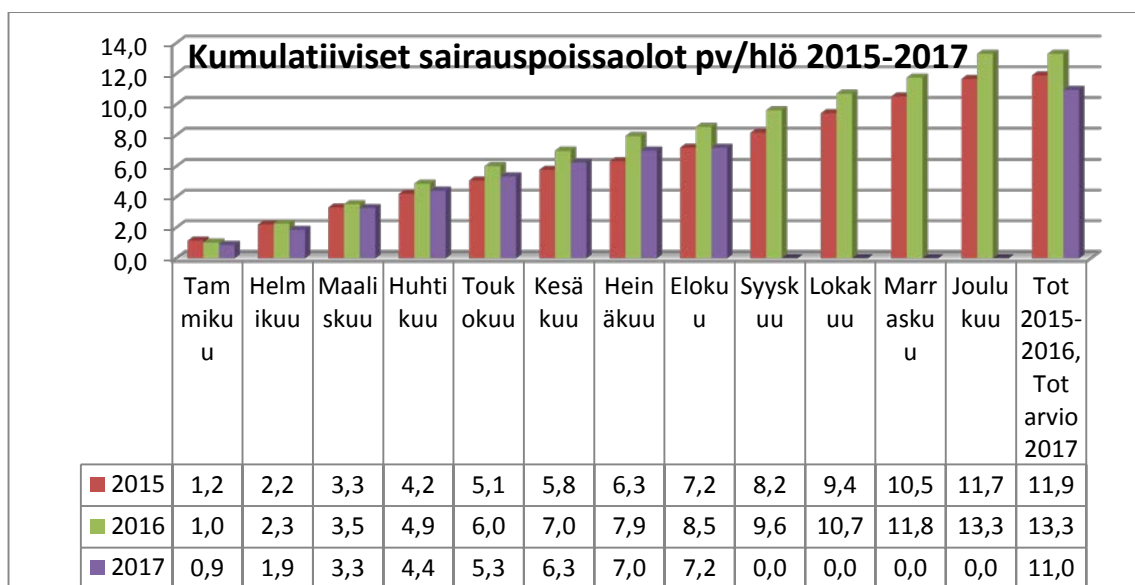
Henkilöstömäärä on noussut vuosina 2012–2016. Henkilöstömäärää raportoidaan KT:n raportointisuositusten mukaisesti (31.12. palvelussuhteessa oleva henkilöstö, jolla voimassaoleva työ- tai virkasuhde tuona päivänä ja luku on henkilöstöraportista.)

Eläkeiän saavuttavia oli lukumäärällisesti eniten vuonna 2015 ja uudelleen 2020 ja 2021. Eläköitymisten yhteydessä tarkistetaan aina kyseisen tehtävän täyttötarve sekä täytettäessä tehtävä, sen sisältö vastaamaan tulevaa tarvetta. Ennenaikaista eläköitymistä pyritään ehkäisemään aktiivisesti varhaisen tuen toiminnalla.

Sairauspoissaolopäivien määrä on vähentynyt tasaisesti. Poikkeuksen vuosi 2016, jolloin molempien talvien (2015–2016 ja 2016–2017) influenssakausi kasaantui vuodelle 2016. Keskeisenä tavoitteena on ollut Operaatio Kattilankannessa sovitun mukaisesti lyhentää pitkien sairauspoissaolojen määrää aktiivisella varhaisen tuen toiminnalla ja näin jatketaan myös vuonna 2018. Tavoitetaso on ollut 11 sairauspoissaolopäivää/htv. Tavoitteellinen toiminta on mahdollista, kun työympäristöpäällikön tehtävä on vakinaistettu Talous- ja hallintokeskukseen ja siten toiminnan pitkäjänteinen kehittäminen jatkuu.

- 2017 ennuste 08/2017.

Uudet virat ja toimet

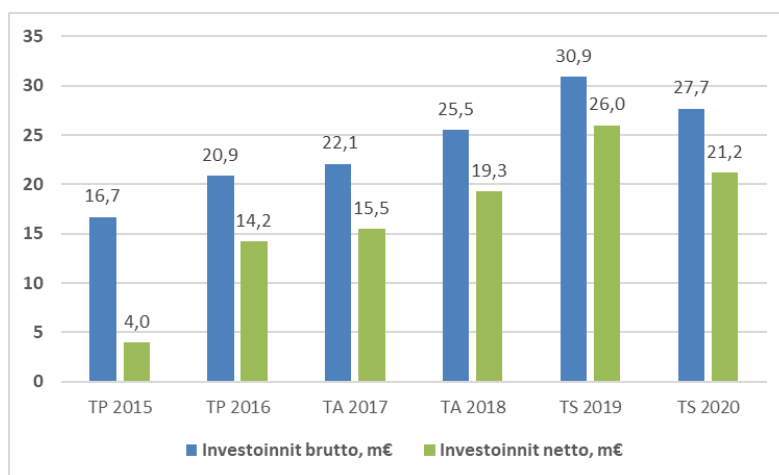
Kaikki uudet virat ja toimet tulevat kunnanhallituksen käsittelyyn ennen kuin ne laitetaan hakuun.

Sisäilmaongelmista johtuvat henkilöstömuutokset tullaan esittämään sekä työtehtävittäin että toimipaikoittain henkilöstöraportissa.

7. INVESTOINTIOSA

2018–2020

SIPOON KUNNAN BRUTTO- JA NETTOINVESTOINNIT, MILJ. EUROA 2015–2020, peruskunta & Sipoon Vesi

7.1 INVESTOINNIT, YHTEENVETO, PERUSKUNTA & SIPOON VESI

Vastuuhenkilöt ja määritelmät:

Vastuuhenkilöt ja määritelmät:

Aineettomat hyödykkeet	tehtävän mukainen vastuualueen/tulosyksikön päällikkö
Maa- ja vesialueet	kehitysjohtaja
Rakennukset	tilapalvelupäällikkö
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
sekä koneet ja kalusto	tehtävän mukainen vastuualueen/tulosyksikön päällikkö
Osakkeet ja osuudet	tehtävän mukainen vastuualueen/tulosyksikön päällikkö

Investointiosaan sisältyvät määrärahat aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä käyttöomaisuusosakkeiden ja -osuuksien hankintamenoihin. Aktivointiraja on 10 000 euroa.

Määrärahat sitovat teknistä valiokuntaa bruttoinvestointien eli kiinteistö- ja infra-investointien osalta. Vesihuollon investoinneista päättää Sipoon Veden johtokunta. Teknisellä valiokunnalla on oikeus muuttaa sisäistä määrärahanjakoa rakennuskohteiden kesken. Teknisellä valiokunnalla ei ole kuitenkaan oikeutta päättää uusista rakennuskohteista. Peruskorjaushankkeiden osalta on osoitettu määrärahat "Valiokunnan kohdentamat hankkeet"; "Energiahankkeet" ja "katujen peruskorjaus", jossa kohteiden lopullisen valinnan tekee tekninen valiokunta hankkeiden kohdentamisperiaatteiden perusteella. Määräraha kiinteistöjen ensikertaista kalustamista varten sisältyy hankkeen kokonaismäärärahaan. Asianomaiset käyttäjäyksiköt vastaavat kuitenkin näistä määrärahoista sekä päättävät ko. hankinnoista.

Sipoon Veden investointihankkeet on esitetty Sipoon Veden talousarviossa talousarvion liitteenä.

Ryhmittely

Investoinnit käsitellään tässä seuraavalla ryhmittelyllä:

- Bruttoinvestoinnit, Tekniikka- ja ympäristöosasto
- Investoinnit, kiinteän omaisuuden ja irtaimen käyttö-omaisuuden investoinnit
- Investoinnit, Sipoon Vesi

Vuonna 2018 talousarvion mukaiset bruttoinvestoinnit ovat 25,5 miljoonaa euroa ja nettoinvestoinnit 19,3 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmakauden merkittävimpiä yksittäisiä investointeja ovat Sipoonlahden koulun laajennusinvestointi (valmistuu 2020), Nikkilän Sydämen päiväkotia (valmistuu 2019) ja Nikkilän Sydämen laajennus (valmistuu 2020). Bruttoinvestoinnit ovat vuosina 2019 ja 2020 aiempaa suuremmat.

Investointisuunnitelmaan sisältyy mittava panostus uusien asuinalueiden infrastruktuuriin. Infra-investointeja nostaa vuosina 2019 ja 2020 Talman asemakaava-alueen rakentamisen käynnistyminen kynnysinvestointeeseen.

Perusparannuksiin on varattu 3,56 miljoonaa euroa. Lisäksi vuosille 2019 ja 2020 on varattu määräraha Nikkilä-Nikinmäki kevyenliikenteen väylän rakentamiseen yhteistyössä ELY:n kanssa.

Maanostoihin varattu vuosittain 2,5 miljoonan euron määräraha.

Irtaimen omaisuuden hankintaan on varattuvuosittain 0,6–0,9 miljoonaa euroa. Summa ylittää aiempien vuosien tason johtuen mm. IT-investoinneista.

Nettoinvestoinneista puolestaan on vähennetty maa-alueiden myyntitulot, joiden arvioidaan olevan suunnittelukaudella vuosittain 4,9–6,5 miljoonaa euroa.

Suunnittelukauden kokonaisinvestointisummat käyvät ilmi alla olevasta taulukosta:

Investoinnit 2018-2020		TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
1 000 €	Osasto						
Bruttoinvestoinnit infraan ja rakennuksiin	TEKY	-15 826	-14 740	-9 555	-18 105	-24 715	-22 765
Maanosto	KH	-1 906	-2 500	-1 500	-2 500	-2 500	-2 500
Irtain omaisuus	KH	-123	-766	-466	-255	-80	-50
Irtain omaisuus	SOTE	0	-80	-80	-150	-100	
Irtain omaisuus	Sivistys	-231	-400	-400	-400	-500	-400
Irtain omaisuus	TEKY	-110	-100	-100	-100	-100	-100
Irtain omaisuus yhteensä, netto		-464	-1 346	-1 046	-905	-780	-550
Osakkeet ja osuudet	SOTE	0	-30	0	-30	-30	-30
Osakkeet ja osuudet	Sivistys	-13	-100	-50	-50	-50	-50
Osakkeet ja osuudet yhteensä, netto		-497	-130	-50	-80	-80	-80
Bruttoinvestoinnit yhteensä		-18 693	-18 716	-12 151	-21 590	-28 075	-25 895
Bruttoinvestoinnit Sipoon Vesi		-2 233	-3 350	-2 530	-3 960	-2 840	-1 800
Maan myynti ja käyttöomaisuuden myynnit		6 698	6 600	4 615	6 200	4 900	6 500
Investoinnit yhteensä, netto		-14 228	-15 466	-10 066	-19 350	-26 015	-21 195

Tämä taulukko on myös konsernitason investointiyhteenvedo. Kiinteistöyhtiöiden osalta ei ole suunniteltu investointeja kaudelle 2018–2020.

7.2 INVESTOINNIT, TEKNIikka- JA YMPÄRISTÖOSASTO ILMAN SIPOON VETTÄ, YHTEENVETO

BRUTTOMÄÄRÄRAHAT

Taulukossa on esitetty investointien bruttomäärärahat Sipoon kunnan osalta. Tasejatkuvuuden takia vuoden 2015 osalta investointikustannukset eivät käsitä vesihuoltoa. Sipoon Veden investointikustannukset on esitetty Sipoon veden talousarviossa, joka on liitteenä.

KUNNAN INVESTOINNIT	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet	-2 072	-2 637	-3 440	-1 805	-3 075	-3 450	-5 200
Laajennusinvestoinnit, olemassa olevat alueet	-105	-397	-2 285	-250	-1 585	-430	-200
Laajennusinvestoinnit, rakennukset	-27	-1 360	-1 950	-2 095	-4 785	-13 135	-9 375
Uudelleen investoinnit	-9 008	-8 798	-670	-580	-2 695	-4 290	-1 870
Peruskorjausinvestoinnit	-2 354	-2 610	-4 450	-4 450	-4 095	-1 740	-4 820
Muut investoinnit	-19	-24	-1 945	-375	-1 870	-1 670	-1 300
Bruttoinvestoinnit yhteensä	-13 585	-15 826	-14 740	-9 555	-18 105	-24 715	-22 765

INVESTOINNIT, YHDYSKUNTARAKENTAMINEN

Käsitteet

- **Laajennusinvestointi:** infran laajentaminen, joka mahdollistaa lisääntyvän asutuksen, ja uudisrakentaminen, joka lisää kunnan infran tai rakennusten palvelukapasiteettia ja infran määrää tai kiinteistöjen pinta-alaa
- **Uudelleeninvestointi:** uuden rakennuksen rakentaminen, joka korvaa aikaisempia rakennuksia ja niissä annettavaa palvelua.
- **Peruskorjausinvestointi:** korjaustoimenpide, jolla palautetaan olemassa oleva omaisuus enintään alkuperäiseen kuntoon
- **Yleiset investoinnit:** erityiskohteiden rakentaminen, joita tarkastellaan omana kokonaisuutenaan.

Uudelleeninvestoinnit, peruskorjausinvestoinnit ja yleiset investoinnit rahoitetaan verotuloilla. Sen sijaan laajennusinvestoinnit on tarkoitus rahoittaa muutaman vuoden viiveellä tontinmyynnistä saatavilla tuloilla, jolloin kasvu ei aiheuta lisäkustannuksia nykyisille kunnan asukkaille. Tämä edellyttää kokonaisvaltaista yhdyskuntakehitystä, jota johdetaan kokonaisuutena siten, että kaavatalous ja toimiva sekä toivottu yhdyskuntarakenne saadaan aikaiseksi.

Jokainen investointikohde nähdään toimintaa uudistavana kehittämistoimenpiteenä ja siten suunnittelua tehtäessä tulee kehittää ja uudistaa ko. kohteessa tehtävää toimintaa. Investoinnin suunnittelun yhteydessä tehtävän kehittämisen ja suunnittelun tavoitteena on, että jokainen investointi, riippumatta onko se yhdyskuntarakennetta eli infraa tai kiinteistöä koskeva, tulee toteuttaa siten, että viihtyvyys, turvallisuus, toiminnollisuus ja monikäyttöisyys ovat tasapainossa investointi- ja elinkaarikustannusten sekä kaavatalouden kanssa. Näin toiminnan laatu paranee ja kustannukset laskevat.

Investoinnin vaiheet ja päätettävät asiat

Vaihtoehdot ja ratkaisun ajankohta sekä investointiohjelma

Palvelu ja infra-investoinnit tehdään ennustetun tarpeen tyydyttämiseksi tavoitteena taloudellinen ja toiminnallinen palvelutason parantuminen ja kunnan strategiaa toteuttaminen. Päätöksenteon ja hyvän lopputuloksen saavuttamisen edellytyksenä ovat vaihtoehtoiset ratkaisut ja niiden vaikutusten arviointi sekä toiminnan että talouden kannalta.

Investoinnin suunnittelu ja toteuttaminen ennen tarpeen realisoitumista edellyttää, että vaihtoehtojen muodostaminen, vaikutusten määrittäminen ja toteutettavan vaihtoehdon valinta tehdään hyvissä ajoin. Käytännössä tämä tarkoittaa sekä infra- että palveluinvestointien osalta vähintään viittä vuotta ennen uuden kaava-alueen tai rakennuksen käyttöönottoa. Näin hanke- ja yleissuunnittelulle, toteutussuunnittelulle, kilpailuttamisella ja toteuttamiselle jää riittävästi aikaa.

Investointikohteet sisällytetään kunnan 10-vuoden investointiohjelmaan. Suurimpien investointien osalta vaihtoehdot on hyvä tutkia erillisin vaihtoehtoselvityksin ja muista investoinneista tehdään ko. selvitykset hankkeen vaatimalla tasolla täydentämään investointiohjelmaa.

Investointisuunnitelma

Investointisuunnitelma on talousarvion kolmen vuoden investointiosa, jossa ensimmäinen vuosi on sitova. Investointisuunnitelmaan tulevat hankkeet on priorisoitu tarpeiden ja edellä kuvattujen vaihtoehtojen osalta eri hallintokuntien kesken. Investointisuunnitelman hankkeista tehdään projektisuunnitelmat, joissa määritetään hankekohtaisesti niiden tarkoitus, taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet, sisältö, vaiheet, riskit sekä alustava aikataulu.

Investoinnin toteutustapa ja hankesuunnitelma

Suurille investointikohteille laaditaan hankesuunnitelma, jonka tulisi perustua vertailtuun ja valittuun vaihtoehtoon. Vaihtoehtoselvitys voi olla erillinen tai liittyä muuhun kokonaissuunnitelmaan kuten esim. kaavoitusohjelmaan tai palveluverkkoselvitykseen. Hankesuunnitelman yhteydessä tehdään

tarkempi tarveselvitys ja määritellään hankkeen toteutuskehys sekä kustannusarvio. Näin hankesuunnitelman hyväksyminen voi toimia investointipäätöksenä.

Hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen hanketta jatketaan päätöksen mukaisesti toteutussuunnittelulla. Toteutussuunnitelmien jälkeen rakennusurakka kilpailutetaan, ja kilpailutuksen tulosten perusteella tehdään toteutuspäätös. Investointihankkeet päättyvät luovutukseen ja käyttöönottoon.

Infran laajennusinvestointien vaikutukset talouteen ja kaavatalous

Infran ja palveluiden laajennusinvestoinnit on tarkoitus rahoittaa tontinmyynnistä saatavilla tuloilla, jolloin kasvu ei aiheuta lisäkustannuksia nykyisille kunnan asukkaille. Erityisesti palveluiden vaatimien investointien toteuttaminen on kuitenkin jaksollista.

Laajennusinvestointien rahoittaminen tontinmyyntituloilla edellyttää myös, että kunnan taloudellinen tulos on likimain tontinmyyntitulojen verran positiivinen. Muussa tapauksessa tontinmyyntitulot käytetään käyttötalouteen eikä uusien asukkaiden edellyttämien investointien kattamiseen.

Infra-investointien kannattavuutta mitataan kahden tekijän avulla: omarahoitussuhteella ja palveluhankintavaralla.

- Omarahoitussuhde on myyntitulojen suhde infran investointeihin. Esim. 200 tarkoittaa että tontinmyyntitulot ovat kaksi kertaa suuremmat kuin infra-investoinnit
- Palveluhankintavara saadaan jakamalla infran toteuttamisen ja suunniteltujen myyntitulojen erotus uusien asukkaiden määrällä. Tulos kertoo, montako euroa per asukas jää rahaa, jolla rahoittaa palveluinvestointeja kuten kouluja tms. Palveluhankintavara lasketaan asuinalueille, kun kaavaan sisältyy uusia asukkaita. Käytettävän rahan määrä tulisi olla keskimäärin 6 000–7 000 euroa asukasta kohden.

Tunnuslukuihin vaikuttavat mm. seuraavat tekijät:

- katujen ja puistojen määrä ja laatu
- kynnysinvestoinnit kuten esimerkiksi uudet sillat tai alikulut
- rakennustyytit alueella ja niiden eri hinnat rakennusoikeudelle

Katujen nimelliset hinnat vaihtelevat riippuen lähinnä maaperän laadusta. Alueittain erityyppisten puistojen ja kevytliikenneväylien määrät ja siten kustannukset voivat vaihdella paljonkin. Maastonpiirteet vaikuttavat myös kokonaisuuteen.

Rakennustyytit vaikuttavat etenkin rakennusoikeuden hinnan kautta. Omakoti- ja pientaloasujat maksavat rakennusoikeusneliömetristä kalliimman hinnan, ja asuvat keskimäärin väljemmin. Täten näille rakennustyypeille tulee paremmat myyntitulot per asukas, jolle järjestää palveluita. Työpaikka- ja palvelualueerakentaminen tuovat tuloja, mutta eivät vastaavia julkisia palveluinvestointivaroja.

Omakoti- ja pientalovaltaisten alueiden omarahoitussuhde on Sipoossa tyypillisesti 200–300 % ja palveluhankintavara 8 000–14 000 euron välissä. Pienestä omarahoitussuhteesta huolimatta ko. alueiden kaavatalous on kannattava hyvän palveluhankintavaran takia. Palveluhankintavara onkin merkittävämpi mittari kaavataloutta tarkasteltaessa.

Kerrostalovaltaisten alueiden omarahoitussuhde on Sipoossa tyypillisesti 300–700 % ja palveluhankintavara 4 000 ja 14 000 euron välissä. Suuresta omarahoitussuhteesta huolimatta ko. alueiden kaavatalous ei ole parempi kuin omakoti- ja pientalovaltaisilla alueilla pienemmän palveluhankintavaran takia. Kerrostalovaltaiset alueet ovat kaavataloudeltaan tasapainossa.

Kaava- ja tonttivaranto

Kunta kaavoittaa ensisijaisesti omistamilleen maille, eli käyttää raakamaan varantoon. Kaavoitus- ja investointiohjelmissa kunta kertoo tavoitteensa asemakaavoitettavien alueiden suhteen lähivuosisille. Tulevaa rakentamista voidaan tarkastella kaava- ja tonttivarantojen kautta. Kaavavaranto käsittää ne alueet, joille on lainvoimainen asemakaava ja alueen infra-rakentamista ei ole toteutettu. Tonttivaranto on taas myyntikelpoiset eli ne kaavoitettujen alueiden tontit, joille on rakennettu infra ja jotka ovat

myymättä. Kaava- ja tonttivarantoja lasketaan kerrosneliömetreinä (kem) kullekin rakennustyyppille (omakoti-, pien-, kerros- ja liike- sekä teollisuusrakentaminen).

Kaavavarannon tulisi olla riittävä ja suhteessa kunnan suunniteltuun kasvuun, jotta infran rakentaminen voidaan toteuttaa suunnitelmallisesti vaaditun prosessin mukaisesti ja suunnata kysynnän mukaisesti. Yleisesti Suomessa riittäväksi kaavavarannoksi katsotaan kolmesta viiteen vuoden varanto.

Sipoon kasvaessa 500–700 asukasta vuodessa, tulisi asuinrakentamisen kaavavaranto olla noin 70 000–130 000 kerrosneliömetriä jakautuen erityyppisille kiinteistöille monipuolisen rakentamisen mahdollistamiseksi. Tonttivarantoa tulee rakentaa vuosittain toteutuvan tontinmyynnin perusteella. Mikäli kaavavaranto on liian pieni, infrainvestointien aikataulua ja toteutusta ei voida varmuudella ennustaa ja investointien toteutuminen on epävarmaa. Lisäksi suunniteltua myöhäisemmällä toteutuksella voi olla kustannuksia lisäävä vaikutus.

Rakennusten toteutusperiaatteita

Rakennukset suunnitellaan kaikkien nykystandardien mukaisiksi talousarviossa annettujen tavoitteita noudattaen. Lisäksi Sipoossa käytetään seuraavia periaatteita uusien rakennusten suunnittelussa ja toteutuksessa.

- Uudet palveluinvestoinnit tulee perustua palveluverkkosuunnitelmaan.
- Jokainen uusi investointi on käyttäjälle ja tekniselle toimelle kehittämisprojekti.
- Koulutusjaostot ja sivistysvaliokunta pitävät tärkeänä, että investointikustannukset ja sitä kautta sisäisten vuokrien kulut pidetään kurissa, jotta opetuksen resursointia ei jouduta laskemaan.
 - o Sisäisen vuokran suuruuteen vaikuttaa eniten tilojen pinta-ala. Mitä toiminnaltaan tarkoituksenmukaisempi ja pinta-alaltaan pienempi kiinteistö on, sitä pienempi myös sisäinen vuokra on. Sisäisen vuokran toivotaan kannustetavan käyttäjää tarkoituksenmukaiseen tilojen suunnitteluun optimoiden kiinteistöjen käyttö, viihtyvyys ja laajuus tasapainoon.
 - o Uusien hankkeiden osalta sisäisen vuokran kurissa pitämiseksi tulee hankkeen tavoitteeksi asettaa pedagogisesti toimiva ja viihtyisä sekä tilatehokas rakennus, joka suunnitellaan yhteistyössä teknisen toiminnan ja sivistyksen kanssa.
- Rakennus suunnitellaan mahdollisimman muuntautuvaksi ja energiatehokkaaksi käyttäen hyväksi mm. mahdollisuuksien mukaan uusiutuvaa energiaa, tarpeenmukaista ilmanvaihtoa, vakiovalaistusta ja aurinkosähköä.
- Rakennuksen terveellisyyden varmistamiseksi opetus- ja toimistotiloissa käytetään ainoastaan rakennusmateriaaleja ja kiintokalusteita, jota täyttävät vähäpäästöisyyden M1-merkin tai muun vastaavan kansainvälisen merkinnän vaatimukset, jos ne ovat tiukemmat kuin M1-luokituksen vaatimukset.

Vuosien 2018–2020 investointisuunnitelman laatiminen

INTO-investointiohjelma otettiin käyttöön vuonna 2013 kunnan rakennusinvestointitarpeiden suunnitteluun. Investointeja tarkastellaan sekä talousarviokauden (1–3 v) että pitkän tähtäimen (10 v) suunnittelua varten.

Investointiohjelmassa esitetään 10 vuoden investoinnit investointilajeittain kohdennettuina eri käyttäjille. Rakennuksia koskevat laajennusinvestoinnit perustuvat asukasmäärän lisääntymiseen, sivistystoimen palveluverkkosuunnitelmaluonnokseen, hyväksytyihin hankesuunnitelmiin ja aikaisempiin talousarvioiden esityksiin.

Vuosien 2018–2020 investointisuunnitelma on laadittu Tekniikka- ja ympäristöosaston johdolla yhteistyössä kehitys- ja kaavoituskeskuksen ja sivistysosaston kanssa. 10 vuoden investointiohjelman perusteella Investointiohjelman laatimisen periaatteet on sovittu yhdessä toimialojen ja yksiköiden kanssa.

- **Infra-investoinnit** laaditaan tiiviissä yhteistyössä teknisen toimen ja kaavoituksen kesken. Keskeinen tavoite on kunnan kannalta kaavatalous, jossa tontinmyyntitulot kattavat kaikki

laajennusinvestoinnit. Tämä edellyttää ja sen takia olisi erityisen tärkeää että kaikki kaavoitus suunnitelmat tekniikka ja kaavoitus tekisivät yhdessä.

- o viitesuunnitelmassa ratkaistaan suurin osa kaavataloutta ja kaavan toiminnollisuutta ja sen tekeminen yhdessä tekemisellä olisi suurin vaikutus. Tämä jälkeen tulee luonnos- ja ehdotussuunnitelmat sekä asemakaava. Mitä pidemmälle suunnittelussa mennään, sitä pienemmät vaikutusmahdollisuudet ovat.
- **Palveluiden laajennusinvestointien** tarpeista toimiala ja yksikkö laativat teknisen toimialan avustamana tarvemäärityksen ennen sen hyväksymistä investointiohjelmaan ja -suunnitelmaan. Tarvemäärityksessä määritetään hanke ja arvioidaan sen tarve, vaikutukset ja investointikustannukset sekä muutokset operatiivisiin kustannuksiin. Uudet hankkeet aloitetaan sen jälkeen kun sivistyksen palveluverkkosuunnitelma on hyväksytty.
- **Peruskorjausinvestointien** osalta toimitilat priorisoi korjaustoimenpiteet talousarvion periaatteiden mukaan ja tekninen valiokunta päättää valtuuston myöntäminen varojen perusteella toteutettavat hankkeet. Erityiset peruskorjausinvestoinnit, joilla tehostetaan toimintatapaa tai ovat muuten suuria, esitetään omina hankkeina talousarviossa.
- **Investointiohjelmassa** hankkeet priorisoidaan ja sijoitetaan tarvittaessa osaksi ne 10 vuoden investointiohjelmaan. Investointisuunnitelmaan (talousarviovuosi ja kaksi seuraavaa vuotta) kootaan investointiohjelman perusteella.

Teknisen valiokunnalle valmistellaan kunnan investointisuunnitelma käsiteltäväksi. Valiokunta käsittelee ohjelmaluonnoksen ja pyytää siitä lausunnot valiokunnilta ja jaostoilta. Tekniselle valiokunnalle valmisteltavassa uudessa investointisuunnitelmassa otetaan huomioon luottamushenkilöiden lausunnoissa esittämät asiat tai huomautukset, ja tekninen valiokunta käsittelee sen uudelleen ja lähettää osaksi talousarviota kunnanhallituksen ja edelleen valtuuston käsiteltäväksi.

INVESTOINTISUUNNITELMA 2018–2020

Kunnan investointisuunnitelmassa on esitetty kaikki Sipoon kunnan bruttoinvestoinnit lukuun ottamatta Sipoon Vesiliikelaitoksen ja kunnan tytäryhtiöiden investointeja. Vesihuollon investoinnit on esitetty erikseen Sipoon Veden talousarviossa ja tytäryhtiöiden investoinnit on esitetty ko. yhtiöiden talousarvioissa.

Investoinnit voidaan jakaa investointilajien perusteella laajennus-, uudelleen-, peruskorjaus- ja muihin investointeihin. Vaihtoehtoisesti investoinnit voidaan jakaa investointityyppien mukaan rakennusinvestointeihin, katu- ja viheralueiden laajennusinvestointeihin ja muihin infran investointeihin.

Oheisessa taulukossa on kooste kunnan investointisuunnitelman bruttoinvestoinneista em. jaotuksella. Investoinnit on määritelty vuoden 2017 kustannustasossa.

KUNNAN INVESTOINNIT	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017		TA 2018	TS 2019	TS 2020
				Enn.				
Laajennusinvestoinnit infra	-2 177	-3 034	-5 725	-2 055		-4 660	-3 880	-5 400
Laajennusinvestoinnit rakennukset	-27	-1 360	-1 950	-2 095		-4 785	-13 135	-9 375
Uudelleen investoinnit	-9 008	-8 798	-670	-580		-2 695	-4 290	-1 870
Peruskorjausinvestoinnit	-2 354	-2 610	-4 450	-4 450		-4 095	-1 740	-4 820
Muut investoinnit	-19	-24	-1 945	-375		-1 870	-1 670	-1 300
Yhteensä (Bruttoinvestoinnit infraan ja rakennuksiin)	-13 585	-15 826	-14 740	-9 555		-18 105	-24 715	-22 765

KUNNAN INVESTOINNIT	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017		TA 2018	TS 2019	TS 2020
				Enn.				
Rakennukset	-10 353	-12 381	-6 430	-6 485		-9 490	-18 205	-13 435
Katu- ja viheralueiden investoinnit, laajentuminen	-2 177	-3 034	-5 725	-2 055		-4 660	-3 880	-5 900
Infrainvestoinnit, muut	-1 055	-411	-2 585	-1 015		-3 955	-2 630	-3 430
Yhteensä (Bruttoinvestoinnit infraan ja rakennuksiin)	-13 585	-15 826	-14 740	-9 555		-18 105	-24 715	-22 765

Investointisuunnitelman lähtökohtana on kuntastrategia ja sen mukaisten Sipoon kunnan kasvutavoitteiden toteuttaminen, kaavavaranto, tonttien kysynnän markkinatilanne ja uusien kaavojen aikataulu.

Infran ja rakennusten laajennusinvestoinnit tulee kattaa pitkällä tähtäimellä tontinmyyntituloilla kuten myös raakamaan osto. Vesihuolto tulee kattaa pitkällä tähtäimellä kaikki kustannuksensa mukaan lukien investoinnit.

Vuosina 2018–2020 painottuvat erityisesti laajennusinvestoinnit. Siksi uudelleeninvestointeja ja peruskorjauksia on budjetoitu hiukan matalammalle tasolle. Jaksotuksen tarkoituksena on vuosittaisten investointien tasoittaminen.

Asukasluvun ennustetaan kasvavan asemakaava-alueilla ja harvaan asutuilla alueilla vuonna 2018 yhteensä noin 600 asukkaalla ja vuosina 2019 ja 2020 noin 700 asukkaalla. Kasvuennuste tehdään myönnettyjen rakennuslupien, myytyjen tonttien ja tonttien myyntiennusteen perusteella. Kasvun painopiste on vuosina 2018–2020 sekä Nikkilässä että Söderkullassa. Harvaan asutuille alueille rakentamisen osuus asukaslusäyksestä on arvioitu olevan noin 100 asukasta vuodessa.

Infran laajennusinvestointien esitetään olevan vuonna 2018 noin 4,7 milj. euroa, vuonna 2019 noin 3,9 milj. euroa ja vuonna 2020 noin 5,4 milj. euroa. Vuoden 2020 investointeja nostaa erityisesti Talman keskustan kaava-alueen rakentaminen.

Aikaisempinen talousarvioiden, asukasluvun ennakoidun kasvun ja hyväksytyjen hankesuunnitelmien mukaisesti palveluiden laajentumisen painopistealueena on ensin Sipoonlahden koulun laajentaminen, Nikkilässä uuden Nikkilän Sydämen päiväkodin rakentaminen ja vuoden viiveellä Nikkilän Sydän -sivistyskeskuksen laajentaminen.

Kunnan palvelutuotannon rakennuksiin kohdistuvat investoinnit ovat vuonna 2018 noin 9,4 milj. euroa, vuonna 2019 noin 18,3 milj. euroa ja vuonna 2020 noin 13,4 milj. euroa. Rakennuksiin kohdistuvat suuret investoinnit johtuvat pääosin koulujen laajennusinvestoinneista, jotka ovat oppilasmäärän lisääntyessä välttämättömiä hankkeita. Rakennuksien laajennusinvestointien osuus suunnitelma-kaudella on vuonna 2018 noin 4,7 milj. euroa, vuonna 2019 noin 13,2 milj. euroa ja vuonna 2020 noin 9,4 milj. euroa.

LAAJENNUSINVESTOINNIT, INFRA

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet	-2 072	-2 637	-3 440	-1 805	-3 075	-3 450	-5 200
✓ Kadut, sis. kynnysinvestoinnit	-2 036	-2 637	-3 440	-1 805	-2 850	-2 300	-3 450
✓ Viheralueet	-36				-225	-1 150	-1 750
Laajennusinvestoinnit, olemassa olevat alueet	-105	-397	-2 285	-250	-1 585	-430	-200
✓ Kadut	-105	-362	-2 285	-250	-1 585	-430	-200
✓ Viheralueet		-35					

Uudet kaava-alueet ovat uusia alueita, joita kaavoitetaan ja joille toteutetaan kadut, viheralueet, vesihuolto ja muu infra. Näillä alueilla ei ole aikaisemmin ollut asemakaavaa.

Olemassa olevat alueet ovat alueita, jotka on kaavoitettu jo aiemmin ja joissa kaavaa nyt uusitaan. Kun esim. puistometsät kaavoitetaan asuinalueiksi, muistuttaa toteutus uusien alueiden toteutusta. Mikäli alueilla on toteutettuna kadut, viheralueet, vesihuolto ja muu infra, tarkoittaa tämä nykyisen kaavan tehostamista ja lisärakentamista verrattain pienin infrainvestointein.

Kaava-alueiden investoinnit on jaettu katuinvestointeihin, kynnysinvestointeihin ja viheralueinvestointeihin. Katuinvestointi käsittää kadun, valaistuksen ja mahdollisten aukoiden rakentamisen sekä katuvihreän toteuttamisen. Viheralueinvestoinnit käsittävät lähinnä uusien puistojen tai vastaavien rakentamisen. Kaava-alueen kynnysinvestointi tarkoittaa kaava-alueen toteuttamiseksi välttämätöntä investointia, jota ei tavanomaisesti esiinny kaava-alueiden toteutuksissa kuten esimerkiksi radanalitusta.

LAAJENNUSINVESTOINNIT, UUDET JA OLEMASSA OLEVAT KAAVA-ALUEET

Kadut ja puistot

Katujen ja puistojen laajennusinvestoinnit niin uusille kuin kaavamuu-alueille on aikataulutettu kaavoituksen valmistumisen ja kiinteistötoimen arvioimien tonttien myyntien perusteella. Mikäli kaavojen hyväksynnän aikatauluissa tai tonttien myyntien menekissä tapahtuu muutoksia, muuttaa se kohteiden investointien toteutusaikataulua ja kohteisiin varattuja investointimäärärahoja.

Vuosien 2018–2020 aikana laajennusinvestointien toteuttamisen osalta kohteina ovat:

	TA 2018 €	TS 2019 €	TS 2020 €
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	4 660 000	3 880 000	5 400 000
Uudet kaava-alueet (uk) ja kaavamuu-alueet (km)			
Nikkilä			
N 40 Sipoon Jokilaakso (uk)	maanrak.	kevytliikenne	puisto
NG 5 Kartanonrinne (uk)	viimeistely		
NG 11 Kylävuorentien ok-tontit (uk)	maanrak.		viimeistely
N 60 Oikopolku (km)		maanrak.	
Söderkulla			
T3 Pähkinälehto (uk)	viimeistely		
Taasjärvi III (uk)	viimeistely		
T 7A Pähkinälehdon laajennus, osa A (uk)	maanrak.+viim		
K 8B Hiekkamäentie (uk)	maanrak.	maanrak.+viim	viimeistely
Sipoonlahden rannan asemakaavamuutos (km)			maanrak.
Söderkullan K-market (km)	viimeistely		
T8 Kalliomäki (km)	maanrak.	viimeistely	
Söderkullan keskusta (km)		viimeistely	
T 7B Sipoonlahden koulukeskus ja tasauspysäkin uusiminen (km)	maanrak.+viim.	viimeistely	
S 17C Söderkullan keskustan asemakaavamuutos (km)			maanrak.
S 17D Söderkullan keskusta, Palvelutalo Linda (km)			maanrak.
Talma			
Bastukärr (uk)	maanrak.	viimeistely	
TM4 Talman Hietala (uk)			maanrak.
TM 2 Talman keskustan eteläosa vaihe 1 (uk)		kynnysinv.	maanrak.
TM 2 Talman keskustan eteläosa vaihe 2 (uk)			maanrak.

Nikkilässä vuonna 2016 aloitettu Sipoon Jokilaakson kaava-alueen rakentamista jatketaan vuonna 2017 toteuttamalla loput kaava-alueesta. Kaava-alueeseen kuuluva laaja puisto ja kevyenliikenteen verkosto toteutetaan vuosina 2019–2021 siten että vuonna 2019 toteutetaan kevyen liikenteen väylät ja pohjatyöt ja vuonna 2020 pintarakenteet. Kaava-alueen kynnysinvestointina rakennettava ajoneuvosilta suunnitellaan toteutettavan vuonna 2021. Koko kaava-alueen rakentaminen on ajoitettu vuosille 2016–2021. Lisäksi vuonna 2016 aloitettu Kartanonrinteen kaava-alueen omakotialueen laajentamisen viimeistelytyöt on ajoitettu vuodelle 2018 kuten myös Kylävuoren pienen omakotialueen katujen maanrakennustöiden toteuttaminen. Nikkilän Oikopolku on välitilan kaavoittaminen noin 2400 kerrosneliömetrin ja 50 asukkaan rakennukselle. Kaavan vahvistuminen on suunniteltu vuodelle 2018 ja infran toteutus vuodelle 2019.

Söderkullassa Hiekkamäentien alueen infrarakentaminen ajoittuu vuosille 2019 ja 2020 mahdollistaen noin 40 000 kem:n liikerakentamisen. Vuonna 2016 aloitetun Pähkinälehdon laajennuksen kaava-alueen viimeistelytyöt on suunniteltu tehtäväksi valmiiksi vuoden 2018 aikana. Sipoonlahden koulukeskuksen liikennejärjestelyjen työmaan painopiste on vuodessa 2018 ja viimeistely tehdään 2019, noin vuotta ennen koulukeskuksen valmistumista. Samassa projektissa Söderkullan linja-autojen tasauspysäkki siirretään Sipoo Areenan länsipuolelle siten, että Sipoonlahden koulun laajentaminen mahdollistuu.

Söderkullassa on talousarviokaudella investointeja vaativia muutoskaavoja seuraavasti. Vuonna 2018 jatketaan Kalliomäen alueen infran rakentamisen maanrakennustyöt ja alueen viimeistelytyöt on ajoitettu vuodelle 2019. Kaava-alueelle on mahdollista toteuttaa yli 27 000 kerrosneliötä yhteensä yli 600 asukkaalle. Sipoonlahden rannan sopimuskaava, jossa kunta toteuttaa infran ja jolle on mahdollista toteuttaa yli 35 000 kerrosneliötä yhteensä yli 400 asukkaalle, suunnitellaan toteuttavaksi vuonna 2020.

Talmassa käynnistetään vuonna 2019 Talman keskustan rakentaminen. Talman asemakaava-alueen ensimmäisen vaiheen toteuttaminen on alustavasti ajoitettu vuosille 2019–2024 ja asemakaava-alueen kynnysinvestointina rakennettavat sillat ja alikulut vuosille 2019–2020 ja 2022. Toteutettaville kaava-alueille on mahdollista toteuttaa noin 100 000 kerrosneliötä yhteensä noin 2 000 asukkaalle. Lisäksi Bastukärin logistiikka-alueen infran toteuttamista jatketaan jatkamalla Rekkaraitin rakentamista ja toteuttamalla Rahtiraitti.

VÄYLÄHANKKEET, OLEMASSA OLEVAT ALUEET

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Väylähankkeet, olemassa olevat alueet			-1 750	-250	-1 000	0	-500

Väylähankkeet ovat olemassa olevan väylän parantamista kuten esim. kevyen liikenteen väylän lisääminen olemassa olevaan väylään. Väylähankkeet eivät tyypillisesti kuulu laajennusinvestointeihin vaan parantavat olemassa olevaa laatutasoa.

	TA 2018 €	TS 2019 €	TS 2020 €
Laajennusinvestoinnit, väylä hankkeet	1 000 000	0	500 000
Nikkilä			
N50 Nikkiläntien asemak. muutos / kiertoliittymä	maanrak.+viim.		
Söderkulla			
Eriksnäsintien kevyen liikenteen väylä	maanrak.+viim.		
Talma			
Bastukärr - Kerava kevyen liikenteen väylä			maanrak.+viim.

Nikkiläntien ja Martinkyläntien risteykseen on suunniteltu kiertoliittymä ja liityntäpysäköintipaikka linja-autopysäkkeineen. Tekninen valiokunta on tehnyt kadunpito päätöksen, mutta maanomistus ja kaavoitustilanne eivät ole mahdollistaneet hankkeen toteuttamista. Hanke on liikenteen sujuvuuden, liikenneturvallisuuden ja joukkoliikennejärjestelmän toiminnan kannalta erittäin tarpeellinen. Hanke on suunniteltu toteutettavaksi vuoden 2018 aikana.

Bastukärin ja Keravan väliltä puuttuu kevyenliikenteen väylä. Bastukärin logistiikkakeskuksessa töissä käyvien liikenneturvallisuuden parantamiseksi ko. väylä on erittäin tarpeellinen. Sipoon kunta ja Keravan kaupunki ovat neuvotelleet asiasta ja ehdottavat, että kumpikin rakentaa omalle puolelleen kevyen liikenteen raitin. Toteutuksesta ei ole päästy ratkaisuun ja hanke suunnitellaan toteutettavan vuoden 2018 aikana.

LAAJENNUSINVESTOINNIT, RAKENNUKSET

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020	Hankkeen kust. arvio
Laajennusinvestoinnit, rakennukset	-27	-1 360	-1 950	-2 095	-4 785	-13 135	-9 375	
Sipoonlahden koulun laajentaminen ja muutostyöt	-9	-928	-1 700	-1 700	-4 450	-10 790	-6 030	-24 600
josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen						-1 000	-950	-1 950
arvioidut avustukset yhteensä								17
Nettoinvestoinnit								-24 583
Nikkilän Sydän laajentaminen, vaihe 2, opetustilat		0	-76	-150	-285	-2 070	-3 020	-5 900
josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen							-470	-470
Talman yhtenäiskoulu, 1-vaihe					-50	-275	-325	-13 560

Sipoonlahden koulun laajentaminen ja muutostyöt, kustannusarvio 24,6 milj. euroa
Kustannusarvio sisältää ensikertaisen kalustamisen kustannukset 1,95 milj. euroa.
Hankkeelle haetaan lähiliikuntapaikka- ja energia-avustuksia, joiden arvo on yhteensä 17 000 euroa.

Sipoon kunnanvaltuusto on hyväksynyt Sipoonlahden koulun laajentamisen ja muutostöiden hankesuunnitelman marraskuussa 2016. Hankkeen toteuttaminen on myös hyväksytty hankesuunnitelman mukaisesti osana talousarviota ja -suunnitelmaa 2017 - 2019.

TA 2015 - 2017 mukaisesti Sipoonlahden koulun laajentamisen valmistelu on aloitettu 2015 alussa laatimalla pohja-aineisto ja käynnistämällä arkkitehtikilpailu. Kilpailulautakunta valitsi tuotetuista vaihtoehdosta ja ratkaisusta arkkitehtikilpailun voittajan, joka julkaistiin 23.5.2016. Tekninen valiokunta ja kunnanhallitus hyväksyivät suunnittelusopimuksen kesäkuussa 2016 ja hankesuunnitelma on laadittu arkkitehtikilpailun ratkaisun pohjalta ohjausryhmän, hankeryhmän ja pedagogisen ryhmän ohjauksessa. Hankkeesta on laadittu lapsi- ja sidosryhmävaikutusarviointi, joka on käsitelty sivistyksen päättävissä elimissä.

Rakentaminen on suunniteltu aloitettavan talvella 2018. Sipoonlahden koulun laajentaminen ja muutostyöt toteutetaan 2/2018 - 6/2020 siten, että laajennus tehdään ensin 6/2019 mennessä ja koulun muutostyöt tämän jälkeen. Myös pihan rakentaminen on jaettu ko. jaksoihin. Laajennustyömaan rinnalla toteutetaan Koulutien ja Taasjärventien sekä Söderkullan tasauspysäkin ja liityntäparkkipaikan rakennusprojektit. Lisäksi Sipoonlahden koulun muutostöiden rinnalla toteutetaan pohjoisen hiekkakentän ja siihen liittyvien huoltorakennusta rakennusprojekti. Ko. rakentamisen kokonaisuus muodostaa tarkkaan sovitettujen projektien kokonaisuuden.

Sipoonlahden koulu toimii tällä hetkellä kahdessa eri yksikössä - Neiti Miilintien yksikössä (3–9 lk.) ja Opintien yksikössä Söderkullan koulukeskuksessa (e–2 lk). Söderkullan koulukeskuksen rakennus on elinkaarensa loppupuolella ja rakennuksesta on tarkoituksenmukaista luopua lähitulevaisuudessa.

Hankkeen "Sipoonlahden koulun laajentaminen ja muutostyöt" tarkoituksena on toteuttaa Sipoonlahden yhtenäiskoulun tilat samaan rakennukseen laajentamalla nykyistä vuonna 2009 valmistunutta rakennusta. Hankkeessa toteutetaan myös lisätila koulun välittömään läheisyyteen rakennettavan asutuksen oppilaille. Opetustilat on tarkoitus toteuttaa uutta opetussuunnitelmaa tukevin tiloina. Hankkeella ei ole vaikutuksia muihin kouluihin.

Sipoonlahden koulussa on tällä hetkellä noin 585 oppilasta. Arvoitu oppilasmäärä on syksyllä 2020 lähes 900 lasta perus- ja esiopetuksessa. Laajentamisessa rakennetaan tilat ja piha-alueet siten, että ne riittävät noin 1170 oppilaan yhteisoppilasmäärälle. Lisäksi ko. tiloissa käy esikoulua noin 130 lasta.

Sipoonlahden koulun tilat riittävät laajennus- ja muutostöiden jälkeen noin vuosiin 2027–2029 saakka. Laajennus- ja muutostöiden jälkeen Sipoonlahden koulu on lopullisessa laajuudessa ja kasvun jatkuessa sekä oppilasmäärän kasvaessa tulee seuraavaksi aloittaa uuden kampuksen vaiheittainen toteuttaminen.

Sipoonlahden koulun laajennus ja muutostyö -hanke käsittää Sipoonlahden koulun eteläpuolen laajennuksen ja nykyisen koulun muutostyöt, ensikalusteet sekä koulun piha-alueet. Muutostöiden kokonaisuuteen sisältyy myös muutostöiden yhteydessä tehtävät täydennysosat. Liikuntasalilaajennus toteutetaan erillisenä hankkeena myöhemmässä vaiheessa ajoittuen Opintien yksikön salin käytöstä poistamisen ajankohtaan. Ennen uuden liikuntasalin valmistumista koulu voi käyttää myös sen vieressä olevan Ingman-areenan salia liikunnan opetuksessa palloilulajien osalta.

Sipoonlahden koulun tilasuunnittelu perustuu uuteen oppimiskäsitykseen ja uuteen opetussuunnitelmaan. Oppiminen on elämänmittainen prosessi, joka ei rajaudu vain lapsuuteen, nuoruuteen ja kouluaikaan. Uusi oppiminen ei perusopetuksessa myöskään lokeroidu tiukasti oppiaineisiin, vaan opettajat suunnittelevat uuden opetussuunnitelman mukaisesti yhdessä eri oppimiskokonaisuuksia.

Rakennus suunnitellaan mahdollisimman muuntautuvaksi ja lisäksi energiatehokkaaksi käyttäen hyväksi mm. geotekniikkaa, tarpeenmukaista ilmanvaihtoa, vakiovalaistusta ja aurinkosähköä. Lisäksi opetus- ja toimistotiloissa käytetään ainoastaan rakennusmateriaaleja ja kiintokalusteita, jota täyttävät vähäpäästöisyyden M1-merkin tai muun vastaavan kansainvälisen merkinnän vaatimukset, jos ne ovat tiukemmat kuin M1-luokituksen vaatimukset.

Vuodelle 2017 varataan toteutussuunnittelua ja toteutuksen aloittamista varten 1,7 milj. euroa, vuodelle 2018 4,45 milj. euroa ja vuodelle 2019 10,79 milj. euroa. Valmistumisvuodelle 2020 on varattu 6,03 milj. euroa, ja hankkeen kokonaiskustannusarvio on 24,6 milj. euroa.

Nikkilän Sydämen laajentaminen, vaihe 2, kustannusarvio 5,90 milj. euroa
Kustannusarvio sisältää ensikertaisen kalustamisen kustannukset 0,47 milj. euroa

Sipoon kunnanvaltuusto on hyväksynyt Nikkilän Sydämen laajentamisen hankesuunnitelman marraskuussa 2016. Nikkilän Sydämen laajentamisen toteuttaminen on hyväksytty hankesuunnitelman mukaisesti osana talousarviota ja -suunnitelmaa 2017 - 2019.

Nikkilän Sydämen laajentaminen on jaoteltu kahteen eri osaan - Nikkilän Sydämen laajentamiseen (Sipoonjoen yhtenäiskoulu 1–9 ja Kungsvägens skolanin yläkoulu 7–9) ja liikuntasalin rakentamiseen. Liikuntasali korvaa nykyisen kunnoltaan huonon rakennuksen ja käsitellään tämän takia uudelleenrakennusinvestointina, vaikka ko. työt toteutetaan samassa urakassa (ks. uudelleeninvestoinnit).

Nikkilän Sydämen laajentamisen valmistelu ja hankesuunnittelu on aloitettu jo hankkeen ensimmäisen vaiheen aikana ja laajentamisen hankesuunnittelu keväällä 2016, jolloin hankesuunnitteluun palkattiin arkkitehti ja erikoissuunnittelijat. Hankesuunnitelma on laadittu ohjausryhmän, hankeryhmän ja pedagogisen ryhmän ohjauksessa. Hankkeesta on laadittu lapsi- ja sidosryhmävaikutusarviointi, joka on käsitelty sivistysosaston päättävissä elimissä.

Rakentaminen on suunniteltu aloitettavaksi vuoden 2018 lopussa, ja rakennuksen on määrä olla valmis vuoden 2020 syysyksi. Rakentaminen voidaan toteuttaa häiritsemättä juurikaan Nikkilän Sydämen yläkoulun koulunkäyntiä. Laajennustyömaan rinnalla toteutetaan Koulutien rakennusprojekti ja Nikkilän Sydän sovitetaan vieressä oleviin Nikkilän Sydämen päiväkodin ja Wessman-rakennuksen hankkeisiin sekä Nikkilän tasauspysäkin toteuttamiseen. Ko. rakentamisen kokonaisuus muodostaa tarkkaan sovitettujen projektien kokonaisuuden.

Nikkilän Sydämen nykyisten yläkoulujen hankesuunnittelu käynnistettiin vuoden 2013 alusta ja yläkoulu otettiin käyttöön syksyllä 2016. Nikkilän Sydämeen on sijoitettu kaksi eri yläkouluja ja kieltä saman katon alla: Kungsvägens skola ja Sipoonjoen koulu. Yläkoulun mitoitussopilas määrä on 740 oppilasta, josta 370 oppilasta on suomenkielisessä Sipoonjoen koulussa ja 370 oppilasta ruotsinkielisessä yläkoulussa Kungsvägens skolanissa. Molemmilla kouluilla on omat siipensä ja pihansa sekä myös yhteiset tilat ja yhteinen piha. Rakennuksen tilaratkaisussa iso koulu on jaoteltu arkkitehtonisesti pienemmiksi, noin 120 - 140 oppilaan yksiköiksi, joista suunnitelmissa on käytetty nimeä solu.

Nikkilän alakoulujen oppilaspaikat ovat jo tällä hetkellä täynnä ja on välttämätöntä, että Nikkilään rakennetaan lisää koulukapasiteettia. Rakennettavaan kaksikerroksiseen opintosiipeen toteutetaan viihtyisät, toimivat, modernia pedagogiikkaa tukevat oppimissolut 360 oppilaalle 1–6 luokkien perusopetukseen. Nikkilän Sydämen laajentamisen jälkeen Nikkilän Sydämessä voisi opiskella yhteensä noin 1 100 oppilasta. Lisäksi koulun laajentamisen yhteydessä yläkoululle rakennetaan viisi erityisluokkaa ja yksi fysiikan ja kemian opetuksen luokka sekä toteutetaan kansalaisopiston tarvitsemat varastotilat.

Nikkilän koulutilat riittävät noin vuosiin 2026–2028 asti. Laajentamisen jälkeen Nikkilän Sydän on lopullisessa laajuudessa ja kasvun jatkuessa sekä oppilasmäärän kasvaessa tulee seuraavaksi aloittaa uuden kampuksen vaiheittainen toteuttaminen.

Nikkilän Sydän-Sipoonjoen koulu kehitetään yhtenäiskouluksi, jossa yhdistyvät kaksi kieltä saman katon alle. Uuden laajennusosan pedagogiikka on tarkoitus järjestää avoimen oppimisympäristön mukaisena tukien Sipoossa käyttöönotettavaa uuden opetussuunnitelman mukaista pedagogiikkaa. Samalla myös nykyisen koulun aulatiloihin otetaan tehokkaampaan opetuskäyttöön sisustamalla ne avoimeksi oppimisympäristöksi.

Hanke suunnitellaan mahdollisimman muuntautuvaksi ja lisäksi energiatehokkaaksi käyttäen hyväksi mm. lämpöpumpputekniikkaa, tarpeenmukaista ilmanvaihtoa, vakiovalaistusta ja aurinkosähköä.

Vuodelle 2018 varataan 0,285 milj. euroa, vuodelle 2019 2,07 milj. euroa ja vuodelle 2020 3,02 milj. euroa. Nikkilän Sydämen laajentamisen osuus on 5,90 milj. euroa ja hankkeen kokonaiskustannusarvio sisältäen myös liikuntasalin pukuhuoneineen on 10,25 milj. euroa. Kokonaishankkeelle haettavat avustukset ovat yhteensä 0,76 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 9,49 milj. euroa.

Talman yhtenäiskoulu, vaihe 1, kustannusarvio 13,6 milj. euroa.

Kustannusarvio sisältää ensikertaisen kalustamisen kustannukset 0,6 milj. euroa.

Alustavasti Talmaan rakennettavan koulun toteutusvaihtoehtona on esitetty vaiheittain toteutettava yhtenäiskoulu siten että ensin rakennetaan alakoulu e-6 ja toisessa vaiheessa laajennetaan yhtenäiskouluksi e-9 ja kolmannessa vaiheessa täyteen mittakaavaan 5-sarjaiseksi yhtenäiskouluksi. Lopullisen koulun tavoitepinta-ala on 11 brm² per oppilas. Vasta sen jälkeen kun sivistyksen palveluverkkosuunnitelma on päätetty, Talman koulun lopullinen toteutuksen laajuus ja vaiheistus voidaan päättää.

Ensimmäisessä vaiheessa on alustavasti arvioitu rakennettavan 3-sarjainen Talman alakoulu, Talman yhtenäiskoulun ensimmäinen vaihe. Ennen hankesuunnittelua vuonna 2018 Talman koulusta tulee tehdä toteutustavan vaihtoehtotarkastelu. Hankesuunnittelu aloitetaan vuonna 2019 ja valmistuu viimeistään vuonna 2020, toteutussuunnittelu tehdään vuosina 2020 ja 2021. Rakentaminen on suunniteltu tapahtuvan vuosina 2022 ja 2023 siten, että koulu on valmis syyslukukaudelle 2023.

Talman keskustan eteläosa mahdollistaa Talman asukasluvun kasvun, jonka on ennakoitu olevan vuodesta 2022 alkaen yli 200 asukasta vuodessa. Kapasiteetin lisäksi hankkeella päivitetään Talman opetuksen tilat Sipoon korkeaa nykystandardia vastaaviksi.

UUELLEENINVESTOINNIT

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020	Hankkeen kust. Arvio
Uudelleen investoinnit	-9 008	-8 798	-670	-580	-2 695	-4 290	-1 870	
Nikkilän Sydän, koulukeskus	-8 824	-8 597	-70	-70	-50			-19 650
josta kulut kiintokalusteiden lisäämiseen					-100			1 900
Nikkilän Sydämen liikuntasali		-40	-63	-70	-185	-1 990	-1 820	-4 350
josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen								0
arvioitavat avustukset yhteensä								760
Nettoinvestoinnit								-3 590
Nikkilän Sydämen päiväkotit		-58	-400	-400	-2 360	-2 300	-50	-5 260
josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen						-180		-180

Nikkilän Sydän, yläkoulut, takuuajaiset erät ja säilytyslokeroiden ja kenkähyllyjen lisääminen

Takuuajaiset erät 0,05 milj. euroa ja lisävaruste 0,1 milj. euroa

Kesällä 2016 valmistuneen Nikkilän Sydämen takuuajaisia maksueriä varten varataan vuodelle 2018 50 000 euroa.

Sivistysvaliokunnan ja Sipoon lahden koulun rehtorien esityksestä investointibudjettiin ehdotetaan hanketta, jossa Nikkilän Sydämen (Sipoonjoen koulu ja Kungsvägens skola) naulakot poistetaan ja hankitaan oppilaille lukittavia säilytyskaappeja ja kenkälokeroita. Nikkilä Sydän on alun perin suunniteltu sivistyksen toivomuksesta naulakoilla varustetuksi kenkäkouluksi, vuoden 2016 aikana on kuitenkin päätetty muuttaa koulu sukkakouluksi. Tällä hetkellä vain opetustilat toimivat sukkakouluna. Koko koulun muuttaminen sukkakouluksi on tarkoituksenmukainen ja viihtyvyttä parantavat toimenpide. Vastaavasti Nikkilän Sydämessä on tarve lukittaviin kaappeihin naulakoiden sijaan. Suunnittelu on jo käynnissä. Vuodelle 2018 varataan 100 000 euroa.

Nikkilän Sydämen laajentaminen, vaihe 2, liikuntasali, kustannusarvio 4,35 milj. euroa.

Hankkeella haetaan avustuksia yhteensä 0,76 milj. euroa.

Sipoon kunnanvaltuusto on hyväksynyt Nikkilän Sydämen laajentamisen hankesuunnitelman marraskuussa 2016 sisältäen myös liikuntasalin. Nikkilän Sydämen laajentamisen toteuttaminen on hyväksytty hankesuunnitelman mukaisesti osana talousarviota ja -suunnitelmaa 2017–2019.

Hanke "Nikkilän Sydämen laajentaminen, vaihe 2, liikuntasali" käsittää 924 m² liikuntasalin ja sen vaatimien oheistilojen kuten pukuhuoneiden ja varastojen rakentamisen. Pukuhuoneiden päälle ja liikuntasaliin kiinni rakennetaan samassa yhteydessä tilat 1–6 -luokille ja Nikkilän Sydän täydentyy Sipoonjoen koulun osalta yhtenäiskouluksi (ks. laajennusinvestoinnit). Hankkeen rakentaminen toteutetaan samassa urakassa. Rakentaminen on tarkoitus aloittaa vuoden 2019 alussa, ja rakennuksen on määrä olla valmis vuoden 2020 syysyksi.

Nikkilän Sydämen, jossa sijaitsee Sipoonjoen yläkoulu ja Kungsvägens skolanin yläkoulu, hankesuunnittelu käynnistettiin vuoden 2013 alusta ja yläkoulu otettiin käyttöön syksyllä 2016. Nikkilän Sydämen hankesuunnitelmaa hyväksyttäessä sen liikuntasali jätettiin toteuttamatta ja todettiin, että se toteutetaan myöhemmin Nikkilän Sydämen valmistumisen jälkeen sen laajentamisen, vaiheen 2, yhteydessä. Nykyinen liikuntasali on elinkaarensa loppupuolella ja sitä pidetään käyttökuntoisena uuden liikuntasalin valmistumiseen asti, jonka jälkeen se puretaan ja muutetaan koulun ja läheisen päiväkodin piha-alueeksi ja osaksi puistoa.

Liikuntasalin koossa noin 924 m² on otettu huomioon Nikkilän sydämen laajennuksen, vaihe 2 aiheuttaman lisätarve. Liikuntasalin koko on 22 m x 42 m, se toimii koululiikunnan lisäksi kuntalaisten vapaa-ajan liikuntatilana. Ilman Nikkilän Sydämen laajennusta vuonna 2013 hyväksytyssä hankesuunnitelmassa liikuntasalin koon tarpeeksi on todettu 600 m².

Hanke suunnitellaan energiatehokkaaksi käyttäen hyväksi mm. lämpöpumpputekniikkaa, tarpeenmukaista ilmanvaihtoa, vakiovalaistusta ja aurinkosähköä.

Vuodelle 2018 varataan 0,2 milj. euroa, vuodelle 2019 2,0 milj. euroa ja vuodelle 2020 1,8 milj. euroa. Nikkilän Sydämen liikuntasalin rakentamisen osuus on 4,35 milj. euroa ja hankkeen kokonaiskustannusarvio sisältäen myös Nikkilän Sydämen laajentamisen on 10,25 milj. euroa. Kokonaishakkeelle haettavat avustukset ovat yhteensä 0,76 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 9,49 milj. euroa.

Nikkilän Sydämen päiväkot, kustannusarvio 5,3 milj. euroa.

Kustannusarvio sisältää ensikertaisen kalustamisen kustannukset 0,18 milj. euroa

Hankkeelle haetaan energia-avustuksia yhteensä 0,005 milj. euroa

Sipoon kunnanvaltuusto on hyväksynyt Nikkilän Sydämen päiväkodin hankesuunnitelman marraskuussa 2016. Nikkilän Sydämen päiväkodin toteuttaminen on hyväksytty hankesuunnitelman mukaisesti osana talousarviota ja -suunnitelmaa 2017–2019.

Nikkilän Sydämen päiväkodin tarve-, hanke- ja toteutussuunnittelu on aloitettu vuonna 2015. Rakentaminen on suunniteltu aloitettavaksi vuoden 2018 alussa siten, että rakennuksen on määrä olla valmis vuoden 2019 kesällä.

Sipoo on päättänyt syksyllä 2015 ottaa käyttöön varhaiskasvatuksen palvelusetelin. Ensimmäinen palvelusetelipäiväkot on perustettu Talmaan ja otettu käyttöön elokuussa 2016. Sivistyksen tarkoituksena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus valita varhaiskasvatuksen palvelu joko kunnan omasta päiväkodista, palvelusetelipäiväkodista tai yksityisen hoidon tuella toimivista päiväkodista. Tavoitteena on, että suurin osa kasvun vaatimista varhaiskasvatuksen lisätarpeesta voidaan toteuttaa palvelusetelipäiväkotien tai yksityisen hoidon tuen avulla. Tavoitteena on, että kunnan omat päiväkodit sijaitsevat sivistyskeskusten välittömässä läheisyydessä ja tukevat siten lapsen yhtenäistä oppimispolkua.

Nikkilässä varhaiskasvatuksen palveluverkko on hajanainen, useat päiväkodit huonosti varhaiskasvatukseen soveltuvia ja elinkaarensa loppupuolella. Uuden 8-ryhmäinen päiväkotinvestoinnin tarkoitus on korvata nykyisiä huonokuntoisia ja huonosti varhaiskasvatukseen soveltuvia päiväkoteja sekä luoda puskuritilaa varhaiskasvatuksen muuttuviin olosuhteisiin.

Uusi päiväkot mahdollistaa lapsille toimivat tilat ja paremman pedagogisen ympäristön taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi uudella 8-ryhmäisellä päiväkodilla saadaan säästöjä niin toiminnasta kuin tilankäytön tehokkuudesta ja ylläpitokustannuksista.

Nikkilän Sydämen laajennuksen ja liikuntasalin valmistuttua Nikkilän Sydämen ja päiväkodin väliin jäävä vanha huonokuntoinen liikuntasali puretaan ja alue liitetään osaksi Nikkilän Sydämen ja päiväkodin piha-aluetta.

Hanke suunnitellaan energiatehokkaaksi käyttäen hyväksi mm. lämpöpumpputekniikkaa, tarpeenmukaista ilmanvaihtoa, vakiovalaistusta ja aurinkosähköä.

Vuodelle 2018 varataan 2,36 milj. euroa ja vuodelle 2019 2,3 milj. euroa. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 5,26 milj. euroa.

PERUSKORJAUSINVESTOINNIT

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Peruskorjausinvestoinnit	-2 354	-2 610	-4 450	-4 450	-4 095	-1 740	-4 820
Liikuntatoimi	-53	-75	-140	-140	-685	-360	-1 530
Pilvijärven saniteettitilojen rakentaminen					-85		
Liikuntatoimi /peruskorjaukset ylläpito ja juoksuportaot	-53	-75	-140	-140	-100	-70	-70
Neiti Miilin t. kampusalueen liikunnan ja huollon tilat						-290	-660
Nikkilän urheilukentän saneeraus							-500
Söderkullan urheilukentän peruskorjaus ja maalämpö					-500		-300
Rakennusten sisäilmakorj. (valiokunnan ohjauksessa)	-164						
Toimitilat	-640	-1 091	-1 650	-1 650	-1 050	-750	-950
Valiokunnan kohdentamat peruskorjauskohteet	-640	-1 024	-1 350	-1 350	-900	-600	-800
Energiatehokkuushankkeet (valiok. ohjauksessa)	0	-67	-300	-300	-150	-150	-150
Kohdennetut rakennusten peruskorjaushankkeet	-514	-1 132	-2 160	-2 160	-960	-30	-1 240
Nikkilän pääkirjasto	-42	-257	-1 200	-1 200	-930		
josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen					-200		
Wessman-koulu			-600	-600			
Juhlatalo	-145		-360	-360			
Cook and Chill keittiöt		-505			-30	-30	-1 240
Liikenneväylät ja puistot	-446	-312	-500	-500	-1 400	-600	-1 100
Katujen ja puistojen peruskorjaus	-446	-277	-500	-500	-700	-600	-600
Nikkilän tasauspysäkki					-500		
Suursuonkujan jatkeen saneeraus Nikkilä pvk kohdalta					-200		
Isokyläntien saneeraus							-500

Julkinen käyttöomaisuus, vapaa-ajantoi

Liikuntatoimen hallinnassa on joukko kenttiä, liikuntapaikkojen ja rakennuksia, kuten urheilukenttien huoltorakennukset. Vapaa-ajan jaosto päättää näiden peruskorjauksista ja ylläpidosta. Lisäksi keväällä 2018 rakennetaan valaistut juoksuportaot Söderkullaan ja tälle hankkeelle etsitään myös muuta rahoitusta. Peruskorjauksiin, ylläpitoon ja juoksuportaisiin varataan vapaa-ajan jaostolle yhteensä 100 000 euroa vuodella 2018.

Vuosina 2019 ja 2020 esitetään toteutettavaksi Neiti Miilin tien kampusalueen liikunta-alue jotka palvelee omalta osaltaan myös Sipoonlahden koulun huoltoa. Samassa yhteydessä laajennetaan myös pohjoisen hiekkakentän kokoa ja rakennetaan lisää pukuhuonetoiloja. Hanke on esitetty Sipoonlahden koulun laajennuksen ja muutostöiden hankesuunnitelmassa erillisenä hakkeena kuten myös Sipoonlahden koulun toisen liikuntasalin toteuttaminen. Hankesuunnitelmapäätöksessä päätettiin vain koulun laajennuksesta ja muutostöistä.

Söderkullan urheilukentän kunto on päässyt varsin huonoksi ja vasta peruskorjattuna se tarjoaa hyvät mahdollisuudet liikuntaan mm. harrastustoimintaan. Sipoonlahden koulu ja koulutoimi tarvitsee urheilukentän alueen koulupäivien ajan välituntiulkoiluun ja ulkoliikunnan tarpeisiin. Liikunnalla on tarkoitus urheilukentän saneerauksen yhteydessä myös uudistaa kentän toimintoja paremmin nykyaikaa vastaavaksi huomioiden myös seurojen tarpeet. Hanke käsittää koko kentän uudistamisen ja saneerauksen mukaan lukien mm. tekonurmikenttä ja juoksuradat. Söderkullan urheilukentän saneeraus liittyy osaksi Sipoonlahden projektien kokonaisuutta ja on sovitettava ko. töihin. Söderkullan urheilukentän peruskorjaus toteutetaan vuonna 2018. Kentän lämmitys joudutaan keskeyttämään kunnes uusi lämmitysjärjestelmä saadaan käyttöön vuoden 2020 syksyllä.

Vuonna 2018 esitetään peruskorjattaviksi Söderkullan urheilukenttä ja vuonna 2020 Nikkilän urheilukenttä. Molempien kenttien kunto on huono ja vaatii peruskorjauksen niiden käytettävyyden takaamiseksi.

Söderkullan urheilukenttä on lämmitetty ja suunnitelmissa on lämmönlähteen vaihtaminen kaukolämmöstä maalämpöön. Lämmönlähteen vaihtaminen on taloudellisesti perusteltua investoinnin tuoton ollessa noin 8 %. Hanke toteutetaan Sipoonlahden koulun pohjoisen urheilukentän laajentamisprojektin yhteydessä.

Rakennusten peruskorjaus

Kiinteistöjen peruskorjauksiin on vuodelle 2018 varattu kokonaisuudessaan 1,78 milj. euroa. Määräraha on jaettu seuraaviin kolmeen osaan:

- 0,93 milj. euroa kohdennettuihin hankkeisiin
- 0,9 milj. euroa teknisen valiokunnan erikseen määrittämiin hankkeisiin ja
- 0,15 milj. euroa energiatehokkuushankkeisiin.

Kohdennetut hankkeet on esitetty eriteltynä talousarviossa ja muiden hankkeiden määrärahat tekninen valiokunta kohdentaa kohdentamisperiaatteiden mukaan vuoden aikana hyväksymällä kohteet ja niiden määrärahat.

- Peruskorjaushankkeiden kohdentamisperiaatteena on ensisijaisesti kiinteistöjen rakenteellisen ja rakennusfysikaalisen kunnon ylläpitäminen siten, että kiinteistön arvo ja käytettävyys säilyvät. Mikäli peruskorjaukseen suunnattuja varoja jää tämän jälkeen jäljelle, voidaan peruskorjauksia kohdentaa myös pintakorjaukseen.
- Energiatehokkuushankkeiden kohdentamisperusteena käytetään energiansäästöä ja sen kannattavuutta ottaen huomioon nykyisen järjestelmän saneeraustarpeet. Energiatehokkuutta lisäävissä investointihankkeissa käytettäviä toimenpiteitä ovat mm. maalämpö, lämpöpumppu-tekniikka, tarpeenmukainen ilmanvaihto, vakiovalo- ja led-tekniikka, aurinkosähkö jne.
- Liikenneväylien ja puistojen kohdentamisperiaatteena on pääsääntöisesti katujen ja puistojen kunto.

Kohdennetut hankkeet, kustannusarvio 0,96 milj. euroa

Sipoon pääkirjasto, kustannusarvio 2,35 milj. euroa

Kustannusarvio sisältää ensikertaisen kalustamisen kustannukset 0,2 milj. euroa

Hankkeella haetaan energia-avustuksia yhteensä 0,005 milj. euroa

Sipoon pääkirjasto sijaitsee Nikkilän taajaman, asukkaiden ja koulujen kannalta erinomaisella paikalla. Rakennuksen pohjaratkaisu on toimiva. Sipoon pääkirjaston peruskorjauksen tarkoituksena on peruskorjata rakennusta rakenteellisilta ja rakennusfysikaalisilta osin siten, että koko rakennus pysyy hyvässä kunnossa. Rakenne ja kuntotutkimusten perusteella rakennukseen tarvitaan pikainen peruskorjaus.

Peruskorjauksen tarkoituksena on lisäksi kiinteistön tilojen toiminnollisuuden parantaminen siten, että kiinteistössä toimii kirjaston lisäksi Sipoon kunnan info-asiakaspalvelu sekä kiinteistö LVIAS-tekniikan modernisointi, ekoenergian lisääminen ja energiatehokkuus.

Rakenteellisen peruskorjauksen pääosat ovat katon uusiminen, seinien rakennusfysiikan parantaminen ja ikkunoiden uusiminen. Toiminnallisuutta parannetaan muodostamalla kirjastolle ja infolle toimivat yhteiset asiakaspalvelutilat nykyisen rakennuksen rungon sisälle. Kiinteistön energiatehokkuutta parannetaan tarkoituksenmukaisin modernein menetelmin, joita voivat olla esim. tarpeenmukainen ilmanvaihto, valaistus, ilmalämpöpumput, aurinkosähkö jne.

Rakenteellisen peruskorjauksen kustannusarvio on noin 1,2 milj. euroa. LVIAS-tekniikan uusimisen ja energiatehokkuuden lisäämisen kustannusarvio on noin 0,3 milj. euroa ja kiinteistön toiminnallisuuden ja viihtyvyyden lisäämisen kustannusarvio noin 0,45 milj. euroa. Vanhoja kalusteita käytetään mahdollisimman paljon ja uusiin ensikalusteisiin varataan 0,2 milj. euroa.

Peruskorjauksen nykyinen budjetti ei kuteinkaan mahdollista Topelius-salin sisäpuolen kalusteiden ja toiminnan korjaamista ja se on suunniteltu tehtäväksi erillisenä hankkeena.

Rakennuksen peruskorjaus on suunnittelu vuoden 2016 aikana. Peruskorjausurakka alkoi vuoden 2017 keväällä ja se valmistuu kesällä 2018. Vuoden 2018 talousarvioon varataan määräraha 0,73 milj. euroa. Lisäksi ensikalusteisiin varataan 0,2 milj. euron määräraha

Cook & Chill -keittiöt, vaihe 2, kustannusarvio 1,3 milj. euroa

Kustannusarvio sisältää hanke- ja toteutussuunnittelun vuosina 2019 ja 2020, 30 000 euroa/vuosi.

Keväällä 2015 laadittiin selvitys vaihtoehtoisista keittiöjärjestelyistä. Selvityksessä päädyttiin Cook & Chill -ruoan tuotantotapaan, jolla pystyttiin säästämään investoinneissa noin 4,5 milj. euroa ja lisäksi ruoan tuotannossa saavutettiin säästöjä. Laskennallinen säästö on aluksi 0,43 milj. euroa /vuosi. Säästöt ovat toteutuneet arvioidusti.

Selvityksessä esitettiin, että myös Pohjois-Sipoossa siirrytään vuonna 2021 jakelukeittiömallista Cook & Chill -lämmityskeittiöihin, vaiheessa 2. Pohjois-Sipoossa toteutetuissa koulu- ja päiväkotinvestoinneissa Cook & Chill -ruoanjakelu on otettu huomioon jo investointien suunnitteluissa ja toteutuksissa. Nykyinen Nikkilän koulukeskuksen keittiö on saneerausaiassa ja esitetään, että Pohjois-Sipoon ruoanjakelusta tehdään hankesuunnitelma vaihtoehtoiseen siten, että koko Sipoossa siirrytään Cook & Chill -tuotantotapaan. Hankesuunnitelma takaisinmaksulaskelmineen tehdään vuonna 2018, toteutussuunnittelu vuonna 2019 ja hanke toteutetaan vuonna 2020. Hankeen alustava kustannusarvio on noin 1,3 milj. euroa.

Teknisen valiokunnan kohdentamat peruskorjaushankkeet

Nykyisen kiinteistöomaisuuden ylläpitämiseksi ja rakennusten terveellisyyden ja turvallisuuden varmistamiseksi tekninen valiokunta kohdentaa määrärahoja peruskorjaushankkeisiin kohdentamisperiaatteiden mukaisesti. Valiokunta hyväksyy peruskorjauskohteet ja niille osoitettavat määrärahat.

Suurten laajennusinvestointien takia vuonna 2018 teknisen valiokunnan peruskorjausten investointien määrärahan suuruus on 0,9 milj. euroa, vuonna 2019 0,6 milj. euroa ja vuonna 2020 0,8 milj. euroa.

Vuonna 2016 aloitettiin valiokunnan ohjauksessa olemassa olevan kiinteistökannan energiatehokkuushankkeet, joiden tarkoituksena on energiatehokkuuden parantaminen, esim. lämmityskuluja laskemalla. Hanke on tarkoitettu pysyväksi ja kohteet energiatehokkuuden parantamiseksi valitsee tekninen valiokunta. Nykyisen kiinteistökannan lisäksi kaikki uudet ja peruskorjauskohteet toteutetaan elinkaarikustannukset ja kannattavuus huomioon ottaen energiatehokkaiksi.

Vuoden 2017 0,3 milj. euron jälkeen vuodelle 2018 ja sitä seuraaville vuosille varataan 0,15 milj. euroa per vuosi.

Liikenneväylät ja puistot

Peruskorjausinvestointeina tarkastelujaksolla toteutetaan huonokuntoisimpien katujen perusparannuksia Nikkilän ja Söderkullan alueilla sekä päällystetään sorapintaisia katuja.

Katujen ja puistojen peruskorjaukseen varataan 700 000 euroa vuodelle 2018.

Isokyläntien tasauspysäkki Nikkilässä toteutetaan vuonna 2018, hankkeelle on varattu 0,5 milj. euroa.

Nikkilän Sydämen tulevan päiväkodin kohdalla Suursuonkuja parannetaan vuonna 2018, määräraha on 0,2 milj. euroa.

Vuodelle 2020 on Ison kylätien saneeraukselle Nikkilän koulukeskuksen kohdalla varattu 0,5 milj. euroa.

YLEISET INVESTOINNIT

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Yleiset investoinnit	-183	-24	-195	-125	-870	-1 670	-800
HSL:n julkisen liikenteen investoinnit		0	-100	-50	-50	-50	-50
ELY:n kanssa tehtävät liikenneinvestoinnit	-19	0	-75	-75	-800	-1 600	
Nikkilä-Nikinmäki kevytliikenneväylä		0	-75	-75	-800	-1 600	
Hitän uimaranta			-20	0	-20	-20	-750

HSL:n julkisen liikenteen investoinnit

HSL:n investointeihin on varattu vuosittain 50 000 euroa. Lisäksi vuoden 2018 osalta on varattu 500 000 euroa aikataulun tasauspysäkin toteuttamiseen (ks. peruskorjausinvestoinnit).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELYn) kanssa tehtävät liikenneinvestoinnit

Nikinmäki-Nikkilä kevyenliikenteen väylä

Nikinmäki-Nikkilä kevyen liikenteen väylähanke sisällytetään kunnan investointisuunnitelmaan. Nikinmäen ja Nikkilän välinen maantie 1521 on ELY:n hallinnoima valtion tie, jonka parantamiseksi on päätetty rakentaa kevyen liikenteen väylä tien yhteyteen. Hankkeen kustannusarvio on tiesuunnitelman mukaisesti 4,71 milj. euroa.

Hanke on edennyt yhteistyössä Sipoon kunnan ja ELY-keskuksen kanssa ja hankkeesta on olemassa lopullista hyväksyntää vailla oleva elokuussa 2015 valmistunut tiesuunnitelma. Sipoon kunnan tavoitteena on, että hankkeen rakennussuunnittelu käynnistetään saman tien tiesuunnitelman tultua hyväksytyksi.

Hanke myös sisältyy MAL-hankkeena Uudenmaan ELY-keskuksen tienpidon ja liikenteen suunnitelmaan 2016–2019. Tämä tarkoittaa sitä, että hankkeen toteutus on tarkoitus aloittaa kyseisinä vuosina. ELY-keskuksen rahoittama osuus hankkeesta on noin 50 %. Tällä hetkellä ei ELY-keskuksella ole osoittaa määrärahoja kohdennetusti eri vuosille.

Hankkeen toteutumiseen varaudutaan varaamalla vuodelle 2017 määräraha 75 000 euroa suunnitteluun, vuodelle 2018 varataan 800 000 euroa ja vuodelle 2019 1 600 000 euroa rakentamiseen.

Hitän uimaranta

Hitän uimarannan suunnittelua täsmennetään siten, että uimarannalle johtavalle tielle tutkitaan erilaisia vaihtoehtoisia toteutusmahdollisuuksia. Vaihtoehtoja ovat mm. Hitän yksityistien oikaisu uimarannalle ja yksityistien rakentaminen uimarannalle Gumbostrandin kylän pohjoispuolitse siten että se parantaa alueen liikennettä ja kehittämisedellytyksiä.

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 800 000 euroa, jota muutetaan valittavan toteutustavan mukaiseksi. Vaihtoehtoja tutkitaan ja suunnittelu tehdään vuosina 2018 ja 2019 määrärahoilla 20 000 euroa per vuosi, ja rakentaminen on tarkoitus tehdä vuoden 2020 aikana, tähän on varattu 750 000 euroa. Uimaranta voitaisiin tällöin ottaa käyttöön kesällä 2021.

KOOSTE BRUTTOINVESTOINNIT INFRAAN JA RAKENNUKSIIN

	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Laajennusinvestoinnit, uudet kaava-alueet	-2 072	-2 637	-3 440	-1 805	-3 075	-3 450	-5 200
✓ Kadut, sis. kynnysinvestoinnit	-2 036	-2 637	-3 440	-1 805	-2 850	-2 300	-3 450
✓ Kynnysinvestoinnit							
✓ Viheralueet	-36				-225	-1 150	-1 750
Laajennusinvestoinnit, olemassa olevat alueet	-105	-397	-2 285	-250	-1 585	-430	-200
✓ Kadut	-105	-362	-2 285	-250	-1 585	-430	-200
Väylähankkeet, olemassa olevat alueet			-1 750	-250	-1 000	0	-500
N50 Nikkiläntien asemak. muutos / kiertoliittymä			-750		-750		
Eriksnäsintien kevyen liikenteen väylä			-500	-250	-250		
Bastukärr - Kerava kevyen liikenteen väylä			-500				-500
Laajennusinvestoinnit, rakennukset	-27	-1 360	-1 950	-2 095	-4 785	-13 135	-9 375
✓ Sipoonlahden koulun laajentaminen ja muutostyöt	-9	-928	-1 700	-1 700	-4 450	-10 790	-6 030
✓ josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen						-1 000	-950
✓ Nikkilän Sydän laajentaminen, vaihe 2, opetustilat		0	-76	-150	-285	-2 070	-3 020
✓ josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen							-470
✓ Talman yhtenäiskoulu, 1-vaihe					-50	-275	-325
Uudelleen investoinnit	-9 008	-8 798	-670	-580	-2 695	-4 290	-1 870
✓ Nikkilän Sydän, koulukeskus	-8 824	-8 597	-70	-70	-50		
✓ josta kulut kiintokalusteiden lisäämiseen					-100		
✓ Nikkilän Sydämen liikuntasali		-40	-63	-70	-185	-1 990	-1 820
✓ Nikkilän Sydämen päiväkot		-58	-400	-400	-2 360	-2 300	-50
✓ josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen						-180	
Peruskorjausinvestoinnit	-2 354	-2 610	-4 450	-4 450	-4 095	-1 740	-4 820
✓ Liikuntatoimi	-53	-75	-140	-140	-685	-360	-1 530
✓ Pilvjärven saniteettitilojen rakentaminen					-85		
✓ Liikuntatoimi /peruskorjaukset ylläpito ja juoksuportaat	-53	-75	-140	-140	-100	-70	-70
✓ Neiti Miilin t. kampusalueen liikunnan ja huollon tilat						-290	-660
✓ Söderkullan urheilukentän peruskorjaus ja maalämpö					-500		-300
✓ Toimitilat	-640	-1 091	-1 650	-1 650	-1 050	-750	-950
✓ Valiokunnan kohdentamat peruskorjauskohteet	-640	-1 024	-1 350	-1 350	-900	-600	-800
✓ Energiatehokkuushankkeet (valiok. ohjauksessa)	0	-67	-300	-300	-150	-150	-150
✓ Kohdennetut rakennusten peruskorjaushankkeet	-514	-1 132	-2 160	-2 160	-960	-30	-1 240
✓ Nikkilän pääkirjasto	-42	-257	-1 200	-1 200	-930		
✓ josta kulut ensikertaiseen kalustamiseen					-200		
✓ Cook and Chill keittiöt		-505			-30	-30	-1 240
✓ Liikenneväylät ja puistot	-446	-312	-500	-500	-1 400	-600	-1 100
✓ Katujen ja puistojen peruskorjaus	-446	-277	-500	-500	-700	-600	-600
✓ Nikkilän tasauspysäkki					-500		
✓ Suursuonkujan jatkeen saneeraus Nikkilä pvk kohdalta					-200		
✓ Isokyläntien saneeraus							-500
Yleiset investoinnit	-19	-24	-195	-125	-870	-1 670	-800
✓ HSL:n julkisen liikenteen investoinnit		0	-100	-50	-50	-50	-50
✓ ELY:n kanssa tehtävät liikenneinvestoinnit	-19	0	-75	-75	-800	-1 600	
✓ Nikkilä-Nikinmäki kevytliikenneväylä		0	-75	-75	-800	-1 600	
✓ Hitän uimaranta			-20	0	-20	-20	-750
Laajennus-, uudelleen - ja peruskorjausinvestoinnit Kunta	-13 585	-15 826	-14 740	-9 555	-18 105	-24 715	-22 765

7.3 INVESTOINNIT, MUUT OSASTOT JA IRTAIMEN KÄYTTÖMAISUUDEN HANKINTA

KIINTEÄN OMNAISUUDEN (MAAN) OSTOT JA MYYNNIT

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Myynti	Tuotot	12 625	6 067	6 600	4 600	6 200	4 900	6 500
Osto	Kulut	-2 072	-1 906	-2 500	-1 500	-2 500	-2 500	-2 500
	Netto	10 553	4 161	4 100	3 100	3 700	2 400	4 000

Lähinnä Nikkilän, Talman ja Etelä-Sipoon maa-alueiden ostosta neuvotellaan suunnitelmakaudella. Tontteja myydään Taasjärven, Söderkullan, Nikkilän kartanon, Jokilaakson, Vaahteramäen ja Boxin alueilta.

OSASTOITTAIN, Irtain käyttöomaisuus

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kunnanhallitus		-219	-123	-766	-466	-255	-80	-50
Sosiaali- ja teveysvaliokunta		0	0	-80	-80	-150	-100	-40
Sivistysvaliokunta		-96	-231	-400	-400	-400	-500	-400
Tekninen valiokunta		-59	-110	-100	-100	-100	-100	-100
Netto		-373	-464	-1 346	-1 046	-905	-780	-590

Osastoittain osakkeet ja osuudet

	1 000 €	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TP 2017 Enn.	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Kunnanhallitus		-8	-484					
Sosiaali- ja teveysvaliokunta			0	-30		-30	-30	-30
Sivistysvaliokunta		-23	-13	-100	-50	-50	-50	-50
Netto		-31	-497	-130	-50	-80	-80	-80

8. SIPOON VESI

8.1 TULOSLASKELMAOSA

	1 000 €	TP 2016	TA 2017	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
<i>Liikevaihto</i>							
<i>Valmistus omankäyttöön</i>							
Myyntituotot		3 830	3 955	4 150	4 275	4 380	4 485
Liiketoiminnan muut tuotot		102	120	120	120	120	120
Materiaalit ja palvelut		-1 497	-1 460	-1 520	-1 745	-1 775	-1 805
Ostot tilikauden aikana		-726	-770	-770	-809	-829	-849
Palvelujen ostot		-771	-690	-750	-936	-946	-956
Henkilöstökulut		-530	-529	-529	-535	-535	-555
Palkat ja palkkiot		-419	-435	-436	-419	-419	-439
Henkilösivukulut		-111	-94	-93	-116	-116	-116
Eläkekulut		-84	-74	-69	-94	-94	-94
Muut henkilösivukulut		-27	-20	-24	-22	-22	-22
Poistot ja arvonalentumiset		-1 175	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Suunnitelmanmukaiset poistot		-1 175	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Arvonalentumiset							
Liiketoiminnan muut kulut		-39	-234	-234	-88	-88	-88
Liikelyijäämä (-alijäämä)		692	752	888	928	1 003	1 058
Rahoitustuotot ja -kulut		-730	-830	-830	-830	-830	-830
Muut rahoitustuotot		5					
Korkokulut			-95	-95	-95	-95	-95
Korvaus peruspääomasta		-735	-735	-735	-735	-735	-735
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-39	-79	58	98	173	228
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-39	-79	58	98	173	228
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-39	-79	58	98	173	228

	TP 2016	TA 2017	TPE 2017, elokuu	2 018	2 019	2 020
1 000 €						
Toimintatuotot yhteensä	3 932	4 075	4 270	4 395	4 500	4 605
Toimintakulut yhteensä	-2 065	-2 224	-2 283	-2 368	-2 398	-2 448
Toimintakate	1 868	1 851	1 987	2 027	2 102	2 157
Rahoitustuotot ja -kulut	-731	-830	-830	-830	-830	-830
Vuosikate	1 137	1 021	1 157	1 197	1 272	1 327
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 175	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Tilikauden tulos	-38	-79	58	98	173	228
Tilikauden yli-/alijäämä	-38	-79	58	98	173	228

Olennaiset muutokset toiminnassa

Sipoon vesihuoltoliikelaitos toimii kuntalain tarkoittamana kunnan omistamana liikelaitoksena. Sipoon Vesi vastaa kunnan vesihuoltolaitokselle kuuluvista tehtävistä. Sipoon Vesi varmistaa ja turvaa sipoolaisille korkealaatuiset vesihuollon peruspalvelut. Sipoon Vesi toimii kunnan strategian ja sen toteuttamisohjelmien mukaisesti. Sipoon Vedellä on oma johtokunta ja se toimii kunnanhallituksen alaisena vesihuoltoliikelaitoksena.

Sipoon Veden toimintaympäristöön ei ole tulossa muutoksia laitoksen koon tai normaalitoiminnan suhteen. Sipoon Veden johtokunta muuttui vuoden 2017 kunnallisvaalien jälkeen siten, että teknisen valiokunnan jäsenet eivät ole enää Sipoon Veden johtokunnan jäseniä. Tämän lisäksi johtokunnan jäsenmäärää laskettiin yhdeksästä viiteen. Alueellista yhteistyötä jatketaan lähialueen vesihuoltolaitosten ja yhteistyökumppanien kanssa. Etenkin varautumiseen liittyvää yhteistyötä pyritään lisäämään ja syventämään entisestään.

Asukasmäärän arvioidaan kasvavan tulevina vuosina edelleen merkittävästi. Sipoon Veden liittyjämäärät ovat kasvaneet tasaisesti noin 100–150 uuden liittyjän vuosivauhtia. Tulevaisuudessa odotetaan, että liittyjämäärät kasvavat edelleen asukasmäärän kasvaessa ja uuden toiminta-alueen vaikutusten realisoituessa käytäntöön. Kasvun myötä vettä käytetään ja jätevettä muodostuu enemmän. Tämä johtaa ajan saatossa veden osalta lisäkapasiteetin hankkimiseen ja jäteveden johtamiseksi lisäkapasiteetin rakentamiseen. Eteläisen Sipoon osalta talousveden kapasiteettia tullaan kasvattamaan Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymän (TSV) kanssa yhteisinvestointina toteutettavalla yhdysvesijohdolla Talmasta Söderkullaan. Suunnitelmakauden aikana aloitetaan yleissuunnittelu viemärikapasiteetin lisäämiseksi Nikkilästä – Keravalle.

Yhdessä kunnan - etenkin katuyksikön - kanssa tullaan talousarviovuoden aikana kehittämään investointiprosessia yhtenäisemmäksi ja kokonaisvaltaisemmaksi. Kehittämisen tavoitteena on edistää ja parantaa koko investointiprosessin sujumista aina suunnittelusta rakennuttamisen kautta valvontaan ja käyttöön luovuttamiseen.

Sipoon Veden toiminta-alueet on päivitetty vuoden 2017 aikana uudistuneen vesihuoltolain mukaisiksi. Kunnan määrittämä toiminta-alue on mahdollinen vesihuoltolain noudattamisen puitteissa suppein mahdollinen. Tästä huolimatta toiminta-alue muutoksen myötä suunnitelmakauden aikana odotetaan liitostöiden lisääntyvän ajoittaisiksi ruuhka-aipeiksi. Muutos näkyy myös tiedottamisen, neuvonnan ja asiakaspalvelun lisääntymisenä.

Talousarviovuonna 2018 sekä taloussuunnitelmavuosina 2019–2020 jatketaan edelleen panostamista ennakkoivaan ja systemaattiseen huoltoon. Tätä tukemaan Sipoon Vesi on hankkinut töidenhallintajärjestelmän sekä valmistellut hankintaohjelman verkkotietojärjestelmän hankkimiseksi vuonna 2018.

Olennaiset muutokset taloudessa

Liikevaihto

Sipoon Vesi ei tule kustannustason selvästä kasvusta huolimatta nostamaan taksaansa talousarviovuoden 2018, eikä taloussuunnitelmavuosien 2019–2020 aikana. Asukaskasvun aiheuttama liikevaihdon kasvu sekä edelleen tehostuva ylläpitotoiminta takaavat sen, että talousarviovuoden ja taloussuunnitelmavuosien aikana Sipoon Veden pääomamenot ja poistot pystytään kattamaan nykyisellä taksatasolla saatavilla tuloilla.

Vuoden 2018 liikevaihdon ennustetaan kasvavan vuoden 2017 arvioidusta liikevaihdosta noin 100 000 euroa. Vuosina 2019–2020 liikevaihdon ennustetaan kasvavan edelleen reaalisesti noin 100 000 euroa vuosittain. Vuosien 2018–2020 liikevaihdon kasvu muodostuu pääsääntöisesti lisääntyvän asutuksen tuottamasta lisäliikevaihdosta.

Kulut

Yhteistyökumppaneista Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymä (TSV) ja Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitos kuntayhtymä nostavat omia hintojaan siten, että kustannustaso nousee noin

12 000–14 000 euroa vuoden 2018 aikana. Tämän lisäksi Toimitilat-yksikkö nostaa Sipoon Veden vuokraa siten, että kustannustaso nousee noin 20 000 euroa vuodesta 2017.

Vuoden 2018 kuluarvio kasvaa vuoden 2017 talousarviosta yhteensä noin 143 000 eurolla. Sipoon Vesi tehostaa omaa toimintaansa kuitenkin palvelutasosta tinkimättä erityisesti palvelujen ostojen osalta. Kulujen ennustetaan kasvavan vain edellä mainitun verran siitä huolimatta, että ylläpidettävän omaisuuden ennakoidaan kasvavan selvästi asukasmäärän kasvaessa. Tämän lisäksi yhteistyökumppanit nostavat edellä esitetyn verran omia taksojaan. Myös lisääntynyt veden ostojen ja jäteveden käsittelyn nostavat kulutasoa.

Taloussuunnitelmavuosien 2019–2020 aikana menojen ennustetaan kasvavan edelleen noin 60 000 eurolla. Asukasmäärän ennustetaan kasvavan vuonna 2018 noin 700 asukkaalla ja vuosien 2019–2020 aikana noin 600 asukkaalla vuosittain.

Poistot ja arvonalenemiset sekä rahoitustuotot ja -kulut

Suunnitelmapoistojen ennustetaan säilyvän koko taloussuunnitelmakauden ajan noin 1 100 000 eurossa vuosittain. Suunnitelmapoistojen ennustetaan pienenevän suunnitelmakauden jälkeen pienenevän, vaikka investoinnit kasvavat, koska Sipoossa siirryttiin vuoden 2015 alusta vesihuolto-omaisuuden osalta 10 vuoden jäännösarvopoistosta yleisesti Suomessa käytettävään 30 vuoden tasapoistoon. Vuosien 2018–2019 poistoja nostaa TSV:n kanssa yhteisinvestointina toteutettava siirtovesijohto Talmasta Söderkullaan, joka tulee poisto-ohjelman mukaisesti poistettavaksi jo viidessä vuodessa. Rahoitustuottojen ja kulujen osalta korvaus peruspääomasta on samalla tasolla kuin vuonna 2017. Talousarvio vuosina ei ole arvonalenemisiä tiedossa.

Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Vuoden 2018 osalta ennustetaan 98 000 euron tilikauden ylijäämää. Vuonna 2019 ennustetaan, että tulos on noin 173 000 euroa ylijäämäinen ja vuonna 2020 noin 228 000 euroa ylijäämäinen.

Olennaiset muutokset henkilöstössä

Henkilöstössä on ollut vajausta, joka on näkynyt toimintaan nähden liian alhaisina kuluina sekä johtanut suoraan erityisesti kehittämisen toimenpiteiden siirtämiseen. Vuoteen 2018 mennessä pyritään täyttämään puuttuvat ammattimiesvakanssit sekä vesihuoltoinsinöörin vakanssi. Kaikkiaan vakansseja Sipoon Vedellä on 10. Eläkeiän saavuttaa yksi henkilö vuoden 2020 loppuun mennessä. Henkilöstön koulutuksessa käytetään lähinnä Vesilaitosyhdistyksen järjestämiä kursseja. Esimieskoulutuksen jatkoa suunnitellaan yhdessä kunnan teknisen toimen kanssa.

TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
9,6	9	7,9	9	10	11	11	11

Arvio merkittävimmistä riskeistä

Sipoon Veden riskit voidaan jakaa toiminnallisiin, taloudellisiin sekä ympäristöön ja terveyteen liittyviin riskeihin. Talousveden saastuminen on toiminnallinen riski, mutta myös taloudellinen riski, koska siitä aiheutuvat taloudelliset korvaukset voivat olla merkittäviä. Tällaisessa tapauksessa riskinä on myös vedenjakeluun tarvittavan kaluston, säiliöiden, astioiden ja riittävän talousvesimäärän toimittamiseen liittyvät asiat. Toiminnallisiin riskeihin on varauduttu mm. naapurilaitoksien kanssa yhteisesti sovituilla käytännöillä, joita ovat avun ja laitteiden sekä kaluston lainaaminen erityistilanteissa. Näihin on saatavana apua myös esim. pelastuslaitokselta.

Toiminnallisena ja taloudellisen riskinä voidaan pitää myös rankkasateiden tai viemäreiden sortumisen aiheuttamat viemäritulvat, joista saattaa aiheutua ympäristöhaittoja ja korvausvaatimuksia. Näihin on varauduttu mm. tekemällä jätevesipumppaamoille varavirransyöttöpistokkeita, kehittämällä pumppaamoiden kaukovalvontaa ja systemaattisilla viemäriverkoston kuvauksilla ja verkoston kunnon seurannalla sekä saneerauksilla.

Taloudellinen riski ovat myös vesihuoltoverkostoiden yllättävät korjaukset sekä vesijohto/viemäri-vuodot ja tulvimiset. Yllättävät putkirikot tulevat merkittävästi kalliimmiksi kuin suunnitellut korjaukset.

Riskien pienentämiseksi on tehty selvityksiä ja parannuksia. Vuoden 2015 aikana on selvitetty pumppaamoiden automaatio- ja kaukovalvontajärjestelmän nykytila sekä laadittu etenemistapa järjestelmän kehittämiseksi. Vuoden 2016 aikana valmistui myös Sipoon Veden varautumissuunnitelma, jossa kartoitettiin vesihuoltolaitoksen häiriötilannetoimintaa ja tehtiin toimintakortit siitä, kuinka eri häiriötilanteissa tulee toimia. Vuonna 2017 hankittiin töidenhallintajärjestelmä, jonka avulla huoltotoiminnasta saadaan entistä suunnitelmallisempaa ja järjestelmällisempää. Vuoden 2018 aikana on suunnitelmassa hankkia verkkotietojärjestelmä, jonka avulla omaisuudenhallintaan saadaan merkittävä parannus aikaan. Verkkotietojärjestelmän avulla esim. saneerausinvestointien kohdentaminen tehostuu.

Lisäksi henkilöstön vesihuollon koulutukset esim. vesityökorttikoulutus, vähentävät riskitilanteita. Kriisi-tilanneharjoituksia järjestetään säännöllisesti yhteistyössä Tuusulan seudun vesilaitoskuntayhtymän, naapurikuntien vesihuoltolaitoksien, pelastuslaitoksen ja viranomaisten kanssa.

Tavoitteet

Sipoon Veden vuoden 2018 vuositavoitteet perustuvat kunnan vuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin. Alla on esitetty valtuuston asettamat sitovat tavoitteet Sipoon Vedelle:

- Toteuttaa kunnan kehittämisprojekteja kuten esim. Kattilankansi- ja Induktioliesiprojekteja yhdessä muun kunnan organisaation kanssa
- Vuosikate kattaa poistot ja kunnan päättämät pääomakustannukset ilman taksankorotuksia kasvun tuomien lisätulojen avulla.
- Laatii investointiohjelman ja -suunnitelman yhteensopivaksi kunnan investointien kanssa

Lisäksi Sipoon Vedelle asetetaan tavoitteeksi:

- Sipoon asiakkaiden tiedottamisen kehittäminen yhteistyössä kunnan ja kumppanien kanssa
- Raportoi talouden toteutumisesta ja toteumaennusteesta kerran kuussa

Tunnusluvut

	TP2016	TA2017	Ltk2018	TS2019	TS2020
<u>Vesihuollon hintatasoa kuvaavat tunnusluvut</u>					
Talousveden käyttömaksu (€/m ³) sis. alv	1,60	1,67	1,67	1,67	1,67
Jäteveden käyttömaksu (€/m ³) sis. alv	2,28	2,38	2,38	2,38	2,38
Vesihuoltomaksujen vertailuhinta(€/m ³) sis. alv	5,84	6,40	6,40	6,40	6,40
<u>Vesihuollon tehokkuutta kuvaavat tunnusluvut</u>					
Laskuttamattoman talousveden osuus (%)	12	11	10	10	10
Laskuttamattoman jäteveden osuus (%)	19	18	18	18	18
<u>Vesihuollon laatua kuvaavat tunnusluvut</u>					
Terveysperustaiset laatuvaatimukset täyttävä veden laatu (%)	100	100	100	100	100
Putkirikkojen määrä (kpl/km/vuosi)	0,009	0,008	0,008	0,008	0,008
Hinnanalennukseen oikeuttavien virheiden määrä (kpl)	0	0	0	0	0
<u>Vesihuollon kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut</u>					
Toiminnan tuotot/toiminnan kulut (%)	156,1	140,5	139,8	145,6	143,3
Tuloutus suhteessa liikevaihtoon (%)	18,7	18,0	16,7	16,3	16,0
Investoinnit/poistot	1,9	3,0	3,6	2,6	1,6
Investointien tulorahoitus (%)	50,1	55,0	50,4	73,0	118,2

8.2 INVESTOINTIOSA

	TP 2017,		TA 2018 €	TS 2019 €	TS 2020 €
	TA 2017 €	Enn.			
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	2 100 000	950 000	1 950 000	450 000	600 000
Laajennusinvestoinnit, runkovesijohto	300 000	630 000	910 000	1 190 000	0
Peruskorjausinvestoinnit	450 000	450 000	450 000	700 000	700 000
Harvaan asutut alueet	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Kehittämisinvestoinnit	0	0	150 000	0	0
Investoinnit yhteensä	3 350 000	2 530 000	3 960 000	2 840 000	1 800 000

Uudet kaava-alueet ovat uusia alueita, joita kaavoitetaan ja joille toteutetaan vesihuolto, kadut, viheralueet ja muu infra. Näillä alueilla ei ole aikaisemmin ollut asemakaavaa.

Olemassa olevat alueet ovat alueita, jotka on kaavoitettu jo aiemmin ja joissa kaavaa nyt uusitaan. Kun esim. puistometsät kaavoitetaan asuinalueiksi, muistuttaa toteutus uusien alueiden toteutusta. Mikäli alueilla on toteutettuna kadut, viheralueet, vesihuolto ja muu infra, tarkoittaa tämä nykyisen kaavan tehostamista ja lisärakentamista verrattain pienin infrainvestoinnein.

Peruskorjausinvestointi on korjaustoimenpide, jolla palautetaan olemassa oleva omaisuus enintään alkuperäiseen kuntoon ja joka perustuu kuntotutkimusten perusteella tehtyyn priorisointiin investointijärjestykseksi.

Harvaan asutut alueet ovat vesihuollon kehittämissuunnitelmaan pohjautuvia investointeja, joilla laajennetaan asemakaava-alueiden ulkopuolella olevaa vesihuoltoverkostoa kyliin. Samalla määrärahalla vesihuoltolaitos laajentaa verkostoaan erillisten hakemusten ja johtokunnan päätösten perusteella vesihuollon kehittämissuunnitelman toteuttamishojelman ulkopuolelle jääneille alueille. Nämä alueet ovat tyypillisesti hyvin pieniä, mutta kustannustehokkaita.

Kehittämisinvestoinnit ovat investointilaji, joilla tähdätään toiminnan sujuvoittamiseen ja tehokkuuden parantamiseen. Tällaisia investointeja ovat esimerkiksi töidenhallintajärjestelmä, jolla huoltotöiden ennakoivuus ja suunnitelmallisuus saadaan hallitummaksi sekä verkkotietojärjestelmä, jolla pyritään parempaan omaisuudenhallintaan.

Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet

	TP 2017		TA 2018	TS 2019	TS 2020
	TA 2017	Enn.			
Laajennusinvestoinnit, kaava-alueet	2 100 000	950 000	1 950 000	450 000	600 000
Uudet kaava-alueet (uk) ja kaavamuuotosalueet (km)					
Nikkilä					
N 40 Sipoon Jokilaakso (uk)	350 000	350 000			
NG 5 Kartanorinne (uk)	250 000	200 000			
NG 11 Kylävuorentien ok-tontit (uk)			200 000		
N 45 A Nikkilän koulukeskus			100 000		
N 45 B Nikkilän koulukeskus					100 000
N 60 Oikopolku (km)				50 000	
Söderkulla					
T 7A Pähkinälehdon laajennus, osa A (uk)	200 000		200 000		
K 8B Hiekkamäentie (uk)	500 000		350 000		
Sipoonlahden rannan asemakaavamuutos (km)					200 000
T8 Kalliomäki (km)	300 000		300 000		
S 17B Söderkullan keskusta (km)	100 000		250 000		
T 7B Sipoonlahden koulukeskus ja tasauspysäkin uusiminen (km)	100 000		250 000		
Boxin työpaikka-alueen vesihuoltotyhteys		300 000	150 000		
Talma					
Bastukärr (uk)	300 000	100 000	150 000	100 000	
TM 2 Talman keskustan eteläosa vaihe 1 (uk)				300 000	
TM 2 Talman keskustan eteläosa vaihe 2 (uk)					300 000

Nikkilässä vuonna 2016 aloitettu Sipoon Jokilaakson kaava-alueen rakentamista jatketaan vuonna 2017 toteuttamalla loput kaava-alueesta. Lisäksi vuonna 2016 aloitettu Kartanonrinteen kaava-alueen omakotialueen laajentamisen viimeistelytyöt on ajoitettu vuodelle 2018 kuten myös Kylävuoren pienen omakotialueen katujen maanrakennustöiden toteuttaminen. Nikkilän Oikopolku on välitilan kaavoittaminen noin 2400 kerrosneliömetrin ja 50 asukkaan rakennukselle. Kaavan vahvistuminen on suunniteltu vuodelle 2018 ja vesihuollon toteutus vuodelle 2019.

Söderkullassa Hiekkamäentien alueen infrarakentaminen ajoittuu vuosille 2019 ja 2020 mahdollistaen noin 40 000 kem:n liikerakentamisen. Vuonna 2016 aloitetun Pähkinälehdon laajennuksen kaava-alueen viimeistelytyöt on suunniteltu tehtäväksi valmiiksi vuoden 2018 aikana. Sipoonlahden koulukeskuksen työmaan painopiste on vuodessa 2018 ja viimeistely tehdään 2019, noin vuotta ennen koulukeskuksen valmistumista.

Söderkullassa on talousarviokaudella investointeja vaativia muutoskaavoja seuraavasti. Vuonna 2018 jatketaan Kalliomäen alueen infran rakentamisen maanrakennustyöt ja alueen viimeistelytyöt on ajoitettu vuodelle 2019. Kaava-alueelle on mahdollista toteuttaa yli 27 000 kerrosneliötä yhteensä yli 600 asukkaalle. Sipoonlahden rannan sopimuskaava, jossa kunta toteuttaa infran ja jolle on mahdollista toteuttaa yli 35 000 kerrosneliötä yhteensä yli 400 asukkaalle, suunnitellaan toteuttavaksi vuonna 2020. Boxin työpaikka-alueen vesihuoltoyhteyden rakentaminen aloitetaan tämän vuoden 2017 aikana. Urakka voi venyä vuoden 2018 puolelle, riippuen siitä, kuinka nopeasti maanomistajat antavat sijoitusluvan putkien rakentamiselle.

Talmassa käynnistetään vuonna 2019 Talman keskustan rakentaminen. Talman asemakaava-alueen ensimmäisen vaiheen toteuttaminen on alustavasti ajoitettu vuosille 2019–2024. Toteutettaville kaava-alueille on mahdollista toteuttaa yli 70 000 kerrosneliötä yhteensä yli 1300 asukkaalle. Lisäksi Bastukärin logistiikka-alueen infran toteuttamista jatketaan jatkamalla Rekkaraitin rakentamista ja toteuttamalla Rahtiraitti.

Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto

	TA 2017 € P 2017, Enn.		TA 2018 €	TS 2019 €	TS 2020 €
Laajennusinvestoinnit, runkoverkosto	300 000	630 000	910 000	1 190 000	0
Runkovesijohto Talma-Söderkulla	300 000	300 000	610 000	890 000	
ELY:n kanssa tehtävät infrainv., Nikkilä-Nikinmäki		30 000	150 000	300 000	
Boxin työpaikka-alueen vesihuoltoyhteys		300 000	150 000		

Runkovesijohto Talma-Söderkulla

Vuosien 2017–2019 aikana investoidaan vuosittain noin 300 000–890 000 euroa uuden runkovesijohdon rakentamiseen Talmasta Söderkullaan. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on noin 6,6 miljoonaa euroa, josta Sipoon Veden osuus on noin 1,8 miljoonaa euroa. Lopuista kustannuksista vastaa Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymä. Hanke parantaa merkittävästi koko eteläisen Sipoon vedenjakelua ja toimintavarmuutta. Uusi runkoyhteys mahdollistaa myös Arlan toiminnan jatkuvuuden ja tuotannon laajentamisen yhtiön suunnitelmien mukaisesti. Hankkeessa on edetty aikataulun mukaan ja rakennussuunnitelmat valmistuvat syksyn 2017 aikana. Rakentaminen voidaan aloittaa vuoden 2018 alkupuolella, jolloin suunnitelman mukaisesti uusi runkoyhteys voidaan ottaa käyttöön vuoden 2019 kesään mennessä.

Nikinmäki-Nikkilä kevyenliikenteen väylä

Nikinmäen ja Nikkilän välinen maantie 1521 on ELY:n hallinnoima valtion tie, jonka parantamiseksi on päätetty rakentaa kevyen liikenteen väylä tien yhteyteen. Samassa yhteydessä on tarkoitus rakentaa myös vesihuolto. Jokivarrentien alueet ovat vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaisia vesihuollon tarvealueita. Vesihuollon rakentaminen kevyen liikenteen väylän toteuttamisen yhteydessä hyödyntää paikallista synergiaetua ja on näin ollen taloudellisesti tarkoituksenmukaisinta tehdä tässä vaiheessa. Hankkeen toteutumiseen varaudutaan varaamalla vuodelle 2018 määräraha 150 000 euroa suunnitteluun, vuodelle 2019 varataan 300 000 euroa.

Boxin työpaikka-alueen vesihuoltoyhteys

Boxiin Uuden Porvoontien ja Porvoonväylän väliin lähelle Porvoon rajaa kaavoitetulle työpaikka-alueelle toteutetaan vesihuoltolinjat vuoden 2017 aikana. Vuodelle 2018 on tehty 150 000 euron määrärahavaraus siltä varalta, että maanomistajien sijoituslupien saaminen viivästyy ennakoidusta.

Peruskorjausinvestoinnit

	TA 2017 € P 2017, Enn.		TA 2018 €	TS 2019 €	TS 2020 €
Peruskorjausinvestoinnit	450 000	450 000	450 000	700 000	700 000
Sipoon Veden peruskorjausinvestoinnit	450 000	450 000	450 000	700 000	700 000

Vesijohtoverkon sekä jätevesiverkoston ja -pumppaamoiden saneerauksia Sipoon Vesi jatkaa kuntotutkimusten tulosten perusteella. Vesijohtosaneerauksissa keskitytään niihin osuuksiin, joissa on todettu putken kunnosta johtuvia putkirikkoja.

Sipoon Vesi vastaa Viikinmäen jätevedenpuhdistamon laajennusinvestoinneista ja peruskorjausinvestoinneista 1,5 %:n omistusosuutta vastaavalla osuudella. Em. kohteeseen varataan suunnittelukaudella vuosittain 80 000 euroa.

Muut investoinnit

	TA 2017 € P 2017, Enn.		TA 2018 €	TS 2019 €	TS 2020 €
Harvaan asutut alueet	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaiset kohteet ja pienet jakelujohtojen laajennukset	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
	TA 2017 € P 2017, Enn.		TA 2018 €	TS 2019 €	TS 2020 €
Kehittämisinvestoinnit	0	0	150 000	0	0
Verkkotietojärjestelmä			150 000		

Sipoon Vesi jatkaa harvaan asuttujen alueiden vesihuollon sekä pienten jakelujohtojen laajennusten rakentamista kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelman ja johtokunnan erillisten päätösten mukaisesti. Kehittämisinvestoinnit ovat investointilaji, joilla tähdätään toiminnan sujuvoittamiseen ja tehokkuuden parantamiseen. Vuonna 2017 tällainen investointi on esimerkiksi töidenhallintajärjestelmä, jolla huoltotöiden ennakoivuus ja suunnitelmallisuus saadaan hallitummaksi sekä vuonna 2018 verkkotietojärjestelmä, jolla omaisuudenhallinta paranee merkittävästi. Laadukas omaisuudenhallinta takaa Sipoon Veden huomattavan omaisuuden arvon säilymisen mahdollisimman korkeana myös tulevaisuudessa.

8.3 RAHOITUSLASKELMAOSA

	1 000 €	TP 2016	TA 2017	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
TULORAHOITUS							
Liikelylijäämä		692	752	888	928	1 003	1 058
Poistot ja arvonalentumiset		1 175	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
Rahoitustuotot ja -kulut		-730	-830	-830	-830	-830	-830
		1 136	1 021	1 157	1 198	1 273	1 328
INVESTOINNIT							
Käyttöomaisuusinvestoinnit		-2 266	-3 350	-2 530	-3 960	-2 840	-1 800
Rahoitusosuudet investointimenoihin		34					
Tulorahoitus ja investoinnit, netto		-1 096	-2 329	-1 373	-2 762	-1 567	-472
RAHOITUSTOIMINTA							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Korottomien velkojen muutos muilta		1 096	820	820	800	800	800
Rahoitustoiminta netto		1 096	820	820	800	800	800
Kassavirta		0	-1 509	-553	-1 962	-767	328

Tuloksen kautta tuleva kassavirta ei riitä kattamaan investointeja.

m€	TP 2015	TA 2016	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Laskennallinen Sipoon Veden velka kunnalle	-2,55	-2,62	-3,22	-4,92	-5,72	-5,42

9. KONSERNIYHTIÖT

9.1 ASUNTO OY SIPOON TILTALTTI – BOSTADS AB SIBBO GRANSÅNGAREN

Perustettu vuonna 1992, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Asunto-osaakeyhtiö Tiltaltti on asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja suunnitelmallisesti toimiva vuokrataloyhtiö. Palveluhenkisyys ja kehitysmysteisyys sekä kiinteistöomaisuuden hyvä hoito takaavat tyytyväiset asukkaat ja pitkäaikaiset asiakassuhteet.

Yhtiön toimiala on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja maa-alueita samoin kuin omistaa osakkeita ja arvopapereita sekä käydä sanotulla omaisuudella kauppaa. Yhtiö voi myös harjoittaa rakennuttamista, vuokraustoimintaa sekä isännöintiä.

Tehtävä: Asuntojen omistaminen ja hallinta sekä niiden vuokraaminen ensisijaisesti kunnan työntekijöille sekä elinkeinopoliittisin perustein. Kunnan omistus: 100 %

Taloudellinen tavoite: nollatulot ja kassavirta mikä riittää kiinteistön ylläpitoon ja korjauksiin sekä lainanhoitolyhennyksiin ja -kuluihin.

9.2 OY SIPOON JÄÄHALLI – SIBBO ISHALL AB

Perustettu vuonna 1997, kunnan omistusosuus 51,6 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön osakkaat ovat Sipoon kunta ja Sipoon Wolf ry – Sibbo Wolf rf ry.

Yhtiön toimiala on ylläpitää harjoitusjäähallia ja siihen liittyviä liikepaikkoja ja toimia kyseisen jäähallin ja liikepaikkojen hallinnoijana, markkinoijana ja vuokraajana jäähallin ja sen liikepaikkojen ylläpito- ja rahoituskustannusten kattamiseksi.

Sen lisäksi yhtiö tuottaa käyttäjilleen laadukasta jääaikaa ja pyrkii olemaan kannattava ja omarahoitteinen

Tavoitteet vuonna 2018

- Jäähalli antaa mahdollisuuden laadukkaaseen jääurheiluharrastustoimintaan Sipoossa.
- Jäähalli vahvistaa erityisesti nuorison liikunta- ja urheilutoiminnan edellytyksiä.
- Käyttöastetavoite vähintään 95 % ja jäämaksut kilpailukykyisiä.
- Jäähalli pidetään hyvässä toimintakunnossa ja tarvittavat huollot sekä korjaukset suoritetaan ajallaan.

Taloudelliset tavoitteet: Nollatulot, rahoituksen kannalta pystyttävä hoitamaan sovitut luottojen lyhennykset ja korot sovitun ohjelman mukaisesti, kassavirta vähintään +/- 0

9.3 KESKINÄINEN KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖ SIPOON JUSSAKSENTIE 14

Perustettu vuonna 2016, kunnan omistusosuus 100 %, Nikkilässä

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita yhtiön Sipoon kunnassa sijaitsevasta tilasta Fridhem, 753-423-3-74 maanvuokraoikeuden nojalla hallitsemalla maa-alueella sijaitsevia rakennuksia. Yhtiö voi harjoittaa myös mainittujen rakennusten ja maa-alueen ja niihin liittyvien laitteiden vuokraustoimintaa. Yhtiö voi hakeutua toiminnastaan tai sen osasta arvonnalisäveroverolliseksi.

Maa-alue on vuokrattu pitkäaikaisella vuokrasopimuksella Sipoon kunnalta. Yhtiön hallitsemassa rakennuksessa toimii Sipoon sosiaali- ja terveystoimi. Yhtiön toimintakulut katetaan Sipoon kunnan maksamalla yhtiövastikkeella. Sipoon kunta toimii palveluntuottajana yhtiölle rakennuksen ylläpidon ja hallintopalveluiden tuottajana.

Rakennuksen ylläpidosta vastaa Sipoon Tekniikka- ja ympäristöosaston Toimitilat-yksikkö.

Tavoitteet vuonna 2018–2020

Yhtiön taloudellinen tavoite on nollatulos.

9.4 KESKINÄINEN KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖ SIPOON JUSSAKSENTIE 18

Perustettu vuonna 2016, kunnan omistusosuus 100 %, Nikkilässä

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita yhtiön Sipoon kunnassa sijaitsevasta tilasta Fridhem, 753-423-3-74 maanvuokraoikeuden nojalla hallitsemalla maa-alueella sijaitsevia rakennuksia. Yhtiö voi harjoittaa myös mainittujen rakennusten ja maa-alueen ja niihin liittyvien laitteiden vuokraustoimintaa. Yhtiö voi hakeutua toiminnastaan tai sen osasta arvonlisäveroverolliseksi.

Maa-alue on vuokrattu pitkäaikaisella vuokrasopimuksella Sipoon kunnalta.

Yhtiön hallitsemassa rakennuksessa toimii Sipoon sosiaali- ja terveystoimi. Yhtiön toimintakulut katetaan Sipoon kunnan maksamalla yhtiövastikkeella. Sipoon kunta toimii palveluntuottajana yhtiölle rakennuksen ylläpidon ja hallintopalveluiden tuottajana.

Rakennuksen ylläpidosta vastaa Sipoon Tekniikka- ja ympäristöosaston Toimitilat-yksikkö.

Tavoitteet vuonna 2018–2020

Yhtiön taloudellinen tavoite on nollatulos.

9.5 KESKINÄINEN KIINTEISTÖOSAKEYHTIÖ SIPOON TERVEYSTIE 1

Perustettu vuonna 2016, kunnan omistusosuus 100 %, Söderkulla

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita yhtiön Sipoon kunnassa sijaitsevasta tilasta Söderkulla, 753-419-4-1604 - maanvuokraoikeuden nojalla hallitsemalla maa-alueella sijaitsevia rakennuksia. Yhtiö voi harjoittaa myös mainittujen rakennusten ja maa-alueen ja niihin liittyvien laitteiden vuokraustoimintaa. Yhtiö voi hakeutua toiminnastaan tai sen osasta arvonlisäveroverolliseksi.

Maa-alue on vuokrattu pitkäaikaisella vuokrasopimuksella Sipoon kunnalta.

Yhtiön hallitsemassa rakennuksessa toimii Sipoon sosiaali- ja terveystoimi. Yhtiön toimintakulut katetaan Sipoon kunnan maksamalla yhtiövastikkeella. Sipoon kunta toimii palveluntuottajana yhtiölle rakennuksen ylläpidon ja hallintopalveluiden tuottajana.

Rakennuksen ylläpidosta vastaa Sipoon Tekniikka- ja ympäristöosaston Toimitilat-yksikkö.

Tavoitteet vuonna 2018–2020

Yhtiön taloudellinen tavoite on nollatulos.

9.6 PERUSKUNTA JA SIPOON VESI

Talousarvion 2018 Tuloslaskelma, laskennallinen (Peruskunta ja Sipoon vesi yhteensä)

	1 000 €	2 018 Kunta	2 018 Vesi	2 018 Yht	2 019 Yht	2 020 Yht
Toimintatuotot						
Myyntituotot, ulkoiset		4 096	4 275	8 371	7 207	7 280
Maksutuotot		6 973		6 973	6 851	6 880
Tuet ja avustukset		791		791	803	813
Muut toimintatuotot, ulkoiset		9 559	120	9 679	8 296	9 696
Toimintatuotot yhteensä		21 418	4 395	25 813	23 157	24 669
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintakulut						
Palkat ja palkkiot		-45 092	-419	-45 511	-45 882	-46 805
Henkilösivukulut		-10 900	-116	-11 016	-10 899	-11 087
Henkilöstökulut		-55 992	-535	-56 527	-56 781	-57 892
Palveluiden ostot, ulkoiset		-50 249	-936	-51 185	-51 479	-52 036
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-7 379	-809	-8 188	-8 464	-8 612
Avustukset		-5 660		-5 660	-5 701	-5 713
Muut toimintakulut, ulkoiset		-6 335	-88	-6 423	-5 298	-5 321
Toimintakulut yhteensä		-125 614	-2 368	-127 982	-127 723	-129 574
Toimintakate		-104 196	2 027	-102 169	-104 566	-104 905
Verotulot		98 838		98 838	101 800	102 500
Kunnallisvero		84 500		84 500	87 200	88 500
Yhteisövero		4 600		4 600	4 800	3 900
Kiinteistövero		9 738		9 738	9 800	10 100
Valtionosuudet		13 300		13 300	13 500	13 900
Rahoitustuotot ja -kulut		299	-830	-531	-731	-1 031
Korkotuotot		109		109		109
Muut rahoitustuotot		160		160	160	160
Korkokulut		-700	-95	-795	-995	-1 295
Korvaus peruspääomasta		735	-735	0		0
Muut rahoituskulut		-5		-5		-5
Vuosikate		8 242	1 197	9 439	10 003	10 464
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot		-5 900	-1 100	-7 000	-7 200	-7 000
Tilikauden tulos		2 342	98	2 439	2 803	3 464
Poistoeron lis (-) tai väh (+)						
Varausten lis (-) tai väh (+)		1 490		1 490	1 490	1 662
Tilikauden yli-/alijäämä		3 832	98	3 929	4 293	5 126

Talousarvion 2018 rahoituslaskelma (Peruskunta ja Sipoon vesi yhteensä)

	Kunta TA 2018	Vesi TA 2018	Yht TA 2018	Yht TS 2019	Yht TS 2020
ulk.erät					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	8 241	1 198	9 439	10 003	10 464
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-5 600		-5 600	-4 500	-5 900
Tulorahoitus yhteensä	2 641	1 198	3 839	5 503	4 564
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-21 590	-3 960	-25 550	-30 965	-27 695
Rahoitusosuudet investointimenoihin					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 200		6 200	4 900	6 500
Investoinnit netto	-15 390	-3 960	-19 350	-26 065	-21 195
Toiminnan ja investointien rahavirta	-12 749	-2 762	-15 511	-20 562	-16 631
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	23 000		23 000	30 000	29 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 357		-10 357	-12 657	-15 657
Lainakannan muutokset	12 643		12 643	17 343	13 343
Muut maksuvalmiuden muutokset		800	800	800	800
Rahoituksen rahavirta	12 643	800	13 443	18 143	14 143
Rahavarojen muutos	-106	-1 962	-2 068	-2 419	-2 488
Rahavarat 31.12.	3 154	-1 962	4 411	1 992	-496
Lainakanta	69 231		69 231	86 574	99 917

Eliminoimaton rahoituslaskelma peruskunnan ja Sipoon Veden osalta. Konsernin rahoituslaskelma (proforma) on esitetty rahoitusosassa, siitä selviää lainakannan todelliset muutokset.

Yhdistelty tuloslaskelma TA 2018

Peruskunta ja Sipoon Vesi

Sisältää ulkoiset erät

Sipoon veden vaikutus kunnan tilikauden tuloksen 2018 muodostumiseen

ulk	Talousarvio 2018		Eliminoinnit		Kunnan tuloslaskelma- osa ml. Sipoon vesi
	Kunnan tuloslaskelma- osa pl. Sipoon vesi	Sipoon Vesi	Kunta	Sipoon Vesi	
	1 000 €				
Toimintatuotot					
Myyntituotot	4 096	4 275	1), 2)	-60	8 311
Maksutuotot	6 973				6 973
Tuet ja avustukset	791				791
Muut toimintatuotot	9 559	120	-293		9 386
Toimintatuotot yhteensä	21 418	4 395	-293	-60	25 461
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-55 992	-535			-56 527
Palveluiden ostot	-50 249	-936	1),2	223	-50 962
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 379	-809	1), 2)	60	-8 128
Avustukset	-5 660				-5 660
Muut toimintakulut	-6 335	-88		70	-6 353
Toimintakulut yhteensä	-125 614	-2 368	60	293	-127 628
Toimintakate	-104 196	2 027	-233	233	-102 167
Verotulot	98 838				98 838
Kunnallisvero	84 500				84 500
Yhteisövero	4 600				4 600
Kiinteistövero	9 738				9 738
Valtionosuudet	13 300				13 300
Rahoitustuotot ja -kulut	298	-830	-830	830	-532
Vuosikate	8 242	1 197	-1 063	1 063	9 439
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 900	-1 100			-7 000
Tilikauden tulos	2 342	97	-1 063	1 063	2 439
Poistoeron lis (-) tai väh (+)	1 490				1 490
Tilikauden yli-/alijäämä	3 832	97	-1 063	1 063	3 929

Vientiselitteet:

1) Eliminoidaan liikelaitoksen ja kunnan muiden yksiköiden välinen sisäinen myynti ja sisäiset ostot.

2) Eliminoidaan sisäisten palvelujen ostot ja myynnit

3) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman korkotuotto

4) Eliminoidaan liikelaitoksen maksama korkotuotto

Sipoon vesihuoltoliikelaitoksen eliminoitu tulos ilman kuntaa + 97 k€

Sipoon kunnan eliminoitu tulos ilman vesihuoltoliikelaitosta + 2 341 k€

Eliminoitu tulos yhteensä 1 063 k€

RAHOITUSLASKELMA -YHDISTELY

Peruskunta ja Sipoo Vesi, Ulkoiset erät

Sipoon veden vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen

ulk	Talousarvio 2018		Eliminoinnit		Kunnan kokonaisrahoitus- laskelma
	Kunnan rahoituslaskelma	Sipoon Veden rahoitus-laskelma	Kunta	Sipoon Vesi	
Tulorahoitus					
Vuosikate	8 241	1 197 1)	-353	353	9 439
Tulorahoituksen korjauserät	-5 600				-5 600
Tulorahoitus yhteensä	2 641	1 197			3 839
Investointien rahavirta					
Ulkoiset investointimenot	-21 590	-3 960			-25 550
Ulkoiset tuotot omaisuuden luovutuksista	6 200				6 200
Toiminnan ja investointien rahavirta	-12 749	-2 763	-353	353	-15 511
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	12 643				12 643
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	23 000				23 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 357				-10 357
Oman pääoman muutokset					
Korottomien velkojen muutos	0	800			800
Rahoituksen rahavirta	12 643	800			13 443
Vaikutus maksuvalmiuteen	-106	-1 963	-353	353	-2 069

Vientiselitteet:

1) Eliminoidaan sisäisten erien vaikutus vuosikatteeseen

9.7 KUNTAKONSERNIN TULOSLASKELMA, INVESTOINNIT JA RAHOITUS, YHTEENVETO 2016–2020

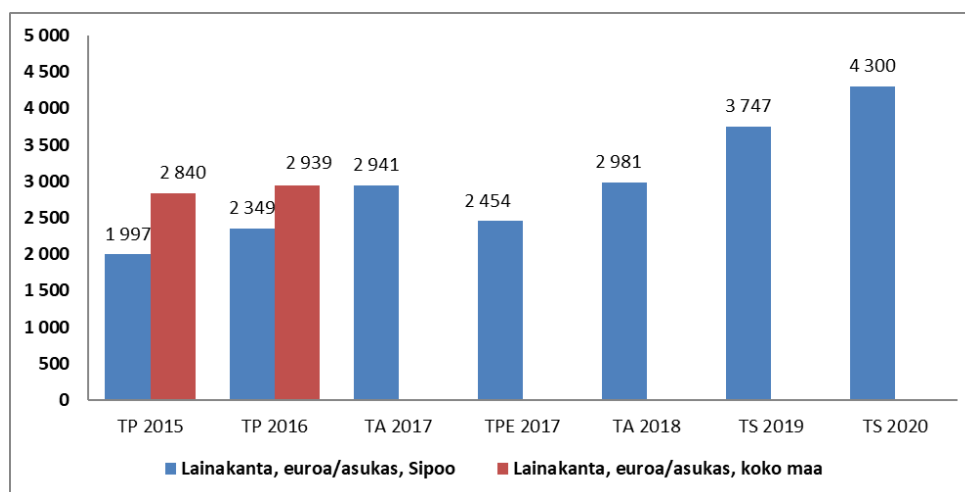
Peruskunta, Sipoon vesi & kiinteistöyhtiöt:

	TOT 2016	TA 2017	Ennuste 2017	TA 2018	TA 2019	TA 2020
Asukasmäärä 31.12	19 922	20 500	20 500	21 200	21 900	22 500
Veroprosentti	19,25 %	19,25 %	19,25 %	19,25 %	19,25 %	19,25 %
Toimintatuotot, m€	17,6	18,9	19,5	19,3	17,2	17,4
Maanmyyntituotot/myyntivoitto	6,0	6,0	4,1	5,6	4,5	5,9
Toimintakulut, m€	117,2	122,2	121,0	125,8	125,1	126,9
Toimintakate, m€	-93,6	-97,3	-97,4	-100,9	-103,4	-103,6
Kunnallisvero	80,2	79,4	80,0	84,5	87,2	88,5
Yhteisövero	4,1	4,1	4,3	4,6	4,8	3,9
Kiinteistövero	8,4	9,2	9,2	9,7	9,8	10,1
Verotuotot yhteensä	92,7	92,7	93,5	98,8	101,8	102,5
Valtionosuudet	15,8	14,1	14,1	13,3	13,5	13,9
Rahoituskulut		-0,5	-0,5	-0,5	-1,0	-1,2
Vuosikate, m€	14,9	9,0	9,7	10,7	10,9	11,6
Poistot, m€	7,7	8,3	8,1	8,1	8,3	8,1
Tilikauden tulos, m€	7,2	0,7	1,6	2,6	2,6	3,5
Tilikauden yli/alijäämä, m€						
Vuosikate/Poistot, %	194 %	108 %	120 %	132 %	131 %	143 %
Korjauserät/tulos	-6,0	-6,0	-4,1	-5,6	-4,5	-5,9
Investoinnit brutto, m€	-21,0	-22,1	-14,7	-25,5	-31,0	-27,7
Desinvestoinnit, maanmyynti	6,8	6,6	4,6	6,2	4,9	6,5
Investoinnit netto, m€	-14,2	-15,5	-10,1	-19,3	-26,1	-21,2
Vesilaitoksen liittymismaksu & VOS			1,0	0,8	0,8	0,8
Toiminnan & investointien rahavirta m€	-5,3	-12,5	-3,5	-13,4	-18,9	-14,7
Lainamäärä, m€	46,8	60,3	50,3	63,2	82,1	96,8
Lainakanta, €/asukas	2 349	2 941	2 454	2 981	3 747	4 300
Ulkoiset toimintakulut €/asukas	5 883	5 961	5 902	5 932	5 712	5 640
Kunnallisverotulot €/asukas	4 026	3 873	3 902	3 986	3 982	3 933
Tulos ennen tontinmyyntituloja m€	1,2	-5,3	-2,5	-3,0	-1,9	-2,4

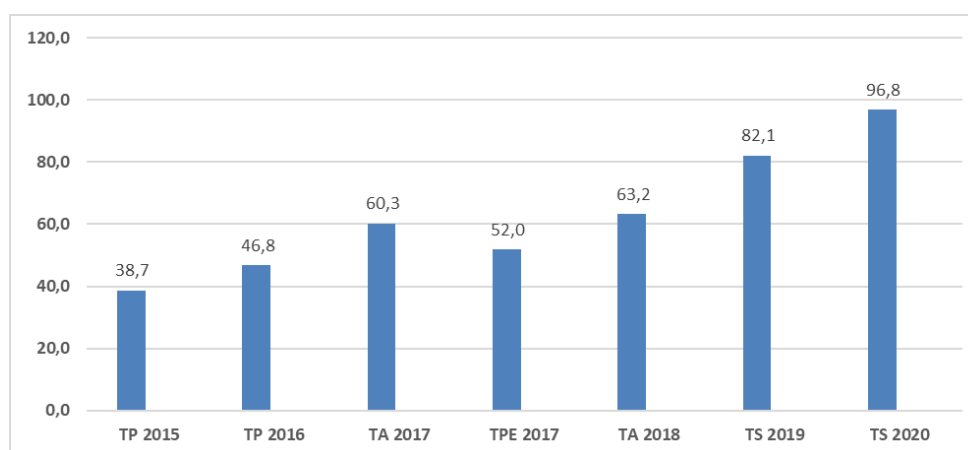
Kassavarat olivat 31.12.2016 2,8 milj. euroa ja ylläolevassa laskelmassa on oletettu kassavarojen pysyvän samalla tasolla vuosina 2017–2020. Mikäli kassavarat olisivat per 31.12.2017 4,5 milj. euroa, olisi vastaava lainamäärä silloin 52 milj. euroa.

10. RAHOITUSOSA 2018–2020

SIPOON KUNNAN LAINAT VUOSINA 2015–2020, EUROA/ASUKAS

SIPOON KUNNAN LAINAKANTA 2015–2020, milj. euroa

RAHOITUSOSA

VASTUUHENKILÖ (rahoitus ja rahavarat): Talous- ja hallintojohtaja

Rahoitusosassa osoitetaan, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusjäämä on ja miten se käytetään. Talousarvion rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen.

Rahoitusosa esitetään rahoituslaskelmakaavan muodossa, jossa rahoitusosa on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kuvataan toiminnan ja investointien rahavirtaa. Tästä nähdään, miten vuosikate ja muu tulorahoitus riittävät investointimenojen kattamiseen. Toisessa osassa arvioidaan rahoituksen rahavirtaa. Kunnan rahoituslaskelma laaditaan suoriteperusteisesti, mikä tarkoittaa, että mm. myyntituloja ja ostomenoja ei vuosikatteessa oikaista myyntisaamisilla tai ostovelvoilla.

Rahoituslaskelman rakenne ja sisältö

Toiminnan rahavirta

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate, sen oikaisuerät sekä satunnaiset menot ja tulot, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen.

Investointien rahavirta

Käyttöomaisuusinvestoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa käyttöomaisuuteen ja muihin pitkäaikaisiin sijoituksiin käytettyjä varoja tilivuoden aikana lukuun ottamatta pitkäaikaisia saamisia, jotka esitetään kohdassa saamisten muutokset. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Kohdassa esitetään myös käyttöomaisuuden myynneistä saatava bruttomääräinen tulo.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Rahoituslaskelman tämä välitulos kertoo, riittääkö kunnan tulorahoitus varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirtaan.

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset esitetään rahoituslaskelmassa erikseen. Antolainasaamisten vähennykseen merkitään kunnan myöntämien pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilivuoden aikana. Antolainasaamisten lisäykseen merkitään kunnan myöntämien lainojen nostot tilivuoden aikana.

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta ottaa uutta pitkäaikaista lainaa tai uusii aiempia lainoja. Pitkäaikaisten lainojen vähennykseen merkitään talousarviovuonna tapahtuvat lainojen lyhennykset.

Saamisten muutokset esitetään yleensä nettomääräisinä.

Korottomien velkojen muutos

Korottomina velkoina käsitellään saadut ennakot, ostovelat, muut velat ja siirtovelat.

Rahavarojen muutos

Varsinaisen toiminnan ja rahoitustoiminnan nettokassavirtojen erotus esitetään rivillä "rahavarojen muutos". Käytännössä kysymys on pääosin kassavarojen muutoksesta.

Rahoituslaskelmissa on huomioitu Kuntaan sisältyvänä Sipoon Vesi sekä myös kiinteistöyhtiöiden tarvitsema rahoitus.

VUODEN 2018 RAHOITUSLASKELMA

SITOVAT TAVOITTEET	TAVOITETASO/SEURANTATAPA
Lainamäärä on maksimissaan 31.12.2018 3 000 euroa/asukas (lainakanta ./ kassavarat)	Lainamäärää kasvatetaan pääsääntöisesti vain laajennusinvestointien rahoittamiseksi.

TUNNUSLUVUT	TP 2016	TPE 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Investointien tulorahoitus, %	62,2	42,0	36,9	32,3	37,8

Tulorahoitusta vuodelle 2018 on oikaistu 5,6 miljoonan euron suuruisella budjetoidulla myyntivoitolla, mikä on 6,2 miljoonan euron suuruisen budjetoitujen myyntitulojen ja 0,63 miljoonaksi euroksi arvioitujen myyntien kiinteistöjen tasearvon välinen erotus. Oikaisu pitää tehdä, jotta kiinteistöjen myyntivoitot eivät näkyisi kahteen kertaan rahoituslaskelmassa.

Investointien tulorahoitus on suunnittelukaudella 2019–2020 noin 35 %. Loput 65 % rahoitetaan pääomarahoituksella, eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynneillä, lainoilla tai rahavaroilla. Jotta edellä mainittu tulorahoitusosuus toteutuisi, edellyttää se vuosikatteen kehittymistä taloussuunnitelmassa esitetyllä tavalla ja siten tehokkaita menojen sopeuttamistoimia.

Lainanotto ja antolainaus

Talousarviota laadittaessa olennaisia eriä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä oman pääoman muutokset. Pitkäaikaisina lainoina huomioidaan ne lainat, joiden takaisinmaksuaika on pidempi kuin yksi vuosi. Taloussuunnitelmassa lainoja ei ole eritelty pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin lainoihin, vaan lainakannan kokonaismuutokset ilmoitetaan pitkäaikaisten lainojen ryhmässä.

Kunnan velkakannan kasvu jatkuu suunnittelukauden aikana. Vuoden 2016 tilinpäätöksessä kunnan lainojen määrä oli noin 46,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 lopussa lainamäärän arvioidaan olevan 52 miljoonaa euroa kassavarat 4,5 milj. euroa). Talousarvion mukaan kunnan lainojen määrä lisääntyy vuonna 2018 noin 13 miljoonaa euroa.

Seuraavasta taulukosta käy ilmi kunnan lainakanta vuosina 2015–2020

LAINAT	TP 2015	TP 2016	TA 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020
				*	*	*
Lainanotto						
Lyhennykset, 1 000 €	8 799	7 883	7 053	10 357	12 100	14 800
Lainanotto, 1 000 €	4 000	20 000	18 500	17 200	31 000	29 500
Netto, 1 000 €	4 799	-8 117	-11 447	-6 843	-18 900	-14 700
Lainakanta, 1 000 €	38 729	46 846	60 293	63 200	82 100	96 800
Laina/asukas, €, Sipoo	1 997	2 349	2 941	2 981	3 747	4 300
Laina/asukas, €, koko maa	2 840	2 939				

* = ennuste

*= ennuste

Vuoden 2017 tilinpäätösennusteen mukaan rahavarat olisivat 4,5 milj. euroa vuoden lopussa. Vuoden 2018 talousarvion rahoituslaskelma osoittaa, että talousarviovuoden lopussa rahavarojen arvioidaan pienentyvän 1,7 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat 19,4 milj. euroa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty ottolainojen jakautuminen pitkäaikaisiin ja lyhytaikaisiin lainoihin. Lainasalkku on tällä hetkellä hyvin hajautettu vaihtuvaan ja kiinteään korkoon.

	31.12.2016			31.12.2017			31.12.2018		
	mn€	Osuus	Keskikorko	mn€	Osuus	Keskikorko	mn€	Osuus	Keskikorko
Ottolainat korkotyypeittäin									
Pitkäaikaiset lainat	41,8	88,9	1,3	52,0	98,8	1,3	53,0	84,1	1,4
Lyhytaikaiset lainat	5,0	10,7	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	15,9	0,0
Yhteensä	46,8	99,6	1,4	52,0	98,8	1,3	63,0	100,0	1,4

Rahoituslaskelma 2018–2020

Rahoituslaskelma kuntakonserni, ulkoiset erät

	BS 2016	BGÄ 2017	BG 2018	TS 2019	TS 2020
ulk.erät m€					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	14,9	9,0	10,7	10,9	11,6
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-6,0	-6,0	-5,6	-4,5	-5,9
Tulorahoitus yhteensä	9,9	3,0	5,1	6,4	5,7
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-21,0	-22,1	-25,5	-31,0	-27,7
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,1	0,0			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6,8	6,6	6,2	4,9	6,5
Investoinnit netto	-14,1	-15,5	-19,3	-26,1	-21,2
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4,2	-12,5	-14,2	-19,7	-15,5
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15,0	18,5	17,2	31,0	29,5
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7,9	-8,9	-10,4	-12,1	-14,8
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1,0	0,0			0,0
Lainakannan muutokset	8,1	9,6	6,8	18,9	14,7
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1,2	0,9	0,8	0,8	0,8
Rahoituksen rahavirta	6,9	10,5	7,6	19,7	15,5
Rahavarojen muutos	0,2	-1,1	-6,6	0,0	0,0
Rahavarat 31.12.	2,8	4,5	2,4	2,4	2,4
Lainakanta	46,8	52,0	63,2	82,1	96,8